Agatha Christie

ŽMOGŽUDYSTĖ KOTEDŽE

Agata Kristi

Žmogžudystė kotedže

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie

Murder in the Mews

First published in Great Britain by
Collins 1937

Iš anglų kalbos vertė Jonas Sipulis

ISSN 1822-7376 ; 50
ISBN 978-609-95090-9-9

Su meile,
mano senai draugei Sivilijai Hilei

Turinys

Žmogžudystė kotedže

Pirmas skyrius

I

– Pensą berniukui, sere?

Mažas berniukas purvinu veidu įsiteikiančiai šypsojosi.

– Žinoma, ne! – pasakė vyriausiasis inspektorius Džepas. – Paklausyk, drauguži...

Šiam teko išklausyti trumpą pamokslą. Mažasis padauža skubiai atsitraukė, išreikšdamas savo jauniesiems draugams trumpą lakonišką pastabą:

– Tik pažiūrėkit, ar tai nebus persirengęs faras!

Gauja pasipustė padus, skanduodama dainelę:

Atminkite, atminkite
Lapkričio penktosios
Parako sąmokslą
Ir kodėl gi šis sąmokslas
*Turėtų būti pamirštas?**

Vyriausiojo inspektoriaus bendrakeleivis, nedidelis pagyvenęs vyras su kiaušinio formos galva ir kariškai atrodančiais ūsais, nusišypsojo pats sau.

---

* Mėginimas susprogdinti Anglijos parlamentą 1605 metais

– *Tres bien**, Džepai, – pastebėjo jis. – Jūs puikiai pamokslaujate! Sveikinu!

– Gera proga elgetauti, ta lapkričio penktoji! – pasakė Džepas.

– Įdomi atgyvena, – mąsliai tarė Erkiulis Puaro. – Fejerverkai šaudo tam, kad pažymėti įvykius, kurie jau seniai pamiršti.

Skotlend Jardo pareigūnas tam pritarė.

– Aš nemanau, kad kuris iš tų vaikų iš tiesų žino, kas buvo lapkričio penktąją.

– Ir greitai čia neabejotinai kils tam tikra painiava. Ar tai garbingas, ar gėdingas dalykas, kurį pažymint šaudo šie *feu d'artifice*?** Bandymas susprogdinti Anglijos parlamentą – ar tai nusikaltimas, ar kilnus poelgis?

Džepas nusijuokė.

– Kai kurie žmonės neabejotinai renkasi pastarąją alternatyvą.

Išsukę iš pagrindinio kelio, jie atsidūrė palyginti ramiame kotedžų, perdarytų iš buvusių arklidžių, rajone. Jie buvo kartu papietavę ir dabar kirto kelią link Erkiulio Puaro buto. Jiems beeinant periodiškai pasigirsdavo petardų sprogimai. Auksinio lietaus dušas nušviesdavo dangų.

– Tinkamas vakaras žmogžudystei, – profesionaliai pastebėjo Džepas. – Tokiu metu niekas neišgirstų šūvio.

– Aš visuomet stebėjausi, kodėl nusikaltėliai neišnaudoja šio fakto, – pasakė Erkiulis Puaro.

– Žinote, Puaro, aš kartais beveik noriu, kad jūs įvyk-

* *pranc.* labai gerai
** *pranc.* fejerverkai

dytumėte žmogžudystę!

– *Mon cher!*[*]

– Na, aš tik norėčiau pamatyti, kaip jūs viską suorganizuotumėte.

– Mano brangus Džepai, *jei* aš įvykdyčiau žmogžudystę, jūs neturėtumėte nė menkiausios galimybės pamatyti, kaip aš viską suorganizavau! Galbūt jūs net nesužinotumėte, kad buvo įvykdyta žmogžudystė.

Džepas smagiai ir švelniai nusijuokė.

– Jūs įžūlus velniūkštis, ar ne? – atlaidžiai pasakė jis.

II

Kitą rytą pusę vienuolikos suskambo Erkiulio Puaro telefonas.

– Alio? Alio?

– Sveiki, čia jūs, Puaro?

– *Oui, c'est moi.*[**]

– Čia Džepas. Atsimenate, kaip mes vakar vakare su jumis ėjome per buvusias Barslio sodų arklides?

– Ir?

– Ir kaip mes kalbėjome, kaip būtų lengva nušauti žmogų visų tų fejerverkų ir petardų triukšmo fone?

– Žinoma.

– Taigi, toje vietoje įvyko savižudybė. Keturioliktas namas. Jauna našlė – misis Elen. Aš dabar vykstu į įvykio vietą. Norite prisijungti?

– Atleiskite man, bet ar kas nors, užimantis tokias aukštas pareigas, kaip jūsų, yra siunčiamas tirti savižu-

---

* *pranc.*. brangusis

** *pranc.* taip, tai aš

dybės atvejo?

– Įžvalgus vaikinas. Ne, nesiunčiamas. Tiesą sakant, mūsų gydytojas ten įžvelgia kažką keisto. Tai jūs atvyksite? Jaučiu, kad jūs taip pat turėtumėte dalyvauti.

– Žinoma, atvyksiu. Keturioliktas numeris, sakote?

– Teisingai.

III

Puaro atvažiavo prie Barslio sodų arklidžių, dabar kotedžų, keturiolikto numerio beveik tuo pat metu, kaip ir automobilis, atvežęs Džepą ir kitus tris vyrus.

Keturioliktas numeris aiškiai kėlė susidomėjimą. Didelis būrys žmonių – vairuotojai, jų žmonos, pasiuntinukai, šiaip dykinėtojai bei gerai apsirengę praeiviai – buvo susirinkęs aplink ir spoksojo atvipusiais žandikauliais.

Ant laiptų stovėjo uniformuotas policininkas ir stengėsi sulaikyti smalsuolius. Budrūs jaunuoliai su telekameromis šmirinėjo šen bei ten ir puolė prie Džepo, vos tik šis pasirodė.

– Dabar jums nieko nepasakysiu, – pasakė Džepas, nustumdamas juos į šalį. Jis linktelėjo Puaro. – Štai ir jūs. Eime į vidų.

Jie greitai įsmuko vidun, durys už jų užsidarė, ir jie liko užspęsti kopėčias primenančių laiptų apačioje.

Laiptų viršuje pasirodęs vyras atpažino Džepą ir tarė:

– Prašau čionai, sere.

Džepas su Puaro pakilo laiptais.

Viršuje buvęs vyras atidarė kairėje pusėje esančias duris, ir jie atsidūrė nedideliame miegamajame.

– Manau, kad jūs norėtumėte išgirsti esminius faktus, sere.

– Visiškai teisingai, Džeimsonai, – pasakė Džepas. – Kas čia atsitiko?

Skyriaus inspektorius pradėjo pasakoti.

– Mirusioji yra misis Elen, sere. Gyveno kartu su drauge – mis Plendelit. Mis Plendelit buvo kaime ir grįžo šį rytą. Ji įėjo vidun, atsirakinusi duris savo raktu, ir nustebo, kad namuose nieko nebuvo. Paprastai devintą valandą ateidavo tvarkytoja. Ji pradžioje pakilo į savo kambarį (tai yra šis kambarys), tuomet nuėjo į kitoje laiptų aikštelės pusėje esantį draugės kambarį. Durys buvo užrakintos iš vidaus. Ji barškino rankeną, beldė į duris ir šaukė, net nebuvo girdėti jokio atsako. Galiausiai išsigandusi ji paskambino policijai. Tai buvo dešimt keturiasdešimt penkios. Mes iškart atvykome ir išlaužėme duris. Misis Elen gulėjo ant grindų su šautine žaizda galvoje. Jos rankoje buvo automatinis pistoletas – Veblis 25 – ir tai atrodė aiškus savižudybės atvejis.

– Kur dabar yra mis Plendelit?

– Ji yra apačioje svetainėje, sere. Sakyčiau, labai šaltakraujiška, dalykiška jauna ledi. Turi galvą ant pečių.

– Netrukus aš su ja pasikalbėsiu. Dabar norėčiau pamatyti Bretą.

Lydimas Puaro jis perėjo laiptų aikštelę ir įėjo į priešais esantį kambarį. Čia buvo aukštas pagyvenęs vyras, kuris linktelėjo, jiems įėjus.

– Sveiki, Džepai, malonu jus matyti. Įdomus reikaliukas.

Džepas priėjo prie jo. Puaro greitomis tiriamai apžvelgė kambarį.

Tai buvo kur kas didesnis kambarys už tą, iš kurio jie ką tik buvo išėję. Jis turėjo laukan išsikišusį erkerį, ir jei anas kambarys buvo grynai paprastas miegamasis, tai šis miegamasis labiau priminė svetainę.

Sienos buvo sidabrinės, o lubos žalio smaragdo spalvos. Modernios užuolaidos buvo sidabro bei žalios spalvų. Sofa buvo užklota tviskančiu smaragdiniu šilkiniu užtiesalu, ant kurio gulėjo keletas auksinių bei sidabrinių pagalvių. Kambaryje taip pat buvo riešutmedžio rašomasis stalas, riešutmedžio komoda, ir keletas šiuolaikiškų tviskančių chromuotų kėdžių. Ant mažo stiklinio staliuko buvo padėta didelė peleninė, pilna cigarečių nuorūkų.

Erkiulis Puaro atsargiai uostinėjo orą. Tuomet jis priėjo prie Džepo, kuris stovėjo prie lavono ir žiūrėjo į jį.

Ant grindų gulėjo sukniubęs kokių dvidešimt septynerių metų moters kūnas, greičiausiai nusmukęs nuo šalia stovinčios chromuotos kėdės. Moters plaukai buvo šviesūs, veidas švelnių bruožų. Ant veido buvo truputis makiažo. Tai buvo gražus, ilgesingas, gal kiek kvailokas veidas. Kairėje galvos pusėje buvo sustingusio kraujo masė. Dešinės rankos pirštai buvo apkabinę nedidelį pistoletą. Moteris buvo apsirengusi paprasta tamsiai žalios spalvos suknele, siekiančia iki kaklo.

– Na, Bretai, kokios problemos?

Džepas žvelgė žemyn į susisukusią figūrą.

– Su kūno padėtim viskas tvarkoj, – pasakė daktaras. – Jei ji nusišovė, tai tikriausiai nusmuko žemyn nuo kėdės į šią padėtį. Durys buvo užrakintos ir langas taip pat uždarytas iš vidaus.

– Čia viskas gerai, kaip jūs sakote. O kas yra blogai?

– Pažiūrėkite į pistoletą. Aš juo nejudinau – laukiu, kol paims pirštų antspaudus. Bet jums turėtų būti aiškiai matoma, ką aš turiu galvoje.

Puaro kartu su Džepu priklaupė ir atidžiai apžiūrėjo pistoletą.

– Suprantu, ką jūs turite galvoje, – pakildamas tarė inspektorius. – Jis guli plaštakos išlinkime. *Atrodo*, tarsi ji būtų jį laikanti, bet iš tikrųjų ji jo *nelaiko*. Kas nors dar?

– Žinoma. Ji laiko pistoletą *dešinėje* rankoje. Dabar pažvelkite į žaizdą. Pistoletas šūvio metu buvo prie galvos kiek aukščiau kairiosios ausies – *kairiosios*, atkreipkite dėmesį.

– Hm, – numykė Džepas. – Atrodo, jog tai bus surežisuota. Juk ji negalėtų laikyti pistoleto ir iššauti tokioje padėtyje dešiniąja ranka?

– Visiškai neįmanoma, reikia pasakyti. Jūs galite apsukti ranka galvą, bet negalėtumėte šitaip iššauti.

– Tuomet viskas labai akivaizdu. Kažkas kitas ją nušovė ir pabandė tai pavaizduoti kaip savižudybę. Bet kaip tuomet su užrakintomis durimis ir uždarytu langu?

Į šį klausimą atsakė inspektorius Džeimsonas.

– Langas buvo uždarytas ir užsklęstas, sere, bet nors durys ir buvo užrakintos, *mes nesugebėjome surasti rakto*.

Džepas linktelėjo.

– Taip, tai buvo klaida. Kažkas išeidamas užrakino duris ir tikėjosi, kad mes nepastebėsime, jog nėra rakto.

Puaro sumurmėjo:

– *'C'est bête, ça!'*

– O, Puaro, mano bičiuli, jūs neturite apie visus

* *pranc.* tai kvaila

spręsti savo akinančio intelekto šviesoje! Tiesą sakant, tokios nežymios detalės gana dažnai lieka nepastebėtos. Durys užrakintos. Įsilaužia žmonės. Rasta negyva moteris, jos rankoje pistoletas. Aiškus savižudybės atvejis – ji pati užsirakino prieš nusišaunant. Dėl rakto jie nesuka sau galvos. Tiesą sakant, pasisekė, kad mis Plendelit paskambino policijai. Ji galėjo pasikviesti vieną ar du praeivius išlaužti duris – ir tuomet rakto klausimas apskritai nebūtų iškilęs.

– Taip, sutinku su jumis, – pasakė Erkiulis Puaro. – Tai būtų daugumos žmonių natūrali reakcija.

Jis vis dar tebežiūrėjo į kūną.

– Jums kažkas užkliuvo? – paklausė Džepas.

Klausimas skambėjo nerūpestingai, bet jo akys buvo žvitrios ir akylos.

Erkiulis Puaro lėtai papurtė galvą.

– Aš žiūriu į jos rankinį laikrodį.

Jis pasilenkė ir palietė jį piršto galiuku. Tai buvo dailus brangakmeniais išpuoštas laikrodis juodu muaro dirželiu, ant rankos, kurioje buvo pistoletas.

– Prašmatnus daikčiukas, – pastebėjo Džepas. – Ne iš pigiųjų! – Jis klausiamai pažvelgė į Puaro. – Tame kažkas yra, galbūt?

– Galbūt.

Puaro priėjo prie rašomojo stalo. Jis turėjo priekyje nuleidžiamą atvartą. Stalas buvo dailiai papuoštas, kad atitiktų bendrą spalvų derinį.

Stalo viduryje stovėjo gana masyvi rašalinė, priešais kurią buvo padėta graži lakuota užrašų knyga. Kairėje knygos pusėje buvo smaragdinis stiklinis padėkliukas, ant kurio gulėjo sidabrinis plunksnakotis, indelis su ža-

liu vašku atspaudams, pieštukas ir du atspaudai. Dešinėje knygos pusėje buvo kalendorius su perstumiamomis dienomis, savaitėmis bei mėnesiais. Taip pat čia buvo nedidelė stiklinė vazelė, kurioje buvo dailus žalias plunksnakotis. Puaro atrodė susidomėjęs plunksnakočiu. Jis išėmęs paėmė jį, bet plunksnakotis buvo sausas, be rašalo. Jis aiškiai buvo tik papuošimui – nieko daugiau. Naudojamas buvo sidabrinis plunksnakotis, ant kurio smaigalio buvo rašalas. Jo akys nukrypo į kalendorių.

– Antradienis, lapkričio penktoji, – pasakė Džepas. – Tai buvo vakar, teisingai.

Jis pasisuko į Bretą.

– Kaip seniai ji jau mirusi?

– Ji buvo nužudyta vakar vakare vienuolika trisdešimt trys, – greitai atsakė Bretas.

Jis patenkintas išsiviepė, matydamas nustebusį Džepo veidą.

– Atleiskite, bičiuli, – pasakė jis. – Nebent būčiau koks super-gydytojas iš detektyvinio romano! Tiesą sakant, tiksliausia būtų įvardinti vienuoliktą valandą – su vienos valandos paklaida į vieną ar kitą pusę.

– O, aš maniau, kad bus sustojęs rankinis laikrodis, ar kas nors panašaus.

– Jis iš tiesų sustojęs, bet rodo po keturių penkiolika.

– Kaip suprantu, ji negalėjo būti nužudyta po keturių penkiolika.

– Apie tai negali būti nė kalbos.

Puaro atvertė užrašų knygos viršelį.

– Gera mintis, – pasakė Džepas. – Bet jokios naudos.

Priešais juos buvo tuščias lapas. Puaro pervertė pusla-

pius, bet visur buvo tas pats.

Jis susidomėjo popierdėže.

Joje buvo keli suplėšyti laiškai ir reklaminiai prospektai. Jie buvo tik kartą perplėšti pusiau ir juos nesunku buvo atgaminti. Kreipimasis dėl paaukojimo kažkokiai pagalbos buvusiems kariškiams organizacijai, pakvietimas į šventinį vakarėlį lapkričio trečiąją, priėmimas pas siuvėją. Buvo kailių parduotuvės reklama ir prekybos centro prekių katalogas.

– Ir čia nieko, – pasakė Džepas.

– Ne, keista... – pasakė Puaro.

– Turite galvoje, kad paprastai savižudybės atveju paliekamas laiškas?

– Būtent.

– Iš esmės tai tik dar kartą patvirtina, kad tai ne savižudybė.

Jis pasitraukė šalin.

– Turiu leisti padirbėti savo vyrams. Geriau eime žemyn ir pakalbėkime su ta mis Plendelit. Ką manote, Puaro?

Puaro vis dar atrodė susidomėjęs rašomuoju stalu ir jo priklausiniais.

Jis išėjo iš kambario, bet einant pro duris jo akys dar kartą nukrypo į puošnų smaragdinį rašiklį.

Antras skyrius

Siaurų laiptų apačioje esančios durys atvėrė kelią į didžiulę svetainę – perdarytą iš kadaise buvusios arklidės. Šiame kambaryje, kurio sienos buvo dekoruotos šiurkščiu tinku ir ant kurių kabėjo graviūros bei medžio dirbiniai, sėdėjo dvi moterys.

Viena, sėdinti krėsle prie židinio ir į liepsną ištiesusi ranką, buvo tamsi dalykiškai atrodanti jauna moteris dvidešimt septynerių ar aštuonerių metų. Kita, pagyvenusi pakankamai didelių proporcijų moteris ir kurios rankose buvo krepšys, dūsaudama kalbėjo, abiems vyrams įėjus į kambarį.

– ... kaip jau sakiau, mis, aš vos nenukritau, apie tai išgirdusi. Ir pamanykite, kad būtent šį rytą...

Kita ją nutraukė.

– Viskas bus išaiškinta, misis Pirs. Šie džentelmenai yra policijos pareigūnai, jei neklystu.

– Mis Plendelit? – paklausė Džepas.

Mergina linktelėjo.

– Tai aš. O tai misis Pirs, kuri kasdien ateina mums padėti.

Nesuvaldoma misis Pirs vėl ėmė kalbėti.

– Ir kaip jau sakiau mis Plendelit, būtent šį rytą mano seseriai Luizai Mod buvo priepuolis, ir kaip jau sakiau,

savas kraujas yra savas, ir aš pamaniau, kad misis Elen neprieštaraus, nors aš niekuomet nemėgstu apvilti savo ledi...

Džepas vikriai įsiterpė.

– Žinoma, misis Pirs. Dabar galbūt jūs galėtumėte nueiti pas inspektorių Džeisoną į virtuvę ir ten trumpai papasakoti, kas jums yra žinoma.

Atsikratęs šnekiosios misis Pirs, kuri išėjo su Džeisonu be paliovos tauškėdama, Džepas savo dėmesį vėl nukreipė į merginą.

– Aš esu vyriausiasis inspektorius Džepas. Dabar, mis Plendelit, aš norėčiau sužinoti viską, ką jūs galite papasakoti apie šį reikalą.

– Žinoma. Nuo ko man pradėti?

Jos susitvardymas kėlė susižavėjimą. Nebuvo jokių širdgėlos ar šoko ženklų, jei ne beveik nenatūralus laikysenos kietumas.

– Kuriuo metu jūs atvykote šį rytą?

– Aš manau, kad buvo netoli pusės vienuolikos. Misis Pirs, senos melagės, čia nebuvo...

– Ar tai buvo dažnas atvejis?

Džeinė Plendelit gūžtelėjo pečiais.

– Kokius du kartus per savaitę ji ateina maždaug dvyliktą – arba neateina išvis. Ji turėtų pasirodyti devintą. Bet iš tikrųjų, kaip jau sakiau, pora kartų per savaitę ji sunegaluoja, arba kas nors suserga iš jos giminaičių. Visos tos tvarkytojos yra panašios – retkarčiais apvilia. Bet ji yra nebloga moteris.

– Ar ji ilgai pas jus dirba?

– Vos daugiau, nei mėnesį. Ankstesnioji vis kažką nugvelbdavo.

– Tęskite toliau, mis Plendelit.

– Aš sumokėjau taksi, atsinešiau lagaminą, apsižvalgiau, kur yra mis Pirs, ir neradusi pakilau į savo kambarį. Truputį apsitvarkiusi aš nuėjau pas Barbarą – misis Elen – ir radau užrakintas duris. Aš pabarškinau rankeną ir beldžiau į duris, bet atsakymo nesulaukiau. Tuomet nusileidau žemyn ir paskambinau policijai.

– *Pardon*! – Puaro mikliai įterpė klausimą. – Ar jums neatėjo į galvą pabandyti išlaužti duris – padedant vienam ar dviem praeiviams, tarkime?

Jos akys pažvelgė į jį – šaltos, pilkai žalios akys. Ji nužvelgė jį greitu vertinančiu žvilgsniu.

– Ne, aš apie tai nepagalvojau. Jei kažkas čia buvo ne taip, tai, mano manymu, policija yra būtent ta vieta, kur reikėtų kreiptis.

– Taigi jūs pamanėte – *atleiskite, madmuazele* – kad čia *buvo* kažkas ne taip?

– Žinoma.

– Nes jūs nesulaukėte atsako į beldimą? Bet galbūt jūsų draugė galėjo išgerti migdomųjų ar ko nors panašaus...

– Ji nevartoja migdomųjų.

Atsakymas buvo kategoriškas.

– Arba ji galėjo kur nors išeiti, prieš tai užrakinusi duris?

– Kodėl ji turėtų jas užrakinti? Bet kuriuo atveju, ji būtų palikusi man raštelį.

– Ir ji jums nepaliko jokio raštelio? Jūs esate tuo visiškai tikra?

– Žinoma, aš esu tuo tikra. Aš būčiau jį iškart pamačiusi.

Jos balsas buvo pabrėžtinai tvirtas.

Džepas pasakė:

– Ar jūs nebandėte pažvelgti pro rakto skylutę, mis Plendelit?

– Ne, – mąsliai tarė Džeinė Plendelit. – Apie tai aš visai nepagalvojau. Bet aš vis tiek nieko nepamatyčiau, ar ne? Nes spynoje buvo raktas?

Jos nekaltos plačiai atmerktos akys klausiamai pažvelgė į Džepą. Puaro staiga nusišypsojo pats sau.

– Be abejo, jūs viską gerai padarėte, mis Plendelit, – pasakė Džepas. – Aš manau, kad jūs neturėjote jokių priežasčių įtarti, kad jūsų draugė galėtų nusižudyti?

– O, ne.

– Ar ji neatrodė kaip nors susirūpinusi – ar susikrimtusi?

– Ne.

– Jūs žinojote, kad ji turėjo pistoletą?

Džeinė Plendelit linktelėjo.

– Taip, ji atsivežė jį iš Indijos. Ji visuomet laikė jį stalčiuje savo miegamajame.

– Hm. Ar ji turėjo tam leidimą?

– Manau, kad taip. Negaliu tvirtinti.

– Dabar, mis Plendelit, galbūt papasakosite man viską, ką jūs žinote apie misis Elen. Kiek laiko jūs ją pažįstate, kokie buvo jūsų santykiai – viską, kas įmanoma.

Džeinė Plendelit linktelėjo.

– Aš pažinojau Barbarą maždaug penkerius metus. Pirmąkart su ja susipažinau užsienyje – Egipte, jei tiksliau. Ji keliavo iš Indijos namo. Aš kurį laiką praleidau anglų mokykloje Atėnuose ir prieš grįždama namo užsukau kelioms savaitėms į Egiptą. Mes kartu dalyvavo-

me kruizinėje kelionėje Nilo upe. Mes patikome viena kitai ir susidraugavome. Tuo metu aš kaip tik ieškojau, su kuo kartu galėčiau nuomotis butą. Barbara buvo vieniša šiame pasaulyje. Mes pamanėme, jog kartu puikiai sutarsime.

– Ir jūs puikiai sutarėte? – paklausė Puaro.

– Labai puikiai. Mes abi turėjome savo draugių – Barbara labiau mėgo linksmas draugijas, mano draugės buvo daugiau meniško tipo. Visa tai neblogai derinosi.

Puaro linktelėjo. Džepas paklausė:

– Ką jūs žinote apie misis Elen šeimą ir jos gyvenimą prieš jums susipažįstant?

Džeinė Plendelit gūžtelėjo pečiais.

– Iš tiesų tai ne kažin ką. Jos mergautinė pavardė buvo Emiteid, kiek pamenu.

– O kaip dėl jos vyro?

– Nemanau, kad būtų kažkas ypatingo. Kiek suprantu, jis gėrė. Man regis, jis mirė praėjus metams ar dviem po santuokos. Buvo vienas vaikas, maža mergaitė, kuri numirė, būdama trijų metų amžiaus. Barbara nemėgo pasakoti apie savo vyrą. Aš manau, kad ji ištekėjo Indijoje, kai jai buvo maždaug septyniolika. Kiek supratau, juos išsiuntė į Borneo ar į kitą panašią Dievo apleistą vietelę, į kurias siunčiami visokie nevykėliai – bet kadangi tai buvo akivaizdžiai skaudi tema, tai aš jos per daug ir nekamantinėjau.

– Ar, jūsų žiniomis, misis Elen turėjo kokių nors finansinių sunkumų?

– Ne, esu tikra, jog neturėjo.

– Jokių skolų – ar ko nors panašaus?

– O, ne! Neabejoju, kad ji neturėjo tokio pobūdžio

problemų.

– Dabar aš jus turiu dar kai ko paklausti – tikiuosi, kad jūs neprieštarausite, mis Plendelit. Ar misis Elen turėjo kokį išskirtinį draugą ar draugų?

Džeinė Plendelit šaltai atsakė:

– Na, ji buvo susižadėjusi, jei jūs tai norėjote išgirsti.

– Kuo vardu tas vyras, su kuriuo ji buvo susižadėjusi?

– Čarlsas Lavitonas. Jis yra parlamento narys, atstovaujantis daliai Hampšyro.

– Ar ji seniai jį pažinojo?

– Kiek daugiau, nei metai.

– Ir kada jie susižadėjo?

– Prieš du – ne, beveik prieš tris mėnesius.

– Ar tarp jų nebuvo kokių nors ginčų, kiek jums tai žinoma?

– Ne. Nustebčiau, jei kas nors panašaus būtų buvę. Barbara buvo taikaus būdo.

– Kaip seniai jūs paskutinį kartą matėte misis Elen?

– Praėjusį penktadienį, prieš išvykdama savaitgaliui.

– Misis Elen pasiliko mieste?

– Taip. Ji ketino sekmadienį kažkur eiti su savo sužadėtiniu, kiek supratau.

– O jūs pati kur praleidote savaitgalį?

– Leidens Hole, Leidense, Esekso grafystėje.

– Kuo vardu žmonės, pas kuriuos jūs viešėjote?

– Misteris ir misis Bentikai.

– Iš jų jūs išvykote tik šįryt?

– Taip.

– Jūs turėjote išvykti labai anksti?

– Misteris Bentikas mane pavėžėjo. Jis anksti išvažia-

vo, nes dešimtą turėjo jau būti mieste.

– Suprantu.

Džepas pritariamai linktelėjo. Visi mis Plendelit atsakymai buvo aiškūs ir įtikinami.

Puaro savo ruožtu uždavė klausimą.

– Kokia jūsų pačios nuomonė apie misterį Lavitoną?

Mergina gūžtelėjo pečiais.

– Ar tai svarbu?

– Ne, galbūt ir nesvarbu, bet aš norėčiau išgirsti jūsų nuomonę.

– Nežinau, ką turėčiau apie jį galvoti. Jis yra jaunas – ne daugiau, nei trisdešimt vienų ar dviejų, ambicingas, geras oratorius – turėtų prasimušti.

– Tai yra geroji pusė – o blogoji?

– Na, – mis Plendelit akimirkai susimąstė. – Mano nuomone, jis yra gana banalus – jo idėjos originalumu nepasižymi. Ir jis yra šiek tiek pasipūtęs.

– Tai nėra labai rimti trūkumai, madmuazele, – šypsodamasis tarė Puaro.

– Jūs taip manote?

Jos tonas buvo kiek ironiškas.

– Galbūt jums jie ir rimti.

Jis stebėjo ją, pamatė jos kiek sutrikusį žvilgsnį. Jis išnaudojo persvarą.

– Bet ne misis Elen – ne, ji to nepastebėtų.

– Jūs absoliučiai teisus. Barbara jį laikė nuostabiu – priėmė jį tokį, koks jis yra.

Puaro švelniai paklausė:

– Ar jūs mylėjote savo draugę?

Jis pamatė, kaip ji sugniaužė kumščius ir jos žandikaulio linija išryškėjo, bet atsakymas buvo dalykiškas ir

be emocijų.

– Jūs visiškai teisus. Mylėjau.

Džepas pasakė:

– Dar vienas dalykas, mis Plendelit. Ar jūs tarpusavyje nesikivirčijote? Tarp jūsų nebuvo nepasitenkinimo?

– Niekuomet.

– Ir dėl jos sužadėtuvių?

– Žinoma, ne. Aš džiaugiausi, kad ji dėl to buvo tokia laiminga.

Kurį laiką buvo tylu, tuomet Džepas tarė:

– Ar, jūsų žiniomis, misis Elen turėjo kokių nors priešų?

Šį kartą buvo tam tikras laiko tarpas, kol Džeinė Plendelit atsakė. Jos tonas buvo šiek tiek pasikeitęs.

– Aš neturiu jokio supratimo, ką jūs vadinate priešais.

– Bet kas, pavyzdžiui, galėjęs turėti naudos iš jos mirties.

– O, ne, tai tiesiog juokinga. Bet kuriuo atveju, jos pajamos buvo labai menkos.

– Ir kas paveldės tas pajamas?

Džeinė Plendelit atsakė šiek tiek nustebusiu balsu:

– Matote, aš to tikrai nežinau. Nenustebčiau, jei tai būčiau ir aš. Turiu galvoje, jei apskritai ji būtų kada nors rašiusi testamentą.

– Ir jokių kitų priešų? – Džepas greitai perėjo prie kito aspekto. – Tarkim žmonių, griežusių ant jos dantį?

– Aš nemanau, kad ant jos kas nors griežtų dantį. Ji buvo labai švelni būtybė, visuomet stengėsi būti maloni. Ji iš tiesų buvo švelnaus mielo būdo.

Pirmą kartą jos kietas dalykiškas balsas šiek tiek su-

minkštėjo. Puaro švelniai linktelėjo.

Džepas pasakė:

– Taigi, apibendrinant galima pasakyti, kad misis Elen pastaruoju metu buvo gerai nusiteikusi, ji neturėjo jokių finansinių sunkumų, ji buvo susižadėjusi ir buvo laiminga. Nebuvo nė menkiausios priežasties savižudybei. Tiesa?

Kiek patylėjusi Džeinė atsakė:

– Taip.

Džepas pakilo.

– Atleiskite, aš turiu pasikalbėti su inspektoriumi Džeimsonu.

Jis išėjo iš kambario.

Erkiulis Puaro pasiliko *tete a tete* su Džeine Plendelit.

Trečias skyrius

Kelias minutes buvo tyla.

Džeinė Plendelit metė greitą vertinantį žvilgsnį į mažąjį žmogų, bet po to ji ėmė spoksoti tiesiai priešais save ir nieko nekalbėjo. Bet jo buvimo suvokimas jai kėlė tam tikrą nervinę įtampą. Jos kūnas buvo ramus, bet neatsipalaidavęs. Kai galiausiai Puaro pralaužė tylą, atrodė, kad vien tik jo balsas jai suteikė tam tikrą palengvėjimą. Jis uždavė klausimą įprastu kasdienišku balsu.

– Kada jūs užkūrėte ugnį, madmuazele?

– Ugnį? – Jos balsas skambėjo neaiškiai ir nutolusiai. – O, vos tik atvykusi šį rytą.

– Prieš užlipdama laiptais, ar po to?

– Prieš.

– Suprantu. Taip, suprantama... Ir židinys jau buvo pakrautas – ar jūs tuo pasirūpinote?

– Jis buvo pakrautas. Man tereikėjo uždegti degtuką.

Jos balse atsispindėjo nedidelis nerimas. Ji aiškiai įtarė jį bandant užmegzti pokalbį. Galbūt būtent to jis ir siekė. Bet kuriuo atveju, jis tęsė toliau ramiu draugišku balsu.

– Bet pas jūsų draugę – aš pastebėjau, kad pas ją dujinis židinys?

Džeinė Plendelit atsakė mechaniškai.

– Mes vieninteliai kūrename anglimis – visi kiti dujomis.

– Ir valgį jūs taip pat ruošiate dujomis?

– Aš manau, kad šiais laikais visi taip daro.

– Tiesa. Taip yra žymiai patogiau.

Nedidelis pasišnekučiavimas išblėso. Džeinė Plendelit batu stukseno į grindis. Tuomet ji staiga tarė:

– Tas vyras – vyriausiasis inspektorius Džepas – ar jis laikomas protingu?

– Jis labai logiškas. Taip, apie jį gerai galvoja. Jis atkakliai bei stropiai dirba ir jam neblogai sekasi.

– Įdomu, ar... – sumurmėjo mergina.

Puaro ją stebėjo. Ugnies šviesoje jos akys atrodė labai žalios. Jis ramiai paklausė:

– Jūsų draugės mirtis jums buvo didelis smūgis?

– Siaubingas.

Ji atsakė su netikėtu nuoširdumu.

– Jūs to nesitikėjote – ne?

– Žinoma, ne.

– Pradžioje jums galbūt atrodė, kad tai neįmanoma – kad to negali būti?

Atrodė, jog jo ramus užjaučiantis tonas pralaužė Džeinės Plendelit gynybą. Ji atsakė nekantriai, natūraliai, be kietumo balse.

– Taip ir yra. Net jei Barbara ir *nusižudė*, aš negaliu jos įsivaizduoti *nusižudant tokiu būdu*.

– Bet vis dėlto ji turėjo pistoletą?

Džeinė Plendelit nekantriai mostelėjo.

– Taip, bet tas pistoletas – o! visur voliojosi. Anksčiau jai tekę būti nuošaliose vietose. Tiesiog laikė jį iš įpročio – be jokių tamsių minčių. Esu tuo įsitikinusi.

– Ak! Ir kodėl jūs tuo įsitikinusi?

– O, dėl įvairių dalykų, kuriuos ji sakė.

– Pavyzdžiui?

Jo balsas buvo labai švelnus ir draugiškas. Ją tai nepastebimai palenkė.

– Na, pavyzdžiui, mes kartą kalbėjome apie savižudybes ir ji pasakė, kad lengviausia yra atsukti dujas, užsandarinti duris bei langus ir paprasčiausiai atsigulti. Aš pasakiau, jog tai neįmanoma – ramiai gulėti ir laukti. Aš pasakiau, jog kur kas geriau būtų nusišauti. Ir ji pasakė ne, ji niekuomet pati negalėtų nusišauti. Ji per daug išsigąstų, jei tai nepavyktų, ir bet kuriuo atveju, ji nepakentė trenksmo.

– Suprantu, – pasakė Puaro. – Tai keista, kaip jūs sakote... Nes, kaip jūs man ir minėjote, *jos kambaryje buvo dujos*.

Džeinė Plendelit truputį išsigandusi pažvelgė į jį.

– Taip, buvo... Aš negaliu suprasti – ne, aš negaliu suprasti, kodėl ji nepanaudojo dujų.

Puaro papurtė galvą.

– Taip, tai atrodo... keista – kažkaip nenatūralu.

– Visas šis dalykas atrodo nenatūraliai. Aš vis dar negaliu patikėti, kad ji nusižudė. Tai *turėjo* būti savižudybė, aš manau?

– Na, yra ir kita galimybė.

– Ką jūs turite galvoje?

Puaro pažvelgė jai tiesiai į akis.

– Tai galėjo būti ir žmogžudystė.

– O, ne? – Džeinė Plendelit susitraukė. – O, ne! Kokie baisūs įtarimai.

– Baisūs, galbūt, bet ar jums tai nepasirodė įmano-

ma?

– Tačiau durys buvo užrakintos iš vidaus. Taipogi ir langas.

– Durys buvo užrakintos, taip. Bet visiškai neaišku, ar jos buvo užrakintos iš vidaus, ar iš išorės. Suprantate, *rakto nebuvo.*

– Bet tuomet – jei jo nebuvo... – Ji kiek patylėjo. – Tuomet durys turėjo būti užrakintos iš išorės. Priešingu atveju jis būtų kažkur kambaryje.

– Ak, bet jis ten gali ir būti. Atminkite, kambarys dar nebuvo kruopščiai apieškotas. Arba jis galėjo būti išmestas pro langą ir kas nors galėjo jį pakelti.

– Žmogžudystė! – pasakė Džeinė Plendelit. Ji kurį laiką svarstė šią galimybę. – Manau, kad jūs esate teisus.

– Bet jei tai buvo žmogžudystė, tai turėtų būti ir motyvas. Ar jūs žinote kokį nors galimą motyvą, madmuazele?

Ji lėtai papurtė galvą. Ir vis dėlto, nepaisant šio paneigimo, Puaro vėl susidarė įspūdis, kad Džeinė Plendelit sąmoningai kažką nutyli. Atsidarė durys ir įėjo Džepas.

Puaro atsistojo.

– Aš užsiminiau mis Plendelit, – pasakė jis, – kad jos draugės mirtis nebuvo savižudybė.

Džepas akimirkai suglumo. Jis metė priekaištingą žvilgsnį į Puaro.

– Dar kiek ankstoka ką nors tvirtinti, – pastebėjo jis. – Suprantate, mes turime nagrinėti visas galimybes. Šiuo metu galiu tik tiek pasakyti.

Džeinė Plendelit ramiai atsakė.

– Suprantu.

Džepas priėjo prie jos.

– Pasakykite man, mis Plendelit, ar jūs matėte tai anksčiau?

Ant delno jis laikė nedidelį ovalo formos tamsiai mėlynos spalvos blizgantį daikčiuką.

Džeinė Plendelit papurtė galvą.

– Ne, niekada nemačiau.

– Jis ne jūsų, ir ne misis Elen?

– Ne. Juk paprastai moteris šių dalykų nenešioja, ar ne?

– O! Jūs atpažinote, kas tai.

– Na, juk tai akivaizdu, ar ne? Tai pusė vyriškos rankogalio sąsagos.

Ketvirtas skyrius

– Ta jauna moteris per daug jau savimi pasitiki, – pasakė Džepas.

Abu vyrai vėl buvo misis Elen miegamajame. Kūnas buvo nufotografuotas ir išneštas, pirštų antspaudus kriminalistai taip pat buvo paėmę ir išėję.

– Taip, būtų nepatartina ją laikyti kvaila, – sutiko Puaro. – Ji jokiu būdu *nėra* kvaila. Iš tiesų ji yra ypač protinga ir kompetentinga jauna moteris.

– Manote, kad ji tai padarė? – paklausė Džepas su šmėkštelėjusiu vilties spindulėliu. – Žinote, ji galėjo. Mes turime patikrinti jos alibi. Kažkokios pretenzijos tam jaunuoliui – tam žydinčiam parlamentarui. Ji kiek per kandi jo atžvilgiu, aš manau! Keistokai skamba. Tarsi ji pati meilintųsi jam ir jis būtų ją atstūmęs. Ji panaši į tokią, kuri galėtų bet ką užmušti šitaip pasijutusi, ir dar su iškelta galva. Taip, mes turime žvilgtelėti į jos alibi. Ji tai galėjo padaryti, ir, galų gale, Eseksas nėra jau taip toli. Daugybė traukinių. Ar greitų mašinų. Vertėtų pasidomėti, ar ji nenuėjo vakar anksti miegoti, pavyzdžiui, su skaudančia galva.

– Jūs teisus, – sutiko Puaro.

– Bet kuriuo atveju, – tęsė Džepas, – ji kažką nutyli. Ė? Jums taip nepasirodė? Ta jauna moteris kažką žino.

Puaro mąsliai linktelėjo.

– Taip, tai aiškiai matyti.

– Tokiais atvejais visuomet iškyla sunkumų, – pasiskundė Džepas. – Žmonės laiko liežuvį už dantų – kartais ir dėl pačių garbingiausių priežasčių.

– Dėl ko sunku būtų juos kaltinti, mano drauge.

– Taip, bet mums tai labai apsunkina darbą, - niurnėjo Džepas.

– Bet tai juk leidžia pilnai atsiskleisti jūsų išradingumui, – paguodė jį Puaro. – Tarp kitko, kaip dėl pirštų atspaudų?

– Na, tai iš tiesų žmogžudystė. Ant pistoleto apskritai nėra jokių atspaudų. Švariai nušluostytas prieš įdedant jai į ranką. Net jei ji ir sugebėtų apsukti ranka galvą kažkokiu stebuklingu būdu, ji negalėtų iššauti, tvirtai jo nelaikydama ir negalėtų nušluostyti jo, jau būdama mirusi.

– Ne, ne, čia yra aiškus kito asmens dalyvavimas.

– Kitur atspaudai taip pat neguodžia. Nė vieno ant durų rankenos. Nė vieno ant lango. Verčia susimąstyti, ė? Misis Elen atspaudų visur daugybė.

– Ar Džeimsonas sužinojo ką nors įdomaus?

– Iš ateinančios tvarkytojos? Ne. Ji tik mala liežuviu, bet iš tiesų nieko daug nežino. Patvirtino faktą, kad Elen ir Plendelit santykiai buvo draugiški. Aš pasiunčiau Džeimsoną apklausti kaimynų. Mes taip pat turime pasikalbėti su misteriu Lavitonu. Sužinoti, kur jis buvo ir ką jis veikė praėjusį vakarą. Tuo tarpu mes galime peržiūrėti jos popierius.

Džepas negaišdamas ėmėsi darbo. Retkarčiais jis sukriuksėdavo ir kažką atkišdavo Puaro. Peržiūra ilgai ne-

truko. Rašomajame stale daug popierių nebuvo, o esami buvo kruopščiai sutvarkyti ir sužymėti.

Galiausiai Džepas atsitiesė ir atsiduso.

– Nieko įdomaus, ar ne?

– Kaip jūs ir sakote.

– Didžioji dalis popierių visai paprasti – sąskaitos, kelios iš jų dar neapmokėtos – nieko, kas galėtų patraukti dėmesį. Visuomeniniai renginiai – kvietimai. Laiškai iš draugių. Štai šie... – jis padėjo ranką ant septynių ar aštuonių laiškų krūvelės, – ir jos čekių knygelė bei einamosios sąskaitos knygelė. Kas nors jums užkliuvo?

– Taip, ji viršijo savo kreditą.

– Dar kas nors?

Puaro nusišypsojo.

– Jūs surengėte man egzaminą? Bet aš suprantu, apie ką jūs galvojate. Keturių šimtų svarų čekis, išrašytas sau prieš tris mėnesius, ir dviejų šimtų svarų, išrašytas vakar...

– Ir nieko nepažymėta ant čekių šaknelės. Jokių kitų čekių, išrašytų sau, išskyrus mažas sumas – daugiausia penkiolika svarų. Ir aš jums štai ką pasakysiu – namuose tokios pinigų sumos nėra. Keturi svarai rankinuke ir pora šilingų kitame krepšyje. Reikalas gana aiškus, aš manau.

– Turite galvoje, kad ji kažkam sumokėjo tuos pinigus vakar vakare?

– Taip. Bet kam ji juos sumokėjo?

Atsidarė durys ir įėjo inspektorius Džeimsonas.

– Na, Džeimsonai, kas nors naujo?

– Taip, sere, keletas dalykų. Pradėsiu nuo to, kad niekas iš tikrųjų negirdėjo šūvio. Dvi ar trys moterys sakė

girdėjusios, bet daugiau dėl to, kad galvojo turėjusios jį girdėti. Su visais tais sproginėjančiais fejerverkais ką nors išgirsti nebuvo jokios galimybės.

Džepas sukriuksėjo.

– Aš tuo nesistebiu. Tęskite.

– Misis Elen vakar po pietų ir vakare daugiausia buvo namuose. Atėjo apie penktą valandą. Tuomet šeštą vėl išėjo, bet tik iki pašto dėžutės kotedžų gale. Maždaug devynios trisdešimt privažiavo mašina – dengtas automobilis – ir iš jos išlipo vyras. Apibūdintas kaip maždaug keturiasdešimt penkių, gerai atrodantis kariškos išvaizdos džentelmenas, tamsiai mėlynas apsiaustas, katiliukas, nedideli ūsiukai. Džeimsas Hogas, vairuojas iš aštuoniolikto numerio, sakė jį matęs anksčiau kalbant su misis Elen.

– Keturiasdešimt penkių, – pakartojo Džepas. – Tai, be abejo, ne Lavitonas.

– Tas vyras, kas jis bebūtų, čia pasiliko kiek mažiau, nei valandą. Išėjo maždaug dvidešimt po dešimtos. Sustojo tarpdury pasikalbėti su misis Elen. Mažas berniukas, Frederikas Hogas, sukinėjosi visai arti ir girdėjo, ką jis sakė.

– Ir ką jis pasakė?

– *„Na, pagalvokite ir man praneškite“*. Tuomet ji kažką atsakė ir jis tarė: *„Gerai. Iki pasimatymo“*. Po to jis įsėdo į mašiną ir išvažiavo.

– Tai buvo po dešimtos dvidešimt, – susimąstęs tarė Puaro.

Džepas patrynė sau nosį.

– Vadinasi, po dešimtos dvidešimt misis Elen dar buvo gyva, – pasakė jis. – Ir kas toliau?

– Daugiau nieko, sere, kiek man pavyko sužinoti. Vairuotojas iš dvidešimt antro namo išėjo pusę vienuolikos laukan ir pažadėjo savo vaikams iššauti keletą fejerverkų. Jie visi jo laukė, kaip ir kiti gatvės vaikai. Jis juos iššovė, ir visi aplink stebėjo šį reginį. Po to visi nuėjo miegoti.

– Ir daugiau niekas nebuvo pastebėtas įeinant į keturioliktą numerį?

– Ne – bet tai nereiškia, kad taip ir buvo. Niekas to ir nebūtų pastebėjęs.

– Hm, – numykė Džepas. – Tai tiesa. Ką gi, mes turime surasti tą „kariškai atrodantį vyrą su nedideliais ūsiukais". Visiškai aišku, kad jis buvo paskutinis žmogus, matęs ją gyvą. Įdomu, kas jis galėtų būti?

– Tai mums galėtų pasakyti mis Plendelit, – pasiūlė Puaro.

– Galėtų, – niūriai tarė Džepas. – Kita vertus, gali ir nepasakyti. Neabejoju, kad ji mums galėtų papasakoti gerokai daugiau, jei norėtų. Kaip jums sekėsi, Puaro, mano bičiuli? Jūs kurį laiką buvote su ja vienas. Ar jūs nebandėte vaidinti nuodėmklausio dvasininko, kas kartais duoda neblogų rezultatų?

Puaro skėstelėjo rankomis.

– Deja, mes tik kalbėjomės apie dujinę ugnį.

– Dujinę ugnį... dujinę ugnį, – Džepas atrodė pasipiktinęs. – Kas jums atsitiko, drauguži? Per visą tą laiką, kol jūs čia esate, jūs domėjotės tik plunksnakočiu ir popierdėže. Ak, taip, aš jus mačiau apžiūrint dar vieną popierdėžę apačioje. Ką nors ten radote?

– Tulpių svogūnėlių katalogą ir seną žurnalą.

– O ko jūs apskritai tikėjotės? Jei kas nors norėtų išmesti kokį inkriminuojantį dokumentą ar ką jūs ten dar

turite galvoje, nemanau, kad jis būtų išmetęs jį į popierdėžę.

– Jūs labai teisingai sakote. Čia gali būti išmesta tik kažkas visai nereikšmingo.

Puaro kalbėjo romiai. Nepaisant to, Džepas įtariai į jį pasižiūrėjo.

– Gerai, – pasakė jis. – Aš žinau, ką aš toliau darysiu. O jūs?

– *Eh bien*, – pasakė Puaro. – Aš turiu užbaigti nereikšmingų dalykų paieškas. Dar yra šiukšlių dėžė.

Jis vikriai išsmuko iš kambario. Džepas kiek pasibjaurėjęs pažvelgė pavymui.

– Pamišęs, – pasakė jis. – Visiškai pamišęs.

Inspektorius Džeimsonas pagarbiai tylėjo. Jo veidas su britišku pranašumu bylojo: „Užsienietis!"

Garsiai jis pasakė:

– Tai štai jis, Erkiulis Puaro! Esu apie jį girdėjęs.

– Senas mano draugas, – paaiškino Džepas. – Ne toks jau kvailas, kaip atrodo. Bet amžius vis tik daro savo.

– Šiek tiek suvaikėjęs, kaip sakoma, sere, – pasakė inspektorius Džeimsonas. – Visi mes senstame.

– Ir vis dėlto, – tarė Džepas, – norėčiau sužinoti, apie ką jis galvoja.

Jis priėjo prie rašomojo stalo ir atidžiai apžiūrėjo smaragdinį plunksnakotį.

Penktas skyrius

Džepas buvo tik spėjęs įsitraukti į pokalbį su trečiąja kaimyne, kai Puaro, priėjęs tyliai kaip katė, išdygo prie jo šono.

– Ak, jūs mane išgąsdinote, – krūptelėjęs pasakė Džepas. – Ką nors radote?

– Ne tai, ko ieškojau.

Džepas vėl atsisuko į misis Džeims Hog.

– Ir jūs sakote, kad matėte tą džentelmeną anksčiau?

– O, taip, sere. Ir mano vyras taip pat. Mes jį iškart pažinome.

– Paklausykite, misis Hog, jūs esate įžvalgi moteris, kaip matau. Neabejoju, kad jūs viską apie visus žinote šiame rajone. Ir jūs labai nuovoki – nepaprastai nuovoki, galiu pasakyti, iš tiesų... – jis nerausdamas trečią kartą pakartojo šią frazę. Misis Hog kiek užrietė nosį ir jos veidas įgavo nepaprastai protingą išraišką. – Nušvieskite mane apie tas dvi jaunas moteris – misis Elen ir misis Plendelit. Kuo jos gyveno? Vaikinai? Vakarėliai? Kiti panašūs dalykai?

– O, ne, sere, nieko panašaus. Jos mėgo truputį išeiti – ypač misis Elen – bet tai aukšta klasė, jei suprantate, ką aš turiu galvoje. Ne tokios, kaip kai kurios. Esu tikra, kad taip, kaip elgėsi misis Stivens – jei ji aplamai yra misis,

kuo aš labai abejoju – na, aš nenorėčiau nė sakyti, kas čia pas mus darosi...

– Na taip, – pasakė Džepas, vikriai sustabdydamas žodžių antplūdį. – Tai labai svarbu, ką jūs man pasakėte. Misis Elen ir mis Plendelit buvo gana mėgiamos?

– O, taip, sere, labai mielos ledi, abi jos – ir ypač misis Elen. Visuomet vaikams pasakydavo ką nors malonaus. Prarado savo mažą vargšę mergaitę. Taip, taip, aš ir pati tris palaidojau. Ir turiu pasakyti...

– Taip, taip, labai liūdna. O mis Plendelit?

– Na, ji taipogi graži ledi, be abejo, bet tik kiek atžaresnė, jei suprantate, ką aš turiu galvoje. Praeina pro šalį tik linktelėjusi, ir niekuomet nestabteli paplepėti. Bet aš prieš ją nieko neturiu – visiškai nieko.

– Ji su misis Elen gerai sutarė?

– O taip, sere. Jokių ginčių ar ko nors panašaus. Jos buvo viskuo patenkintos ir laimingos – manau, kad misis Pirs galėtų daugiau jums papasakoti.

– Taip, mes kalbėjomės su ja. Ar jūs pažįstate iš matymo misis Elen sužadėtinį?

– Džentelmeną, su kuriuo ji ketino susituokti? O, taip. Jis gana dažnai čia lankydavosi. Parlamento narys, taip sako.

– Ar tai ne jis buvo atėjęs vakar vakare?

– Ne, sere, tai buvo ne jis. – Misis Hog prisislinko arčiau. Jos balsas buvo kiek susijaudinęs. – Jei jūs manęs paklaustumėte, sere, aš pasakyčiau, kad tai, apie ką jūs galvojate, yra absoliuti netiesa. Misis Elen nebuvo iš tokių ledi, esu visiškai tuo tikra. Taip, tiesa, daugiau namuose tuo metu nieko nebuvo, bet aš netikiu, kad galėtų būti kažkas tokio – aš taip ir pasakiau Hogui šį rytą.

„Ne, Hogai, – aš pasakiau, - misis Elen buvo ledi – tikra ledi – todėl neįsivaizduok to, ko niekad nebuvo" – žinodama, kokios yra tų vyrų mintys, jei jūs man atleisite, kad aš tai kalbu. Visuomet vulgarios mintys.

Praleidęs pro ausis šį įžeidimą, Džepas tęsė toliau:

– Jūs matėte, kaip jis atvyko, ir matėte jį išvykstant – tiesa?

– Taip, sere.

– Ir jūs nieko negirdėjote. Jokių kivirčo garsų?

– Ne, sere, nieko panašaus. Ir ne dėl to, kad tokių dalykų nebūtų galima išgirsti – čia dažniausiai būna priešingai – ir netgi būna girdėti, kaip misis Stivens kalba su ta vargše baukščia tarnaite – ir mes visi jai patarėme su tuo nesitaikstyti, bet žinote, atlyginimas yra geras – velniai žino, kaip ji sugeba tiek mokėti – trisdešimt šilingų per savaitę...

Džepas greitai įsiterpė:

– Bet nieko panašaus keturioliktame numeryje jūs negirdėjote?

– Ne, sere. O ką čia girdėsi, kai aplink tik ir šaudė fejerverkai, net mano Edis nusvilo antakius per arti prilindęs.

– Tas vyras išėjo po dešimtos dvidešimt – teisingai?

– Gali būti, sere. Pati aš negaliu to tvirtinti. Bet Hogas taip sako, o jis yra labai patikimas, rimtas žmogus.

– Jūs matėte jį išeinant. Ar jūs negirdėjote, ką jis sakė?

– Ne, sere. Aš nebuvau pakankamai arti. Mačiau jį tik pro langą, stovintį tarpduryje ir kalbantį su misis Elen.

– Ją taip pat matėte?

– Taip, sere, ji stovėjo prie pat durų viduje.

– Nepastebėjote, kaip ji buvo apsirengusi?

– Ne, sere, tikrai negaliu pasakyti. Neatkreipiau į tai dėmesio.

Puaro paklausė:

– Galbūt bent pastebėjote, ar ji buvo apsirengusi kasdieniškai, ar dėvėjo vakarinę suknelę?

– Ne, sere, negaliu pasakyti.

Puaro mąsliai pažvelgė pro langą į keturiolikto numerio pusę. Jis nusišypsojo, ir akimirkai jo žvilgsnis susitiko su Džepo.

– O džentelmenas?

– Jis buvo su tamsiai mėlynu apsiaustu ir katiliuku. Protinga ir nepriekaištinga išvaizda.

Džepas uždavė dar kelis klausimus ir tuomet perėjo prie kito liudininko apklausos. Tai buvo ponaitis Frederikas Hogas, išdykusio veido berniokas ryškiomis akimis, pasipūtęs nuo savo reikšmingumo.

– Taip, sere. Aš girdėjau juos kalbant. „Pagalvokite apie tai ir man praneškite“, pasakė džentelmenas. Maloniai atrodantis. Tuomet ji kažką tarė ir jis jai atsakė: „Gerai. Iki pasimatymo“. Ir jis įlipo į mašiną – aš palaikiau jam dureles, bet jis man nieko nedavė, – pasakė ponaitis Hogas su nežymiu nusivylimu balse. – Ir jis išvažiavo.

– Tu negirdėjai, ką sakė misis Elen?

– Ne, sere, negaliu pasakyti.

– Gal gali pasakyti, kaip ji buvo apsirengusi? Kokios spalvos drabužiai, pavyzdžiui?

– Negaliu pasakyti, sere. Matote, iš tiesų aš jos ir nemačiau. Ji turėjo būti kažkur už durų.

– Gerai, – pasakė Džepas. – Dabar, mano berniuk, aš noriu, kad tu gerai pagalvotum ir tiksliai atsakytum į

kitą mano klausimą. Jei tu nežinai ar neatsimeni, tai taip ir sakyk. Supratai?

– Taip, sere.

Ponaitis Hogas nekantriai į jį žiūrėjo.

– Kuris iš jų uždarė duris, misis Elen, ar džentelmenas?

– Lauko duris?

– Lauko, be abejo.

Vaikas susimąstė. Jo akys prisimerkė, bandant prisiminti.

– Manau, kad galbūt ledi... Ne, ne ji. Jis uždarė. Uždarė jas su nedideliu trenksmu ir greitai įšoko į mašiną. Atrodė, tarsi skubėtų į susitikimą.

– Gerai. Ką gi, tu nekvailas vaikėzas. Štai tau šeši pensai.

Paleidęs ponaitį Hogą, Džepas atsisuko į savo draugą. Jie sutartinai iš lėto linktelėjo.

– Gali būti! – pasakė Džepas.

– Yra tokia tikimybė, – sutiko Puaro.

Jo akys švietė žalia šviesa. Jos buvo panašios į katės.

Šeštas skyrius

Vėl sugrįžęs į keturioliktojo numerio svetainę, Džepas negaišo laiko užuolankoms. Jis iškart griebė jautį už ragų.

– Paklausykite, mis Plendelit, ar jūs nemanote, kad būtų geriau iš karto viską papasakoti. Galiausiai vis tiek viskas paaiškės.

Džeinė Plendelit kilstelėjo antakius. Ji stovėjo prie židinio ir atsargiai prie ugnies šildė vieną koją.

– Aš iš tiesų nesuprantu, ką jūs turite galvoje.

– Ar tikrai, mis Plendelit?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Aš atsakiau į visus jūsų klausimus. Nesuprantu, kuo galėčiau dar padėti.

– Na, mano manymu, jūs galėtumėte padėti žymiai daugiau – jei tik norėtumėte.

– Bet tai tik jūsų nuomonė, ar ne, vyriausiasis inspektoriau?

Džepo veidas kiek paraudo.

– Aš manau, – tarė Puaro, – kad madmuazelė geriau suprastų tokių klausimų pagrindą, jei jūs paaiškintumėte jai, kaip dabar viskas atrodo.

– Tai visai paprasta. Taigi, faktai tokie, mis Plendelit. Jūsų draugė buvo rasta nušauta su pistoletu rankoje, du-

rims ir langui esant uždarytiems. Tai atrodė kaip paprastas savižudybės atvejis. *Bet tai nebuvo savižudybė.* Vien tik medicininės išvados tą patvirtina.

– Kokiu būdu?

Visas jos ironiškas šaltumas pradingo. Ji palinko į priekį – įdėmiai stebėdama jo veidą.

– Pistoletas buvo jos rankoje – *bet pirštai jo nelietė.* Dar daugiau, ant pistoleto apskritai nebuvo *jokių atspaudų.* Ir iš šūvio kampo aišku, kad ji negalėjo iššauti pati. Vėlgi, ji nepaliko jokio laiško – gana neįprasta savižudybės atveju. Ir, nors durys buvo užrakintos, mes neradome jokio rakto.

Džeinė Plendelit lėtai pasisuko ir atsisėdo į krėslą veidu į juos.

– Tai štai kaip viskas yra! – pasakė ji. – Aš visą laiką jaučiau, jog *neįmanoma*, kad ji nusižudytų! Aš buvau teisi. Ji nenusižudė. Kažkas kitas ją nužudė.

Kurį laiką ji skendėjo mintyse. Tuomet ryžtingai pakėlė galvą.

– Galite manęs klausti, ko tik norite, – pasakė ji. – Aš atsakysiu į jūsų klausimus kaip įmanoma geriau.

Džepas pradėjo:

– Praėjusį vakarą pas mis Elen buvo lankytojas. Jis buvo apibūdintas kaip keturiasdešimt penkerių metų vyras, kariškos laikysenos, maži ūsiukai, gražiai apsirengęs ir vairuojantis dengtą sedaną. Jūs pažįstate šį žmogų?

– Negaliu tvirtinti, žinoma, bet greičiausiai tai bus majoras Eustachijus.

– Kas tas majoras Eustachijus? Papasakokite man apie jį viską, ką žinote.

– Tai vyras, su kuriuo Barbara susipažino užsienyje –

Indijoje. Jis sugrįžo maždaug prieš metus, ir nuo to laiko jis retkarčiais pasirodydavo.

– Jis buvo misis Elen draugas?

– Jis taip elgėsi, tarsi būtų, – kandžiai pasakė Džeinė.

– Koks buvo jos požiūris į jį?

– Nemanau, kad jis jai būtų patikęs – sakyčiau, kad greičiau atvirkščiai.

– Bet ji su juo elgėsi draugiškai?

– Taip.

– Ar ji kada nors atrodė – pagalvokite atidžiai, mis Plendelit – jo išsigandusi?

Džeinė Plendelit kurį laiką svarstė šį klausimą. Tuomet ji pasakė:

– Taip – manau, kad buvo. Ji visuomet nervinosi, kai jis sukiodavosi šalia.

– Ar jis buvo kada nors susitikęs su misteriu Lavitonu?

– Tik kartą, jei neklystu. Jie nerado bendros kalbos. Tai yra, majoras Eustachijus stengėsi kuo palankiau laikytis Čarlso atžvilgiu, bet Čarlsas neatsakė tuo pačiu. Čarlsas labai gerai jaučia, kas yra kas.

– Ir majoras Eustachijus buvo ne tas, kas reikia? – paklausė Puaro.

Mergina sausai atsakė:

– Ne. Šiek tiek baisokas. Tikrai ne iš inteligentų.

– Tai jis nebuvo aukštuomenės džentelmenas?

Mis Plendelit veidu greitai perbėgo šypsena, bet ji rimtai atsakė:

– Ne.

– Ar jūs labai nenustebtumėte, mis Plendelit, jei aš

pateikčiau prielaidą, kad tas vyras šantažavo mis Elen?

Džepas kiek palinko, stebėdamas savo prielaidos poveikį.

Jis buvo patenkintas. Mergina išsitiesė, jos žandai paraudo, ji greitai ranka trinktelėjo per krėslo porankį.

– Tai štai kas! Kokia aš kvailė, kad to nesupratau anksčiau. Žinoma!

– Jūs manote, kad ši prielaida yra įmanoma, madmuazele? – paklausė Puaro.

– Kokia aš kvaila, kad apie tai nepagalvojau! Barbara skolinosi iš manęs keletą kartų nedideles sumas per pastaruosius pusę metų. Ir aš mačiau ją sėdint ir tyrinėjant savo einamosios sąskaitos knygelę. Aš žinojau, kad iš savo pajamų ji galėjo neblogai pragyventi, todėl aš nesirūpinau, kur ji leido pinigus...

– Ir tai derinosi su jos bendra elgsena – taip? – paklausė Puaro.

– Visiškai. Ji nervindavosi. Kartais netgi gana stipriai. Visiškai priešingai savo būdui.

Puaro švelniai paklausė:

– Atleiskite, bet prieš tai jūs mums sakėte ką kita.

– Tai skirtingi dalykai, – Džeinė Plendelit nekantriai mostelėjo ranka. – Ji nebuvo prislėgta. Turiu galvoje, ji nebuvo linkusi į savižudybę ar kažką panašaus. Bet šantažas – taip. Norėčiau, kad ji būtų *man* pasakiusi. Aš būčiau pasiuntusi jį po velnių.

– Bet jis galėjo nueiti – ne pas velnius, bet pas misterį Čarlsą Lavitoną? – pastebėjo Puaro.

– Taip, – lėtai tarė Džeinė Plendelit. – Taip... tai tiesa...

– Jūs nenumanote, ką šis vyras galėjo apie ją žinoti? –

paklausė Džepas.

Mergina papurtė galvą.

– Neturiu nė menkiausio supratimo. Aš netikiu, kiek aš pažįstu Barbarą, kad čia galėtų būti kažkas tikrai rimto. Kita vertus... – ji nutilo, tuomet tęsė toliau. – Turiu galvoje, kad Barbara neišmanė kai kurių dalykų. Ją buvo galima labai nesunkiai įbauginti. Iš esmės šantažuotojui ji buvo tikra dovana! Šlykštus padaras!

Pastaruosius du žodžius ji ištarė su tikru įtūžiu.

– Deja, – pasakė Puaro, – atrodo, jog nusikaltimai dažnai vyksta priešinga kryptimi. Tai auka turėtų nužudyti šantažuotoją, o ne šantažuotojas auką.

Džeinė Plendelit kiek susiraukė.

– Taip, tai tiesa... bet aš neįsivaizduoju aplinkybių...

– Kokių?

– Tarkim, Barbara puolė į neviltį. Ji galėjo jį pagąsdinti su tuo savo kvailu mažu pistoletu. Jis bandė jį nusukti į šoną ir besigrumiant ginklas iššovė ir pataikė į ją. Tuomet jis išsigando to, ką padarė, ir pabandė pavaizduoti tai kaip savižudybę.

– Gali būti, – pasakė Džepas. – Bet čia yra tam tikrų prieštaravimų.

Ji klausiamai pažiūrėjo į jį.

– Majoras Eustachijus (jei tai buvo jis) vakar vakare išėjo po dešimtos dvidešimt ir tarpdury atsisveikino su misis Elen.

– O, – merginos veidas paniuro. – Suprantu. – Ji kurį laiką tylėjo. – Bet jis galėjo vėliau sugrįžti, – iš lėto tarė ji.

– Taip, tai įmanoma, – tarė Puaro.

Džepas tęsė toliau:

– Pasakykite man, mis Plendelit, kur paprastai misis Elen priimdavo svečius – čia, ar viršutiniame kambaryje?

– Ir ten, ir ten. Bet šis kambarys buvo labiau naudojamas bendriems susitikimams arba mano pačios svečiams. Matote, Barbara turėjo didelį miegamąjį ir jį taipogi naudodavo kaip svetainę, o mano miegamasis yra mažesnis ir aš naudojuosi šiuo kambariu.

– Jei į susitikimą vakar vakare buvo atėjęs majoras Eustachijus, kur, jūsų manymu, misis Elen jį priėmė?

– Aš manau, kad ji turėjo pakviesti jį čionai. – Merginos balsas buvo kiek abejojantis. – Tai būtų mažiau intymu. Iš kitos pusės, jei ji būtų norėjusi išrašyti čekį ar ką nors panašaus, ji turbūt pakviestų jį į viršų. Čia nėra rašomųjų priemonių.

Džepas papurtė galvą.

– Čekio klausimas atkrenta. Misis Elen vakar nusiėmė du šimtus svarų grynaisiais. Ir kol kas mes neradome jokių šios sumos pėdsakų namuose.

– Ir ji tai atidavė tam gyvuliui? O, vargšė Barbara! Vargšė Barbara!

Puaro atsikosėjo.

– Jei tai nebuvo, kaip jūs spėjate, nelaimingas atsitikimas, tuomet gana keistai atrodo prielaida, kad jis galėtų nužudyti savo nuolatinį, reik manyt, pajamų šaltinį.

– Nelaimingas atsitikimas? Tai nebuvo nelaimingas atsitikimas. Jis prarado savitvardą ir įtūžęs ją nušovė.

– Jūs manote, kad būtent taip ir nutiko?

– Taip. – Ji aistringai pridūrė: – Tai buvo žmogžudystė – sąmoninga žmogžudystė!

Puaro pasakė rimtu balsu:

– Nesakysiu, kad jūs klystate, madmuazele.

Džepas pasakė:

– Kokias cigaretes rūkė misis Elen?

– Be filtro. Jų turi būti šiame portsigare.

Džepas jį atidarė, ištraukė vieną cigaretę ir linktelėjo. Jis įsikišo cigaretę į kišenę.

– O jūs, madmuazele? – paklausė Puaro.

– Tokias pačias.

– Jūs nerūkėte turkiškų?

– Niekada.

– Ir misis Elen?

– Ne. Ji jų nemėgo.

Puaro paklausė:

– O misteris Lavitonas? Ką jis rūkė?

Ji pažiūrėjo į jį griežtu žvilgsniu.

– Čarlsas? Koks skirtumas, ką jis rūkė? Juk nenorite pasakyti, kad *jis* galėjo ją nužudyti?

Puaro patraukė pečiais.

– Vyrai kartais nužudo moteris, kurias anksčiau yra mylėję, madmuazele.

Džeinė nekantriai papurtė galvą.

– Čarlsas nieko nenužudytų. Jis labai atsargus žmogus.

– Bet vėlgi, madmuazele, būtent atsargūs žmonės įvykdo pačias sumaniausias žmogžudystes.

Ji spoksojo į jį.

– Bet ne dėl motyvo, kurį jūs ką tik minėjote, mesjė Puaro.

Jis nulenkė galvą.

– Taip, sutinku.

Džepas pakilo.

– Na, man čia nelabai yra ką veikti. Geriau aš truputį pasižvalgysiu.

– Tam atvejui, jei pinigai yra kažkur užkišti? Žinoma. Žiūrėkite, kur tik jūs norite. Ir mano kambary taip pat – nors ir nepanašu, kad Barbara galėtų juos ten paslėpti.

Džepas ieškojo greitai, bet efektyviai. Svetainė atskleidė visas savo paslaptis vos per kelias minutes. Tuomet jis nuėjo viršun. Džeinė Plendelit sėdėjo ant krėslo porankio, rūkė cigaretę ir žiūrėjo į ugnį. Puaro ją stebėjo.

Po kelių minučių jis ramiai paklausė:

– Galbūt jūs žinote, ar misteris Lavitonas yra šiuo metu Londone?

– Neturiu supratimo. Man labiau panašu, kad jis galėtų būti Hamšyre su savo rinkėjais. Manau, jog turėjau jam paskambinti. Kaip baisu. Aš visai pamiršau.

– Nelengva viską prisiminti, madmuazele, kai įvyksta nelaimė. Ir galų gale, blogos žinios niekur nedings. Jos pernelyg greitai sužinomos.

– Taip, tai tiesa, – pasakė mergina nutolusiu balsu.

Pasigirdo Džepo žingsniai, jam lipant laiptais žemyn. Džeinė išėjo jo pasitikti.

– Na?

Džepas papurtė galvą.

– Bijau, kad nieko įdomaus, mis Plendelit. Aš apėjau visą namą. O, aš manau, kad dar užmesiu akį į šią komodą po laiptais.

Kalbėdamas jis paėmė už durelių rankenos ir patraukė.

Džeinė Plendelit tarė:

– Ji užrakinta.

Kažkas jos balse privertė abu vyrus greitai į ją pa-

žvelgti.

– Taip, – maloniai pasakė Džepas. – Matau, kad užrakinta. Galbūt jūs galėtumėte duoti raktą?

Mergina stovėjo kaip raižinys ant akmens.

– Aš... aš nesu tikra, kur jis galėtų būti.

Džepas greitomis žvilgtelėjo į ją. Jo balsas vis dar buvo malonus ir atsainus.

– Brangioji, tai nėra jau taip blogai. Nenoriu įskelti medžio, atidarydamas per jėgą. Paprašysiu Džeimsono atnešti raktų rinkinį.

Ji ryžtingai žengė į priekį.

– O, – tarė ji. – Vieną minutėlę. Jis galėtų būti...

Ji grįžo atgal į svetainę ir netrukus vėl pasirodė su ganėtinai dideliu raktu rankoje.

– Mes laikome ją užrakintą, – paaiškino ji, – kad nepriverti skėčių ir kitų daiktų.

– Labai protingas atsargumas, – pasakė Džepas, džiaugsmingai paimdamas raktą.

Jis pasuko raktą spynoje ir atidarė duris. Komodos viduje buvo tamsu. Džepas išsitraukė kišeninį žibintuvėlį ir pašvietė vidun.

Puaro pajuto, kaip šalia stovinti mergina įsitempė ir akimirkai sulaikė kvapą. Jos akys sekė įkandin Džepo žibintuvėliui.

Komodoje nebuvo nieko ypatingo. Trys skėčiai – vienas iš jų sulūžęs, keturios lazdos pasivaikščiojimui, golfo lazdų rinkinys, dvi teniso raketės, kruopščiai sulenktas kilimėlis ir keletas sofos pagalvėlių įvairiose nusidėvėjimo stadijose. Ant jų gulėjo nedidelis portfelis.

Džepui tiesiant ranką į jį, Džeinė Plendelit greitai pasakė:

– Tai mano. Aš... aš jį atsivežiau su savimi šį rytą. Jame nieko nėra.

– Tik tam, kad galutinai įsitikinti, – pasakė Džepas, jo džiaugsmingam draugiškumui šiek tiek padidėjus.

Portfelis buvo neužrakintas. Jame buvo keli šepetėliai ir tualeto buteliukai. Dar buvo du žurnalai, bet nieko daugiau.

Džepas smulkmeniškai išnagrinėjo visą portfelio turinį. Kai jis galiausiai uždarė portfelį ir ėmė paviršutiniškai apžiūrinėti pagalvėles, mergina girdimai su palengvėjimu atsiduso.

Komodoje nebuvo daugiau nieko, kas būtų aiškiai matoma. Džepo apžiūra netrukus buvo baigta.

Jis vėl užrakino dureles ir padavė raktą Džeinei Plendelit.

– Ką gi, – pasakė jis, – reikalas baigtas. Gal galėtumėte man duoti misterio Lavitono adresą?

– Farleskomo Holas, Mažasis Ledberis, Hampšyras.

– Ačiū, mis Plendelit. Šiam kartui pakaks. Vėliau aš dar galiu sugrįžti. Beje, niekam nė žodžio. Tegu plačioji visuomenė mano, jog tai savižudybė.

– Žinoma, aš viską puikiai suprantu.

Ji su abejais atsisveikino rankų paspaudimu.

Kai jie nuėjo toliau nuo namo, Džepas pratrūko:

– Kas, po galais, buvo toje komodoje? Ten *kažkas* buvo.

– Taip, ten kažkas buvo.

– Ir aš statau vienas prie dešimt, kad kažkas susiję su tuo portfeliu! Bet aš pasijutau tikru kvailiu, negalėdamas ten nieko rasti. Apžiūrėjau visus buteliukus, pauosčiau jų turinį – kas, po velnių, ten galėtų būti?

Puaro mąsliai papurtė galvą.

– Ta mergina kažkaip čia įsipainiojusi, – tęsė toliau Džepas. – Atsivežė šį rytą tą portfelį atgal? Kaip aš gyvas, ji sako netiesą! Pastebėjote jame du žurnalus?

– Taip.

– Vienas iš jų buvo praeitų metų liepos mėnesio!

Septintas skyrius

I

Kitą dieną Džepas įėjo į Puaro butą, didžiai pasipiktinęs numetė skrybėlę ant stalo ir griuvo į krėslą.

– Na, – suniurzgėjo jis, – ji čia ne prie ko.

– Kas ne prie ko?

– Plendelit. Iki vidurnakčio žaidė bridžą. Šeimininkas, šeimininkė, besisvečiuojantis laivyno karininkas ir du tarnai gali tai prisiekti. Nėra jokių abejonių, mes turime atmesti idėją, kad ji galėtų būti įsipainiojusi į šį reikalą. Nors kita vertus, labai norėčiau sužinoti, kodėl ji taip nerimavo dėl to portfelio po laiptais. Tai jau iš *jūsų* srities, Puaro. Jūs mėgstate kapstytis smulkmenose, kurios niekur nenuveda. „Mažojo portfelio paslaptis". Skamba gana viltingai!

– Aš jums pasiūlysiu kitą pavadinimą. „Cigarečių kvapo paslaptis".

– Gana kerėpliškas pavadinimas. Kvapas – ė? Štai kodėl jūs taip uostinėjote kambarį, kai mes pirmąkart apžiūrinėjome kūną? Aš tai mačiau – ir girdėjau! Kaip jūs traukėte nosimi. Pamaniau, kad peršalote galvą.

– Jūs visai neatspėjote.

Džepas atsiduso.

– Aš visuomet maniau, kad galite pasigirti tik savo mažosiomis pilkosiomis smegenų ląstelėmis. Tik nesakykite, kad jūsų nosies ląstelės taip pat pranašesnės už visų likusių.

– Ne, ne, galite nurimti.

– Aš neužuodžiau jokio cigarečių kvapo, – įtariai pasakė Džepas.

– Ir aš taip pat, mano drauge.

Džepas pažvelgė į jį abejojančiu žvilgsniu. Tuomet jis iš kišenės išsitraukė cigaretę.

– Šias cigaretes rūkė misis Elen – be filtro. Josios buvo šešios nuorūkos. *Kitos trys buvo turkiškų cigarečių*.

– Visiškai teisingai.

– Jūsų nuostabioji nosis tai žinojo, jums į jas net nepažvelgus, reik manyt!

– Galiu jus užtikrinti, kad mano nosis šiame reikale nedalyvavo. Mano nosis nieko neužregistravo.

– Bet smegenų ląstelės užregistravo daugybę dalykų?

– Na, buvo tam tikrų nuorodų – jūs taip nemanote?

Džepas šonu žvilgtelėjo į jį.

– Pavyzdžiui?

– *Eh bien*, kažko kambaryje neabejotinai trūko. Taip pat kažkas buvo pridėta, aš manau... Ir dar, ant rašomojo stalo...

– Žinau! Dabar jūs paminėsite tą sumautą plunksnakotį!

– *Du tout**. Plunksnakotis neturi absoliučiai jokios reikšmės.

Džepas vėl pajuto tvirtesnį pagrindą po kojom.

– Už pusvalandžio pas mane atvyks Čarlsas Lavito-

* *pranc.* visai ne

nas. Pamaniau, kad ir jūs norėsite dalyvauti.

– Aš labai norėčiau.

– Ir jums bus malonu išgirsti, kad mes nustatėme majoro Eustachijaus tapatybę. Turi tarnybinį butą Kromvelio Rode.

– Nuostabu.

– Mums reikia su juo šiek tiek padirbėti. Nemalonus vyrukas, tas majoras Eustachijus. Kai aš pakalbėsiu su Lavitonu, mes nuvyksime su juo susitikti. Jums tai tinka?

– Kuo puikiausiai.

– Ką gi, tuomet eime.

II

Pusę dvylikos į vyriausiojo inspektoriaus Džepo kabinetą buvo atlydėtas Čarlsas Lavitonas. Džepas atsistojo ir paspaudė ranką.

Parlamentaras buvo išraiškingas vidutinio ūgio vyras. Jis buvo švariai nusiskutęs, su judria aktoriška burna, ir šiek tiek išsikišusiomis akimis, kurios dažnai eina išvien su oratoriškais gabumais. Tai buvo gerai atrodantis brandus vyras.

Nors jis atrodė išblyškęs ir kiek nuliūdęs, jo laikysena buvo grynai dalykiška ir santūri.

Jis atsisėdo, padėjo pirštines bei skrybėlę ant stalo ir pažvelgė į Džepą.

– Visų pirma norėčiau pasakyti, misteri Lavitonai, kad aš pilnai suprantu, kaip visa tai jums skausminga.

Lavitonas mostelėjo ranka. Nesunku buvo pastebėti gerai atliktą manikiūrą.

– Neaptarinėkime mano jausmų. Pasakykite man, vyriausiasis inspektoriau, kas pastūmėjo manąją misis Elen nusižudyti?

– O jūs pats mums negalėtumėte čia padėti?

– Ne, iš tikrųjų.

– Nebuvo jokių barnių? Ar kokio nors atšalimo jūsų santykiuose?

– Nebuvo nieko panašaus. Man tai buvo didžiausias smūgis.

– Galbūt jums bus labiau suprantama, sere, jei pasakysiu, kad tai nebuvo savižudybė – tai buvo žmogžudystė!

– Žmogžudystė? – Čarlso akys iššoko ant kaktos. – Jūs sakote *žmogžudystė*?

– Visiškai teisingai. Ar jūs, misteri Lavitonai, turite kokių minčių, kas galėjo nužudyti misis Elen?

Lavitonas atsakė gerokai springčiodamas:

– Ne... ne, iš tiesų... nieko panašaus! Vien tik tokia mintis... tai neįmanoma!

– Ji niekada neminėjo turinti kokių nors priešų? Kas galėtų griežti ant jos dantį?

– Niekada.

– Ar jūs žinojote, kad ji turi pistoletą?

– Ne, man šis faktas nežinomas.

Jis atrodė kiek išsigandęs.

– Mis Plendelit sako, kad misis Elen šį pistoletą atsivežė prieš keletą metų grįždama iš užsienio.

– Iš tikrųjų?

– Žinoma, mes galime remtis tik mis Plendelit žodžiais. Visiškai įmanoma, kad misis Elen jautė iš kažkur tam tikrą pavojų ir todėl laikė pistoletą.

Čarlsas Lavitonas abejodamas papurtė galvą. Jis atrodė visiškai suglumęs ir apsvaigęs.

– Kokia jūsų nuomonė apie mis Plendelit, misteri Lavitonai? Turiu galvoje, ar jums ji atrodė esanti patikimu bei ištikimu žmogumi?

Vyriškis kurį laiką galvojo.

– Aš manau, kad... taip, sakyčiau, kad taip.

– Jūs jos nemėgote? – padėjo Džepas, kuris akylai jį stebėjo.

– Aš to nesakyčiau. Ji nėra iš tų merginų, kurios keltų man susižavėjimą. Tas sarkastiškas, nepriklausomas stilius manęs netraukia, bet aš sakyčiau, kad ji yra teisinga.

– Hm, – numykė Džepas. – Jūs pažįstate majorą Eustachijų?

– Eustachijų? Eustachijus. Ak, taip, prisiminiau šią pavardę. Aš sutikau jį kartą pas Barbarą – misis Elen. Gana įtartinas tipas, sakyčiau. Aš taip ir pasakiau savo... misis Elen. Jis nepriklausė tų žmonių tipui, kuriuos aš norėčiau matyti namuose po vedybų.

– Ir ką atsakė misis Elen?

– O! Ji pilnai su tuo sutiko. Ji visiškai pasitikėjo mano nuomone. Vyrai pažįsta vienas kitą geriau, nei moteris vyrus. Ji paaiškino, kad negalėjo labai šiurkščiai elgtis su žmogumi, kurio nematė ilgą laiką – manau, kad ji ypač bijojo pasirodyti snobe! Žinoma, po mūsų santuokos nemažai jos buvusių pažįstamų pasirodytų esą... na, netinkamais, tarkime.

– Turite galvoje, kad ištekėjusi už jūsų ji būtų pagerinusi savo socialinę padėtį? – tiesmukai paklausė Džepas.

Lavitonas kilstelėjo ranką.

– Ne, ne, visai ne tai. Tiesą sakant, misis Elen motina buvo tolima mano šeimos giminaitė. Pagal prigimtį ji visiškai man lygi. Bet užimdamas tokias pareigas aš, žinoma, turiu ypač atsargiai rinktis draugus – ir mano žmona atitinkamai. Tam tikra prasme atsiduri tarsi po padidinamuoju stiklu.

– Taip, tiesa, – sausai pasakė Džepas. – Tai jūs negalite mums kuo nors padėti?

– Ne, iš tikrųjų. Aš visiškai pasimetęs. Barbara! Nužudyta! Tai skamba neįtikėtinai.

– Dabar, misteri Lavitonai, gal jūs man galėtumėte pasakyti, ką jūs pats veikėte lapkričio penktosios vakare?

– Ką aš veikiau? *Aš* veikiau?

Lavitonas protestuodamas pakėlė balsą.

– Tai grynai protokolinis klausimas, – paaiškino Džepas. – Mes... ė... turime visus to paklausti.

Čarlsas Lavitonas oriai į jį pažiūrėjo.

– Aš tikėjausi, kad mano padėties žmogus nuo to gali būti atleistas.

Džepas paprasčiausiai laukė.

– Aš buvau... leiskite man dabar prisiminti... Ak, taip. Aš buvau namuose. Pusę vienuolikos išėjau pasivaikščioti palei krantinę. Stebėjau fejerverkus.

– Džiugu, kad šiais laikais nėra jokių panašių sąmokslų, – linksmai pasakė Džepas.

Lavitonas blykstelėjo į jį akimis.

– Tuomet aš... ė... sugrįžau namo.

– Kai jūs pasiekėte namus – jūsų namai Londone yra Onslo parke, kiek pamenu – kelinta buvo valanda?

– Tiksliai sunku pasakyti.

– Vienuolika? Pusė dvylikos?

– Kažkur apie tai.

– Galbūt jums kas nors atidarė duris?

– Ne, aš turiu savo raktą.

– Ar pasivaikščiojimo metu jūs ką nors sutikote?

– Ne... ė... iš tikrųjų, vyriausiasis inspektoriau, šie klausimai mane labai *žeidžia*!

– Aš jus užtikrinu, misteri Lavitonai, tai paprasta rutina. Nieko asmeniško.

Atsakymas, regis, nuramino įtūžusį parlamentarą.

– Jei tai viskas...

– Šiam kartui viskas, misteri Lavitonai.

– Jūs mane informuosite apie tyrimo eigą...

– Žinoma, sere. Tarp kitko, leiskite jums pristatyti mesjė Erkiulį Puaro. Jūs galbūt esate apie jį girdėjęs.

Misterio Lavitono akys susidomėjusios įsmigo į mažąjį belgą.

– Taip, taip... man girdėtas šis vardas.

– Mesjė, – tarė Puaro, jo laikysenai staiga tapus aiškiai užsienietiška, – patikėkite manimi, mano širdis tiesiog plyšta dėl jūsų. Koks praradimas! Kiek daug jums reikia ištverti! Ak, bet aš geriau nekalbėsiu. Kaip nuostabiai anglai moka slėpti savo emocijas. – Jis spragtelėjo savo portsigarą. – Leiskite man... Ak, jis tuščias. Džepai?

Džepas papliaukšėjo per kišenes ir papurtė galvą.

Lavitonas išsitraukė savo portsigarą, murmėdamas:

– Ė... pabandykite manųjų, mesjė Puaro.

– Ačiū – labai ačiū. – Mažasis žmogus pasivaišino cigarete.

– Kaip jūs ir pastebėjote, mesjė Puaro, – atnaujino kalbą pirmasis, – mes, anglai, nedemonstruojame savo

jausmų. Nedrebint lūpų – toks mūsų moto.

Jis nusilenkė abiems vyrams ir išėjo.

– Na ir tipelis, – pasibjaurėjo Džepas. – Rimtai atrodantis mulkis! Mis Plendelit dėl jo buvo visiškai teisi. Bet šio bičiulio nebloga išvaizda – laisvai galėjo leisti laiką su kokia nors moterimi, neturinčia humoro jausmo. Kaip dėl tos cigaretės?

Puaro ją padavė, purtydamas galvą.

– Egiptietiškos. Brangus malonumas.

– Ne, netinka. Kaip bebūtų gaila, aš niekuomet dar nesu girdėjęs silpnesnio alibi! Tiesą sakant, tai apskritai joks alibi... Žinote, Puaro, gaila, kad vėjas ne iš tos pusės pūtė. Jei *ji* būtų šantažavusi šį bičiulį... labai tinkamas šiam reikalui – būtų klojęs pinigus kaip ėriukas! Kad tik išvengti skandalo.

– Mano drauge, būtų visai šaunu pertvarkyti įvykius taip, kaip jūs norite, bet tai nėra mūsų darbas.

– Ne, mes turime užsiimti Eustachijumi. Turiu šiokių tokių duomenų apie jį. Neabejotinai bjaurus tipelis.

– Tarp kitko, ar jūs padarėte, ką aš jums pasiūliau dėl mis Plendelit?

– Taip. Minutėlę, aš tuoj paskambinsiu ir sužinosiu paskutines naujienas.

Jis pakėlė telefono ragelį. Po trumpo pokalbio jis atsisveikino ir pažvelgė į Puaro.

– Bejausmis mėsos gabalas. Išėjo žaisti golfą. Neblogas užsiėmimas, kai vos prieš dieną nužudoma tavo draugė.

Iš Puaro lūpų išsiveržė šūktelėjimas.

– Kas atsitiko? – paklausė Džepas.

Bet Puaro tik murmėjo sau panosėje.

– Žinoma... be abejo... betgi akivaizdu... koks aš buvau kvailys – juk tai taip krito į akį!

Džepas šiurkščiai jį pertraukė:

– Užteks tauškėti ir eime pričiupti Eustachijų.

Jis baisiai nustebo pamatęs spindinčią šypseną, išsiskleidusią Puaro veide.

– Taip, dabar tikrai mes jį pričiupsime. Nes, matote, dabar aš kai ką žinau – betgi tikrai kai ką!

Aštuntas skyrius

Majoras Eustachijus priėmė abu vyrus su lengvu užtikrintumu, kaip pasaulyje visko matęs žmogus.

Jo butas buvo nedidukas, paprastas *pied a terre*, kaip jis paaiškino. Jis pasiūlė abiems vyrams išgerti, ir kai pasiūlymas buvo atmestas, išsitraukė savo portsigarą.

Tiek Puaro, tiek Džepas paėmė po cigaretę. Jie greitomis žvilgtelėjo vienas į kitą.

– Jūs rūkote turkiškas, kaip matau, – pasakė Džepas, sukinėdamas tarp pirštų cigaretę.

– Taip. Atleiskite, galbūt jūs pageidautumėte be filtro? Kažkur aš jų turėjau.

– Ne, ne, puikiai tiks ir šios. – Tuomet jis palinko į priekį, jo tonas pasikeitė. – Galbūt jūs numanote, misteri Eustachijau, kodėl aš nusprendžiau jus aplankyti?

Anas papurtė galvą. Jis laikėsi abejingai. Majoras Eustachijus buvo auštas vyras, geros, bet kiek šiurkščios išvaizdos. Jo akys buvo nedidelės ir apdairios, kurios nepatvirtino jo geraširdiško bei linksmo būdo. Aplink akis matėsi pabrinkimas.

Jis tarė:

– Ne, neturiu supratimo, kas privertė tokią stambią žuvį, kaip vyriausiasis inspektorius, mane aplankyti. Kas nors dėl mano mašinos?

– Ne, ne dėl jūsų mašinos. Aš manau, jūs pažinojote misis Barbarą Elen, majore Eustachijau?

Majoras atsilošė, išpūtė didelį dūmų debesį ir supratingu balsu pasakė:

– O, štai kas! Žinoma, turėjau suprasti. Labai liūdnas reikalas.

– Jūs apie tai žinote?

– Skaičiau vakar laikraštyje. Baisu.

– Jūs susipažinote su misis Elen Indijoje, jei neklystu.

– Taip, jau bus praėję keletas metų.

– Ar jūs pažinojote ir jos vyrą?

Jis ne iš karto atsakė. Tai buvo labai trumpa pauzė – gal sekundės dalis – bet per tą laiką mažos kiauliškos akutės greitai žvilgtelėjo į abiejų vyrų veidus. Tuomet jis atsakė:

– Ne, tiesą sakant, aš niekada nebuvau sutikęs Eleno.

– Bet jūs apie jį kai ką žinojote?

– Girdėjau, kad jis nebuvo pavyzdingas vaikinas. Žinoma, tai buvo tiktai kalbos.

– Misis Elen jums nieko nepasakojo?

– Niekuomet apie jį nekalbėjome.

– Ar jūsų santykiai su ja buvo artimi?

Majoras Eustachijus patraukė pečiais.

– Mes buvome seni draugai, žinote, seni draugai. Bet mes pernelyg dažnai nesimatėme.

– Bet jūs ją matėte praėjusį vakarą? Lapkričio penktosios vakarą?

– Taip, tiesą sakant, mačiau.

– Jūs lankėtės pas ją namuose, jei neklystu.

Majoras Eustachijus linktelėjo. Jo balsas tapo švelnus,

apgailestaujantis.

– Taip, ji paprašė manęs pakonsultuoti kai kurių investicijų klausimais. Žinoma, aš suprantu, kas jus domina – jos vidinė būsena ir visi šie dalykai. Jos elgesys man pasirodė pakankamai įprastas, nors vis tik ji buvo truputį nervinga, jei geriau pagalvojus.

– Bet ji jums nieko neužsiminė apie tai, ką ji ketino daryti?

– Nebuvo nė menkiausios užuominos. Tiesą sakant, atsisveikindamas aš pasakiau jai netrukus paskambinsiąs ir kad mes kartu galėsime pajudėti pirmyn.

– Jūs sakėte jai paskambinsiąs. Tai buvo jūsų paskutiniai žodžiai?

– Taip.

– Keista. Pagal mano turimą informaciją jūs pasakėte visai ką kita.

Eustachijaus veidas persimainė.

– Na, žinoma, aš negaliu tiksliai atsiminti žodžių.

– Remiantis mano informacija, jūs pasakėte: *„Na, pagalvokite apie tai ir man praneškite"*.

– Leiskite pagalvoti – taip, aš manau, kad jūs teisus. Ne visiškai taip. Jei gerai pamenu, aš jai pasiūliau pranešti, kai tik ji ras laisvo laiko.

– Ne visiškai tas pats, ar ne? – pasakė Džepas.

Majoras Eustachijus gūžtelėjo pečiais.

– Brangus bičiuli, juk negalima tikėtis, kad žmogus atsimintų žodis žodin viską, ką jis yra sakęs vienu ar kitu atveju.

– Ir ką atsakė misis Elen?

– Ji pasakė, kad man paskambins. Tai yra, kiek aš galiu prisiminti.

– Ir jūs tuomet pasakėte: „*Gerai. Iki pasimatymo*."

– Galbūt. Bet kuriuo atveju, kažką panašaus.

Džepas ramiai pasakė:

– Jūs pasakėte, kad misis Elen paprašė jūsų patarimo investavimo klausimais. *Ar ji kartais jums nepatikėjo dviejų šimtų svarų grynaisiais, kad tuos pinigus investuotumėte jos naudai*?

Eustachijaus veidas nusidažė tamsiai raudona spalva. Jis palinko į priekį ir suurzgė:

– Ką, po galais, jūs turite galvoje, tai sakydamas?

– Tai ji davė jums ar ne?

– Tai mano reikalas, misteri vyriausiasis inspektoriau.

Džepas ramiai pasakė:

– Misis Elen paėmė iš banko du šimtus svarus grynaisiais. Dalis sumos buvo penkių svarų banknotais. Jų numerius galima atsekti, žinote.

– Ir kas, jei ji davė?

– Ar šie pinigai buvo skirti investicijoms, ar tai buvo šantažas, majore Eustachijau?

– Absurdiška mintis. Ką jūs dar pasakysite?

Džepas grynai oficialiu balsu pareiškė:

– Aš manau, majore Eustachijau, kad dėl šio dalyko jums reikėtų atvykti į Skotlend Jardą paliudyti, jei neprieštarausite. Žinoma, čia nėra jokios prievartos, ir jūs galite atvykti kartu su advokatu, jei to pageidaujate.

– Advokatas? Kurių galų man tas advokatas? Ir ką jūs man lipdote?

– Aš tiriu misis Elen mirties aplinkybes.

– O Viešpatie, žmogau, ar tik jūs nemanote... Ne, tai visiška nesąmonė! Paklausykite, štai kaip viskas buvo. Aš

paskambinau Barbarai dėl susitikimo...

– Kuriuo metu tai buvo?

– Maždaug pusė šešių, sakyčiau. Mes susitikome ir kalbėjomės...

– Ir rūkėte?

– Taip, ir rūkėme. Ar tai kažkas negero? – karingai paklausė majoras.

– Kur vyko šis pokalbis?

– Svetainėje. Durys iš kairės, kai įeinate. Mes kalbėjomės gana draugiškai, sakyčiau. Aš išvykau kelios minutės prieš pusę vienuolikos. Trumpam stabtelėjau tarpduryje keletui žodžių...

– Kokių būtent žodžių? – sumurmėjo Puaro.

– O kas *jūs* toks, norėčiau paklausti? – Eustachijus atsisuko ir tarsi išspjovė į jį žodžius. – Kažkoks sumautas dagas!* Ko čia jūs kišatės?

– Aš esu Erkiulis Puaro, – oriai atsakė mažasis vyras.

– Man nesvarbu, nors ir Achilo statula. Kaip jau sakiau, mes su Barbara gana draugiškai pasišnekėjome. Aš nuvažiavau tiesiai į Tolimųjų Rytų klubą. Buvau ten be dvidešimt penkių vienuolika ir nuėjau tiesiai į lošimų kambarį. Žaidžiau ten bridžą iki pusės dviejų nakties. Taigi galite dabar visa tai virškinti.

– Jūs turite puikią *alibi*, – pasakė Puaro.

– Bet kuriuo atveju, tai ne iš piršto laužta! Na, sere, – jis pažvelgė į Džepą. – Dabar jūs patenkintas?

– Savo viešnagės metu jūs visą laiką buvote svetainėje?

– Taip.

– Jūs nebuvote užlipęs viršun į misis Elen miegamą-

* ispanų, portugalų, italų pravardžiavimas

jį?

– Ne, sakau jums. Mes buvome visą laiką viename kambaryje ir aš niekur iš jo neišėjau.

Džepas kurį laiką susimąstęs žiūrėjo į jį. Tuomet jis pasakė:

– Kiek jūs turite rankovių sąsagų komplektų?

– Sąsagų? Sąsagų? Ką tai turi bendro su šiuo reikalu?

– Žinoma, jūs neprivalote atsakyti į šį klausimą.

– Atsakyti? Kodėl neturėčiau? Aš neturiu ko slėpti. Prašau man atleisti. Štai jie... – jis ištiesė rankas.

Džepas linktelėjo, pamatęs aukso ir platinos sąsagas.

– Ir dar turiu štai šias.

Jis pakilo, ištraukė stalčių ir išėmė dėžutę, kurią atidarė ir šiurkščiai pakišo beveik po pat Džepo nosimi.

– Labai gražios, – pasakė vyriausiasis inspektorius. – Kaip matau, viena yra nulūžusi – atskilęs gabaliukas emalio.

– Ir kas iš to?

– Spėju, kad jūs nežinote, kada tai įvyko?

– Prieš vieną ar dvi dienas, ne anksčiau.

– Ar jūs nenustebsite išgirdęs, kad tai įvyko *jūsų vizito pas misis Elen metu*?

– O kodėl gi ne? Juk aš neneigiu ten buvęs. – Majoras kalbėjo iš aukšto. Jis ir toliau siautėjo, atlikdamas pagrįstai pasipiktinusio vyro vaidmenį, tačiau jo rankos drebėjo.

Džepas palinko į priekį ir pabrėžtinai tarė:

– Taip, bet šios rankogalio sąsagos dalelė *buvo rasta ne svetainėje*. Ji buvo rasta *viršuje*, misis Elen miegamajame – kambaryje, kur ji ir buvo nužudyta, ir kuriame buvo vyras ir rūkė *tas pačias cigaretes, kurias rūkote ir jūs*.

Tai buvo taiklus šūvis. Eustachijus krito atgal į krėslą. Jo akys lakstė į šalis. Erelio virtimas į kiškį nebuvo labai malonus reginys.

– Jūs nieko prieš mane neturite. – Iš jo užtikrinto balso beliko tik inkštimas. – Jūs bandote mane įsprausti į kampą... Bet jums to nepavyks. Aš turiu alibi... Tą naktį antrąkart aš nė iš tolo nebuvau prisiartinęs prie to namo...

Puaro savo ruožtu pasakė:

– Ne, jūs antrąkart neprisiartinote prie to namo... *Jums to ir nereikejo...* Nes misis Elen galbūt *jau buvo negyva, kai jūs iš ten išėjote.*

– Tai neįmanoma – neįmanoma... Ji stovėjo už durų – ji kalbėjo su manimi... Žmonės turėjo ją girdėti – ją matyti...

Puaro švelniai tarė:

– Jie girdėjo *jus* jai kalbant... ir vaizduojant laukiant jos atsakymo ir kalbant vėl... Tai senas triukas... Žmonės galėjo *manyti*, jog ji ten buvo, bet jie *jos* nematė, *nes jie net negalėjo pasakyti, kaip ji buvo apsirengusi, kasdieniškai ar vakarine suknele – netgi negalejo prisiminti, kokios spalvos buvo jos suknelė...*

– O Dieve... tai netiesa... tai netiesa...

Dabar jis drebėjo – visiškai palūžęs.

Džepas pasibjaurėjęs pažvelgė į jį. Jis kalbėjo aiškiai.

– Sere, turiu jus paprašyti vykti kartu su manimi.

– Jūs mane suimate?

– Sulaikome apklausai – sakykime šitaip.

Tylą nutraukė ilgas, drebantis atodūsis. Pradžioje šėlęs majoras Eustachijus dabar jau kupinu nevilties balsu tarė:

– Man galas...

Erkiulis Puaro patrynė rankas ir linksmai nusišypsojo. Jis atrodė patenkintas.

Devintas skyrius

– Gražiai jis sudužo į šipulius, – profesionaliai įvertino Džepas kiek vėliau tą pačią dieną.

Jie su Puaro važiavo automobiliu Bromtono keliu.

– Jis suprato, kad žaidimas baigtas, – išsiblaškęs tarė Puaro.

– Mes turime prieš jį nemažai medžiagos, – pasakė Džepas. – Dvi ar trys skirtingos pavardės, istorija su čekiu, ir labai gražus reikaliukas, kai jis svečiavosi Ritce*, pasivadinęs pulkininku Debafu. Apmulkino pustuzinį metropolio verslininkų. Dabar mes jį sulaikėme šių kaltinimų pagrindu – kol nepasiruošėme su šiuo reikalu. O kam tas lėkimas į priemiestį, bičiuli?

– Mano drauge, reikalas turi būti tinkamai užbaigtas. Viskas turi būti paaiškinta. Aš bandau išaiškinti jūsų pasiūlytą mįslę. Dingusio portfelio paslaptis.

– „Mažojo portfelio paslaptis" – aš taip pavadinau šį reikalą. Jis nėra dingęs, kiek man žinoma.

– Palaukite, *mon ami*.**

Mašina įsuko į buvusias arklides. Prie keturiolikto numerio ką tik iš mažojo „Austino" išlipo Džeinė Plendelit. Ji vilkėjo golfo aprangą.

---

* prašmatnus Londono viešbutis
** *pranc.* mano drauge

Ji pažvelgė į vieną bei į kitą vyrą ir atrakino duris.

– Užeisite?

Džepas nusekė ją į svetainę. Puaro kiek užtruko hole, murmėdamas:

– *C'est embetant** – kaip sunku išsilaisvinti iš tų rankovių.

Netrukus jis taip pat įėjo į svetainę be savo apsiausto, bet Džepo lūpos šypsojosi po jo ūsais. Jis girdėjo labai nežymų atidaromų komodos durų trinktelėjimą.

Džepas metė į Puaro klausimą žvilgsnį ir tas atsakė vos pastebimu linktelėjimu.

– Mes nenorime jūsų užlaikyti, mis Plendelit, – greitai pasakė Džepas.

– Tik atėjome paklausti, ar jūs negalėtumėte mums pasakyti, kas buvo misis Elen advokatas?

– Advokatas? – Mergina papurtė galvą. – Aš net nežinojau, kad ji tokį turėjo.

– Na, kai ji kartu su jumis nuomojosi šį namą, tai kažkas juk turėjo paruošti sutartį?

– Ne, aš taip nemanau. Matote, aš išsinuomojau šį namą, sutartis yra mano vardu. Barbara man mokėjo pusę nuomos. Neoficialiai, taip sakant.

– Suprantu. Na gerai, tuomet mums čia nėra daugiau ką veikti.

– Labai gaila, kad negalėjau jums padėti, – mandagiai pasakė Džeinė.

– Iš tiesų tai nėra labai svarbu. – Džepas pasuko link durų. – Žaidėte golfą?

– Taip. – Ji paraudo. – Manau, kad jums atrodau tikra beširdė. Bet iš tikrųjų tai man padeda labiau užsimiršti,

* *pranc.* tai erzina

nei sėdint čia, namuose. Pajutau, kad man reikia išeiti ir kažkuo užsiimti – kažkaip išvargti – arba aš tiesiog uždusiu!

Ji kalbėjo impulsyviai.

Puaro greitai pasakė:

– Suprantu, madmuazele. Tai visiškai suprantama – visai natūralu. Sėdėti namuose ir apie tai galvoti – ne, tai tikrai nemalonu.

– Iš tiesų, kaip jūs ir sakote, – trumpai atsakė Džeinė.

– Jūs priklausote klubui?

– Taip, aš žaidžiu už Ventvortą.

– Buvo puiki diena, – pasakė Puaro.

– Deja, dabar ant medžių beveik nebeliko lapų! Prieš savaitę miškas buvo tiesiog nuostabus.

– Šiandien taip pat buvo ganėtinai gražu.

– Viso labo, mis Plendelit, – formaliai atsisveikino Džepas. – Pranešiu, jei bus kažkas konkretaus. Tiesą sakant, mes sulaikėme įtariamąjį.

– Ką tokį?

Ji geidžiai pažvelgė į juos.

– Majorą Eustachijų.

Ji linktelėjo ir nusisukusi pasilenkė užkurti židinio.

– Na? – paklausė Džepas, kai jie pasuko už buvusių arklidžių kampo.

Puaro šypsojosi.

– Tai buvo visai paprasta. Šį kartą raktas buvo spynoje.

– Ir?

– *Eh bien*, golfo lazdos dingo...

– Žinoma. Mergina nėra kvaila, kas ji bebūtų. *Ar dar*

kas nors dingo?

Puaro linktelėjo galvą.

– Taip, mano drauge – *mažasis portfelis*!

Akceleratoriaus pedalas ėmė trūkčioti po Džepo koja.

– Prakeikimas! – pasakė jis. – Taip ir žinojau, kad jame *kažkas* buvo. Bet kas, po galais? Aš nuodugniai apžiūrėjau visą portfelį.

– Mano mielas Džepai – bet tai... kaip jūs sakote, „akivaizdu, brangus Vatsonai?"

Džepas piktai dėbtelėjo į jį.

– Kur mes važiuojame? – paklausė jis.

Puaro pažvelgė į laikrodį.

– Dar nėra keturių. Manau, kad iki sutemų galime suspėti į Ventvortą.

– Manote, kad ji tikrai ten buvo?

– Manau, kad taip. Ji turėtų žinoti, kad mes tuo galime pasidomėti. O, taip, aš manau, mes gausime patvirtinimą, jog ji tenai buvusi.

Džepas sukriuksėjo.

– Ką gi, važiuojame. – Jis vikriai laviravo tarp mašinų. – Nors neįsivaizduoju, kaip šis portfelis yra susijęs su visu šiuo reikalu. Nesuprantu, kaip apskritai jis galėtų turėti su tuo ką nors bendro.

– Būtent, mano drauge, čia aš sutinku su jumis – jis su tuo neturi nieko bendro.

– Tuomet kodėl... Ne, nesakykite man! Tvarka ir metodas ir visi kiti jūsų dalykai! Na, iš tiesų puiki diena.

Automobilis buvo greitas. Jie atvyko į Ventvorto klubą šiek tiek po pusės penkių. Kaip šiokiadieniais, nebuvo jokių didelių spūsčių.

Puaro nuėjo tiesiai pas žaidimui patarnaujantį asistentą ir paprašė mis Plendelit lazdų. Rytoj ji ketina žaisti kitoje vietoje, paaiškino jis.

Asistentas paliepus, berniukas peržiūrėjo kampe stovinčias lazdas. Galiausiai jis atnešė krepšį su inicialais D.P.

– Dėkoju, – pasakė Puaro. Jis jau ėjo šalin, tuomet atsisuko ir nerūpestingai paklausė: – Ar ji nepaliko taip pat ir nedidelio portfelio?

– Tik ne šiandien, sere. Galėjo palikti nebent klubo pastate.

– Ar ji šiandien čia buvo?

– O, taip, aš ją mačiau.

– Kas jai patarnavo žaidžiant, gal žinote? Ji kažkur paliko savo portfelį ir nepamena, kur ji paskutinį kartą jį turėjo.

– Ji neprašė asistento paslaugų. Ji atėjo čionai ir nupirko keletą kamuolių. Jei neklystu, tuo metu ji laikė rankoje nedidelį portfelį.

Puaro dėkodamas atsisveikino. Abu vyrai vaikštinėjo po klubą. Puaro trumpam sustojo, žavėdamasis kraštovaizdžiu.

– Nuostabu, ar ne, tamsios pušys – ir dar ežeras. Taip, ežeras...

Džepas greitai žvilgtelėjo į jį.

– Nebloga idėja, ar ne?

Puaro nusišypsojo.

– Manau, kad visai įmanoma, kad kažkas bus kažką matęs. Jumis dėtas, aš apklausčiau žmones.

Dešimtas skyrius

I

Puaro žengė žingsnį atgal, su kiek į šalį pasvirusia galva, apžiūrėdamas kambario apstatymą. Krėslas čia – kitas krėslas ten. Taip, viskas savo vietose. Ir štai pasigirdo skambutis – tai turėjo būti Džepas.

Skotlend Jardo pareigūnas energingai įėjo.

– Visiškai teisingai, drauguži! Informacija iš pirmų lūpų. Vakar buvo pastebėta moteris, kažką metanti į Ventvorto ežerą. Apibūdinimas atitinka Džeinės Plendelit. Mes sugebėjome ištraukti laimikį be didelių sunkumų. Tik buvo daugybė nendrių.

– Ir kas tai buvo?

– Tai buvo na kas kita, kaip portfelis! Bet kodėl, po paraliais? Nebežinau nė ką galvoti. Viduje nieko nėra – net ir žurnalų. Kam šiai iš pažiūros protingai moteriai prireikė išmesti šį brangų portfelį į ežerą – žinote, aš visą naktį nemiegojau, bandydamas tai suprasti.

– *Mon pauvre** Džepai! Bet daugiau jums nebereikia sukti dėl to galvos. Štai ateina ir atsakymas. Ką tik nuskambėjo skambutis.

Georgas, nepriekaištingas Puaro tarnas, atidarė duris

* *pranc.* mano vargšas

ir paskelbė:

– Mis Plendelit.

Mergina įėjo į kambarį visiškai pasitikinti savimi. Ji pasisveikino su abejais vyrais.

– Aš jus pakviečiau čionai atvykti... – paaiškino Puaro. – Sėskite čia, prašau, o jūs čia, Džepai – aš jums turiu tam tikrų naujienų.

Mergina atsisėdo. Ji pažvelgė į vieną ir į kitą vyrą, nekantriai nusiimdama skrybėlę.

– Na, – tarė ji, – majoras Eustachijus suimtas.

– Jūs tai sužinojote, manau, iš rytinių laikraščių?

– Taip.

– Šiuo metu jis kaltinamas smulkiais prasižengimais, – tęsė toliau Puaro. – Tuo tarpu mes renkame įrodymus dėl sąsajų su žmogžudyste.

– Tai buvo vis dėlto žmogžudystė, taip?

Mergina entuziastingai uždavė šį klausimą.

Puaro linktelėjo galvą.

– Taip, – pasakė jis. – Tai buvo žmogžudystė. Kai viena žmogiškoji būtybė sąmoningai sunaikina kitą žmogiškąją būtybę.

Ji truputį sudrebėjo.

– Nekalbėkite taip, – sumurmėjo ji. – Tai skamba siaubingai.

– Taip, bet tai ir yra siaubinga!

Jis kiek patylėjo ir tarė:

– Dabar, mis Plendelit, aš ketinu jums papasakoti, kaip aš išsiaiškinau tiesą šioje byloje.

Ji perkėlė žvilgsnį nuo Puaro ant Džepo. Pastarasis sėdėjo šypsodamasis.

– Jis turi savo metodus, mis Plendelit, – pasakė jis. –

Man tenka su tuo taikytis, žinote. Paklausykime, ką jis mums pasakys.

Puaro pradėjo:

– Kaip jūs žinote, madmuazele, aš atvykau su savo draugu į įvykio vietą lapkričio šeštosios ryte. Mes nuėjome į kambarį, kur gulėjo misis Elen kūnas, ir man iš karto krito į akį keletas reikšmingų detalių. Matote, tame kambaryje buvo išties keistų dalykų.

– Tęskite, – tarė mergina.

– Pradėsiu nuo to, – pasakė Puaro, – kad ten buvo cigarečių dūmų kvapas.

– Manau, kad jūs čia perdedate, Puaro, – pasakė Džepas. – Aš nieko neužuodžiau.

Puaro greitai atsisuko į jį.

– Būtent. *Jūs neužuodėte jokių įsisenėjusių dūmų. Nė aš neužuodžiau.* Ir tai labai, labai keista – nes tiek durys, tiek langai buvo uždaryti, o peleninėje buvo ne mažiau nei dešimt nuorūkų. Tuo tarpu kambarys kvepėjo visai nepasenusiais dūmais.

– Tai štai kaip jūs prieinate prie reikalo, – atsiduso Džepas. – Visuomet kasatės aplinkiniais keliais.

– Jūsų Šerlokas Holmsas darė tą patį. Pamenate, jis atkreipė dėmesį į keistą atsitikimą su šunimi nakties metu – ir paaiškėjo, kad ten nebuvo nieko keisto. Šuo naktį apskritai nieko neveikė. Taigi toliau:

Kitas dalykas, patraukęs mano dėmesį, buvo rankinis laikrodis ant mirusios moters rankos.

– Ir kas čia buvo ne taip?

– Nieko ypatingo, bet jis buvo ant *dešinės* rankos. Iš savo patirties žinau, kad paprastai laikrodis nešiojamas ant kairės rankos.

Džepas patraukė pečiais. Jam dar nespėjus prasižioti, Puaro pasiskubino tęsti toliau:

– Bet kaip jūs sakote, čia nėra nieko ypatingo. Kai kurie žmonės nešioja laikrodį ir ant dešinės rankos. O dabar aš artėju prie įdomaus dalyko – prie rašomojo stalo, mano draugai.

– Taip, aš taip ir maniau, – pasakė Džepas.

– Tai iš tiesų labai keista – labai krenta į akis. Dėl dviejų priežasčių. Visų pirma, ant stalo kai ko trūko.

– Ir ko gi trūko? – paklausė Džeinė Plendelit.

Puaro pasisuko į ją.

– *Panaudoto sugeriamojo popieriaus lapo, madmuazele.* Užrašų knygos viršuje buvo švarus, nepaliestas sugeriamojo popieriaus lapas.

Džeinė patraukė pečiais.

– Na, iš tikrųjų, mesjė Puaro. Juk žmonės retkarčiais išmeta stipriai išnaudotą lapą!

– Taip, bet ką jie su juo daro? Išmeta į popierdėžę, ar ne? *Bet popierdėžėje jo nebuvo.* Aš patikrinau.

Džeinė Plendelit nekantriai muistėsi.

– Kadangi jis galėjo būti išmestas diena anksčiau. Sugeriamojo popieriaus lapas buvo švarus, nes tą dieną Barbara nerašė jokių laiškų.

– Vargu, ar taip galėjo būti, madmuazele. *Nes misis Elen tą vakarą matė einančią link pašto dėžės. Todėl ji turėjo būti rašiusi laiškus.* Ji negalėjo rašyti apačioje – ten nėra rašomųjų priemonių. Vargu ar ji būtų ėjusi rašyti į *jūsų* kambarį. Tuomet kas atsitiko sugeriamojo popieriaus lapui, su kuriuo ji nusausino savo raides? Žmonės kartais meta lapus į ugnį, užuot pasinaudoję popierdėže, bet tame kambaryje buvo tik dujinis židinys. *Ir apačioje*

židinys nebuvo kūrentas įvykio dieną, nes jūs man sakėte, kad jis jau buvo pakrautas ir jums tereikėjo uždegti degtuką.

Jis padarė pauzę.

– Keista problemėlė. Aš viską apžiūrėjau, patikrinau popierdėžes, šiukšlių kibirą, bet aš niekur negalėjau rasti sugeriamojo popieriaus lapo – ir man tai pasirodė labai svarbu. Atrodė, jog kažkas sąmoningai jį pašalino. Kodėl? Nes ant jo buvo įsigėrusios raidės, kurias nesunkiai buvo galima perskaityti, laikant lapą prieš veidrodį.

– Taip pat buvo ir antras keistas dalykas, susijęs su rašomuoju stalu. Galbūt, Džepai, jūs atsimenate, kaip ant jo buvo išdėlioti daiktai? Laiškinio popieriaus bloknotas ir rašalinė per vidurį, rašiklinė kairėje, kalendorius ir plunksnakotis dešinėje. *Eh bien*? Nesuprantate? Plunksnakotis, atminkite, buvo tik dėl grožio, aš patikrinau – jis buvo nenaudojamas. Ak! Jūs *vis dar* nesuprantate? Aš dar kartą pakartosiu. Bloknotas centre, rašiklių stovelis kairėje – *kairėje*, Džepai. Bet ar nėra įprasta rašiklius laikyti dešinėje – patogiai *dešinei rankai*?

– Ak, dabar jūs jau pradedate suprasti, ar ne? Rašiklinė *kairėje* – rankinis laikrodis ant *dešiniojo* riešo – dingęs sugeriamojo popieriaus lapas – ir kažkas *atnešta* į kambarį – peleninė su nuorūkom!
Kambaryje buvo gaivus oras, Džepai, tarsi kambary, kuriame langas per naktį buvo atviras, o ne uždarytas... Ir man mintyse susidarė tam tikras vaizdas.

Jis apsisuko ir pažvelgė į Džeinę.

– Jūsų vaizdas, madmuazele – atvažiuojate su taksi, susimokate, pakylate laiptais, sušunkate, galbūt, „Barbara“ – ir jūs atidarote duris ir išvystate savo mirusią drau-

gę, gulinčią ant grindų su pistoletu rankoje – kairėje rankoje, žinoma, *nes ji yra kairiarankė*, todėl ir šautinė žaizda yra *kairėje galvos pusėje*. Jums buvo paliktas raštelis. Jame buvo paaiškinta, kas ją pastūmėjo savižudybei. Manau, kad tai buvo labai jaudinantis laiškas... Jauna, švelni, nelaiminga moteris, kurią šantažuotojas privertė pakelti prieš save ranką...

Aš manau, kad tą pačią akimirką jūsų galvoje blykstelėjo mintis. Tai buvo tam tikro vyro kaltė. Tuomet tegu jis būna nubaustas – ko jis ir nusipelnė! Jūs paėmėte pistoletą, nušluostėte jį, ir įdėjote į *dešinę* ranką. Jūs paėmėte laišką ir nuplėšėte sugeriamojo popieriaus lapą, ant kurio buvo atsispaudę laiško žodžiai. Jūs nuėjote žemyn, užkūrėte ugnį ir sudeginote abu lapus. Tuomet jūs į viršų nunešėte peleninę – norėdama sustiprinti įspūdį, kad čia sėdėjo ir kalbėjosi du žmonės – ir jūs taip pat nunešėte rankogalio sąsagos nuolaužą, kuri gulėjo ant grindų. Jums pasisekė ją aptikti ir jūs pamanėte, kad tai pastatys tašką šioje byloje. Tuomet jūs uždarėte langą ir užrakinote duris. Niekas nė neįtars, kad jūs buvote kambaryje. Policija turi viską pamatyti tiksliai taip, kaip yra – taigi jūs neieškojote pagalbos gatvėje, bet paskambinote tiesiai policijai.

Ir toliau viskas vyko, kaip ir turėjo vykti. Jūs šaltakraujiškai ir blaiviai atlikote pasirinktą vaidmenį. Pradžioje jūs atsisakėte ką nors paaiškinti, bet gudriai perteikėte abejones dėl savižudybės. Vėliau jūs mūsų dėmesį nukreipėte į majorą Eustachijų...

Taip, madmuazele, tai protinga... labai protinga žmogžudystė – nes būtent to ir siekta. Bandymas nužudyti majorą Eustachijų.

Džeinė Plendelit pašoko ant kojų.

– Tai nebuvo bandymas nužudyti – tai buvo teisingumo įvykdymas. Tas vyras persekiojo Barbarą tol, kol ji nusižudė! Ji buvo tokia miela ir bejėgė. Matote, ta vargšė mergaitė susidėjo Indijoje su vyru, vos pirmąkart išėjusi į pasaulį. Jai buvo tik septyniolika, o jis buvo gerokai vyresnis vedęs vyras. Tuomet ji susilaukė kūdikio. Ji galėjo atiduoti jį į vaikų namus, bet ji apie tai nenorėjo nė girdėti. Ji kuriam laikui pradingo ir vėl pasirodė kaip misis Elen. Vėliau vaikas mirė. Ji sugrįžo čionai ir įsimylėjo Čarlsą – tą pasipūtusį gaidį; ji garbino jį – ir jis su džiaugsmu šį garbinimą priėmė. Jei jis būtų buvęs kitoks, aš būčiau jai patarusi viską papasakoti. Bet šiuo atveju aš pasakiau jai laikyti liežuvį už dantų. Galų gale, niekas nežinojo tos istorijos, išskyrus mane.
Ir tuomet išdygo tas velnias Eustachijus! Toliau jūs viską žinote. Jis sistemingai gręžė ją, bet iki pastarojo vakaro ji nesuprato, kad tuo pačiu ir Čarlsą stato į pavojų, rizikuojant sukelti skandalą. Ištekėjusi už Čarlso, ji labai pradžiugintų Eustachijų – santuokoje su vyru, mirtinai bijančio bet kokių skandalų! Kai Eustachijus išvyko su jos pinigais, ji ėmė apie tai mąstyti. Tuomet pakilo viršun ir parašė man laišką. Ji rašė mylėjusi Čarlsą ir negalėsianti be jo gyventi, bet jo paties labui negalinti už jo tekėti. Ji pasirinko geriausią išeitį jos akimis.

Džeinė atmetė galvą.

– Ar jus stebina tai, ką aš padariau? Ir jūs stovite čia ir vadinate tai *žmogžudyste*!

– Nes tai ir yra žmogžudystė, – Puaro balsas buvo rūstus. – Žmogžudystė retkarčiais gali atrodyti pateisinama, *bet vis vien tai yra žmogžudystė*. Jūs esate teisinga

ir blaiviai mąstote – tai tiesa, madmuazele. Jūsų draugė mirė, netekusi jėgų, *nes ji neturėjo drąsos gyventi*. Mes galime ją užjausti. Mes galime jos gailėti. Bet faktas lieka faktu – tai buvo *jos* veiksmas – ne kieno nors kito.

Jis stabtelėjo.

– O jūs? Šis vyras dabar kalėjime, jam gresia ilgas įkalinimas už kitus dalykus. Ar jūs iš tiesų norite, ar jūsų tokia valia, kad būtų sunaikinta gyvybė – žmogaus *gyvybė, nesvarbu*, kas jis bebūtų?

Ji spoksojo į jį. Jos akys patamsėjo. Staiga ji sumurmėjo:

– Ne. Jūs teisus. Aš to nenoriu.

Tuomet, pasisukusi ant savo kulniukų, ji greitai išėjo iš kambario. Pokštelėjo laukujės durys...

II

Džepas sušvilpė – labai ištęstai.

– Na, aš esu priblokštas! – pasakė jis.

Puaro atsisėdo ir atlaidžiai jam nusišypsojo. Tyla truko gana ilgai. Tuomet Džepas tarė:

– Ne žmogžudystė, pavaizduota kaip savižudybė, bet savižudybė, pateikta kaip žmogžudystė!

– Taip, ir viskas labai gudriai sutvarkyta. Nieko pernelyg neišryškinant.

Džepas staiga tarė:

– O kaip dėl portfelio? Kuo jis čia dėtas?

– Bet, mano mielas, mano brangus drauge, aš jau jums sakiau, kad *jis čia niekuo dėtas*.

– Tuomet kodėl...

– Golfo lazdos. Golfo lazdos, Džepai. *Tai buvo golfo*

lazdos kairiarankiams. Džeinė Plendelit laikė savo lazdas Ventvorte. Komodoje buvo Barbaros Elen golfo lazdos. Nenuostabu, kad mergina išsigando, kai mes atidarėme komodą. Jos visas planas galėjo nueiti niekais. Bet ji supratinga mergina, ji suvokė, kad vos neišsidavė. *Ji* pamatė, kad *mes* pamatėme. Taigi ji padarė tai, kas tuo metu jai šovė į galvą. Ji pabandė nukreipti mūsų dėmesį į *kitą objektą*. Apie portfelį ji pasakė: „Tai mano. Aš... aš jį atsivežiau šį rytą. Taigi jame nieko negali būti." Ir kaip ji ir tikėjosi, jūs nuėjote klaidinančiais pėdsakais. Dėl tos pačios priežasties, kai kitą dieną ji nusprendė atsikratyti golfo lazdų, ji ir toliau naudojo portfelį akių dūmimui.

– Jūs manote, kad iš tikrųjų jos dėmesys buvo sutelktas į...

– Pagalvokite, mano drauge. Kur yra geriausia vieta atsikratyti golfo lazdų? Negali jų sudeginti ar įkišti į šiukšlių kibirą. Jei jas kažkur palikti, tai jums gali jas grąžinti. Mis Plendelit pasiėmė juos į golfo aikštelę. Ji paliko juos klubo pastate, kol ji eina su pora lazdų, pasiimtų iš savo pačios krepšio, ir tuomet ji eina į aikštelę be patarnaujančio asistento. Neabejotinai ji tam tikrais intervalais sulaužo lazdą per pusę ir meta kur nors toliau į pamiškę, ir galiausiai išmeta tuščią krepšį. Jei kas ir rastų šen bei ten sulūžusių golfo lazdų, tai pernelyg nenustebtų. Žmonės yra sulaužę ir išmetę visas savo lazdas, apimti stipraus susierzinimo žaidimo metu. Toks jau šis žaidimas!

Bet kadangi ji supranta, kad jos veiksmai vis dar gali kelti susidomėjimą, ji išmeta šį masalą – mažąjį portfelį – tam tikru dėmesį atkreipiančiu būdu į ežerą – ir tai, mano drauge, ir yra tiesa apie „Mažojo portfelio paslaptį".

Džepas kurį laiką žiūrėjo į savo draugą tylėdamas. Tuomet jis atsistojo, paplojo jam per petį ir pratrūko juoku.

– Ne taip jau blogai senam kelmui! Iš tikrųjų, jūs nugvelbėte mano sūrį! Eime ko nors užkąsti?

– Su malonumu, mano drauge, bet mes valgysim ne sūrį. Taip – omletą su šampinjonais, Blanquette de Veau, Petits pois la Francaise ir – pabaigai – Baba au Rhum.

– Rodykit kelią, – tarė Džepas.

Neįtikėtina vagystė

Pirmas skyrius

Kai vyresnysis liokajus padavė visiems pyragėlius, lordas Maifaldas bičiuliškai palinko prie savo kaimynės iš dešinės, ledi Julijos Kerington. Lordas Maifaldas garsėjo savo svetingumu, ir stengėsi gyventi atitinkamai šiai reputacijai. Nors ir nevedęs, moteris jis visuomet žavėjo.

Ledi Julija Kerington buvo keturiasdešimties metų moteris, aukšta, tamsi ir nuotaikinga. Ji buvo labai liesa, bet vis dar graži. Jos rankos ir kojos buvo ypač dailios. Ji buvo staigaus ir nerimstančio būdo, kaip nuolat besinervinančios moters.

Maždaug tiesiai priešais ją kitoje apvalaus stalo pusėje sėdėjo jos vyras, aviacijos maršalas seras Georgas Keringtonas. Jo karjera prasidėjo kariniame jūrų laivyne, ir jis vis dar išsaugojo šiurkštoką, bet geraširdišką jūreivišką linksmumą. Jis juokėsi ir linksmino nuostabiąją misis Vendelin, kuri sėdėjo kitoje šeimininko pusėje.

Misis Vendelin buvo nepaprasto grožio blondinė. Jos balse girdėjosi žiupsnelis amerikietiško akcento, be ypatingų pastangų suteikiančio tam tikro žavesio.

Kitoje sero Georgo Keringtono pusėje sėdėjo parlamentarė misis Meikada. Misis Meikada turėjo didelę valdžią šalies apgyvendinimo bei vaikų gerovės klausimais. Ji greičiau lojo, nei kalbėjo trumpais sakiniais, ir

apskritai jos balse buvo kažkoks nerimą keliantis aspektas. Turbūt natūralu, kad aviacijos maršalas parūpino savo kaimynei iš dešinės nuolankų klausytoją.

Misis Meikada, kuri visuomet maldavo liežuviu, kur ji bebūtų, lojo trumpus informacijos pliūpsnius iš savo darbo sferos jai iš kairės esančiam kaimynui, jaunajam Redžiui Keringtonui.

Redžis Keringtonas buvo dvidešimt vienerių metų jaunuolis, ir visiškai nesidomėjo apgyvendinimo bei vaikų gerovės temomis, ir apskritai jokiais politiniais reikalais. Jis kartkartėmis ištardavo „Kaip baisu!“ ir „Aš visiškai su jumis sutinku“, bet jo mintys aiškiai buvo kažkur kitur. Misteris Kerlailas, lordo Maifaldo asmeninis sekretorius, sėdėjo tarp jaunojo Redžio ir jo mamos. Tai buvo išblyškęs jaunuolis su pensnė ir su pasvertu santūrumu. Jis šiek tiek kalbėjo, bet visuomet buvo pasiruošęs mestis į bet kokią pokalbio temą. Pastebėjęs, kad Redžis Keringtonas kovoja su žiovuliu, jis palinko į priekį ir sumaniai uždavė misis Meikadai klausimą apie vaikų fizinio lavinimo programą.

Aplink stalą prislopintoje gintarinėje šviesoje tyliai judėjo vyresnysis liokajus su dviem savo padėjėjais, siūlydami patiekalus bei papildydami vyno taures. Lordas Maifaldas garsėjo kaip vyno žinovas, ir savo virėjui mokėjo milžinišką atlyginimą.

Stalas buvo apvalus, tačiau buvo nesunku suprasti, kas čia buvo šeimininkas. Lordas Maifaldas neabejotinai buvo sėdinčiųjų prie stalo galva. Tai buvo aukštas vyras kvadratiniais pečiais, su tankiais žilais plaukais, didele tiesia nosimi ir šiek tiek atsikišusiu smakru. Veidas, kurį būtų labai lengva atvaizduoti karikatūroje. Kaip ir seras

Čarlis Meklaklinas, lordas Maifaldas savo politinę karjerą perpynė su didelės projektavimo firmos vadovo pareigomis. Jis ir pats buvo aukštos klasės inžinierius. Jis jau prieš daugelį metų tapo peru, ir jis buvo pirmasis ginkluotės ministras – naujos ministerijos, kuri tik neseniai buvo įkurta.

Buvo pateiktas desertas. Vėl buvo prisimintas portveinas. Ledi Julija pakilo, žiūrėdama į misis Vendelin. Visos trys moterys išėjo iš kambario.

Portveinas dar sykį pabuvojo apyvartoje, ir lordas Maifaldas probėgšmais užsiminė apie fazanus. Kokias penkias minutes pokalbis vyko apie medžioklę. Tuomet seras Georgas pasakė:

– Jaučiu, kad tu norėtum prisijungti prie kitų svetainėje, Redži, mano berniuk. Lordas Maifaldas tam neprieštaraus.

Jaunuolio ilgai įkalbinėti nereikėjo.

– Ačiū, lordai Maifaldai, manau, kad taip ir padarysiu.

Misteris Kerlailas sumurmėjo:

– Jei man atleisite, lorde Maifaldai – reikėtų dar įveikti kai kuriuos memorandumus...

Lordas Maifaldas linktelėjo. Abu jaunuoliai išėjo iš kambario. Tarnai jau prieš kurį laiką nuėjo ilsėtis. Ginkluotės ministras ir karinių oro pajėgų vadas liko vieni.

Po minutės kitos Keringtonas pasakė:

– Na kaip – viskas tvarkoj?

– Dar ir kaip! Šiam naujam bombonešiui Europoje nebus lygių.

– Nušluostysim visiems nosis. Aš tuo neabejoju.

– Pranašumas ore, – žvaliai pasakė lordas Maifaldas.

Lordas Keringtonas giliai atsiduso.

– Seniai laikas! Žinote, Čarli, anksčiau mes bijojome kutenimo. Visoje Europoje daugybė parako. Ir mes nebuvome pasiruošę, velniai rautų! Mes galėjome tik vos cyptelėti. Mes dar ir dabar tebesėdime baloje, tačiau gamyba sparčiai stumiasi į priekį.

Lordas Maifaldas sumurmėjo:

– Vis dėlto, Georgai, yra tam tikras pranašumas taip užsivėlinti. Daugybė Europos technikos jau yra pasenusi – ir šalys yra ant bankroto ribos.

– Nemanau, kad tai turi kokią nors reikšmę, – niūriai atsakė seras Georgas. – Visuomet girdi, kad viena ar kita šalis bankrutuoja! Bet jos ir toliau sau kruta. Žinote, man finansai yra tankus miškas.

Lordo Maifaldo akys šiek tiek žybtelėjo. Seras Georgas visuomet buvo senamadiškas „senas ištikimas jūrų vilkas“. Kai kurie žmonės tvirtino, kad tokią poziciją jis pasirinko sąmoningai.

Pakeisdamas temą, Keringtonas kiek perdėm nerūpestingai tarė:

– Patraukli moteris, misis Vendelin – ė?

Lordas Maifaldas atsakė:

– Jums rūpi sužinoti, ką ji čia veikia?

Jo akys linksmai žibėjo.

Keringtonas atrodė kiek sutrikęs.

– Visai ne – visai ne.

– O taip, jums rūpi! Nebūkite senu apsimetėliu, Georgai. Jūs šiek tiek nusivylęs pagalvojote, ar aš tik nebūsiąs jos paskutiniąja auka!

Keringtonas iš lėto pasakė:

– Prisipažįstu, kad man pasirodė truputį keistoka,

kad ji yra čia... na, ypač šį savaitgalį.

Lordas Maifaldas linktelėjo.

– Kur yra dvėseliena, ten sulekia ir maitvanagiai. Mes turime labai konkrečios dvėselienos, o misis Vendelin būtų galima apibūdinti kaip maitvanagį numeris vienas.

Maršalas staiga paklausė:

– Ar jūs ką nors žinote apie šią moterį?

Lordas Maifaldas nukirpo cigaro galą, skrupulingai jį prisidegė ir, atmetęs galvą atgal, pasakė, rūpestingai apgalvodamas žodžius:

– Ką aš žinau apie misis Vendelin? Aš žinau, kad ji yra amerikietė. Žinau, kad ji yra turėjusi tris vyrus, vieną italą, vieną vokietį ir vieną rusą, ir viso to dalyko rezultatą, aš manau, galima pavadinti „kontaktais" trijose šalyse. Aš žinau, kad ji perkasi prašmatnius drabužius ir labai prabangiai gyvena, ir yra tam tikrų abejonių, iš kur ji gauna tokias pajamas.

Seras Keringtonas išsišiepęs sumurmėjo:

– Kaip suprantu, Čarli, jūsų žvalgyba nesėdėjo be darbo.

– Aš taip pat žinau, – tęsė lordas Maifaldas, – kad be savo viliojančio grožio, misis Vendelin pasižymi geromis klausytojos savybėmis, ir ji gali parodyti kerintį susidomėjimą, kurį mes vadiname „apsipirkimu". Kitaip tariant, vyras gali jai iškloti viską apie savo darbą, jausdamasis esąs labai įdomus tai ledi! Kai kurie jauni pareigūnai buvo per daug uolūs, norėdami pasirodyti įdomiais, dėl ko nekentėjo jų karjera. Jie misis Vendelin papasakojo šiek tiek daugiau, nei turėtų. Beveik visi ledi draugai susiję su tam tikromis tarnybomis. Bet pastarąją žiemą ji medžiojo vienoje mūsų grafystėje netoli ginklų gamyk-

los, ir ji užmezgė nemažai ryšių, neturinčių nieko bendro su medžioklės reikalais. Trumpai tariant, misis Vendelin yra labai naudingas asmuo, kad... – Jis cigaru ore nubrėžė ratą. – Galbūt geriau nesakyti, kam! Tik pasakysime, kad Europos gerovei – ir, galbūt, ne vien Europos.

Keringtonas giliai įkvėpė.

– Jūs nuritinote man nuo širdies akmenį, Čarli.

– Jūs manėte, kad aš patekau į sirenos spąstus? Mano brangus Georgai! Misis Vendelin metodai yra kiek per daug akivaizdūs tokiam senam vilkui, kaip aš. Be to ji, kaip sakoma, nebėra tokia jauna, kokia buvo anksčiau. Jūsų jauni eskadrilės vadai to nepastebėtų. Bet man jau penkiasdešimt šeši, mano berniuk. Dar po keturių metų aš galbūt jau būsiu bjaurus senis, dažnai besisukinėjantis aukštuomenės damų draugijoje.

– Aš buvau kvailys, – apgailestaudamas tarė Keringtonas, – bet atrodė truputį keistokai...

– Jums pasirodė keista, kad ji turi būti čia, šiame gana artimame šeimyniniame vakarėlyje, tiesiog tuo metu, kai mes su jumis turėjome surengti neoficialią konferenciją apie atradimą, kuris galbūt iš pagrindų išspręs oro gynybos problemą?

Seras Georgas Keringtonas linktelėjo.

Lordas Maifaldas šypsodamasis pasakė:

– Būtent taip ir yra. Tai yra masalas.

– Masalas?

– Matote, Georgai, šnekant kino filmų kalba, mes nieko neturime „ant“ šios moters. Ir mums kai ko reikia! Ji gali gauti kai ką daugiau, nei yra turėjusi anksčiau. Bet ji yra atsargi – velniškai atsargi. Mes žinome, kokie gali būti jos ketinimai, bet mes neturime pakankamų įrody-

mų. Mes ją suviliosime kažkuo dideliu.

– Pavyzdžiui, naujojo bombonešio charakteristikomis?

– Būtent. Tai pakankamai rimtas dalykas, kuris ją paskatintų rizikuoti – ir apsišviesti. Ir tuomet – *mes ją turime*!

Seras Georgas sukriuksėjo.

– Na, gerai, – pasakė jis. – Galbūt tai ir suveiks. Bet kas, jei ji nenorės rizikuoti?

– Tuomet būtų labai gaila, – pasakė lordas Maifaldas. – Bet aš manau, jog norės...

Jis pakilo.

– Gal prisijunkime prie ledi svetainėje? Mes neturime palikti jūsų žmonos be bridžo partijos.

Seras Georgas sukriuksėjo:

– Julija perdaug savimi pasitiki, žaisdama bridžą. Tai atsiliepia mano kišenei. Ji negali statyti tokių sumų, kaip ji įpratusi, ir aš jau tai esu jai sakęs. Bėda tame, kad Julija iš prigimties yra lošėja.

Eidamas aplink stalą prie vakaro šeimininko, jis pasakė:

– Ką gi, tikiuosi, kad jūsų planas pavyks, Čarli.

Antras skyrius

Pokalbis svetainėje ne kartą jau buvo prigesęs. Misis Vendelin pranašumas paprastai dingdavo, kai ji pasilikdavo su savo lyties asmenimis. Jos žavingas atsakomasis elgesys, taip vertinamas vyriškosios lyties atstovų, dėl vienų ar kitų priežasčių tarp moterų neturėjo jokio pasisekimo. Ledi Julija buvo moteris, kurios elgsena buvo arba labai gera, arba labai bloga. Šiuo atveju jai nepatiko misis Vendelin, o misis Meikados kalbos jai kėlė nuobodulį, ir ji neslėpė savo jausmų. Pokalbis nusilpo ir į pabaigą buvo beveik visai užgesęs.

Misis Meikada buvo rimtų tikslų siekianti moteris. Misis Vendelin jai iškart nepatiko kaip nenaudinga parazitinio tipo būtybė. Ji pabandė ledi Juliją sudominti būsimu labdaringu renginiu, kurį ji pati ir organizavo. Ledi Julija kažką neaiškiai atsakė, kartą ar du nusižiovavo ir pasinėrė į savo apmąstymus. Kodėl neateina Čarlis su Georgu? Kokie nuobodūs tie vyrai. Jos komentarai tapo dar atsainesni, jai vis giliau grimztant į savo mintis bei rūpesčius.

Trys moterys sėdėjo tylėdamos, kai vyrai galiausiai įėjo į kambarį.

Lordas Maifaldas pamanė sau: „Julija šįvakar nekaip atrodo. Tikras nervų kamuolys“.

Garsiai jis pasakė:

– Kaip dėl bridžo – ė?

Ledi Julija iškart nušvito. Bridžas jai buvo kaip oras.

Tuo pat metu į kambarį įėjo Redžis Keringtonas, ir ketvertukas buvo sudarytas. Prie kortų stalo susėdo ledi Julija, misis Vendelin, seras Georgas ir jaunasis Redžis. Lordas Maifaldas pasišventė pašnekesiui su misis Meikada.

Kai buvo sužaistos dvi partijos, seras Georgas demonstratyviai pažiūrėjo į laikrodį ant židinio atbrailos.

– Vargu ar apsimoka pradėti dar vieną, – pastebėjo jis.

Jo žmona atrodė susierzinus.

– Dar tik po dešimtos penkiolika. Greitą partiją.

– Brangioji, greitai niekuomet nebūna, – nepasidavė seras Georgas. – Be to, mes su Čarliu turime šiokio tokio darbo.

Misis Vendelin sumurmėjo:

– Kaip reikšmingai skamba! Spėju, jog tokie protingi vyrai, vadovaujantys šaliai, niekuomet neturi tikro poilsio.

– Mes neturime keturiasdešimt aštuonių valandų darbo savaitės, – pasakė seras Georgas.

Misis Vendelin sumurmėjo:

– Žinote, man truputį gėda, kad esu neišprususi amerikietė, bet mane taip žavi susitikimai su žmonėmis, valdančiais šalies likimą. Aš manau, kad jūsų akyse esu visai žalia, sere Georgai.

– Mano brangi misis Vendelin, aš apie jus niekuomet negalvojau kaip apie „žalią“ ar „neišprususią“.

Jis nusišypsojo jai į akis. Jo balse, galbūt, buvo ironiš-

ka užuomina, kurios ji nepraleido pro ausis. Ji sumaniai nukreipė akis į Redžį ir jam nusišypsojo.

– Man labai gaila, kad mūsų partnerystė nutrūko. Tas jūsų šaukimas neturint kozirių buvo labai gudrus.

Paraudęs nuo tokio pagyrimo, Redžis sumurmėjo:

– Tai laimingas atsitiktinumas, kuris pavyko.

– O, ne, tai iš tiesų buvo protingas apskaičiavimas iš jūsų pusės. Jūs tiksliai iš kainos siūlymo nustatėte, kur turėjo būti korta, ir atitinkamai žaidėte. Mano manymu, tai tiesiog nuostabu.

Ledi Julija staiga atsistojo.

„Na ir liežuvis pas tą moterį", – pasibjaurėdama pamanė ji.

Jos akys suminkštėjo, kai ji pažvelgė į sūnų. Jis visu tuo tikėjo. Kaip beviltiškai jaunai jis atrodė. Toks patenkintas savimi. Koks neįtikėtinai naivus jis buvo. Nenuostabu, kad jis patekdavo į bėdą. Jis buvo per daug patiklus. Per daug švelnus iš prigimties. Georgas jo visiškai nesuprato. Vyrai tokie beširdžiai, vertindami kitus. Jie pamiršta, kad kadaise ir patys buvo jauni. Georgas buvo pernelyg šiurkštus su Redžiu.

Misis Meikada atsistojo. Buvo palinkėta labos nakties.

Trys moterys išėjo iš kambario. Lordas Maifaldas išgėrė taurę, prieš tai padavęs vieną serui Georgui, ir pažvelgė į duris, jose pasirodžius misteriui Kerlailui.

– Paruoškite visus aplankus ir dokumentus, gerai, Kerlailai? Įskaitant ir visus brėžinius bei spaudinius. Mes su maršalu netrukus ateisime. Dabar tik truputį pasivaikščiosime. Atrodo, jog nustojo lyti.

Misteris Kerlailas pasisuko eiti ir čia pat atsiprašyda-

mas kažką sumurmėjo, vos nesusidūręs su misis Vendelin.

Ji neryžtingai įėjo murmėdama:

– Mano knyga, aš ją skaičiau prieš vakarienę.

Redžis pašoko ir ištiesė jai knygą.

– Ar šita? Ji buvo ant sofos.

– O, taip. Labai jums dėkinga.

Ji saldžiai nusišypsojo, dar kartą palinkėjo labos nakties ir išėjo iš kambario.

Seras Georgas atidarė vienas iš durų į terasą.

– Nuostabi naktis, – paskelbė jis. – Jūsų idėja pasivaikščioti visai nebloga.

Redžis pasakė:

– Labos nakties, sere. Aš keliausiu į lovą.

– Labanakt, mano berniuk, – pasakė lordas Maifaldas.

Redžis pasiėmė detektyvinį romaną, kurį buvo pradėjęs tą vakarą skaityti, ir išėjo iš kambario.

Lordas Maifaldas su seru Georgu išėjo į terasą.

Tai buvo nuostabi naktis. Dangus buvo giedras, nusėtas žvaigždėmis.

Seras Georgas giliai įkvėpė.

– Pfu, ta moteris negaili kvepalų, – pastebėjo jis.

Lordas Maifaldas nusijuokė.

– Na, tai bent jau ne pigūs kvepalai. Vieni iš geriausių, sakyčiau.

Seras Georgas nutaisė grimasą.

– Spėju, kad už tai reikia būti dar ir dėkingam.

– Reikia, iš tikrųjų. Mano manymu, moteris, išsikvepinusi pigiais prastais kvepalais, yra vienas didžiausių žmonijos trūkumų.

Seras Georgas pažvelgė į dangų.

– Nuostabu, kaip greitai išsigiedrijo. Mums dar valgant aš girdėjau lyjant.

Abu vyrai lėtai vaikštinėjo po terasą.

Terasa ėjo palei visą namo ilgį. Nuo terasos buvo matyti nuostabus Sasekso laukų vaizdas.

Seras Georgas užsidegė cigarą.

– Kas link šio metalo gabalo... – pradėjo jis.

Pokalbis nukrypo į technines detales.

Jiems penktą kartą priėjus tolimesnį terasos galą, lordas Maifaldas atsiduses tarė:

– Na ką gi, manau, kad mums geriau eiti vidun ir ten pratęsti.

Abu vyrai pasisuko, ir lordas Maifaldas nustebęs šūktelėjo.

– O, kas gi tai? Matėte?

– Ką būtent? – paklausė seras Georgas.

– Man pasirodė, kad kažkas išėjo pro mano kabineto duris ir kirto terasą.

– Niekai, bičiuli. Aš nieko nemačiau.

– Bet aš mačiau – arba bent jau man taip pasirodė.

– Jūsų akys krečia pokštus. Aš žiūrėjau tiesiai virš terasos, ir nieko tokio nepastebėjau. Mano akys gerai mato –galiu netgi skaityti laikraštį, laikydamas jį ištiestomis rankomis.

Lordas Maifaldas nusijuokė.

– Galėčiau su jumis varžytis, Georgai. Aš lengvai skaitau be akinių.

– Bet jūs ne visuomet įžiūrite, kas darosi namo gale. Ar čia jūsų kontaktiniai lęšiai taip baisiai iškreipia vaizdą?

Abu vyrai juokdamiesi įžengė pro lordo Maifaldo kabineto terasines duris, kurios buvo atviros.

Misteris Kerlailas šalia seifo tvarkė dokumentų segtuvą.

Jis pažvelgė į juos, pastariesiems įėjus.

– Na, Kerlailai, ar jau viskas paruošta?

– Taip, lordai Maifaldai, visi dokumentai yra ant jūsų stalo.

Stalas, apie kurį jis kalbėjo, stovėjo kambario kampe prie terasos durų. Tai buvo didelis įspūdingai atrodantis raudonmedžio rašomasis stalas. Lordas Maifaldas priėjo ir ėmė vartyti ant jo sudėtus dokumentus.

– Graži naktis, – pasakė seras Georgas.

Misteris Kerlailas jam pritarė.

– Taip, iš tiesų. Taip greitai išsigiedrijo po lietaus.

Atidėjęs į šalį aplanką, misteris Kerlailas paklausė:

– Ar aš jums šį vakarą dar būsiu reikalingas, lorde Maifaldai?

– Ne, nemanau, Kerlailai. Aš pats viską sudėsiu atgal. Mes galim ilgokai užtrukti. Jūs geriau eikite.

– Dėkoju. Labos nakties, lorde Maifaldai. Labos nakties, sere Georgai.

– Labos nakties, Kerlailai.

Kai sekretorius buvo beišeinąs iš kambario, lordas Maifaldas staiga tarė:

– Minutėlę, Kerlailai. Jūs pamiršote patį svarbiausią dalyką.

– Prašau atleisti, lorde Maifaldai?

– Bombonešio brėžinius, brangusis.

Sekretorius išsprogino akis.

– Jie padėti pačiame viršuje, sere.

– Čia nėra nieko panašaus.

– Bet aš juos ką tik ten padėjau.

– Pažiūrėkite pats.

Jaunuolis su suglumusia išraiška priėjo prie stalo.

Ministras nekantriai mostelėjo į popierių krūvą. Kerlailas juos pervertė, jo sumišimui vis labiau didėjant.

– Matote, jų čia nėra.

Sekretorius sumikčiojo:

– Bet... bet tai neįtikėtina. Aš juos čia padėjau vos prieš tris minutes.

Lordas Maifaldas žvaliai pasakė:

– Jūs apsirikote, jie vis dar turi būti seife.

– Aš taip nemanau – aš *žinau*, kad juos padėjau čionai!

Lordas Maifaldas praėjo pro jį link atviro seifo. Seras Georgas prie jų prisijungė. Pakako vos kelių minučių įsitikinti, kad bombonešio brėžinių čia nebuvo.

Vis dar tuo netikėdami, trys vyrai apsvaigę priėjo prie stalo ir dar kartą pervertė popierius.

– O Viešpatie! – pasakė Maifaldas. – Jie dingo!

Misteris Kerlailas sušuko:

– Bet tai neįmanoma!

– Kas buvo šiame kambaryje? – griežtai paklausė ministras.

– Nieko nebuvo. Visiškai nieko.

– Paklausykite, Kerlailai, tie brėžiniai negalėjo ištirpti ore. Kažkas juos paėmė. Ar misis Vendelin čia nebuvo?

– Misis Vendelin? O, ne, sere.

– Aš su tuo sutinku, – pasakė Keringtonas. Jis pauostė orą. – Jeigu ji čia būtų buvusi, būtų nesunku užuosti. Tie jos kvepalai...

– Čia nieko nebuvo, – nenusileido Kerlailas. – Aš nieko nesuprantu.

– Paklausykite, Kerlailai, – pasakė lordas Maifaldas. – Susikaupkite. Mes turime surasti galus. Jūs esate visiškai tikras, kad brėžiniai buvo seife?

– Tuo aš neabejoju.

– Jūs iš tiesų juos matėte? Gal jums tiesiog pasirodė, kad jie buvo tarp kitų dokumentų?

– Ne, ne, lorde Maifaldai. Aš juos mačiau. Aš juos padėjau ant stalo virš kitų dokumentų.

– Ir nuo to laiko, jūs sakote, niekas nebuvo įėjęs į kambarį? Ar jūs pats nebuvote išėjęs?

– Ne... nors... taip.

– Ak! – sušuko seras Georgas. – Dabar mes jau kažką turime!

Lordas Maifaldas griežtai pasakė:

– Kurių galų... – bet Kerlailas jį pertraukė.

– Normaliu atveju, lorde Maifaldai, man nė į galvą nebūtų atėję išeiti iš kambario, kai čia guli svarbūs dokumentai, bet girdėdamas šaukiant moterį...

– Šaukiant moterį? – nustebusiu balsu pertraukė lordas Maifaldas.

– Taip, lorde Maifaldai. Negaliu apsakyti, kaip jis mane išgąsdino. Aš tuo metu dėjau dokumentus ant stalo, kai išgirdau šauksmą, ir, žinoma, išbėgau į menę.

– Kas šaukė?

– Misis Vendelin tarnaitė iš Prancūzijos. Ji stovėjo laiptų viduryje, visa išbalusi iš išgąsčio ir drebėdama. Ji sakė mačiusi vaiduoklį.

– Mačiusi vaiduoklį?

– Taip, aukštą moterį baltais drabužiais, kuri judėjo

be garso, tarsi plaukdama oru.

– Kokia juokinga istorija!

– Taip, lorde Maifaldai, aš jai būtent taip ir pasakiau. Sakyčiau, kad ji atrodė susigėdusi savo pačios poelgio. Ji pakilo laiptais į viršų, o aš sugrįžau čionai.

– Kada tai buvo?

– Vos prieš vieną ar dvi minutes, kai įėjote jūs su seru Georgu.

– Ir kiek laiko jūsų nebuvo kambaryje?

Sekretorius svarstė.

– Dvi minutes – daugiausia tris.

– Pakankamai ilgai, – sudejavo lordas Maifaldas. Jis staiga sugriebė savo draugo ranką.

– Georgai, tas šešėlis, kurį aš mačiau – slenkantį nuo šių verandos durų. Tai jis ir buvo! Kai tik Kerlailas išėjo iš kambario, jis įlėkė vidun, pagriebė brėžinius ir dingo.

– Juodas reikalas, – pasakė seras Georgas.

Tuomet jis paėmė draugą už rankos.

– Paklausykite, Čarli, tai nejuokinga. Ką, po velnių, mes dabar darysime?

Trečias skyrius

– Bet kuriuo atveju, mes turime tai pabandyti, Čarli.

Buvo praėjęs pusvalandis. Abu vyrai buvo lordo Maifaldo darbo kabinete, ir seras Georgas buvo įdėjęs nemažai pastangų, bandydamas įtikinti savo draugą imtis tam tikrų priemonių.

Lordas Maifaldas, pradžioje labai nenorėdamas, palaipsniui vis mažiau priešinosi siūlomai idėjai.

Seras Georgas pasakė:

– Po galais, nebūkite toks užsispyręs, Čarli.

Lordas Maifaldas iš lėto pasakė:

– Kam čia painioti tą nelaimingą užsienietį, apie kurį mes nieko nežinome?

– Bet aš apie jį daug žinau. Tas vyras tikras stebuklas.

– Na jau.

– Paklausykite, Čarli. Tai puiki galimybė! Svarbiausia elgtis labai apdairiai. Jei tai iškils į paviršių...

– Būtent taip ir atsitiks šiuo atveju!

– Nebūtinai. Šis žmogus, Erkiulis Puaro...

– Ateis čionai ir iš kažkur ištrauks brėžinius, kaip fokusininkas, išimantis triušius iš savo skrybėlės?

– Jis išsiaiškins tiesą. O mums jos būtent ir reikia. Paklausykite, Čarli, aš prisiimu visą atsakomybę.

Lordas Maifaldas iš lėto pasakė:

– Na ką gi, darykite kaip išmanote, bet aš nesuprantu, ką šis bičiulis čia galėtų padaryti...

Seras Georgas pakėlė telefono ragelį.

– Aš jam paskambinsiu – tiesiog dabar.

– Jis jau bus lovoje.

– Jis gali ir atsikelti. Po šimts pypkių, Čarli, jūs negalite leisti, kad ta moteris dingtų su visais tais brėžiniais.

– Misis Vendelin, jūs turite galvoje?

– Taip, juk jūs neabejojate, ar ne, kad už viso to stovi ji?

– Ne, neabejoju. Ji man atsakė tuo pačiu. Nesinori pripažinti, Georgai, bet ta moteris mus pergudravo. Tai man nepatinka. Bet tai tiesa. Mes negalėsim prieš ją pateikti jokių įrodymų, ir vis tik mes abu žinome, kad ji yra viso šio reikalo kaltininkė.

– Tos moterys tikri velniai, – jausmingai pasakė Keringtonas.

– Jai niekaip to neprisiūsi, velniai rautų! Mes galime tik spėlioti, kad tai ji liepė mergaitei iškrėsti tą pokštą su vaiduokliu, ir kad lauke tykojęs vyras buvo jos bendrininkas, bet, po galais, mes negalėsime to įrodyti!

– Galbūt tai padarys Erkiulis Puaro.

Staiga lordas Maifaldas nusikvatojo.

– Dėl Dievo, Georgai, aš manau, kad jūs per daug žavėjotės senuoju Džonu Balu, kad rodote tokį pasitikėjimą šiuo prancūzu, nors jis galbūt ir protingesnis.

– Jis ne prancūzas, jis yra belgas, – kažkaip droviai atsakė seras Georgas.

– Ką gi, pakvieskite tą savo belgą. Tegu parodo, ką jis sugeba. Bet aš esu tikras, kad jis negalės padaryti nieko daugiau, nei mes.

Nieko neatsakęs, seras Georgas ištiesė ranką link telefono.

Ketvirtas skyrius

Šiek tiek mirksėdamas Erkiulis Puaro pasuko galvą nuo vieno vyro prie kito. Jis labai subtiliai nuslopino žiovulį.

Buvo pusė trijų nakties. Jį pažadino ir skubiai tamsoje atvežė dideliu „Rolls Royce". Dabar jis ką tik buvo išklausęs abiejų vyrų pasakojimo.

– Štai tokie faktai, mesjė Puaro, – pasakė lordas Maifaldas.

Jis atsilošė savo krėsle, ir iš lėto pasitaisė monoklį vienoje akyje. Per jį į Puaro atidžiai žvelgė skvarbi šviesiai mėlyna akis. Nepaisant skvarbumo, žvilgsnis buvo aiškiai skeptiškas. Puaro greitomis žvilgtelėjo į serą Georgą Keringtoną.

Šis džentelmenas buvo palinkęs į priekį su beveik vaikiška viltinga išraiška veide.

Puaro iš lėto tarė:

– Aš girdėjau faktus, taip. Tarnaitė šaukia, sekretorius išeina, neidentifikuotas stebėtojas įeina, brėžiniai yra ant stalo pačiame viršuje, jis juos pagriebia ir išeina. Faktai – jie visi yra labai patogūs.

Pastarosios frazės ištarimo tonas, atrodo, patraukė lordo Maifaldo dėmesį. Jis šiek tiek išsitiesino kėdėje, monoklis iškrito. Jo budrumas vėl sugrįžo.

– Prašau atleisti, mesjė Puaro?

– Aš pasakiau, lorde Maifaldai, kad visi faktai yra labai patogūs – vagiui. Tarp kitko, ar jūs esate tikras matęs *vyrą*?

Lordas Maifaldas papurtė galvą.

– Negalėčiau to tvirtinti. Tai buvo tik... šešėlis. Faktiškai aš jau buvau beveik suabejojęs, ar apskritai ką nors mačiau.

Puaro nukreipė žvilgsnį į maršalą.

– O jūs, sere Georgai? Ar jūs galėtumėte pasakyti, kas ten buvo – moteris ar vyras?

– Aš apskritai nieko nemačiau.

Puaro mąsliai linktelėjo galvą. Tuomet jis netikėtai pašoko ir priėjo prie rašomojo stalo.

– Galiu jus užtikrinti, kad brėžinių čia nėra, – pasakė lordas Maifaldas. – Mes visi trys peržiūrėjome popierius keletą kartų.

– Visi trys? Turite galvoje, kartu su sekretoriumi?

– Taip, Kerlailu.

Puaro staiga pasisuko.

– Pasakykite man, lorde Maifaldai, koks dokumentas buvo viršuje, kai jūs priėjote prie stalo?

Maifaldas kiek susiraukė, bandydamas prisiminti.

– Leiskite pagalvoti... taip, tai buvo preliminarus memorandumas apie mūsų priešlėktuvinės gynybos padėtį.

Puaro mikliai paėmė popieriaus lapą ir jį atnešė.

– Būtent šis, lorde Maifaldai?

Lordas Maifaldas paėmė jį ir permetė akimis.

– Taip, tai jis.

Puaro padavė jį Keringtonui.

– Ar jūs pastebėjote šį dokumentą ant stalo?

Seras Georgas jį paėmė, laikydamas toli nuo savęs, tuomet užsidėjo savo pensnė.

– Taip, teisingai. Aš taip pat peržiūrėjau dokumentus, su Kerlailu ir Maifaldu. Šis buvo viršuje.

Puaro susimąstęs linktelėjo. Jis padėjo dokumentą ant stalo. Maifaldas kiek suglumęs pažvelgė į jį.

– Jei dar yra kokių klausimų... – pradėjo jis.

– Be abejonės, klausimų dar yra. Kerlailas. Kerlailas yra klausimas!

Lordas Maifaldas truputį paraudo.

– Dėl Kerlailo, mesjė Puaro, man nekyla jokių abejonių! Jis jau devynis metus dirba mano konfidencialiu sekretoriumi. Jam yra prieinami visi mano asmeniniai dokumentai, ir aš noriu pabrėžti, kad jis lengvai galėjo pasidaryti brėžinių kopijas ir nurašyti specifikacijas be jokių didelių gudrybių.

– Aš pritariu jūsų nuomonei, – tarė Puaro. – Jam nebūtų reikalo organizuoti šios kerėpliškos vagystės.

– Bet kuriuo atveju, – pasakė lordas Maifaldas, – aš esu tikras dėl Kerlailo. Aš už jį laiduoju.

– Su Kerlailu, – gargždžiai pasakė Keringtonas, – viskas gerai.

Puaro grakščiai skėstelėjo rankomis.

– O su tąja misis Vendelin – su ja yra viskas blogai?

– Su ja iš tiesų viskas blogai, – pasakė seras Georgas.

Lordas Maifaldas pasakė labiau pasvertu tonu:

– Aš manau, mesjė Puaro, kad negali būti jokių abejonių dėl misis Vendelin... na, veiklos. Užsienio reikalų ministerija galėtų pateikti tikslesnių duomenų.

– Ir tarnaitė, jūsų manymu, veikia išvien su savo šeimininke?

– Aš tuo neabejoju, – pasakė seras Georgas.

– Man ši prielaida atrodo tikėtina, – atsargiau pasakė lordas Maifaldas.

Kuri laiką buvo tylu. Puaro atsiduso ir dešine ranka negalvodamas perstatė vieną ar du daiktus ant stalo. Tuomet jis pasakė:

– Kaip suprantu, šitie popieriai reiškia pinigus? Tai yra, pavogti dokumentai neabejotinai yra verti nemažos sumos grynaisiais?

– Taip, kai kurios šalys už tai sumokėtų.

– Pavyzdžiui?

Seras Georgas paminėjo dviejų Europos šalių pavadinimus.

Puaro linktelėjo.

– Kaip suprantu, šis faktas niekam nėra paslaptis?

– Misis Vendelin tai kuo puikiausiai žino.

– Bet kaip dėl visų kitų?

– Na, ir kiti tai turi žinoti, taip.

– Kiekvienas nors kiek mąstantis žmogus suprastų šių brėžinių vertę?

– Taip, bet mesjė Puaro... – lordas Maifaldas atrodė pasijutęs gana nepatogiai.

Puaro kilstelėjo ranką.

– Aš tiesiog svarstau visas galimybes.

Jis netikėtai vėl atsistojo, vikriai žengė pro terasos duris, ir su žibintu ėmė tyrinėti žolės pakraštį už terasos.

Abu vyrai jį stebėjo.

Jis vėl įėjo vidun, atsisėdo ir tarė:

– Pasakykite man, lorde Maifaldai, šis nusikaltėlis, tūnojęs prieblandoje – ar jūs nebandėte jo vytis?

Lordas Maifaldas gūžtelėjo pečiais.

– Sodo apačioje jis galėjo pasukti į pagrindinį kelią. Jei ten jo laukė mašina, tai beliktų gaudyti tik vėją laukuose...

– Betgi yra policija, skautai...

Seras Georgas jį pertraukė.

– Jūs pamirštate, mesjė Puaro. *Mes negalime rizikuoti iškilti į viešumą*. Jei paaiškėtų, kad šiuos brėžinius kažkas pavogė, partijai tai brangiai kainuotų.

– Ak, taip, – pasakė Puaro. – Negalima pamiršti *La Politique*. Turi būti išlaikytas didelis diskretiškumas. Todėl jūs mane ir pakvietėte. Ir be to, taip galbūt paprasčiau.

– Jūs tikite sėkme, mesjė Puaro? – Lordo Maifaldo balsas skambėjo kiek nepatikliai.

Mažasis žmogus gūžtelėjo pečiais.

– Kodėl gi ne? Reikia pasukti galvą – viską gerai apmąstyti.

Jis patylėjo kurį laiką ir tarė:

– Dabar aš norėčiau pakalbėti su misteriu Kerlailu.

– Žinoma. – Lordas Maifaldas pakilo. – Aš paprašiau jo palaukti. Jis turi būti kažkur po ranka.

Jis išėjo iš kambario.

Puaro pažvelgė į serą Georgą.

– *Eh bien*, – pasakė jis. – Kaip dėl to žmogaus ant terasos?

– Mano brangus Puaro. Neklauskite manęs! Aš jo nemačiau, ir aš negaliu jo apibūdinti.

Puaro palinko į priekį.

– Tai jūs jau sakėte. Bet iš tiesų yra truputėlį kitaip, ar ne?

– Ką jūs turite galvoje? – nukirto seras Georgas.

– Na, kaip čia pasakius? Jūsų netikėjimas, jei giliau pažvelgti.

Seras Georgas buvo bepradedąs kalbėti, bet persigalvojo.

– Nagi, – padrąsinamai tarė Puaro. – Pasakykite man. Jūs abu buvote terasoje. Lordas Maifaldas pamatė šešėlį, išslenkantį pro terasos duris link žolės. Kodėl jūs nematėte to šešėlio?

Keringtonas spoksojo į jį.

– Jūs atspėjote, mesjė Puaro. Nuo pat pradžių mane tai neramina. Matote, aš galėčiau prisiekti, kad niekas neišėjo pro šias terasos duris. Pamaniau, kad Maifaldui tai pasirodė – siūbuojanti medžio šaka, ar kas nors panašaus. Ir kai mes atėjome čionai ir aptikome šią vagystę, atrodė, jog Maifaldas turėtų būti teisus, o aš turėčiau būti klydęs. Ir vis dėlto...

Puaro nusišypsojo.

– Ir vis dėlto širdies gilumoje jūs tikite savo akimis, jog nieko nematėte?

– Jūs teisus, mesjė Puaro, aš tikiu savo akimis.

Puaro staiga nusišypsojo.

– Koks jūs išmintingas.

Seras Georgas reikliai paklausė:

– Žolės pakraštyje nebuvo jokių pėdsakų?

Puaro linktelėjo.

– Būtent. Lordas Maifaldas pamanė matęs šešėlį. Tuomet išaiškėja šis apiplėšimas ir jis jau yra tikras – visiškai tikras! Jam jau tai nėra spėjimas – jis iš tiesų *matęs* žmogų. Bet taip nėra. Svarbiausia tai, kad mes turime paneigimą. *Žolėje nėra pėdsakų*. Šį vakarą smarkiai lijo. Jei žmogus būtų perėjęs terasą ir žengęs ant žolės, jo pėd-

sakai būtų matomi.

Seras Georgas spoksodamas tarė:

– Bet tuomet... bet tuomet...

Jis nutilo, atsidarius durims ir į kambarį įžengus lordui Maifaldui kartu su misteriu Kerlailu.

Nors sekretorius vis dar atrodė išblyškęs ir susijaudinęs, jis jau buvo atgavęs savitvardą. Pasitaisęs savo pensnė, jis atsisėdo ir klausiamai pažvelgė į Puaro.

– Kiek laiko jūs buvote šiame kambaryje, kai išgirdote riksmą, mesjė?

Kerlailas valandėlę svarstė.

– Tarp penkių ir dešimties minučių, sakyčiau.

– Ir prieš tai nebuvo jokių trukdymų?

– Ne.

– Kaip supratau, namiškiai didžiąją vakaro dalį praleido viename kambaryje?

– Taip, svetainėje.

Puaro pažiūrėjo į savo užrašų knygelę.

– Seras Georgas Keringtonas ir jo žmona. Misis Meikada. Misis Vendelin. Misteris Redžis Keringtonas. Lordas Maifaldas ir jūs pats. Teisingai?

– Aš pats nebuvau svetainėje. Didžiąją vakaro dalį aš praleidau dirbdamas šiame kabinete.

Puaro pasisuko į lordą Maifaldą.

– Kas pirmas nuėjo miegoti?

– Ledi Julija Kerington, aš manau. Tiesą sakant, visos trys ledi išėjo kartu.

– Ir po to?

– Įėjo misteris Kerlailas ir aš jam pasakiau ištraukti dokumentus, ir kad mes su seru Georgu netrukus ateisime.

– Ir tuomet jūs nusprendėte pasivaikščioti terasoje?

– Taip.

– Ar girdint misis Vendelin buvo kas nors užsiminta apie jūsų darbą kabinete?

– Apie tai buvo kalbėta, taip.

– Bet ji nebuvo kambaryje, kai jūs misterio Kerlailo paprašėte paruošti dokumentus?

– Ne.

– Atleiskite, lorde Maifaldai, – pasakė Kerlailas. – Iškart po to, kai jūs tai pasakėte, aš susidūriau su ja tarpduryje. Ji sugrįžo pasiimti knygos.

– Tai jūs manote, kad ji galėjo nugirsti?

– Manau, kad tai visai įmanoma, taip.

– Ji sugrįžo pasiimti knygos, – mąstė Puaro. – Jūs radote jos knygą, lorde Maifaldai?

– Taip, Redžis jai padavė.

– Ak, taip, tas senas nuvalkiotas triukas – sugrįžti pasiimti savo knygos. Tai dažnai praverčia!

– Jūs manote, kad tai buvo padaryta sąmoningai?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Ir paskui jūs abu išėjote į terasą. O misis Vendelin?

– Ji išėjo su savo knyga.

– O jaunasis mesjė Redžis? Jis taip pat nuėjo miegoti?

– Taip.

– Ir misteris Kerlailas ateina čionai ir po penkių ar dešimties minučių išgirsta riksmą. Tęskite, mesjė Kerlailai. Jūs išgirdote riksmą ir išėjote į menę. Ak, galbūt būtų paprasčiausia, jei jūs tiksliai atkurtumėte savo veiksmus.

Misteris Kerlailas kiek nerangiai atsistojo.

– Štai čia riksmas, – paslaugiai tarė Puaro. Jis pravėrė

burną ir užbliovė ausį veriančiu balsu. Lordas Maifaldas nusuko galvą, norėdamas nuslėpti šypseną, o misteris Kerlailas pasijuto be galo nepatogiai.

– *Allez*! Pirmyn! Žygiuokite! – šaukė Puaro. – Juk aš jums daviau šį signalą.

Misteris Kerlailas greitai priėjo prie durų, atidarė jas ir išėjo į menę. Puaro ėjo už jo. Likę du taip pat nusekė iš paskos.

– Durys – jūs jas uždarėte išėjęs, ar palikote atviras?

– Dabar gerai nepamenu. Manau, jog turėjau palikti atviras.

– Nesvarbu. Tęskite.

Vis dar su išskirtiniu oficialumu misteris Kerlailas priėjo prie laiptų apačios ir ten atsistojo, žvelgdamas į viršų.

Puaro pasakė:

– Tarnaitė, jūs sakote, stovėjo ant laiptų. Kurioje vietoje?

– Maždaug per vidurį.

– Ir ji atrodė susijaudinusi?

– Tikrai taip.

– *Eh bien*, nagi, aš esu tarnaitė. – Puaro mikliai užbėgo laiptais. – Maždaug čia?

– Laipteliu ar dviem aukščiau.

– Dabar gerai?

Puaro atsistojo tam tikra poza.

– Na... ė... ne visiškai taip.

– O kaip?

– Na, ji rankas laikė prie galvos.

– Ak, ji laikė rankas prie *galvos*. Tai labai įdomu. Maždaug taip? – Puaro pakėlė rankas ir pridėjo jas prie

galvos virš ausų.

– Taip, būtent taip.

– Aha! Ir pasakykite man, mesjė Kerlailai, ji yra graži mergina – taip?

– Tiesą sakant, neatkreipiau dėmesio.

– O, jūs neatkreipėte dėmesio? Bet jūs esate jaunas vyras. Ar jauni vyrai nepastebi gražių merginų?

– Iš tiesų, mesjė Puaro, aš galiu tik pakartoti, ką jau esu pasakęs.

Kerlailas kankinio veidu žvilgtelėjo į savo darbdavį. Seras Keringtonas staiga nusijuokė.

– Mesjė Puaro atrodo yra pasiryžęs iš jūsų padaryti lengvabūdį vaikiną, – pastebėjo jis.

– Aš asmeniškai visuomet pastebiu gražias merginas, – paskelbė Puaro, lipdamas laiptais žemyn.

Misteris Kerlailas į šią pastabą atsakė kažkaip pabrėžtinai tylėdamas. Puaro tęsė toliau:

– Ir tuomet ji papasakojo istoriją apie vaiduoklį?

– Taip.

– Jūs ja patikėjote?

– Na, sunkiai, mesjė Puaro!

– Aš neturiu galvoje jūsų tikėjimo vaiduokliais. Noriu paklausti, ar jūs patikėjote, kad mergina iš tiesų manė kažką mačiusi?

– O, kas link to, tai negalėčiau atsakyti. Ji iš tiesų tankiai kvėpavo ir atrodė susijaudinusi.

– Jūs nematėte ar negirdėjote jos šeimininkės?

– Taip, tiesą sakant, girdėjau. Ji išėjo iš savo kambario į aikštelę viršuje ir pakvietė: „Leona“.

– Ir tuomet?

– Mergina nubėgo pas ją, o aš grįžau į kabinetą.

– Kai jūs stovėjote laiptų apačioje, ar kas nors galėjo įeiti į kabinetą pro duris, kurias jus palikote atviras?

Kerlailas papurtė galvą.

– Jis būtų turėjęs pro mane praeiti. Kabineto durys, kaip matote, yra koridoriaus gale.

Puaro mąsliai linktelėjo. Misteris Kerlailas tęsė savo atsargiu aiškiu balsu.

– Galiu pasakyti esąs labai dėkingas, kad lordas Maifaldas matė vagį, išeinantį pro duris į terasą. Priešingu atveju aš atsidurčiau labai keblioje padėtyje.

– Niekai, mielas Kerlailai, – nekantriai įsiterpė lordas Maifaldas. – Ant jūsų nekristų nė menkiausias įtarimo šešėlis.

– Labai malonu iš jūsų pusės, lorde Maifaldai, bet faktai yra faktai, ir nesunku pastebėti, kad man ši situacija nepalanki. Bet kuriuo atveju, tikiuosi, kad aš bei mano daiktai būsią apieškoti.

– Nesąmonė, mielas bičiuli, – pasakė Maifaldas.

Puaro sumurmėjo:

– Ar jūs rimtai to norite?

– Būčiau už tai dėkingas.

Puaro kurį laiką žiūrėjo į jį susimąstęs ir sumurmėjo:

– Suprantu.

Tuomet jis paklausė:

– Kaip išsidėstęs misis Vendelin kambarys kabineto atžvilgiu?

– Jis yra tiesiai viršum jo.

– Su langu į terasos pusę?

– Taip.

Puaro vėl linktelėjo. Tuomet pasakė:

– Eime į svetainę.

Čia jis apėjo kambarį, patikrino, ar gerai uždarytos durys į terasą, pažvelgė į taškų suvestinę ant bridžo stalo ir galiausiai kreipėsi į lordą Maifaldą.

– Šis reikalas, – tarė jis, – yra sudėtingesnis, nei atrodo. Bet vienas dalykas yra visiškai aiškus. Pavogti brėžiniai neiškeliavo iš šių namų.

Lordas Maifaldas spoksojo į jį.

– Bet, brangus mesjė Puaro, vyras, kurį aš mačiau išeinant pro terasos duris...

– Ten nebuvo jokio vyro.

– Bet aš jį *mačiau*...

– Su didžiausia pagarba, lorde Maifaldai – jūs tik įsivaizdavote jį matęs. Jus suklaidino medžio šakos šešėlis. Paaiškėjusios vagystės faktas tarsi patvirtino, jog tai, ką jūs įsivaizdavote, buvo tiesa.

– Iš tiesų, mesjė Puaro, mano paties akys...

– Bet mano akys ne ką prastesnės, bičiuli, – įsiterpė seras Georgas.

– Leiskite, lorde Maifaildai, šioje vietoje man pastatyti tašką. *Niekas neperėjo terasos link žolės.*

Be galo išblyškęs misteris Kerlailas tarė tvirtu balsu:

– Tokiu atveju, jei mesjė Puaro yra teisus, įtarimas automatiškai krenta ant manęs. Aš esu vienintelis asmuo, kuris galėjo įvykdyti šį apiplėšimą.

Lordas Maifaldas pašoko.

– Nesąmonė. Ką begalvotų apie tai mesjė Puaro, aš su juo nesutinku. Aš esu įsitikinęs jūsų nekaltumu, mielas Kerlailai. Aš pasiryžęs už jus laiduoti.

Puaro švelniai sumurmėjo:

– Bet aš nesakiau, kad įtariu mesjė Kerlailą.

Kerlailas atsakė:

– Ne, bet jūs aiškiai leidote suprasti, kad niekas daugiau neturėjo galimybės įvykdyti šios vagystės.

– *Du tout! Du tout!*

– Bet aš jums sakiau, kad pro mane niekas nepraėjo, bandydamas patekti prie kabineto durų.

– Sutinku. Bet kažkas galėjo įeiti į kabinetą pro *duris iš terasos.*

– Bet ar ne tai jūs pats ką tik paneigėte?

– Aš pasakiau, kad niekas iš namo *išorės* negalėjo ateiti ir išeiti, nepalikdamas pėdsakų ant žolės. Bet tai galėjo būti padaryta iš namo *vidaus.* Kažkas galėjo išeiti iš šio kambario pro vienas iš šių stiklinių durų, terasa nuslinkti iki kabineto, įeiti vidun ir vėl sugrįžti čionai.

Misteris Kerlailas paprieštaravo:

– Bet terasoje buvo lordas Maifaldas su seru Keringtonu.

– Jie buvo terasoje, sutinku, bet jie buvo *en promenade** . Sero Georgo akys yra labai patikimos, – Puaro nežymiai nusilenkė, – bet jų nėra kitoje galvos pusėje! Kabineto durys į terasą yra pačiame kairiajame terasos gale, tuomet yra šio kambario durys, bet terasa toliau eina į dešinę per vieną, du, tris, galbūt netgi keturis kambarius?

– Valgomasis, biliardinė, rytinis kambarys ir biblioteka, – pasakė lordas Maifaldas.

– Ir jūs vaikščiojote pirmyn bei atgal po terasą – kiek kartų?

– Mažiausiai penkis ar šešis.

– Matote, tai visai nesunku, vagis tik turėjo išlaukti tinkamo momento!

---

* *pranc.* pasivaikščiojimas

Kerlailas iš lėto tarė:

– Jūs norite pasakyti, kad tuo metu, kai aš buvau menėje, kalbėdamas su prancūze mergina, vagis tūnojo šiame kambaryje?

– Aš taip spėju. Bet tai, žinoma, tėra tik spėjimas.

– Man tai skamba nelabai tikėtinai, – pasakė lordas Maifaldas. – Būtų per daug rizikinga.

Maršalas tam paprieštaravo.

– Aš nesutinku su jumis, Čarli. Visiškai įmanomas dalykas. Stebiuosi, kodėl aš pats to nepagalvojau anksčiau.

– Taigi jūs suprantate, – pasakė Puaro, – kodėl aš manau, kad brėžiniai vis dar yra name. Belieka klausimas, kaip juos surasti!

Seras Georgas suprunkštė.

– Tai visai paprasta. Reikia visus apieškoti.

Lordas Maifaldas judesiu išreiškė nepritarimą, bet Puaro užbėgo jam už akių.

– Ne, ne, tai nėra taip paprasta. Asmuo, paėmęs planą, tikisi būsiąs apieškotas ir pasirūpino, kad brėžiniai nebūtų surasti tarp jo daiktų. Jie turi būti paslėpti neutralioje teritorijoje.

– Jūs siūlote mums pažaisti „paslėpk-surask“ žaidimą po visą šį sumautą namą?

Puaro nusišypsojo.

– Ne, ne, mes neturime būti tokie primityvūs. Mes turime nustatyti slaptavietę (arba identifikuoti nusikaltėlį) apmąstymų keliu. Tai supaprastintų reikalą. Ryte aš norėčiau pasikalbėti su visais, esančiais šiame name. Būtų neprotinga, aš manau, tą daryti dabar.

Lordas Maifaldas linktelėjo.

– Būtų per daug kalbų, – pasakė jis, – jei mes visus ištemptume iš lovų trečią valandą nakties. Bet kuriuo atveju, jūs ir toliau šį reikalą turite tirti, pernelyg nesukeliant triukšmo, mesjė Puaro. Tai turi išlikti paslaptyje.

Puaro lengvai mostelėjo ranka.

– Palikite tai Erkiuliui Puaro. Aš visuomet pasitelkiu labai subtilų ir įtikinamą melą. Taigi, rytoj aš tęsiu savo tyrimą. Bet šiąnakt aš norėčiau pasikalbėti su jumis, sere Georgai, ir su jumis, lorde Maifaldai.

Jis jiems abiem nusilenkė.

– Jūs turite galvoje – asmeniškai?

– Būtent.

Lordas Maifaldas kiek kilstelėjo antakius, tuomet pasakė:

– Žinoma. Aš jus palieku vienus su seru Georgu. Kai jums reikės manęs, rasite mane darbo kambaryje. Eime, Kerlailai.

Jie su sekretoriumi išėjo, uždarydami paskui save duris.

Seras Georgas atsisėdo, mechaniškai išsitraukdamas cigaretę. Jis atsuko suglumusį veidą į Puaro.

– Žinote, – lėtai tarė jis, – aš čia nieko nesuprantu.

– Tai labai paprasta paaiškinti, – šypsodamasis tarė Puaro. – Dviem žodžiais. Misis Vendelin!

– O, – pratarė Keringtonas. – Manau, kad pradedu suprasti. Misis Vendelin?

– Būtent. Matote, lordo Maifaldo galbūt būtų kiek kebloka paklausti to, ko aš noriu. *Kodėl* misis Vendelin? Ši ledi kelia tam tikrų įtarimų. Tuomet kodėl ji turėtų būti čia? Kaip aš suprantu, čia galėtų būti trys paaiškinimai. Pirma, lordas Maifaldas šiai ledi yra neabejingas

(todėl aš ir norėjau pakalbėti su jumis asmeniškai. Aš nenoriu jo statyti į nepatogią padėtį). Antra, galbūt misis Vendelin artimai draugauja su kažkuo iš namiškių?

– Manęs jūs galite neįskaičiuoti! – pasakė vaipydamasis seras Georgas.

– Tuomet, jei nė vienas šių atvejų nėra teisingas, klausimas tampa dar svaresnis. Kodėl *misis Vendelin*? Ir aš, regis, miglotai suvokiu atsakymą. Tam yra *priežastis*. Jos dalyvavimo šioje draugijoje lordas Maifaldas neabejotinai pageidavo dėl tam tikros priežasties. Aš teisus?

Seras Georgas linktelėjo.

– Jūs visiškai teisus, – pasakė jis. – Maifaldas per daug patyręs paukštis, kad pakliūtų į tokios moters pinkles. Jam jos reikėjo dėl visai kitos priežasties. Štai dėl ko.

Jis atpasakojo jų pokalbį, įvykusį prie pietų stalo. Puaro atidžiai klausėsi.

– Ak, – tarė jis. – Dabar aš suprantu. Nepaisant to atrodo, jog ledi labai sumaniai atsuko prieš jus jūsų pačių ginklą!

Seras Georgas nusikeikė.

Puaro linksmai jį stebėjo, tuomet tarė:

– Jūs neabejojate, kad ši vagystė yra jos darbas – turiu galvoje, kad ji yra už tai atsakinga, nepriklausomai nuo to, ar jos vaidmuo buvo aktyvus, ar ne?

Seras Georgas išsprogino akis.

– Žinoma! Čia negali būti jokių abejonių. Kas gi dar galėtų būti suinteresuotas pavogti šiuos brėžinius?

– Ak! – tarė Erkiulis Puaro. Jis atsilošė ir pažvelgė į lubas. – Prisiminkite, sere Georgai, kad mes vos prieš ketvirtį valandos sutikome, kad šiuos dokumentus galima konvertuoti į tam tikrą pinigų sumą. Jų vertė ne tokia

akivaizdi, galbūt, kaip banknotų, ar aukso, ar papuošalų, bet vis dėlto tai yra potencialūs pinigai. Jei čia būtų kas nors, kieno finansinė padėtis būtų ne kokia...

Seras Georgas nutraukė jį suprunkštęs.

– O, ar šiais laikais yra kitokių? Manau, jog galiu tai pasakyti, neužsitraukdamas ant savęs įtarimų.

Jis nusišypsojo, ir Puaro jam taip pat atsakė mandagia šypsena ir sumurmėjo:

– *Mais oui**, jūs galite sakyti, ką tik norite, sere Georgai, nes jūs šiuo atveju turite nepriekaištingą alibi.

– Bet man pačiam velniškai reikia pinigų!

Puaro liūdnai palingavo galvą.

– Taip, jūsų padėties žmogus susiduria su didžiulėmis pragyvenimo išlaidomis. Ir jūs turite jauną sūnų, kurio amžius dabar pats brangiausias...

Seras Georgas sunkiai atsiduso.

– Išsilavinimas brangiai kainuoja, o prie viso to dar ir skolos. Bet šis vaikis neblogas.

Puaro užjausdamas klausėsi. Jis išgirdo nemažai maršalo susikaupusių nuoskaudų. Jaunosios kartos tvirtumo bei ištvermės trūkumas, neįtikėtinas motinų sugebėjimas sugadinti savo vaikus ir visuomet palaikyti jų pusę, lošimo prakeiksmą, kuris užvaldo moteris, beprotybė lošiant statyti sumas, kurių negali sau leisti. Visa tai buvo paliesta bendrais bruožais, seras Georgas tiesiogiai neminėjo savo sūnaus ar žmonos, bet dėl jo įgimto vaiskumo buvo visai nesunku susigaudyti šiuose apibendrinimuose.

Staiga jis nutilo.

– Atleiskite, neturiu teisės jūsų gaišinti su dalykais, visai nesusijusiais su šiuo reikalu, ir ypač naktį, o gal jau

---

* *pranc.* taip, žinoma

greičiau rytą.

Jis nuslopino žiovulį.

– Manyčiau, sere Georgai, kad jums reikia eiti miegoti. Jūs buvote labai malonus ir daug padėjote.

– Taip, aš taip ir padarysiu. Ar jūs iš tiesų manote, kad yra galimybė susigrąžinti šiuos brėžinius?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Pabandysim. Kodėl gi ne.

– Ką gi, aš eisiu. Labos nakties.

Jis išėjo iš kambario.

Puaro liko sėdėti, mąsliai žiūrėdamas į lubas, tuomet išsitraukė nedidelį bloknotą, atsivertė tuščią puslapį ir parašė:

Misis Vendelin?
Ledi Julija Kerington?
Misis Meikada?
Redžis Keringtonas?
Misteris Kerlailas?

Apačioje jis parašė:

Misis Vendelin ir Redžis Keringtonas?
Misis Vendelin ir ledi Julija?
Misis Vendelin ir misteris Kerlailas?

Jis nepatenkintas papurtė galvą, murmėdamas: „*C'est plius simple que ca.*“*

Tuomet pridūrė dar keletą sakinių.

---

* *pranc.* paprasta, kaip dukart du.

Ar lordas Maifaldas matė „šešėlį"? Jei ne, tai kodėl tvirtino matęs? Ar seras Georgas ką nors matė? Jis buvo įsitikinęs, kad nieko nematė PO TO, kai aš apžiūrėjau gėlių lysvę. Pastaba: lordas Maifaldas yra trumparegis, gali skaityti be akinių, bet naudojasi monokliu, kai reikia žiūrėti į labiau nutolusius objektus kambaryje. Seras Georgas yra toliaregis. Todėl, žiūrint iš tolimojo terasos galo, jo akimis galima labiau pasitikėti, nei lordo Maifaldo. Vis dėlto lordas Maifaldas yra įsitikinęs kažką matęs, ir draugo paneigimas jo nuomonės nepaveikė.

Ar gali būti, kad kas nors iškristų iš įtariamųjų sąrašo, kaip, regis, yra su misteriu Kerlailu? Lordas Maifaldas labai pabrėžia jo nekaltumą. Per daug, sakyčiau. Kodėl? Nes jis slapta jį įtaria ir gėdijasi savo įtarimų? Ar dėl to, kad jis rimtai įtaria kažkokį kitą asmenį? Kažką KITĄ, nei misis Vendelin?

Jis užvertė bloknotą.

Tuomet atsistojo ir nuėjo į darbo kambarį.

Penktas skyrius

Lordas Maifaldas sėdėjo prie savo stalo, kai Puaro įžengė pro duris. Jis atsisuko, padėjo rašiklį ir klausiamai pažvelgė į Puaro.

– Na, mesjė Puaro, ar jau pakalbėjote su Keringtonu?

Puaro nusišypsojo ir atsisėdo.

– Taip, lorde Maifaldai. Jis man išaiškino vieną dalyką, kuris mane glumino.

– Ką būtent?

– Priežastį, kodėl čia yra misis Vendelin. Suprantate, aš pamaniau, jog galbūt...

Maifaldas greitai suprato Puaro gal kiek perdėto sumišimo priežastį.

– Jūs manėte, kad aš kažką jaučiu šiai ledi? Visiškai ne. Toli nuo to. Juokinga, bet Keringtonas pagalvojo tą patį.

– Taip, jis man papasakojo apie pokalbį su jumis šia tema.

Lordas Maifaldas atrodė kiek nusiminęs.

– Mano mažasis planas nepavyko. Niekad nėra malonu pripažinti, kad tave įveikė moteris.

– Ak, bet ji jūsų *kol kas* neįveikė, lorde Maifaldai.

– Jūs manote, kad mes galime laimėti? Ką gi, malonu

girdėti jus taip kalbant. Norėčiau tikėti, kad taip ir bus.

Jis atsiduso.

– Jaučiuosi kaip visiškas kvailys – taip džiaugiausi savo planu pričiupti šią ledi.

Erkiulis Puaro pasakė, prisidegdamas vieną iš savo mažų cigarečių:

– Galbūt galėtumėte smulkiau papasakoti apie savo planą, lorde Maifaldai?

– Kaip čia pasakius, – lordas Maifaldas dvejojo. – Konkrečių detalių aš neapgalvojau.

– Ar jūs su niekuo šiuo klausimu nesitarėte?

– Ne.

– Netgi su misteriu Kerlailu?

– Ne.

Puaro nusišypsojo.

– Jūs mėgstate lošti vienas, lorde Maifaldai.

– Paprastai man šis būdas atrodo geriausias, – gana nuožmiai atsakė šis.

– Taip, jūs elgiatės išmintingai. *Niekuo nepasitikėkite.* Bet jūs apie tai užsiminėte serui Georgui Keringtonui?

– Paprasčiausiai todėl, kad aš suvokiau, jog mano brangus bičiulis rimtai manimi susirūpino.

Lordas Maifaldas nusišypsojo, tai prisiminęs.

– Jis yra senas jūsų draugas?

– Taip. Aš jį pažįstu daugiau nei dvidešimt metų.

– O jo žmoną?

– Žinoma, taip pat ir jo žmoną.

– Tačiau (atleiskite, jei aš esu perdaug įžūlus) jūsų santykiai su ja nėra tokie pat artimi?

– Aš iš tiesų nesuprantu, kaip mano asmeniniai santykiai su žmonėmis susiję su šiuo reikalu, mesjė Puaro.

– Mano manymu, lorde Maifaldai, tai netgi labai susiję dalykai. Tikiuosi, jūs sutinkate, kad mano prielaida buvus kažką svetainėje yra labai tikėtina?

– Taip. Tiesą sakant, aš manau, kad būtent taip viskas ir turėjo įvykti.

– Nesakykime „turėjo“. Tai per daug skambus žodis. Bet jei ši mano prielaida yra teisinga, kas, jūsų manymu, galėjo būti svetainėje?

– Misis Vendelin, be abejo. Ji jau buvo kartą sugrįžusi pasiimti knygos. Ji galėjo dar kartą ateiti pasiimti kitos knygos, ar rankinuko, ar pamestos nosinės – vienas iš tuzino moteriškų pasiteisinimų. Ji susitarė su savo tarnaite dėl sušukimo ir išviliojo Kerlailą iš kabineto. Tuomet įslinko vidun ir vėl išėjo pro terasos langą, kaip jūs ir sakėte.

– Jūs pamiršote, kad tai negalėjo būti misis Vendelin. Kerlailas girdėjo ją kviečiant tarnaitę iš viršaus, kai jis kalbėjosi su mergina.

Lordas Maifaldas prikando lūpą.

– Tiesa. Aš tai pamiršau. – Jis atrodė labai susierzinęs.

– Matote, – švelniai tarė Puaro, – mes judame į priekį. Pradžioje mes turėjome paprastą paaiškinimą apie vagį, kuris atėjo iš *lauko* ir paspruko su grobiu. Kaip jau sakiau, labai patogi teorija, per daug patogi, kad būtų galima ją taip paprastai priimti. Mes ją atmetėme. Tuomet mes ėmėmės kitos teorijos apie užsienio agentą, misis Vendelin, ir ji atrodė taip pat puikiai tinkanti iki tam tikro laiko. Bet dabar ji atrodo esanti taip pat per daug paprasta – per daug patogi – kad būtų priimta.

– Jūs norite visiškai išbraukti misis Vendelin iš sąra-

šo?

– Svetainėje buvo ne misis Vendelin. Tai galėjo būti misis Vendelin bendrininkas, kuris įvykdė vagystę, bet taipogi gali būti, kad apskritai viską suorganizavo kitas asmuo. Jei taip, tai mes turime apsvarstyti motyvo klausimą.

– Bet ar tai nebus pritemptas argumentas, mesjė Puaro?

– Aš taip nemanau. Taigi, kokie yra galimi motyvai? Visų pirma, finansinis. Dokumentai galėjo būti pavogti, ketinant juos paversti grynaisiais. Tai būtų paprasčiausias svarstytinas motyvas. Bet motyvas gali būti ir visiškai kitoks.

– Pavyzdžiui?

Puaro iš lėto pasakė:

– Tai galėjo būti padaryta ir turint tikslą kažkam pakenkti.

– Kam?

– Galbūt misteriui Kerlailui. Jis būtų akivaizdus įtariamasis. Bet čia gali būti ir kažkas daugiau. Žmonės, įtakojantys šalies likimą, lorde Maifaldai, yra ypač pažeidžiami visuomeninės nuomonės atžvilgiu.

– Turite galvoje, kad vagis norėjo pakenkti *man*?

Puaro linktelėjo.

– Manau, kad nesuklysiu sakydamas, lorde Maifaldai, kad maždaug prieš penkerius metus jums teko šioks toks išbandymas. Jūs buvote įtariamas draugiškais ryšiais su kai kuriomis Europos struktūromis, tuo metu ypač nepopuliariomis tarp šios šalies rinkėjų.

– Visiškai teisingai, mesjė Puaro.

– Šiais laikais valstybės veikėjui tenka sunki užduotis.

Jis turi vykdyti tokią politiką, kuri, jo manymu, yra naudinga šaliai, bet tuo pačiu turi skaitytis ir su visuomenine nuomone. Visuomenės nuomonė dažnai remiasi emocijomis, neturi aiškios krypties, ir yra visiškai nepagrįsta, bet į ją negalima neatsižvelgti.

– Kaip tiksliai jūs tai apibūdinote! Būtent tokia ir yra politiko gyvenimo juodoji pusė. Jis turi lankstytis visuomenės nuomonei, nors jis žino ją galint būti pavojinga ir beprotiška.

– Tai jūsų dilema, aš manau. Sklido kalbos, kad jūs sudarėte sutartį su keliančia abejonių šalimi. Šios šalies laikraščiai apie tai rašė išsijuosę. Laimei, ministras pirmininkas kategoriškai paneigė šią istoriją, ir jūs taip pat ją atmetėte, nors ir neslėpėte savo simpatijų.

– Visa tai gana teisinga, mesjė Puaro, bet kam dabar narstyti šią seną istoriją?

– Nes, mano manymu, visai įmanoma, kad jūsų priešininkai, nusivylę tuo, kad jūs susitvarkėte su šiais sunkumais, galėjo pasistengti ir toliau jums sukelti keblumų. Ta istorija jau praeityje, ir jūs pelnytai dabar esate vienas populiariausių šalies politikų. Jūs esate įvardijamas kaip realus kandidatas užimti ministro pirmininko postą, pasibaigus dabartinio šalies vadovo kadencijai.

– Jūs manote, kad tai bandymas mane diskredituoti? Nesąmonė!

– *Tout de meme**, lorde Maifaldai, sutikite, kad nekaip atrodytų, jei paaiškėtų, kad naujojo britų bombonešio brėžiniai buvo pavogti savaitgalį, tuo metu, kai pas jus svečiavosi žavinga ledi. Nedidelė užuomina laikraščiuose apie jūsų ryšius su šia ledi sukeltų visuomenės ne-

* *pranc.* vis tik

pasitikėjimą jumis.

– Į tokį dalyką negali būti žiūrima rimtai.

– Mano brangus lorde Maifaldai, jūs pats puikiausiai žinote, jog gali! Juk tiek nedaug tereikia, kad visuomenės pasitikėjimas tam tikru žmogumi būtų pakirstas.

– Taip, tai tiesa, – sutiko lordas Maifaldas. Staiga jis labai sunerimo. – Viešpatie! Kaip viskas tampa beviltiškai sudėtinga. Ar jūs tikrai manote... bet tai neįmanoma – neįmanoma.

– Jūs žinote ką nors – kas jums pavydi?

– Absurdas!

– Bet kuriuo atveju, jūs turite sutikti, kad mano klausimai apie jūsų asmeninius santykius su šio pobūvio dalyviais nėra visiškai beprasmiai.

– O, galbūt... galbūt. Jūs klausėte manęs apie Juliją Kerington. Iš tiesų tai čia aš nelabai turiu ką ir pasakyti. Man ji niekuomet pernelyg nepatiko, ir aš manau, kad ir aš jai nerūpiu. Ji viena iš tų nerimstančių nervingų moterų, pernelyg brangiai kainuojančių ir pamišusių dėl kortų. Ji pakankamai senų pažiūrų, sakyčiau, kad galėtų mane niekinti kaip savo jėgomis iškilusį vyrą.

Puaro pasakė:

– Aš pasižiūrėjau apie jūs „Kas yra kas?“ prieš atvykdamas čionai. Jūs vadovavote garsiai projektavimo firmai ir jūs pats esate aukšto lygio inžinierius.

– Be abejo, nėra nieko, ko aš čia nežinočiau iš techninės pusės. Aš savo karjerą pradėjau nuo žemiausio lygmens.

Lordas Maifaldas kalbėjo gana niūriai.

– O la la! – sušuko Puaro. – Aš buvau kvailys – betgi tikrai kvailys!

Anas išsprogino į jį akis.

– Prašau atleisti, mesjė Puaro?

– Tai yra galvosūkio dalis, kuri man dabar paaiškėjo. Kažkas, ko aš nemačiau anksčiau... bet dabar viskas atitinka. Taip – viskas tiesiog nuostabiai atitinka.

Lordas Maifaldas nustebęs žiūrėjo į jį su klausiama veido išraiška.

Bet Puaro nežymiai šypsodamasis papurtė galvą.

– Ne, ne, ne dabar. Aš turiu truputį aiškiau surikiuoti savo mintis.

Jis pakilo.

– Labos nakties, lorde Maifaldai. Aš manau, jog žinau, kur yra brėžiniai.

Lordas Maifaldas sušuko:

– Jūs žinote? Tuomet nedelsiant eime jų paimti!

Puaro papurtė galvą.

– Ne, ne, šitaip negalima. Skubotumas gali tik pakenkti. Bet palikite tai Erkiuliui Puaro.

Jis išėjo iš kambario. Lordas Maifaldas paniekinamai gūžtelėjo pečiais.

– Juokdarys, – sumurmėjo jis. Tuomet, nustūmęs į šalį popierius ir išjungęs šviesą, jis taip pat nuėjo miegoti.

Šeštas skyrius

– Jei tai buvo apiplėšimas, tai kurių galų senasis Maifaldas nekviečia policijos? – reikliai paklausė Redžis Keringtonas.

Jis šiek tiek atstūmė savo kėdę nuo pusryčių stalo.

Jis valgė paskutinis. Namo šeimininkas, misis Meikada ir seras Georgas jau buvo papusryčiavę. Jo mama ir misis Vendelin pusryčiavo savo lovose.

Seras Georgas, tai pranešęs besilaikant bendro susitarimo su lordu Maifaldu ir Erkiuliu Puaro, jautėsi nepadaręs to taip gerai, kaip galėtų.

– Pasikviesti tą keistą užsienietį man atrodo labai kvaila, – pasakė Redžis. – Kas buvo pavogta, tėti?

– Aš tiksliai nežinau, mano berniuk.

Redžis atsistojo. Šį rytą jis atrodė gana nervingas, netekęs kantrybės.

– Nieko svarbaus? Dokumentų ar ko nors panašaus?

– Tiesą sakant, Redži, aš negaliu nieko tiksliau pasakyti.

– Viskas užslaptinta, ar ne? Suprantu.

Redžis ėmė greitai kopti laiptais, stabtelėjo pusiaukelėje su susimąsčiusia veido išraiška, tuomet vėl pratęsė savo žygį ir viršuje pasibeldė į motinos duris. Jos balsas pakvietė užeiti.

Ledi Julija sėdėjo lovoje, kažką keverzodama ant voko antrosios pusės.

– Labas rytas, brangusis. – Ji pažvelgė į jį ir reikliai paklausė: – Redži, ar kas atsitiko?

– Nieko ypatingo, tik atrodo, jog šiąnakt čia įvyko apiplėšimas.

– Apiplėšimas? Ką pavogė?

– O, aš nežinau. Apie tai niekas nieko nesako. Apačioje yra kažkoks keistas privatus seklys ir visiems užduoda klausimus.

– Kaip keista!

– Tai gana nemalonu, – iš lėto pasakė Redžis, – būti namuose, kai atsitinka toks dalykas.

– O kas būtent atsitiko?

– Nežinau. Tai buvo netrukus po to, kai mes visi nuėjome miegoti. Atsargiai, mama, tu tuoj apversi padėklą.

Ji išgelbėjo pusryčių padėklą ir nunešė jį ant stalo prie lango.

– Ar buvo pavogta pinigų?

– Jau sakiau, kad nieko nežinau.

Ledi Julija iš lėto tarė:

– Reikia manyti, kad šis seklys apklausia visus?

– Manau, kad taip.

– Kur jie buvo vakar vakare? Tvarkė visus tuos reikalus?

– Galbūt. Na, aš neturėsiu jam daug ko papasakoti. Aš nuėjau tiesiai į lovą ir iš karto užmigau.

Ledi Julija nieko neatsakė.

– Mama, tu negali manęs palikti su neapmokėtomis sąskaitomis. Mano kišenėse švilpia vėjai.

– Dabar negaliu tau padėti, – ryžtingai atsakė jo mo-

tina. – Pas mane pačią baisus sąskaitos kredito perviršis. Nežinau, ką pasakys tavo tėvas, kai sužinos apie tai.

Pasigirdo beldimas į duris ir įėjo seras Georgas.

– A, štai kur tu, Redži. Gali nusileisti į biblioteką? Mesjė Erkiulis Puaro norėtų su tavimi pakalbėti.

Puaro buvo ką tik baigęs pokalbį su grasia misis Meikada.

Po kelių trumpų klausimų paaiškėjo informacija, kad misis Meikada nuėjo miegoti dar prieš vienuolika, ir kad ji negirdėjusi nieko, kas galėtų padėti tyrimui.

Puaro švelniai perėjo nuo apiplėšimo temos prie labiau asmeninių klausimų. Jis pats labai žavėjosi lordu Maifaldu. Kaip plačiosios visuomenės atstovas jis jautė, kad lordas Maifaldas buvo išties didis vyras. Misis Meikada, be abejo, jį geriau pažinojo, ir galėtų jį kur kas geriau apibūdinti.

– Lordas Maifaldas turi geras smegenis, – pasakė misis Meikada. – Ir jis savo karjerą sukūrė niekieno nepadedamas. Jis nieko neskolingas savo protėvių paveldimumo įtakai. Jis turėjo tam tikrą viziją, galbūt. Šiuo požiūriu visus vyrus sieja liūdnas panašumas. Jiems trūksta moteriškos vaizduotės užmojo. Moterys, mesjė Puaro, per artimiausius dešimt metų taps didžiule jėga šalies valdyme.

Puaro pasakė tuo nė kiek neabejojantis.

Jis nuslydo prie misis Vendelin temos. Ar tai tiesa, kad jis girdėjo kažką užsiminus, jog ji su lordu Maifaldu buvo labai artimi draugai?

– Nieko panašaus. Tiesą sakant, aš labai nustebau, ją čia pamačiusi. Iš tiesų labai nustebau.

Puaro pasiteiravo misis Meikados nuomonės apie misis Vendelin – ir ją gavo.

– Viena iš tų visiškai *nenaudingų* moterų, mesjė Puaro. Moterys, kurios kelia nusivylimą savo lytimi! Parazitas, parazitas iki kaulų smegenų.

– Vyrai ja žavisi?

– Vyrai! – Misis Meikada šį žodį ištarė su panieka. – Vyrams visuomet susuka protą geros išvaizdos moterys. Paimkit tą berniuką, jaunąjį Redžį Keringtoną – parausta kiekvienąkart jai į jį kreipiantis ir absurdiškai plazda iš džiaugsmo esąs jos pastebėtas. Ir kaip kvailai ji meilikauja jam. Rado ką girti – jo bridžo žaidimą, kuris iš tikro toli gražu ne toks jau ir puikus.

– Jis nėra geras žaidėjas?

– Praėjusį vakarą jis padarė visas įmanomas klaidas.

– Ledi Julija gerai žaidžia, ar ne?

– Mano nuomone, *per daug* gerai, – pasakė misis Meikada. – Ji beveik tikras profesionalas. Ji žaidžia ryte, per pietus, ir vakare.

– Stato dideles sumas?

– Taip, tiesą sakant, kur kas didesnes, nei aš ryžčiausi statyti. Aš iš tikrųjų nemanau, kad tai yra *gerai.*

– Lošdama ji uždirba daug pinigų?

Misis Meikada garsiai suprunkštė.

– Tokiu būdu ji tik apmoka savo skolas. Nors aš girdėjau, kad pastaruoju metu jai nesiseka. Praėjusi vakarą ji atrodė kaip pakvaišusi. Lošimo žala, mesjė Puaro, nedaug tenusileidžia girtuokliavimui. Jei būtų mano valia, aš apvalyčiau šią šalį nuo...

Puaro buvo priverstas išklausyti gana ilgą temą apie Anglijos moralės apvalymą. Tuomet jis sumaniai užbaigė pokalbį ir pakvietė Redžį Keringtoną.

Jis atidžiai nužvelgė jaunuolį, šiam įėjus į kambarį –

jo neišraiškingą burną, užmaskuotą gana žavia šypsena, neryžtingą smakrą, akis, kažkur klaidžiojančias, gana siaurą galvą. Jis pamanė, kad tokio tipo jaunuolius puikiai pažįsta.

– Misteris Redžis Keringtonas?

– Taip. Ar galiu kuo nors padėti?

– Tiesiog norėčiau sužinoti, ką jūs man galėtumėte papasakoti apie praėjusį vakarą.

– Na, mes žaidėme bridžą – svetainėje. Po to aš nuėjau miegoti.

– Kuriuo laiku tai buvo?

– Kažkur prieš vienuoliktą. Apiplėšimas įvyko vėliau, jei neklystu?

– Taip, vėliau. Ar jūs nieko negirdėjote ar nematėte?

Redžis apgailestaudamas papurtė galvą.

– Bijau, kad ne. Aš nuėjau tiesiai į lovą ir kietai miegojau.

– Jūs nuėjote iš svetainės tiesiai į savo miegamąjį ir buvote tenai ligi ryto?

– Taip, tiesa.

– Keista, – pasakė Puaro.

Redžis griežtai paklausė:

– Ką jūs turite galvoje, tai sakydamas?

– Jūs negirdėjote riksmo, pavyzdžiui?

– Ne, negirdėjau.

– Ak, labai keista.

– Paklausykite, aš nesuprantu, ką jūs turite galvoje.

– Galbūt jūs esate šiek tiek kurčias?

– Žinoma ne.

Puaro lūpos sujudėjo. Galbūt jis norėjo trečią kartą ištarti žodį „keista“, bet susilaikė. Jis pasakė:

– Ką gi, dėkoju, misteri Keringtonai, tai viskas.

Redžis pakilo ir kažkaip neryžtingai stoviniavo.

– Žinote, – tarė jis, – kai jūs dabar tai paminėjote, aš prisiminiau kažką panašaus girdėjęs.

– A, jūs kažką girdėjote?

– Taip. Tačiau, matote, aš tuo metu skaičiau knygą – detektyvinį romaną, tiesą sakant – ir... na, pernelyg nekreipiau į tai dėmesio.

– Ak, – tarė Puaro, – labai išsamus paaiškinimas.

Jo veidas buvo gana abejingas.

Redžis vis dar dvejojo, tuomet pasisuko ir iš lėto nusliūkino link durų. Čia jis stabtelėjo ir paklausė:

– O kas buvo pavogta?

– Kai kas labai vertingo, misteri Keringtonai. Daugiau nieko negaliu pasakyti.

– O, – kažkaip abejingai tarė Redžis.

Jis išėjo.

Puaro palingavo galvą.

– Atitinka, – sumurmėjo jis. – Kuo puikiausiai atitinka.

Jis nuspaudė skambutį ir pagarbiai pasiteiravo, ar misis Vendelin jau atsikėlusi.

Septintas skyrius

Misis Vendelin įlėkė į kambarį labai gražiai atrodydama. Ji vilkėjo meniškai sukirptą rausvai rudą sportinį kostiumėlį, atspindintį šiltą šviesą nuo jos plaukų. Ji įkrito į krėslą ir akinančiai nusišypsojo mažajam vyrui priešais ją.

Akimirkai jos šypsenoje kažkas išryškėjo. Tai galėjo būti triumfas, galėjo būti vos ne pasityčiojimas. Ši išraiška beveik akimirksniu dingo, bet Puaro spėjo ją pastebėti. Puaro tai sudomino.

– Apiplėšimas? Praėjusį vakarą? Betgi baisu! O aš *nieko* negirdėjau. O kaip dėl policijos? Ar ji nieko negali padaryti?

Ir vėl jos akyse akimirkai blykstelėjo pasityčiojimas.

Erkiulis Puaro pamanė: „*Jūs* aiškiai nebijote policijos, mano ledi. Jūs puikiai žinote, kad jos niekas neketina kviesti."

Ir kas iš to seka?

Jis aiškiai pasakė:

– Suprantate, madam, tai labai subtilus reikalas.

– O, suprantu, mesjė... Puaro – ar ne? – aš nepratarsiu nė žodelio. Aš per daug gerbiu brangųjį lordą Maifaldą, kad sukelčiau jam nors kruopelytę kokių nors rūpesčių.

Ji užsikėlė koją ant kojos. Ant pirštų galų kabojo bliz-

ganti rudos odos šlepetė.

Ji šypsojosi šilta, patraukiančia dėmesį šypsena, atspindinčią puikią savijautą ir gilų pasitenkinimą.

– Pasakykite prašau, ar aš apskritai galiu kuo nors padėti?

– Dėkoju, madam. Jūs žaidėte vakar bridžą svetainėje?

– Taip.

– Kaip suprantu, po to visos ledi nuėjo miegoti?

– Teisingai.

– Bet kažkas sugrįžo pasiimti knygos. Tai buvote jūs, ar ne, misis Vendelin?

– Aš buvau pirmoji sugrįžusi, taip.

– Ką jūs turite galvoje – *pirmoji*? – griežtai paklausė Puaro.

– Aš iš karto grįžau pasiimti knygos, – paaiškino misis Vendelin. – Tuomet pakilau į miegamąjį ir paskambinau kambarinei. Ji ilgai neatėjo. Aš vėl paskambinau. Tuomet išėjau į laiptų aikštelę. Išgirdau jos balsą ir ją pakviečiau. Kai ji sušukavo man plaukus, aš ją paleidau. Ji buvo susijaudinusi, nervinga, ir keletą kartų įvėlė į plaukus šukas. Netrukus po to, kai ją paleidau, pamačiau ledi Juliją, kylančią laiptais. Ji man pasakė, jog taip nuėjo į apačią pasiimti knygos. Įdomu, ar ne?

Baigusi pasakoti misis Vendelin nusišypsojo plačia, kiek klastinga šypsena. Erkiulis Puaro pamanė, kad misis Vendelin nemėgsta ledi Julijos Kerington.

– Iš tiesų, madam. Pasakykite prašau, ar jūs girdėjote savo tarnaitės riksmą?

– O, taip, kažką panašaus girdėjau.

– Ar jūs jos klausėte apie tai?

– Taip. Ji man pasakė, jog matė plaukiančią kažkokią baltą figūrą – kokia nesąmonė!

– Kaip praėjusį vakarą buvo apsirengusi ledi Julija?

– O, jūs galbūt manote... Taip, suprantu. Ji vilkėjo baltą vakarinę suknelę. Taip, žinoma, tai viską paaiškina. Tamsoje ji tarnaitei pasirodė kaip kažkokia balta figūra. Tos mergaitės tokios prietaringos.

– Ar jūsų tarnaitė ilgai pas jus dirba, madam?

– O, ne. – Misis Vendelin plačiai atvėrė akis. – Kažkur apie penkis mėnesius.

– Aš norėčiau asmeniškai ją pamatyti, jei jūs neprieštarausite, madam.

Misis Vendelin kilstelėjo antakius.

– O, žinoma, – gana šaltai atsakė ji.

– Suprantate, aš norėčiau jai užduoti keletą klausimų.

– O, taip.

Ir vėl linksmumo blykstelėjimas.

Puaro atsistojo ir nusilenkė.

– Madam, – pasakė jis, – aš esu jumis visiškai sužavėtas.

Misis Vendelin atrodė saldžiai apstulbusi.

– O, mesjė Puaro, kaip miela iš jūsų pusės, bet kodėl?

– Jūs, madam, esate tobulai apsišarvavusi, ir visiškai savimi pasitikinti.

Misis Vendelin kiek neryžtingai nusijuokė.

– Dabar aš galvoju, – pasakė ji, – ar tai turėčiau priimti kaip komplimentą?

Puaro pasakė:

– Tai yra, galbūt, perspėjimas – nežiūrėti į gyvenimą

taip arogantiškai.

Misis Vendelin kiek užtikrinčiau nusijuokė. Ji atsistojo ir ištiesė ranką.

– Brangus mesjė Puaro, linkiu jums visokeriopos sėkmės. Dėkoju jums už visus tuos žavingus žodžius, kuriuos man pasakėte.

Ji išėjo iš kambario. Puaro sau sumurmėjo: „Jūs man linkite sėkmės, ar ne? Ak, bet jūs esate visiškai tikra, kad man nepasiseks! Taip, jūs esate visiškai tuo tikra. Ir tai mane labai erzina."

Kiek sudirgęs jis nuspaudė skambutį ir paklausė, ar galėtų pas jį ateiti madmuazelė Leona.

Jis nužvelgė ją vertinančiu žvilgsniu, kai ji neryžtingai mindžiukavo tarpduryje, santūriai atrodydama su savo juoda suknele, kruopščiai suskirstytomis juodomis garbanomis ir pusiau nuleistais akių vokais. Jis iš lėto padrąsinamai linktelėjo.

– Įeikite, madmuazele Leona, – pasakė jis. – Nebijokite.

Ji įėjo ir kukliai atsistojo priešais jį.

– Žinote, – pasakė Puaro staiga pasikeitusiu tonu, – jūs labai gražiai atrodote.

Leona greitai sureagavo. Ji žvilgtelėjo į jį akių kampučiais ir švelniai sumurmėjo:

– Mesjė yra labai malonus.

– Tik pamanykit, – tarė Puaro, – aš paklausiau mesjė Kerlailo, ar jūs gražiai atrodote, ir jis atsakė, jog nežino!

Leona paniekinamai atkišo smakrą.

– Tas paminklas!

– Jūs puikiai jį apibūdinote.

– Aš nemanau, kad jis apskritai kada nors žiūrėjęs į

merginas ar domėjęsis, kuo jos gyvena.

– Tikriausiai ne. Gaila. Jis daug ką praranda. Bet šiuose namuose yra ir labiau pastabių vyrų, ar ne?

– Aš iš tiesų nesuprantu, ką mesjė turi galvoje.

– O, taip, madmuazele Leona, jūs labai gerai suprantate. Ta graži istorija, kurią jūs papasakojote apie praėjusį vakarą matytą vaiduoklį. Vos tik išgirdęs, kad jūs stovėjote rankomis suėmusi galvą, aš supratau, kad apie vaiduoklius čia nėra ir kalbos. Kai mergina išsigąsta, ji griebiasi už širdies, arba ji pakelia rankas prie burnos, kad nuslopintų riksmą. Bet jei jos rankos įsikabina į plaukus, tai reiškia visai skirtingą dalyką. *Tai reiškia, kad jos plaukai buvo sutaršyti, ir kad ji paskubomis bando juos vėl sutvarkyti!* Dabar, madmuazele, pasakykite man tiesą. Kodėl jūs šaukėte ant laiptų?

– Betgi, mesjė, tai yra tiesa, aš pamačiau baltai apsirengusią aukštą figūrą...

– Madmuazele, nežeminkite mano intelekto. Tokia istorija galbūt būtų pakankamai nebloga mesjė Kerlailui, bet ne Erkiuliui Puaro. Tiesa yra ta, kad jus kažkas pabučiavo, ar ne? Ir aš spėju, kad tas kažkas buvo mesjė Redžis Keringtonas.

Leona nesutrikusi jam mirktelėjo.

– *Eh bien*, – pasakė ji, – o kas gi tas bučinys, galų gale?

– Iš tiesų, kas? – mandagiai atsakė Puaro.

– Suprantate, jaunas džentelmenas priėjo man iš nugaros ir suėmė mane apie juosmenį – ir, žinoma, mane išgąsdino, todėl aš ir sušukau. Jei aš žinočiau... na, tuomet, be abejo, nebūčiau šaukusi.

– Be abejo, – sutiko Puaro.

– Bet jis prislinko prie manęs kaip katinas. Tuomet atsidarė kabineto durys ir išėjo mesjė sekretorius, ir jaunasis džentelmenas paspruko laiptais į viršų, o aš likau stovėti kaip kvailė. Žinoma, aš turėjau kažką pasakyti, ir ypač... – ji perėjo į prancūzų kalbą, – *un jeune homme comme ca, tellement comme jei faut!**.

– Taigi, jūs išgalvojote vaiduoklį?

– Iš tiesų, mesjė, tai buvo viskas, kas tuo metu man šovė į galvą. Balta aukšta figūra, plaukianti paviršiumi. Tai skamba juokingai, bet kas man beliko daryti?

– Nieko. Taigi dabar viskas aišku. Man iš pat pradžių kilo įtarimų.

Leona metė į jį provokuojantį žvilgsnį.

– Mesjė yra labai protingas, ir labai užjaučiantis.

– Ir kadangi aš neketinu sukelti jokių keblumų dėl šios istorijos, tai mainais jūs man kai kuo atsidėkosite?

– Mielai, mesjė.

– Ką jūs žinote apie savo šeimininkės reikalus?

Mergina gūžtelėjo pečiais.

– Ne kažin ką, mesjė. Žinoma, aš turiu tam tikrų minčių.

– Ir kas tai per mintys?

– Na, negaliu nepastebėti, kad mano madam draugai visuomet yra kareiviai, ar jūreiviai, ar lakūnai. Ir dar yra kitų draugų – džentelmenų iš užsienio, kurie pas ją kartais tyliai apsilanko. Madam yra labai graži, nors aš manau, kad ji nebus tokia labai ilgai. Jauniems vyrams ji yra labai patraukli. Kartais, mano manymu, jie per daug apie tai kalba. Bet tai tik mano mintys. Madam manimi nepasitiki.

---

* *pranc.* tokiam jaunam žmogui, kaip jis, kaip ir pridera

– Kaip aš supratau, madam mėgsta žaisti viena?

– Teisingai, mesjė.

– Kitaip tariant, jūs negalite man padėti.

– Bijau, kad ne, mesjė. Padėčiau, jei tik galėčiau.

– Pasakykite, ar jūsų šeimininkė šiandien yra gerai nusiteikusi?

– Neabejotinai, mesjė.

– Ar atsitiko kas nors jai malonaus?

– Ji yra geros nuotaikos nuo to laiko, kai čionai atvyko.

– Na, Leona, jūs tai geriausiai žinote.

Mergina konfidencialiai pasakė:

– Taip, mesjė. Čia aš negaliu apsirikti. Aš žinau visas madam nuotaikas. Ji yra puikiai nusiteikusi.

– Triumfuojanti?

– Tiksliai apibūdinote, mesjė.

Puaro niūriai linktelėjo.

– Na, tai... šiek tiek sunkoka pakelti. Bet aš suprantu, kad tai neišvengiama. Dėkoju, madmuazele, tik tiek ir norėjau.

Leona metė į jį koketišką žvilgsnį.

– Ačiū, mesjė. Jei aš sutiksiu mesjė ant laiptų, galite būti tikras, kad aš nešauksiu.

– Mano vaike, – oriai pasakė Puaro, – aš jau esu pagyvenęs. Ar aš galiu būti toks lengvabūdiškas?

Bet Leona tik sučiulbėjo juokdamasi ir išėjo pro duris.

Puaro ėmė lėtai žingsniuoti po kambarį. Jo veidas tapo rimtas ir susirūpinęs.

– O dabar, – galiausiai tarė jis, – ledi Julija. Įdomu, ką ji man pasakys?

Ledi Julija į kambarį įėjo ramiai ir užtikrintai. Ji grakščiai linktelėjo galvą, atsisėsdama į krėslą, kurį jai pristūmė Puaro, ir prakalbo žemu brandžiu balsu.

– Lordas Maifaldas sako, kad jūs man norėjote užduoti keletą klausimų.

– Taip, madam. Apie praėjusį vakarą.

– Apie praėjusį vakarą, taigi?

– Kas buvo po to, kai jūs baigėte žaisti bridžą?

– Mano vyras pamanė, kad jau buvo per vėlu pradėti naują partiją. Aš pakilau į savo miegamąjį.

– Ir tuomet?

– Aš atsiguliau miegoti.

– Ir tai viskas?

– Taip. Bijau, kad negaliu jums papasakoti nieko įdomaus. Kada įvyko... – ji kiek dvejojo, – apiplėšimas?

– Netrukus po to, kai jūs pakilote į viršų.

– Suprantu. Ir kas buvo pavogta?

– Kai kurie dokumentai, madam.

– Svarbūs dokumentai?

– Labai svarbūs.

Ji kiek pamąstė ir tarė:

– Jie buvo... vertingi?

– Taip, madam, jie verti nemažos pinigų sumos.

– Suprantu.

Kurį laiką buvo tylu, tuomet Puaro paklausė:

– Kaip dėl jūsų knygos, madam?

– Mano knygos? – ji suglumusi pažvelgė į jį.

– Taip, kaip supratau iš misis Vendelin, tai po kurio laiko, kai visos trys ledi nuėjo ilsėtis, jūs grįžote žemyn pasiimti knygos.

– Taip, žinoma, aš grįžau.

– Taigi, tiksliau sakant, jūs *nenuėjote* tiesiai į lovą, kai pakilote viršun? Jūs sugrįžote į svetainę?

– Taip, tiesa. Aš tai pamiršau.

– Kai jūs buvote svetainėje, ar jūs girdėjote riksmą?

– Ne... taip... aš taip nemanau.

– Be abejonės, madam, jūs negalėjote jo neišgirsti, būdama svetainėje.

Ledi Julija atmetė galvą atgal ir tvirtai pasakė:

– Aš nieko negirdėjau.

Puaro kilstelėjo antakius, bet nieko nepasakė.

Tyla tapo nejauki. Ledi Julija staiga paklausė:

– Kas yra daroma?

– Yra daroma? Aš jūsų nesuprantu, madam.

– Turiu galvoje apiplėšimą. Policija neabejotinai turi kažką daryti.

Puaro papurtė galvą.

– Policijai nebuvo pranešta. Šiuo reikalu užsiimu aš.

Ji spoksojo į jį, jos nerimastingas išsekęs veidas paaštrėjo ir ištyso. Jos tamsios skvarbios akys bandė prasiskverbti pro jo abejingą veidą.

Galiausiai jos pasidavė, nieko nelaimėjusios.

– Jūs galite man pasakyti, kas yra daroma?

– Aš jus tik galiu užtikrinti, madam, kad aš padarysiu viską, kas įmanoma.

– Kad sugauti vagį – ar kad atgauti dokumentus?

– Svarbiausias dalykas yra atgauti dokumentus, madam.

Jos laikysena pasikeitė. Ji tapo nuobodžiaujanti, apatiška.

– Taip, – pasakė ji abejingai. – Manau, kad taip.

Vėl kurį laiką buvo tylu.

– Ar dar kas nors, mesjė Puaro?

– Ne, madam. Daugiau jūsų neužlaikysiu.

– Ačiū.

Jis atidarė jai duris. Ji išėjo į jį net nežvilgtelėjusi.

Puaro priėjo prie židinio ir rūpestingai išrikiavo figūrėles ant atbrailos. Jis vis dar jas lygino, kai pro verandos duris įėjo lordas Maifaldas.

– Na? – paklausė jis.

– Viskas einasi puikiai, mano manymu. Įvykiai dėliojasi taip, kaip ir turėtų.

Lordas Maifaldas tarė, spoksodamas į jį:

– Jūs atrodote džiaugsmingai nusiteikęs.

– Ne, aš nesidžiaugiu. Bet aš esu patenkintas.

– Iš tiesų, mesjė Puaro, aš jūsų nesuprantu.

– Aš nesu šarlatanas, kaip jūs manote.

– Aš to niekuomet nesakiau...

– Ne, bet jūs *pagalvojote*! Nesvarbu. Aš neįsižeidžiau. Kartais man yra būtina užsidėti tam tikrą kaukę.

Lordas Maifaldas žiūrėjo į jį mąsliai, su tam tikru nepasitikėjimu. Erkiulis Puaro buvo iš tų žmonių, kurių jis negalėjo perprasti. Jam norėjosi jį niekinti, bet kažkas viduje jį įspėjo, kad šis juokingas mažas žmogus nebuvo toks kvailas, kaip atrodė.

– Na, – tarė jis, – mes visi jūsų rankose. Ką jūs patartumėte toliau daryti?

– Ar jūs galite atsikratyti savo svečių?

– Manau, kad tai galima sutvarkyti... Aš galėčiau paaiškinti, kad turiu dėl šio reikalo vykti į Londoną. Tuomet jie tikriausiai panorės išvykti.

– Labai gerai. Pabandykite taip ir padaryti.

Lordas Maifaldas dvejojo.

– Ar jūs nemanote..?

– Aš esu visiškai tikras, kad taip pasielgti būtų išmintinga.

Lordas Maifaldas patraukė pečiais.

– Ką gi, jei jūs taip sakote...

Jis išėjo.

Aštuntas skyrius

Svečiai išvyko po pietų. Misis Vendelin ir misis Meikada keliavo traukiniu, Keringtonai buvo atvykę savo automobiliu. Puaro stovėjo menėje, kai misis Vendelin žavingai palinkėjo namo šeimininkui viso ko geriausio.

– Man be galo liūdna, kad jus užgriuvo šie rūpesčiai. Tikiuosi, kad viskas jums baigsis laimingai. Aš niekam nepratarsiu nė žodelio.

Ji paspaudė jam ranką ir išėjo laukan, kur jos laukė „Rolsas“, vežantis ją į traukinių stotį. Misis Meikada jau sėdėjo viduje. Jos atsisveikinimas buvo trumpas ir neužjaučiantis.

Staiga Leona, kuri ėjo priekyje su vairuotoju, bėgdama sugrįžo į menę.

– Madam lagaminas su drabužiais, jo nėra automobilyje, – sušuko ji.

Paieškos vyko greitai. Galiausiai lordas Maifaldas jį surado senoje ąžuolinėje skrynioje. Leona patenkinta sušuko, sugriebė elegantišką žalią lagaminėlį, ir išskubėjo su juo laukan.

Tuomet misis Vendelin išlipo iš automobilio.

– Lorde Maifaldai, lorde Maifaldai. – Ji padavė jam laišką. – Ar jūs negalėtumėte jo padėti į savo siunčiamų laiškų dėžutę? Jei aš jį pasiliksiu, ketindama išsiųsti iš

miesto, tai būtinai pamiršiu. Laiškai mano dėžutėje gali gulėti dienomis.

Seras Keringtonas nerimavo, atidarydamas bei vėl uždarydamas savo laikrodį. Jis buvo pamišęs dėl punktualumo.

– Jie balansuoja ant ribos, – sumurmėjo jis. – Liko visai nedaug laiko. Jei nepasiskubins, gali pavėluoti į traukinį...

Jo žmona irzliai pasakė:

– O, nekelk sumaišties, Georgai. Galų gale, tai jų traukinys, ne mūsų!

Jis priekaištingai žvilgtelėjo į ją.

„Rolsas" išvažiavo.

Redžis prie paradinių durų atvairavo Keringtonų „Morisą".

– Viskas paruošta, tėti, – pasakė jis.

Tarnai ėmė nešti jų bagažą. Redžis prižiūrėjo, kaip jis buvo sukrautas automobilio gale.

Puaro išėjo pro laukujes duris, stebėdamas, kas vyksta.

Staiga jis pajuto, kaip kažkas sugriebė jo ranką. Pasigirdo ledi Julijos susijaudinęs šnabždesys.

– Mesjė Puaro. Aš turiu su jumis pasikalbėti – nedelsiant.

Jis pasidavė jos nuožmiai rankai. Ledi Julija nusivedė jį į nedidelį kambarį ir uždarė duris. Ji atsistojo prie pat jo.

– Ar tai tiesa, ką jūs sakėte – ar šis dokumentų suradimas yra labai svarbus lordui Maifaldui?

Puaro smalsiai pažvelgė į ją.

– Visiškai teisingai, madam.

– Jeigu... jeigu tie dokumentai būtų jums perduoti, ar jūs pažadate, kad jie būtų grąžinti lordui Maifaldui, ir nebūtų jokių klausimų šia tema?

– Nesu tikras, jog jus suprantu.

– Turite suprasti! Neabejoju, kad jūs suprantate! Turiu galvoje, kad... vagis liktų nežinioje, jei dokumentai būtų grąžinti.

Puaro paklausė:

– Kada tai galėtų įvykti, madam?

– Ne ilgiau, kaip per dvylika valandų.

– Jūs galite tai pažadėti?

– Aš galiu tai pažadėti.

Jam nieko neatsakant, ji greitomis pakartojo:

– Ar jūs garantuojate, kad šis dalykas neiškils viešumon?

Tuomet jis atsakė – labai rimtai:

– Taip, madam, aš tai garantuoju.

– Tuomet viskas bus sutvarkyta.

Ji staiga išėjo iš kambario. Netrukus Puaro išgirdo nuvažiuojant jos mašiną.

Jis perėjo menę ir pasuko koridoriumi link darbo kambario. Čia buvo lordas Maifaldas. Jis pažvelgė į Puaro, šiam įėjus.

– Na? – paklausė jis.

Puaro skėstelėjo rankomis.

– Reikalas baigtas, lorde Maifaldai.

– Ką?

Puaro žodis žodin atkartojo savo pašnekesį su ledi Julija.

Lordas Maifaldas žiūrėjo į jį su apstulbusia veido išraiška.

– Bet ką visa tai reiškia? Aš nieko nesuprantu.

– Viskas labai aišku, ar ne? Ledi Julija žino, kas pavogė brėžinius.

– Jūs juk nemanote, kad ji pati juos paėmė?

– Žinoma, ne. Ledi Julija gali būti lošėja. Bet ji nėra vagis. Bet jei ji siūlo grąžinti brėžinius, vadinasi, juos paėmė jos vyras arba sūnus. Seras Georgas Keringtonas buvo kartu su jumis terasoje. Taigi, lieka sūnus. Aš manau, kad labai tiksliai galėčiau atgaminti praėjusio vakaro įvykius. Ledi Julija vakar vakare nuėjo į savo sūnaus kambarį ir rado jį tuščią. Ji nulipo žemyn, jo ieškodama, bet jo nerado. Šį rytą ji išgirdo apie vagystę, ir ji taip pat girdėjo savo sūnų tvirtinant, kad jis nuėjo tiesiai į savo kambarį ir *iš jo daugiau neišėjo.* Tai, žinojo ji, buvo netiesa. Ir ji dar kai ką žinojo apie savo sūnų. Ji žinojo, kad jis yra silpnas, kad jam beviltiškai trūksta pinigų. Ir ji matė jo aklą susižavėjimą misis Vendelin. Jai viskas tapo aišku. Misis Vendelin įtikino Redžį pavogti brėžinius. Bet ledi Julija nusprendė viso to taip nepalikti. Ji pažabos Redžį, gaus iš jo brėžinius ir juos grąžins.

– Bet tai visiškai neįmanoma, – sušuko lordas Maifaldas.

– Taip, tai neįmanoma, bet to nežino ledi Julija. Ji nežino to, ką žinau aš, Erkiulis Puaro – kad jaunasis Redžis Keringtonas vakar vakare nepavogė dokumentų, bet tuo metu jis flirtavo su misis Vendelin tarnaite.

– Visas šis reikalas kažkokia iliuzija.

– Būtent.

– Ir jo neįmanoma užbaigti!

– Ne, jis baigtas. *Aš, Erkiulis Puaro, žinau tiesą.* Jūs manimi netikite? Jūs manimi netikėjote vakar, kai aš pa-

sakiau žinąs, kur yra brėžiniai. Bet aš žinojau. Jie buvo visai šalia.

– Kur?

– Jie buvo jūsų kišenėje, mano lorde.

Kurį laiką buvo tylu, tuomet lordas Maifaldas paklausė:

– Ar jūs tikrai suprantate, ką jūs kalbate, mesjė Puaro?

– Taip, suprantu. Aš žinau, kad kalbu su labai protingu žmogumi. Nuo pat pradžių aš atkreipiau dėmesį į tai, kad jūs, kuris laikomas trumparegiu, galėjote būti toks tikras dėl figūros, kurią matėte išeinant pro verandos duris. Jūs norėjote, kad šis sprendimas – patogus sprendimas – būtų pripažintas. Kodėl? Vėliau vieną paskui kitą aš išbraukiau visus iš įtariamųjų sąrašo. Misis Vendelin buvo viršuje, seras Georgas buvo su jumis terasoje, Redžis Keringtonas su prancūze mergina buvo ant laiptų, misis Meikada nepriekaištingai leido laiką savo miegamajame. (Jis yra prie pat ekonomės kambario, ir misis Meikada knarkia!) Ledi Julija aiškiai pamanė kaltu esant savo sūnų. Taigi, liko tik dvi galimybės. Arba Kerlailas brėžinius padėjo ne ant stalo, bet įsikišo į savo kišenę (bet tai yra nepagrįsta, nes, kaip jūs ir pats pažymėjote, jis galėjo juos laisvai nukopijuoti), arba... arba brėžiniai ten gulėjo, kai jūs priėjote prie stalo, ir vienintelė vieta, kur jie galėjo atsidurti – tai jūsų *kišenė*. Šiuo atveju viskas atsistoja į savo vietas. Jūsų primygtinis tvirtinimas mačius išeinant figūrą, jūsų įsitikinimas Kerlailo nekaltumu, jūsų nenoras pakviesti mane.

– Vienas dalykas, kuris mane glumino – tai motyvas. Jūs, mano įsitikinimu, buvote doras bei sąžiningas

žmogus. Tai patvirtino ir jūsų susirūpinimas, kad nebūtų įtartas nekaltas asmuo. Taip pat buvo akivaizdu, kad brėžinių vagystė lengvai galėjo neigiamai paveikti jūsų tolimesnę karjerą. Tuomet kam ši visiškai beprasmė vagystė? Ir galiausiai aš supratau atsakymą. Jūsų karjeros krizė prieš keletą metų, ministro pirmininko patikinimas, kad jūs nevedėte derybų su abejotinomis struktūromis. Tarkim, kad tai nebuvo visiškai taip, kad yra likę kažkokių įrodymų – galbūt laiškas – kuris atskleistų, kad jūs iš tikrųjų darėte tai, ką viešai paneigėte. Toks paneigimas buvo būtinas, ginant visuomenės interesus. Bet vargiai žmogus iš gatvės tai suprastų. O tai reikštų, kad jums pretenduojant į aukščiausiąjį šalies vadovo postą, koks nors kvailas praeities atgarsis galėtų viską sugadinti.

Aš įtariu, kad toks laiškas galėjo išlikti tam tikros šalies vyriausybės rankose, ir ši vyriausybė galėjo su jumis derėtis – laiškas mainais į naujojo bombonešio brėžinius. Kiti to atsisakytų. Bet jūs – ne! Jūs sutikote. Misis Vendelin buvo tarpininkas šiame reikale. Ji atvyko čionai, kad įvykdytų šiuos mainus. Jūs pats išsidavėte pasakęs, kad jūs neturėjote jokio plano, kaip įvilioti ją į spąstus. Toks prisipažinimas labai susilpnino jūsų sprendimo ją pasikviesti pagrįstumą.

Jūs suorganizavote vagystę. Suvaidinote matęs vagį terasoje – tokiu būdu pasirūpindamas, kad įtarimo šešėlis nekristų ant Kerlailo. Net jei jis ir nebūtų išėjęs iš kambario, stalas buvo taip arti durų į terasą, kad vagis galėtų paimti brėžinius net ir tada, kai Kerlailas buvo prie seifo, pasisukęs nugara į stalą. Jūs priėjote prie stalo, paėmėte brėžinius, ir laikėte juos pas save iki to laiko, kai, pagal iš anksto numatytą scenarijų, įkišote juos į misis Vendelin

drabužių lagaminą. Mainais ji padavė jums lemtingą laišką, tarsi tai būtų jos pačios neišsiųstas laiškas.

Puaro stabtelėjo.

Lordas Maifaldas tarė:

– Jūs viską žinote, nuo pradžios iki galo, mesjė Puaro. Jūs turėtumėte mane laikyti didžiausiu niekšu.

Puaro greitai mostelėjo ranka.

– Ne, ne, lorde Maifaldai. Aš manau, kaip jau esu sakęs, kad jūs labai protingas vyras. Aš tai staiga suvokiau, kai kalbėjausi su jumis čia vakar vakare. Jūs esate aukščiausio lygio inžinierius. Aš manau, kad to bombonešio specifikacijoje buvo tam tikrų nežymių pokyčių, taip sumaniai atliktų pokyčių, kad bus labai sudėtinga suprasti, kodėl aparatas neveikia taip gerai, kaip turėtų. Tam tikri žmonės užsienyje pamanys, kad tai nevykęs projektas... Juos tai labai nuvils, esu tuo tikras...

Vėl kurį laiką buvo tylu – tuomet lordas Maifaldas tarė:

– Jūs esate kur kas protingesnis, mesjė Puaro. Aš jus tik paprašysiu patikėti vienu dalyku. Aš tikiu savimi. Aš tikiu, kad galiu būti tuo žmogumi, kuris išves Angliją iš krizės, kurią aš matau ateinant. Jei aš nuoširdžiai netikėčiau, kad mano šaliai reikia, jog aš paimčiau valdžios vairą, aš nedaryčiau to, ką dabar padariau – geriausią sprendimą abiems pusėms – išsaugojau save nuo žlugimo šios gudrybės pagalba.

– Mano lorde, – tarė Puaro, – jei jūs negalėtumėte daryti to, kas yra geriausia abiem pusėms, jūs negalėtumėte būti politiku!

Mirusiojo veidrodis

Pirmas skyrius

I

Tai buvo šiuolaikinis butas. Baldai taip pat buvo šiuolaikiniai. Krėslai buvo kvadratinės formos, kėdės kampuotos. Priešais langą stovėjo šiuolaikinis rašomasis stalas, o prie jo sėdėjo nedidelis pagyvenęs vyras. Jo galva praktiškai buvo vienintelis dalykas kambaryje ne kvadratinės formos. Ji labiau priminė kiaušinį.

Mesjė Erkiulis Puaro skaitė laišką:

Vimperlio stotis
Telegrama:
Hemboro šv. Jono
Hemboro Klos,
Hemboro šv. Marija
Vestšyras
1936 m. rugsėjo 24-oji.

Mesjė Erkiuliui Puaro.

Brangus sere,
Iškilo klausimas, kurį reikia spręsti labai subtiliai ir

taktiškai. Esu girdėjęs apie jus gerų atsiliepimų, ir nusprendžiau šį reikalą patikėti jums. Turiu priežasčių manyti, jos tapau apgavystės auka, bet dėl šeimyninių priežasčių nenoriu kreiptis į policiją. Aš pats asmeniškai ėmiausi tam tikrų priemonių, bet jūs turite būti pasiruošęs nedelsiant atvykti, kai tik gausite telegramą. Į šį laišką prašau neatsakyti.

Pagarbiai,
Govisas Čeveniksas-Gor.

Mesjė Erkiulio Puaro antakiai iš lėto ėmė kilti aukštyn, kol jie beveik pradingo už jo plaukų.

„Ir kas gi, – pasakė jis sau, – yra tas Govisas Čeveniksas-Gor?“

Jis priėjo prie knygų lentynos ir išsitraukė didelę storą knygą.

Jis pakankamai nesunkiai rado tai, ko ieškojo.

Čeveniksas-Gor, seras Govisas Francis Ksavieras, 10-asis baronetas nuo 1694; buvęs 17-ų Ulonų kapitonas; g. 1878 m. gegužės 18-ąją; tėvai: seras Gajus Chevениksas-Gor, 9-sis baronetas ir ledi Klaudija Brederton, 8-ojo grafo Wolingfodo 2-oji duktė, santuoka 1911 m., žmona Vanda Elizabeta, pulkininko Frederiko Arbetnoto duktė. Tarnavo Europos kare 1914-18. Pomėgiai: kelionės, stambių žvėrių medžioklė. Adresas: Hamboro šv. Marija, Vestšyras, ir 218 Loundis skveras, S.W.1. Klubai: Raitininkai, Keliautojai.

Puaro kiek nepatenkintas papurtė galvą. Kurį laiką jis kažką mąstė, tuomet priėjo prie stalo, ištraukė stalčių ir

paėmė nedidelę krūvelę pakvietimų.

Jo veidas nušvito.

„*A la bonne heure*!* Būtent tai, ko man ir reikia! Jis būtinai ten bus.

II

Kunigaikštienė pasisveikino su Puaro, kiek persistengdama rodant savo džiugesį.

– Pagaliau jūs teikėtės atvykti, mesjė Puaro. Tai nuostabu!

– Man be galo malonu, madam, – nusilenkdamas sumurmėjo Puaro.

Jis ištrūko iš keleto svarbių bei nuostabių būtybių draugijos – garsaus diplomato, lygiai taip pat garsios aktorės ir lenktynių pero – ir galiausiai susirado asmenį, dėl kurio ir atvažiavo – nuolatinį svečią misterį Saterveitą.

Misteris Saterveitas draugiškai čiulbėjo.

– Nuostabi kunigaikštienė – aš visuomet džiaugiuosi, galėdamas dalyvauti jos pobūviuose... tokia *asmenybė*, jei suprantate, ką aš turiu galvoje. Anksčiau mes dažnai susitikdavome Korsikoje...

Misterio Saterveito kalba buvo pernelyg apkrauta jo tituluotų pažįstamų paminėjimais. Galbūt kartais jam ir teikė malonumo buvimas misterių Džono, Brauno ar Robinsono draugijoje, bet jei ir taip, tai jis šio fakto nepaminėjo. Ir vis dėlto, apibūdinti misterį Saterveitą tik kaip snobą ir čia pastatyti tašką būtų neteisinga. Jis buvo atsidavęs žmogaus prigimties tyrinėtojas, ir jei tai

* *pranc*.. labai gerai

tiesa, kad tokie tyrinėtojai daug ką žino apie savo stebimus žmones, tai misteris Saterveitas turėjo žinoti tikrai nemažai.

– Žinote, mano brangus bičiuli, mes iš tiesų jau labai seniai nesimatėme. Aš visuomet laikiau privilegija jus matyti dirbant tam tikruose sluoksniuose su Krous Netso reikalu. Nuo tada aš jaučiuosi žinąs tuos dalykus, taip sakant. Tik praėjusią savaitę aš mačiau ledi Merę, tarp kitko. Žavinga būtybė – tikra levanda!

Gana nesunkiai įveikus kelių skandalų aptarimą – grafo dukters neapdairumo ir vikonto liūdesį keliančio elgesio – Puaro pavyko paminėti Goviso Čevenikso-Gor vardą.

– O, tai reta asmenybė, jei norite žinoti! Paskutinis baronetas – taip jį vadina.

– *Pardon*, aš ne visai gerai supratau.

Misteris Saterveitas atlaidžiai pažiūrėjęs nusileido į žemesnį užsieniečio suvokimo lygmenį.

– Tai pokštas, žinote – *pokštas*. Žinoma, iš tikrųjų jis nėra paskutinysis Anglijos baronetas – bet jis atstovauja jų eros pabaigai. Drąsusis Baronetas – pamišęs lengvabūdis baronetas, kurie buvo tokie populiarūs praėjusio šimtmečio romanuose – bičiulis, statantis lažybose, kurių neįmanoma laimėti, ir jas laimintis.

Jis ėmėsi smulkiau paaiškinti, ką jis turėjo galvoje. Jaunystėje Govisas Čeveniksas-Gor plaukiojo aplink pasaulį prekybiniais burlaiviais. Jis dalyvavo ekspedicijoje į ašigalį. Jis metė iššūkį lenktynių perui dvikovai. Susilažinęs jis buvo užjojęs savo mėgstama kumele ant kunigaikščio rūmų laiptų. Kartą buvo užšokęs ant pakylos ir išsinešęs garsią aktorę vaidinimo viduryje.

Anekdotai apie jį buvo nesuskaičiuojami.

– Tai sena giminė, – toliau pasakojo misteris Saterveitas. – Seras Gajus de Čeveniksas dalyvavo pirmuose kryžiaus žygiuose. Bet dabar, deja, atrodo, kad dinastija netrukus užsibaigs. Senasis Govisas yra paskutinis iš Čeveniksų-Gor.

– O turtas, turbūt ne kažkas likę?

– Nieko panašaus. Govisas yra pasakiškai turtingas. Jam priklauso didelės vertės rūmai, akmens anglies telkiniai, taipogi dar būdamas jaunas jis investavo į keletą kasyklų Peru ar kažkur Pietų Amerikoje, ir ši investicija jam buvo labai sėkminga. Šaunus vyras. Ko jis besiimtų, visur jį lydi sėkmė.

– Dabar jis jau pagyvenęs žmogus, be abejo?

– Taip, vargšas senasis Govisas. – Misteris Saterveitas atsiduso ir papurtė galvą. – Dauguma žmonių jums jį apibūdintų kaip pamišusį. Tas irgi tiesa, tam tikru atžvilgiu. Jis yra pamišęs – ne ta prasme, kad būtų nepakaltinamas ar sirgtų kokia nors manija – bet pamišęs dėl savo nesibaigiančių idėjų. Jis visuomet buvo be galo originali asmenybė.

– Ir bėgant metams originalumas virsta ekscentriškumu? – spėjo Puaro.

– Visiškai teisingai. Būtent tai ir nutiko senajam Govisui.

– Jis galbūt perdaug sureikšmina savąjį aš?

– Be jokios abejonės. Aš įsivaizduoju, kad Goviso galvoje pasaulis yra padalintas į dvi dalis – vienoje pusėje yra Čeveniksai-Gor, o kitoje – visi likę žmonės!

– Išpūsta giminės reikšmė!

– Taip. Čeveniksai-Gor visuomet buvo velniškai aro-

gantiški – jiems neegzistavo jokie įstatymai. Govise, paskutiniame iš jų, ši savybė dar labiau išryškėjo. Jis yra... na, iš tikrųjų, žinote, jei jo pasiklausyti, tai galima pagalvoti, kad jis yra... ė... Visagalis!

Puaro lėtai ir mąsliai palingavo galvą.

– Taip, įsivaizduoju. Matote, aš gavau iš jo laišką. Neįprastas laiškas. Tai nebuvo prašymas. Tai buvo reikalavimas!

– Karališkoji giminė, – kikendamas pasakė misteris Saterveitas.

– Būtent. Atrodo, kad tas seras Govisas nesuvokia, kad aš, Erkiulis Puaro, esu garsus žmogus, užsiimantis svarbiais reikalais! Ir kad visiškai nepanašu, kad aš galėčiau mesti visus darbus ir lėkčiau kaip akis išdegęs, tarsi koks paklusnus šunytis – kaip koks apskritas nulis, ir džiaugčiausi kažkokiais numestais arbatpinigiais!

Misteris Saterveitas prikando lūpą, stengdamasis nuslėpti šypseną. Jis galbūt suprato, kad savimeilės atžvilgiu tarp Erkiulio Puaro ir Goviso Čevenikso-Gor nebuvo labai didelio skirtumo.

Jis sumurmėjo:

– Be abejo, jei iškvietimo priežastis buvo skubi...

– Nebuvo! – Puaro išraiškingai sumosavo rankomis. – Aš tiesiog turiu būti pasiruošęs jo paslaugoms, tuo atveju, jei jam manęs prireiktų! *Enfin, je vous demande*!*

Ir vėl jo rankos iškalbingai pakilo, geriau nei žodžiai išreikšdamos jo begalinį pasipiktinimą.

– Kaip suprantu, – pasakė misteris Saterveitas, – jūs atsisakėte?

– Aš dar neturėjau tokios galimybės, – iš lėto pratarė

---

* *pranc.* pagaliau, aš jūsų prašau

Puaro.

– Bet jūs atsisakysite?

Mažojo žmogaus veidas įgavo naują išraišką. Jo kakta susiraukšlėjo.

Jis pasakė:

– Kaip čia geriau pasakius? Atsisakyti – taip, tai buvo mano pirmoji reakcija. Bet aš nežinau... Kartais būna toks jausmas. Atrodo, kad aš kažką nežymiai užuodžiu...

Misteris Saterveitas pastarąjį pareiškimą išklausė gana rimtai.

– O? – tarė jis. – Tai įdomu...

– Man atrodo, – tęsė Erkiulis Puaro, – kad toks žmogus, kokį jūs man nupasakojote, gali būti labai pažeidžiamas...

– Pažeidžiamas? – paklausė misteris Saterveitas. Akimirką jis atrodė nustebęs. Tai nebuvo tas žodis, kurį jis lengvai galėtų susieti su Govisu Čeveniksu-Gor. Jis iš lėto pasakė:

– Aš manau, jog suprantu, ką jūs turite galvoje.

– Tokie žmonės yra užsidarę savo šarvuose – tokie šarvai! Tai neturi nieko bendro su kryžiuočių šarvais – tai arogancijos, išdidumo, savigarbos šarvai. Šie šarvai tam tikra prasme teikia apsaugą, nuo jų atšoka kasdieninio gyvenimo strėlės. Bet čia yra ir pavojus; *kartais apsišarvavęs žmogus gali nė nežinoti, kad jį kažkas puola.* Jis gali būti lėtas matyti, lėtas girdėti – lėtas netgi pajusti.

Jis nutilo ir pakitusiu balsu paklausė:

– Kokia yra sero Goviso šeimos sudėtis?

– Yra Vanda – jo žmona. Anksčiau ji buvo Arbetnot – labai graži mergaitė. Ji ir dabar pakankamai graži mo-

teris. Nors labai neaiški. Atsidavusi Govisui. Aš manau, kad ji turi polinkį į okultizmą. Nešioja amuletus ir skarabėjas ir įsivaizduoja esanti persikūnijusi Egipto karalienė... Dar yra Rūta – įvaikinta duktė. Savo vaikų jie neturi. Labai patraukli šiuolaikinė mergina. Štai ir visa šeima. Išskyrus, žinoma, Hugo Trentą. Jis yra Goviso sūnėnas. Pamela Čeveniks-Gor ištekėjo už Redžio Trento ir Hugo yra jų vienintelis vaikas. Dabar jis jau našlaitis. Jis negali paveldėti titulo, žinoma, bet aš įsivaizduoju, kad jis paveldės didžiąją dalį Goviso pinigų. Gerai atrodantis berniokas, mėgsta bliuzą.

Puaro mąsliai palingavo galvą. Tuomet jis paklausė:

– Serui Govisui labai apmaudu, ar ne, kad jis neturi sūnaus, kuris paveldėtų jo vardą?

– Aš manau, kad jam tai didžiulis širdies skausmas.

– Giminės istorija, šeimos vardas – tai jo aistra?

– Taip.

Misteris Saterveitas kurį laiką tylėjo. Šis pokalbis jį labai sudomino. Galiausiai jis paklausė:

– Jūs matote konkrečių priežasčių vykti į Hemboro Klos?

Puaro lėtai papurtė galvą.

– Ne, – atsakė jis. – Kiek suprantu, čia apskritai nėra jokių priežasčių. Ir vis dėlto aš manau, kad važiuosiu.

Antras skyrius

Puaro sėdėjo pirmos klasės vagone, lekiančiame Anglijos užmiesčių vietovėmis.

Jis susimąstęs ištraukė iš kišenės kruopščiai sulankstytą telegramą, kurią atvertęs dar kartą perskaitė:

4.30 Penkreise sėskite į ekspresą ir pasakykite traukinio palydovui, kad sustotų Vimperlyje.
Čeveniksas-Gor.

Jis vėl sulankstė telegramą ir įsikišo į kišenę.

Traukinio palydovas buvo nuolankus. Džentelmenas vyksta į Hemboro Klos? O, taip, sero Čevenikso-Gor svečiai visuomet stabdo ekspresą Vimperlyje. „Tai ypatinga išimtis, sere."

Traukinio palydovas pasirodė vagone du kartus – pirmą kartą patikinti keliautoją, kad traukinys tikrai bus sustabdytas, ir antrą kartą pranešti, kad ekspresas vėluoja dešimčia minučių.

Traukinys turėjo atvykti 7.50, bet buvo lygiai dvi minutės po aštuonių, kai Erkiulis Puaro nulipo ant nedidukės stoties platformos ir įspraudė laukiamą pusės kronos monetą į budraus palydovo ranką.

Garvežys sušvilpė, ir Šiaurinis Ekspresas vėl pajudė-

jo. Aukštas vairuotojas, vilkintis tamsiai žalią uniformą, priėjo prie Puaro.

– Misteris Puaro? Į Hemboro Klos?

Jis pakėlė seklio tvarkingą sakvojažą, ir jie išėjo iš stoties. Čia laukė didelis „Rolsas“. Vairuotojas palaikė dureles, kol Puaro įlipo, ir jiedu nuvažiavo.

Po kokių dešimties minučių važiavimo kaimo keliukais su staigiais posūkiais, automobilis privažiavo plačius vartus su šonuose esančiais didžiuliais akmeniniais grifais.

Jie pravažiavo parką ir sustojo prie namo. Atsidarė durys, ir ant namo laiptų išdygo įspūdingų proporcijų vyresnysis liokajus.

– Misteris Puaro? Prašom čionai, sere.

Jis palydėjo jį koridoriumi ir toliau pro dešinėje pusėje esančias praviras duris.

– Misteris Erkiulis Puaro, – paskelbė jis.

Kambaryje buvo daug žmonių vakariniais drabužiais, ir įėjęs Puaro iškart suprato, kad jo pasirodymas nebuvo lauktas. Visų esančiųjų akys su nuoširdžia nuostaba įsmigo į jį.

Tuomet prie jo neryžtingai žengė aukšta moteris tamsiais žilstelėjusiais plaukais.

Puaro nusilenkė, paėmęs jos ranką.

– Atleiskite, madam, – pasakė jis. – Bijau, kad mano traukinys šiek tiek vėlavo.

– Visai ne, – neaiškiai tarė ledi Čeveniks-Gor. Jos akys vis dar mąsliai žiūrėjo į jį. – Visai, ne, misteri... ė... aš gerai neišgirdau...

– Erkiulis Puaro.

Jis savo vardą ištarė garsiai ir aiškiai.

Kažkur už nugaros jis išgirdo, kaip staiga kažkas įkvėpė.

Tuo pat metu jis aiškiai suprato, kad šeimininko kambaryje nebuvo. Jis švelniai paklausė:

– Jūs žinojote, kad aš atvyksiu, madam?

– O... o, taip... – Jos balsas skambėjo neįtikinamai. – Aš spėju... turiu galvoje, kad aš manau, jog žinojau, bet aš esu baisiai nepraktiška, mesjė Puaro. Aš viską pamirštu. – Jos balse skambėjo švelni melancholija. – Man kažką pasako. Atrodo, kad aš tai supratau – bet tie žodžiai paprasčiausiai neužsilaiko mano galvoje ir pradingsta! Pradingsta! Tarsi jų niekad ir nebuvo.

Tuomet su nežymiu atspalviu gerokai uždelstos pareigos ji apsidairė aplink ir sumurmėjo:

– Tikiuosi, kad jūs visus čia pažįstate.

Nors tai buvo aiškiai ne tas atvejis, bet ši nuvalkiota frazė ledi Čeveniks-Gor akivaizdžiai buvo būdas apsisaugoti nuo bereikalingų rūpesčių ir įtampos atsimenant teisingus žmonių vardus.

Dėdama didžiules pastangas įveikiant šios savotiškos situacijos sunkumus, ji pridūrė:

– Mano duktė – Rūta.

Mergina, stovinti priešais jį, taip pat buvo aukšta ir tamsi, bet tai buvo visai kito tipo asmenybė. Skirtingai nuo lygių ir nenusakomų ledi Čeveniks-Gor bruožų, ji turėjo dailią, kiek erelišką nosį, ir aiškų aštrių linijų žandikaulį. Jos juodi plaukai buvo sušukuoti atgal į nedidelį tankių garbanų kuokštą. Jos blizgantis veidas buvo skaisčiai raudonos spalvos, nors čia buvo ir nedidelis makiažo nuopelnas. Ji buvo, pamanė Erkiulis Puaro, viena gražiausių jo kada nors matytų merginų.

Taipogi jis pastebėjo, kad ji turėjo ne prastesnes už jos grožį smegenis, ir spėjo apie tam tikrą išdidumą bei tvirtą charakterį. Ji šiek tiek lėtai tarė žodžius, nors jam susidarė įspūdis, kad tai buvo daroma sąmoningai.

– Kaip nuostabu, – pasakė ji, – sulaukti tokio svečio, Erkiulio Puaro! Bočius norėjo padaryti mums siurprizą, aš manau.

– Tai jūs nežinojote apie mano atvykimą, madmuazele? – greitai paklausė jis.

– Visiškai nieko. Jei jūs jau čia, aš po pietų atsinešiu savo autografų knygą.

Koridoriuje pasigirdo gongo garsai, tuomet duryse pasirodė vyresnysis liokajus ir paskelbė:

– Pietūs paruošti.

Ir tuomet, prieš ištariant žodį „paruošti", atsitiko kažkoks labai neįprastas dalykas. Nepriekaištinga tarno kaukė akimirkai dingo, apnuogindama be galo apstulbusį žmogišką veidą...

Pasikeitimas buvo labai greitas, ir gerai apmokyto tarno kaukė sugrįžo taip pat greitai, todėl niekas, kas tuo metu į jį nežiūrėjo, šio pokyčio nepastebėjo. Tačiau Puaro tuo metu į jį žiūrėjo. Jį tai sudomino.

Liokajus dvejojo tarpduryje. Nors jo veidas atgavo nepriekaištingą medinę išraišką, jo laikysenoje buvo juntama tam tikra įtampa.

Ledi Čeveniks-Gor neužtikrintai pasakė:

– O, Dieve... tai visiškai nebūdinga. Iš tikrųjų, aš... niekas nežino, ką dabar daryti.

Rūta tarė Puaro:

– Šį ypatingą nustebimą, mesjė Puaro, reikėtų priskirti tam faktui, kad mano tėvas, pirmąkart per mažiausiai

dvidešimt metų, vėluoja pietauti.

– Tai labai neįprasta... – aimanavo ledi Čeveniks-Gor. – Govisas niekuomet...

Pagyvenęs vyras su tiesia kariška laikysena priėjo prie jos. Jis maloniai nusijuokė.

– Gerasis senasis Govisas! Pagaliau pavėlavo! Garbės žodis, tai bus puiki proga pasijuokti iš šio įvykio. Atsipalaidavęs apykaklės segutis, galbūt? Ar Govisas turi imunitetą mūsų žmogiškom silpnybėm?

Ledi Čeveniks-Gor pasakė tyliu, susimąsčiusiu balsu:

– Bet Govisas *niekada* nevėluoja.

Tai buvo beveik absurdiška, kokį nustėrimą sukėlė ši paprasta komplikacija. Ir vis tik Erkiuliui Puaro tai neatrodė absurdiška... Už šio nustėrimo jis jautė nerimą – galbūt netgi nuogąstavimą. Jam taip pat atrodė keista, kad Govisas Čeveniks-Gor nepasirodė pasveikinti svečio, kurį jis pakvietė tokiu paslaptingu būdu.

Tuo pat metu buvo aišku, kad niekas gerai nesuvokė, ką toliau daryti. Tai buvo precedento neturinti situacija, kurioje niekas nežinojo, kaip elgtis.

Galiausiai iniciatyvą perėmė ledi Čeveniks-Gor, jei tai būtų galima pavadinti iniciatyva. Jos veiksmai buvo nepaprastai migloti.

– Snelai, – pasakė ji, – ar jūsų šeimininkas..?

Ji nebaigė sakinio, su viltimi žiūrėdama į vyresnįjį liokajų.

Snelas, kuris aiškiai buvo pripratęs prie savo šeimininkės komunikavimo būdų, greitai atsakė į neapibrėžtą klausimą:

– Seras Govisas nusileido žemyn po septynių pen-

kios, ir nuėjo tiesiai į savo kabinetą.

– O, suprantu... – Jos burna liko atverta, o jos akys buvo kažkur toli. – Ar jūs nemanote... turiu galvoje, kad jis negirdėjo gongo?

– Manau, kad jis turėjo girdėti, ledi, nes gongas yra tiesiai prieš jo duris. Žinoma, aš nežinau, ar seras Govisas vis dar yra kabinete, kitaip aš jam būčiau pranešęs, kad pietūs paruošti. Ar man padaryti tai dabar, ledi?

Ledi Čeveniks-Gor priėmė pasiūlymą su akivaizdžiu palengvėjimu.

– O, ačiū jums, Snelai. Taip, pakvieskite. Taip, žinoma.

Liokajui išėjus, ji pasakė:

– Snelas yra tikras lobis. Aš visiškai juo pasitikiu. Iš tikrųjų net nežinau, ką aš *daryčiau* be Snelo.

Kažkas pritardamas sumurmėjo, bet daugiau nebuvo pratarta nė žodžio. Erkiulis Puaro, stebėdamas pilną žmonių kambarį su staiga padidėjusiu dėmesingumu, suprato, kad visi čia esantys buvo kažkokie įsitempę. Jis greitai akimis apmetė kambarį, mintyse sudarydamas apytikrią lentelę. Du pagyvenę vyrai, vienas kareiviškos laikysenos, kuris ką tik buvo kalbėjęs, ir liesas, santūrus žilaplaukis vyras su stipriai suspaustomis teisininko lūpomis. Du apyjauniai vyrai – labai skirtingo tipo. Vienas su ūsais ir su kuklios arogancijos šešėliu – jo spėjimu, tai galėtų būti sero Goviso sūnėnas, mėgstantis bliuzą. Kitas buvo su glotniais atgal sušukuotais plaukais ir gana ryškiu „geros išvaizdos“ stiliumi, kurį jis neabejodamas priskyrė žemesnei socialinei klasei. Taip pat buvo nedidelė vidutinio amžiaus moteris su pensnė ir inteligentiškomis akimis, bei mergina skaisčiai rusvais plaukais.

Duryse pasirodė Snelas. Jo laikysena buvo nepriekaištinga, bet ir šį kartą po bejausme vyresniojo liokajaus kauke matėsi sutrikimo ženklai.

– Atleiskite, ledi, kabineto durys yra užrakintos.

– Užrakintos?

Tai buvo vyro balsas – jaunas, budrus, su susijaudinimo gaidele. Tai buvo geros išvaizdos jaunuolis su atgal sušukuotais plaukais. Skubindamasis link durų, jis pasakė:

– Aš nueisiu pažiūrėti..?

Bet Puaro ramiai ir užtikrintai perėmė iniciatyvą. Jis tai padarė taip natūraliai, kad nė vienam nepasirodė keista, kodėl šis nepažįstamasis, kuris ką tik čionai atvyko, staiga ėmė vadovauti šiai situacijai.

– Eime į kabinetą, – pasakė jis.

Tuomet jis kreipėsi į Snelą:

– Malonėkite parodyti kelią.

Snelas pakluso. Puaro ėjo iš karto už jo, o toliau, kaip avių banda, sekė ir visi kiti.

Snelas nuvedė per didelę menę, praėjo pro didingus besišakojančius laiptus bei milžinišką seną laikrodį, pro gongą, ir toliau siauru koridoriumi, kurio gale buvo durys.

Čia Puaro aplenkė Snelą ir švelniai nuspaudė durų rankeną. Rankena pasisuko, bet durys neatsidarė. Puaro pirštų sąnariais švelniai pabeldė į duris. Jis beldė garsiau ir garsiau. Tuomet staiga nustojęs jis priklaupė ir pažvelgė pro rakto skylutę.

Jis lėtai atsistojo ir apsidairė. Jo veidas buvo rūstus.

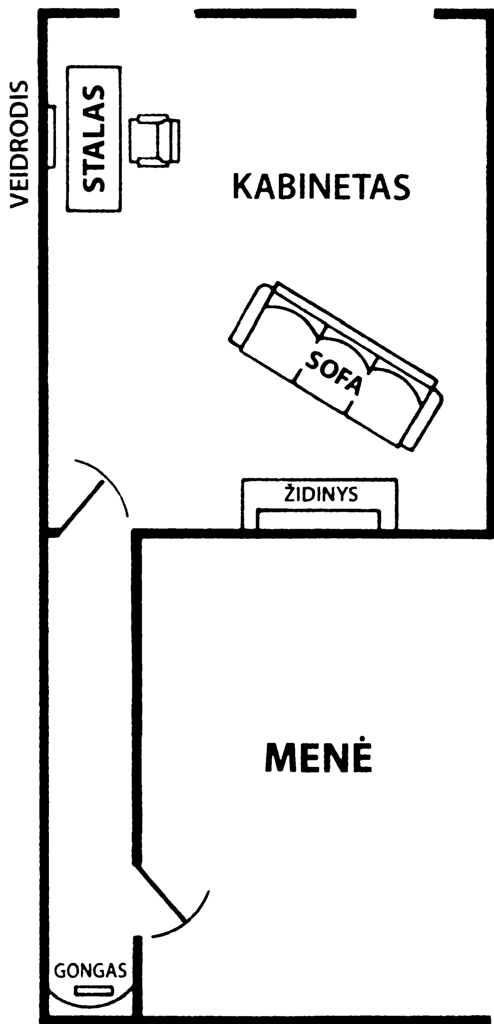
– Džentelmenai! – pasakė jis, – durys nedelsiant turi būti išlaužtos!

Jam vadovaujant du jauni vyrai, kurie buvo aukšti ir tvirtai sudėti, šturmavo duris. Tai nebuvo lengva užduotis. Hemboro Klos durys buvo solidžios.

Vis tik galiausiai spyna pasidavė, ir durys su skylančios medienos garsais atsivėrė į vidų.

Tuomet akimirkai visi sustingo tarpduryje, žiūrėdami į viduje atsivėrusį reginį. Šviesa buvo įjungta. Prie kairėje pusėje esančios sienos stovėjo didelis rašomasis raudonmedžio stalas. Kėdėje, pasisukęs ne į stalą, bet šonu į jį, atsukęs į juos nugarą, sėdėjo didelis susikūprinęs vyras. Jo galva ir viršutinė kūno dalis buvo nusvirusi į dešinę pusę, ir jo dešinė ranka kabojo ore. Tiesiai po ja ant kilimo gulėjo nedidelis blizgantis pistoletas...

Nebuvo jokios vietos interpretacijoms. Viskas buvo aišku. Seras Govisas Čeveniks-Gor nusišovė.

VEIDRODIS
STALAS
KABINETAS
SOFA
ŽIDINYS
MENĖ
GONGAS

Trečias skyrius

Kurį laiką grupelė žmonių stovėjo nejudėdama tarpduryje ir spoksojo į šį reginį. Tuomet į priekį žengė Puaro.

Tuo pat metu Hugo Trentas aiškiai ištarė:

– O Dieve, jis nusišovė!

Po to ledi Čeveniks-Gor ėmė dejuoti drebančiu balsu.

– O, Govisai... Govisai!

Atsigręžęs per petį Puaro griežtai pasakė:

– Išveskite ledi Čeveniks-Gor. Jai čia nereikia būti.

Pagyvenęs kariškos išvaizdos vyras pakluso. Jis tarė:

– Eime, Vanda. Eime, brangioji. Jūs nieko negalite padaryti. Jau nieko nebesugrąžinsi. Eime, Rūta, prižiūrėsi savo mamą.

Bet Rūta Čeveniks-Gor prasispraudė į kambarį ir atsistojo šalia Puaro, kai jis palinko virš bauginančiai susmukusios figūros – Heraklio sudėjimo vyro su vikingo barzda.

Ji pasakė tyliu įtemptu balsu, keistai nuosaikiu ir prislopintu:

– Jūs visiškai tikras, kad jis... miręs?

Puaro pažvelgė į ją.

Merginos veide atsispindėjo emocijos – griežtai su-

tramdytos ir kontroliuojamos emocijos – jis gerai nesuprato jos jausmų. Tai nebuvo širdgėla – tai buvo labiau panašu į šiek tiek gąsdinantį susijaudinimą.

Maža moteris su pensnė sumurmėjo:

– Jūsų mama, brangioji – ar jūs nemanote..?

Mergina raudonais plaukais suspigo plonu isterišku balsu:

– Vadinasi, tai nebuvo mašina ar šampano kamštis! Mes girdėjome *šūvį*...

Puaro atsisuko ir juos visus nužvelgė.

– Kažkas turi susisiekti su policija...

Rūta Čeveniks-Gor įsakmiai sušuko:

– Ne!

Pagyvenęs vyras teisininko veidu pasakė:

– Bijau, kad tai neišvengiama. Jūs tuo pasirūpinsite, Burovsai? Hugo..?

Puaro pasakė:

– Jūs esate misteris Hugo Trentas? – jis kreipėsi į vyrą su ūsais. – Manau, kad būtų gerai, jei visi, išskyrus jus ir mane, išeitų iš šio kambario.

Ir vėl dėl jo vadovavimo nekilo klausimų. Teisininkas išlydėjo visus pro duris. Puaro ir Hugo Trentas liko vieni.

Pastarasis spoksodamas paklausė:

– Palaukite – kas jūs esate? Turiu galvoje, kad aš jūsų visiškai nepažįstu. Ką jūs čia veikiate?

Puaro iš kišenės išsitraukė vizitinių kortelių dėklą ir padavė jam savo kortelę.

Hugo Trentas pasakė, spoksodamas į ją:

– Privatus detektyvas... ė? Žinoma, esu apie jus girdėjęs... Bet aš vis dar nesuprantu, ką jūs *čia* veikiate.

– Jūs nežinojote, kad jūsų dėdė... jis buvo jūsų dėdė, tiesa..?

Hugo akys trumpam nukrypo į lavoną.

– Bočius? Taip, jis iš tiesų buvo mano dėdė.

– Jūs nežinojote, kad jis mane pakvietė?

Hugo lėtai papurtė galvą. Jis iš lėto pasakė:

– Apie tai nieko negirdėjau.

Jo balse girdėjosi emocijos, kurias būtų gana sunku apibrėžti. Jo veidas buvo medinis ir kvailas – viena iš tų išraiškų, pamanė Puaro, kurios praverčia stresų metu.

Puaro ramiai pasakė:

– Mes esame Vestšyre, ar ne? Aš puikiai pažįstu jūsų policijos viršininką, majorą Ridlą.

Hugo pasakė:

– Ridlas gyvena už kokio pusmylio. Jis galbūt ir pats ateis.

– Tai būtų labai patogu, – pasakė Puaro.

Jis ėmė palengva slampinėti po kambarį. Jis atitraukė užuolaidas ir švelniai patikrino stiklines duris į terasą. Jos buvo uždarytos.

Ant sienos virš rašomojo stalo kabėjo apvalus veidrodis. Veidrodis buvo suskilęs. Puaro pasilenkė ir pakėlė kažkokį nedidelį daiktą.

– Kas tai? – paklausė Hugo Tentas.

– Kulka.

– Ji praskriejo pro jo galvą ir sudaužė veidrodį?

– Atrodo, kad taip.

Puaro skrupulingai padėjo kulką į tą pačią vietą, kur buvo ją radęs. Jis priėjo prie stalo. Ant jo gulėjo kruopščiai į krūveles sudėti popieriai. Ant aplanko gulėjo palaidas popieriaus lapas su didelėmis raidėmis ATLEISKI-

TE, užrašytomis drebančia ranka.

Hugo pasakė:

– Jis turėjo tai parašyti prieš pat... kai tai padarė.

Puaro susimąstęs linktelėjo.

Jis vėl pažvelgė į suskilusį veidrodį, tada į vyro kūną. Jo kakta kiek susiraukė, tarsi jį kas nors glumintų. Jis priėjo prie durų, kurios kabėjo kiek persikreipusios su sulaužyta spyna. Duryse nebuvo rakto, ką jis ir taip žinojo – priešingu atveju jam nebūtų pavykę pažvelgti pro rakto skylutę. Ant grindų jo taip pat nesimatė. Puaro pasilenkė virš kūno ir pirštais perbėgo per jį.

– Taip, – pasakė jis. – Raktas yra jo kišenėje.

Hugo išsitraukė portsigarą ir užsidegė cigaretę. Jis kalbėjo kimiu balsu.

– Viskas atrodo pakankamai aiškiai, – pasakė jis. – Mano dėdė užsirakino šiame kambaryje, parašė šį žodį ant popieriaus lapo ir nusišovė.

Puaro mąsliai linksėjo galvą. Hugo tęsė:

– Bet aš nesuprantu, kodėl jis pasikvietė jus. Ką visa tai reiškia?

– Tai jau sunkiau paaiškinti. Kol mes laukiame valdžios atstovų, misteri Trentai, galbūt jūs galėtumėte man tiksliau pasakyti, kas yra tie žmonės, kuriuos aš sutikau atvykęs čionai šį vakarą?

– Kas jie yra? – Hugo mintys buvo kažkur kitur. – O, taip, žinoma. Atleiskite. Galbūt prisėsime? – Jis parodė į sofą, esančiame tolimiausiame nuo lavono kampe. Jis tęsė, kalbėdamas su pertrūkiais. – Na, čia buvo Vanda, mano teta. Ir Rūta, mano pusseserė. Bet jūs jas žinote. Kitos merginos vardas yra Suzana Kerdvel. Ji tiesiog čia viešėjo. Dar yra pulkininkas Beris. Jis senas šeimos draugas.

Ir misteris Forbsas. Jis taip pat senas draugas, neskaitant to, kad taipogi yra šeimos teisininkas ir panašiai. Abu bičiuliai jautė aistrą Vandai, kai ji dar buvo jauna, ir jie vis dar jaučia jai prieraišumą. Ir juokinga, ir graudu. Tuomet dar yra Godfris Burovsas, bočiaus – turiu galvoje savo dėdę – sekretorius, ir mis Lingad, kuri atvyko jam padėti rašyti Čeveniksų-Gor istoriją. Ji ruošia istorinę medžiagą rašytojams. Šiuo atveju jos netrūksta, aš manau.

Puaro linktelėjo. Tuomet jis pasakė:

– Ir kaip aš supratau, jūs iš tiesų girdėjote šūvį, nuo kurio mirė jūsų dėdė?

– Taip, mes girdėjome. Manėme, kad tai šampano kamštis – bent jau aš taip maniau. Suzana ir mis Lingad pamanė, kad tai šovė automobilio variklis – kelias praeina visai šalia, žinote.

– Kada tai buvo?

– O, maždaug po aštuonių dešimt. Snelas buvo ką tik pirmą kartą paskambinęs gongu.

– Ir kur jūs buvote, kai išgirdote šūvį?

– Menėje. Mes... mes visi juokėmės, žinote, ginčydamiesi, iš kur atsklido garsas. Aš sakiau, kad jis pasigirdo iš valgomojo, Suzana sakė, kad iš svetainės pusės, mis Lagard pasirodė, kad garsas sklido kažkur nuo laiptų, ir Snelas sakė, kad garsas atsklido iš lauko nuo kelio pusės, tik jis girdėjosi pro virš laiptų esančius langus. Suzana paklausė: „Ar dar yra kokių teorijų?“ O aš nusijuokiau ir pasakiau, kad čia niekuomet netrūko žmogžudysčių! Dabar baisiai nemalonu tai prisiminti.

Jo veidas nervingai trūkčiojo.

– Ir niekas nepagalvojo, kad seras Govisas galėjo nusišauti?

– Ne, žinoma, ne.

– Jūs apskritai neturite jokių minčių, kodėl jis galėjo nusišauti?

Hugo iš lėto pasakė:

– Na, taip aš galbūt nesakyčiau...

– Jūs *turite* kokių minčių?

– Taip... Na, tai sunku paaiškinti. Be abejonės, aš nesitikėjau, kad jis gali nusižudyti, bet vėlgi, aš nesu pernelyg nustebęs. Tiesą sakant, mano dėdė buvo visiškai pamišęs, mesjė Puaro. Visi tai žino.

– Ir jums tai atrodo pakankamas paaiškinimas?

– Na, žmonės nusišauna ir būdami truputį pakvaišę.

– Toks paaiškinimas žavi savo paprastumu.

Hugo spoksojo.

Puaro vėl atsistojo ir ėmė be tikslo vaikštinėti po kambarį. Jis buvo patogiai apstatytas, daugiausia solidžiu Viktorijos epochos stiliumi. Sunkios knygų spintos, didžiuliai krėslai, keletas tikrų aštuonioliktо amžiaus kėdžių. Daug papuošimų nebuvo, bet keletas bronzinių dalykėlių ant židinio atbrailos patraukė Puaro dėmesį ir akivaizdžiai sukėlė jo susižavėjimą. Jis vieną po kito juos pakėlė, rūpestingai apžiūrėdamas ir kruopščiai pastatydamas atgal į tą pačią vietą. Nuo vienos kairėje stovinčios statulėlės jis nagu kažką nukrapštė.

– Kas ten yra? – be didelio susidomėjimo paklausė Hugo.

– Nieko ypatingo. Mažytė veidrodžio šukė.

Hugo pasakė:

– Įdomu, kad šūvis suskaldė veidrodį. Sudužęs veidrodis reiškia nelaimę. Vargšas senasis Govisas... Manau, kad jo laimė tęsėsi šiek tiek per ilgai.

– Jūsų dėdė buvo laimingas žmogus?

Hugo trumpai nusijuokė.

– O, jo laimė tapo priežodžiu! Viskas, prie ko jis prisiliesdavo, pavirsdavo auksu! Jei jis statydavo ant lenktynių žirgo, nesančiu favoritu, jis lengvai laimėdavo! Jei jis investuodavo į abejotiną kasyklą, jie tuoj pat atrasdavo rūdos gyslą! Jis visuomet išnešdavo sveiką kailį iš pačių sunkiausių situacijų. Jis ne kartą per stebuklą išgelbėjo savo gyvybę. Tam tikru atžvilgiu jis buvo šaunus bičiulis, žinote. Jis tikrai daug kur buvo ir daug ką matė – daugiau nei dauguma jo kartos žmonių.

Puaro tęsė pokalbį:

– Ar jūs buvote prisirišęs prie savo dėdės, misteri Trentai?

Atrodė, jog Hugo Trentą klausimas šiek tiek išgąsdino.

– O... ė... taip, žinoma, – kažkaip neaiškiai pasakė jis. – Žinote, kartais su juo būdavo truputį sunku. Baisi įtampa gyvenant kartu, ir visa kita. Laimei, aš jį ne per dažniausiai matydavau.

– Ar *jis* jus mėgo?

– Žiūrint iš šalies, to nepasakytum! Tiesą sakant, mano egzistavimas jį greičiau erzino.

– Dėl kokių priežasčių, misteri Trentai?

– Na, matote, jis neturėjo savo sūnaus – ir dėl to jis labai krimtosi. Jis buvo pakvaišęs dėl šeimos ir taip toliau. Aš manau, kad suvokimas, jog sulig jo mirtimi Čeveniksų-Gor giminė nustos egzistavusi, skaudino jį iki pat širdies gelmių. Žinote, ši giminė yra nuo pat normandų užkariavimo laikų. Bočius buvo paskutinysis iš jų. Jo požiūriu tai buvo žeminantis dalykas.

– Pats jūs nepritarėte šiems jausmams?

Hugo gūžtelėjo pečiais.

– Visi šie dalykai man atrodo jau atgyvenę.

– Kas bus su nuosavybe?

– Gerai nežinau. Galėtų man atitekti. Arba jis galėjo palikti Rūtai. Galbūt tai priklausys Vandai, kol ji dar gyva.

– Jūsų dėdė, be abejo, neskelbė savo ketinimų?

– Na, jis turėjo tam tikrų minčių.

– Kokių?

– Jo idėja buvo ta, kad mes su Rūta susituoktume.

– Tai neabejotinai labai tinkama mintis.

– Visiškai sutinku. Bet Rūta... na, Rūta turi savo labai aiškų požiūrį į gyvenimą. Matote, ji yra nepaprastai patraukli moteris, ir ji tai žino. Bet ji visai neskuba tuoktis ir pradėti šeimyninį gyvenimą.

Puaro palinko į priekį.

– Bet jūs pats norėtumėte, misteri Trentai?

Hugo atsakė nuobodžiaujančiu tonu:

– Iš tikrųjų šiais laikais aš nematau jokio skirtumo, su kuo tu susituoki. Išsiskirti yra taip paprasta. Jei tu negali sugyventi, nėra nieko lengviau, kaip perkirsti mazgą ir pradėti iš naujo.

Atsidarė durys ir įėjo Forbsas su aukštu, puošniai atrodančiu vyru.

Pastarasis linktelėjo Trentui.

– Sveiki, Hugo. Aš jus labai užjaučiu dėl to, kas įvyko. Labai nemaloni žinia.

Erkiulis Puaro žengė į priekį.

– Kaip jūs laikotės, majore Ridlai? Jūs mane atsimenate?

– Taip, iš tikrųjų. – Policijos viršininkas paspaudė ranką. – Tai *jūs* taip pat čia esate?

Jo balsas buvo kiek susimąstęs. Jis smalsiai žvilgtelėjo į Puaro.

Ketvirtas skyrius

– Na? – pasakė majoras Ridlas.

Tai buvo po dvidešimties minučių. Policijos viršininko klausiamas „Na?" buvo skirtas policijos gydytojui – ištįsusiam pagyvenusiam vyriškiui žilais plaukais.

Pastarasis gūžtelėjo pečiais.

– Jis mirė daugiau nei prieš pusvalandį – bet ne daugiau kaip prieš valandą. Jūs nemėgstate techninių terminų, kaip žinau, taigi pasistengsiu apsieiti be jų. Vyras mirė nuo šūvio į galvą, pistoletas buvo už kelių colių nuo dešiniojo smilkinio. Kulka perskrodė smegenis ir išėjo per kitą pusę.

– Kuo puikiausiai atitinka savižudybės versiją?

– O, taip, kuo puikiausiai. Kūnas tuomet sudribo kėdėje, o pistoletas iškrito iš jo rankos.

– Jūs turite kulką?

– Taip. – Gydytojas ją parodė.

– Gerai, – pasakė majoras Ridlas. – Palyginsime jos žymes su pistoleto žymėmis. Džiaugiuosi, kad tai paprastas atvejis ir nėra jokių neaiškumų.

Erkiulis Puaro švelniai paklausė:

– Jūs esate tikras, kad nėra jokių neaiškumų, daktare?

Daktaras iš lėto atsakė:

– Na, mano manymu, vieną dalyką galima būtų pavadinti truputį keistu. Jei jis nusišovė, tuo metu jis turėtų būti kiek palinkęs į dešinę. Priešingu atveju kulka būtų atsimušusi į sieną *po* veidrodžiu, o ne pataikiusi į jo vidurį.

– Nepatogi padėtis savižudybei, – pasakė Puaro.

Daktaras patraukė pečiais.

– Na, patogumas... kai žmogus ketina pasitraukti iš gyvenimo... – Jis paliko sakinį neužbaigtą.

Majoras Ridlas paklausė:

– Ar kūną jau galima patraukti?

– O, taip. Aš jau baigiau pomirtinę apžiūrą.

– O kaip jūs, inspektoriau? – majoras Ridlas kreipėsi į aukštą vyrą abejingu veidu, vilkintį civiliais drabužiais.

– Viskas tvarkoj, sere. Padarėme viską, ką reikėjo. Ant pistoleto tiktai velionio pirštų atspaudai.

– Tuomet galite patraukti.

Goviso Čevenikso-Gor palaikai buvo išnešti. Policijos viršininkas ir Puaro liko kartu.

– Na, – pasakė Ridlas, – viskas atrodo pakankamai aišku ir akivaizdu. Durys užrakintos, langai uždaryti, raktas nuo durų mirusiojo kišenėje. Viskas kaip ant delno, išskyrus vieną aplinkybę.

– Ir kas gi tai yra, mano drauge? – pasidomėjo Puaro.

– *Jūs*! – tiesmukai pasakė Ridlas. – Ką *jūs* čia veikiate?

Užuot atsakęs, Puaro jam ištiesė laišką, kurį buvo gavęs iš mirusiojo prieš savaitę, ir telegramą, kuri galiausiai jį čionai ir atvedė.

– Hump, – pratarė policijos viršininkas. – Įdomu.

Mes turime tai išsiaiškinti. Sakyčiau, kad tai tiesiogiai susiję su jo savižudybe.

– Sutinku.

– Mes turime patikrinti, kas yra namuose.

– Vardus aš jums galiu pasakyti. Aš jau tai sužinojau iš misterio Trento.

Jis atkartojo vardų sąrašą.

– Galbūt jūs, majore Ridlai, kažką žinote apie tuos žmones?

– Be abejo, kai ką aš apie juos žinau. Ledi Čeveniks-Gor yra savotiškai pamišusi, kaip ir senasis seras Govisas. Jie buvo vienas antram atsidavę – ir abu gana pakvaišę. Ji labiausiai miglota būtybė šioje žemėje, su kartais pasireiškiančiu tokiu atsitiktiniu įžvalgumu, kad belieka tik stebėtis – tarsi pirštu į akį. Žmonės iš jos pasišaipo. Manau, kad ji tai žino, bet jai tai nerūpi. Ji visiškai neturi humoro jausmo.

– Mis Čeveniks-Gor yra tik įvaikinta duktė, jei neklystu?

– Taip.

– Labai graži jauna ledi.

– Ji yra velniškai patraukli mergina. Sukėlė tikrą sumaištį aplink esančio jaunimo tarpe. Apsuka aplink pirštą ir paskui juokiasi iš jų. Gražiai sėdi balne, ir turi nuostabias rankas.

– Na, šiuo metu mums tai nerūpi.

– Ė... ne, galbūt ne... na, apie kitus žmones. Pažįstu senąjį Berį, žinoma. Jis čia praleidžia didžiąją laiko dalį. Naminis katinas, galima sakyti. Kaip asmeninis ledi Čeveniks-Gor adjutantas. Jis labai senas šeimos draugas. Jie pažinojo jį visą gyvenimą. Mano manymu, seras Govisas

su juo kartu turėjo reikalų kažkokioje kompanijoje, kurios direktoriumi buvo Beris.

– Osvaldas Forbsas, ar jūs ką nors žinote apie jį?

– Manau, kad esu jį kartą sutikęs.

– Mis Lingad?

– Apie ją nieko nesu girdėjęs.

– Mis Suzana Kordvel?

– Gerai atrodanti mergina rusvais plaukais? Per pastarąsias keletą dienų mačiau ją su Rūta Čeveniks-Gor.

– Misteris Burovsas?

– Taip, aš jį pažįstu. Čevenikso-Gor sekretorius. Tarp mūsų kalbant, aš pernelyg juo nepasitikiu. Jis gerai atrodo, ir jis tai žino. Bet toli gražu ne šilkinis.

– Ar jis jau seniai dirbo pas serą Govisą?

– Apie pora metų, aš manau.

– Ir daugiau nėra nieko...

Puaro nutilo.

Į kambarį įlėkė aukštas šviesiaplaukis vyras kasdieniu kostiumu. Jis buvo uždusęs ir susijaudinęs.

– Labas vakaras, majore Ridlai. Išgirdau kalbas, kad nusišovė seras Govisas, ir atlėkiau čionai. Snelas man tai patvirtino. Tai neįtikėtina! Aš vis dar negaliu tuo patikėti!

– Tai tikra tiesa, Leikai. Leiskite jus pristatyti. Tai kapitonas Leikas, sero Goviso turto agentas. Mesjė Puaro, apie kurį jūs galbūt esate girdėjęs.

Leiko veidas nušvito.

– Mesjė Erkiulis Puaro? Man be galo malonu su jumis susipažinti. Bent jau... – Jis nutilo, ir žavinga šypsena greitai dingo – jis atrodė sunerimęs ir prislėgtas. – Čia nėra nieko... įtartino – dėl šios savižudybės, ar ne, sere?

– Kodėl kas nors turėtų būti „įtartino“, kaip jūs išsireiškėte? – griežtai paklausė policijos viršininkas.

– Turiu galvoje, kad čia yra Puaro. O, ir kadangi visas šis reikalas atrodo neįtikėtinai!

– Ne, ne, – greitai pasakė Puaro. – Mano atvykimas nesusijęs su sero Goviso mirtimi. Aš jau buvau name – kaip svečias.

– O, suprantu. Keista, jis man nieko nesakė apie jūsų apsilankymą, kai mes juo peržiūrinėjome sąskaitas šią popietę.

Puaro ramiai pasakė:

– Jūs du kartus pavartojote žodį „neįtikėtina“, kapitone Leikai. Ar jus taip nustebino sero Goviso savižudybė?

– Taip, iš tikrųjų. Be abejo, jis buvo visai pakvaišęs, visi tai žino. Bet vis dėlto aš negaliu įsivaizduoti jo galvojant, kad pasaulis galėtų be jo išsiversti.

– Taip, – pasakė Puaro. – Čia yra klausimas. – Jis vertinančiu žvilgsniu pažvelgė į atvirą ir protingą jaunuolio veidą.

Majoras Ridlas atsikosėjo.

– Jei jau jūs esate čia, kapitone Leikai, tai galbūt prisėsite ir atsakysite į keletą klausimų.

– Žinoma, sere.

Leikas paėmė priešais juodu stovėjusią kėdę.

– Kada jūs paskutinį kartą matėte serą Govisą?

– Šią popietę, prieš tris. Reikėjo peržiūrėti keletą sąskaitų ir spręsti klausimą dėl naujo nuomininko vienam iš ūkių.

– Kaip ilgai jūs buvote kartu?

– Gal kokį pusvalandį.

– Gerai pagalvokite ir pasakykite man, ar jūs nieko neįprasto nepastebėjote jo elgsenoje?

Jaunuolis svarstė.

– Ne, nemanau. Galbūt jis buvo truputį susijaudinęs – bet jam tai buvo įprasta.

– Ar jis nepasirodė jums kažkaip prislėgtas?

– O, ne, jis buvo gerai nusiteikęs. Pastaruoju metu jis labai džiaugėsi rašydamas šeimos istoriją.

– Kiek laiko jis ją rašė?

– Jis pradėjo maždaug prieš pusmetį.

– Ar nuo tada, kai atvyko mis Lingad?

– Ne. Ji atvyko prieš kokius du mėnesius, kai jis suprato pats negalėsiąs surinkti visos reikiamos medžiagos.

– Ir, jūsų manymu, jis tuo džiaugėsi?

– O, tiesiog nepaprastai! Jis iš tikrųjų manė, kad šiame pasaulyje apart jo šeimos daugiau niekas neturi reikšmės.

Jaunuolio balse akimirkai pasigirdo kartėlis.

– Ir, kiek jums yra žinoma, seras Govisas neturėjo jokių rūpesčių?

Buvo nežymi – labai nežymi – pauzė prieš jam atsakant.

– Ne.

Puaro netikėtai įterpė klausimą:

– Ar seras Govisas, jūsų manymu, neturėjo kokių nors rūpesčių dėl savo dukters?

– Savo dukters?

– Būtent.

– Bent jau kiek man žinoma, ne, – ryžtingai atsakė jaunuolis.

Puaro daugiau nieko nesakė. Majoras Ridlas tarė:

– Ką gi, ačiū jums, Leikai. Galbūt jūs būsite netoliese, tuo atveju, jei dar norėčiau ko nors jus paklausti?

– Žinoma, sere. – Jis atsistojo. – Ar dar galiu kuo padėti?

– Taip. Galite atsiųsti čionai vyresnįjį liokajų. Ir galbūt jūs sužinotumėte, kaip jaučiasi ledi Čeveniks-Gor, ir ar aš galėčiau su ja dabar persimesti keliais žodžiais, ar ji dabar per daug prislėgta?

Jaunuolis linktelėjo ir išėjo iš kambario greitu ryžtingu žingsniu.

– Patraukli asmenybė, – pasakė Erkiulis Puaro.

– Taip, malonus bičiulis, ir gerai atlieka savo darbą. Visi jį mėgsta.

Penktas skyrius

– Sėskite, Snelai, – pasiūlė majoras Ridlas draugišku balsu. – Aš jums turiu daugybę klausimų, nors ir manau, kad jūs patyrėte šoką.

– O, iš tikrųjų, sere. Ačiū, sere. – Snelas atsisėdo taip nepatraukdamas dėmesio, tarsi būtų likęs stovėti.

– Jūs jau čia seniai dirbate, ar ne?

– Šešiolika metų, sere, nuo to laiko, kai seras Govisas... ė... įsikūrė, taip sakant.

– Ak taip, žinoma, jūsų šeimininkas savo laiku buvo didelis keliauninkas.

– Taip, sere. Jis dalyvavo ekspedicijoje į žemės ašigalį ir aplankė daugybę kitų įdomių vietų.

– Dabar, Snelai, ar galite man pasakyti, kada paskutinį kartą šią popietę matėte savo šeimininką?

– Aš buvau valgomajame, sere, prižiūrėdamas, kad stalas būtų tinkamai padengtas. Durys į menę buvo praviros, ir aš mačiau, kaip seras Govisas nusileido laiptais, perėjo menę ir koridoriumi nuėjo į savo kabinetą.

– Kelintą valandą tai buvo?

– Tai buvo prieš aštuonias. Galėjo būti be penkių aštuonios.

– Ir tai buvo paskutinis kartas, kai jį matėte?

– Taip, sere.

– Ar jūs girdėjote šūvį?

– O, taip, sere, iš tiesų; bet tuo metu aš apie tai nė nepagalvojau – kaipgi aš galėčiau?

– Ką jūs pagalvojote?

– Aš pamaniau, jog tai mašina, sere. Kelias yra gana netoli nuo parko sienos. Arba tai galėjo būti šūvis miške – brakonierius, galbūt. Aš nė neįsivaizdavau...

Majoras Ridlas jį nutraukė.

– Kelinta buvo valanda?

– Buvo lygiai aštuonios minutės po aštuonių, sere.

Policijos viršininkas griežtai paklausė:

– Kaip jūs taip tiksliai nustatėte laiką?

– Tai nebuvo sunku, sere. Aš ką tik pirmą kartą paskambinau gongu.

– Pirmą kartą gongu?

– Taip, sere. Pagal sero Goviso nurodymą pirmasis gongas turėdavo nuskambėti septyniomis minutėmis anksčiau, nei tikrasis pietų gongas. Jis labai žiūrėjo, sere, kad visi būtų susirinkę svetainėje ir būtų pasiruošę, kai suskamba antrasis gongas. Kai aš paskambindavau antrą kartą, aš eidavau į svetainę ir paskelbdavau pietus esant paruoštus, ir tuomet visi įeidavo į valgomąjį.

– Dabar aš suprantu, – pasakė Erkiulis Puaro, – kodėl jūs atrodėte toks nustebęs, kai šį vakarą paskelbėte pietų pradžią. Seras Georgas paprastai tuo metu būdavo svetainėje?

– Dar nėra taip buvę, kad jo ten nebūtų, sere. Man tai buvo šokas. Aš pamaniau...

Majoras Ridlas vėl mitriai jį pertraukė:

– Kiti taip pat paprastai būdavo ten?

Snelas atsikosėjo.

– Kiekvienas, kas pavėluodavo pietums, sere, jau nie-

kuomet nebūdavo kviečiamas į namus.

– Hm, labai drastiška.

– Seras Georgas, sere, pasamdė virėją, kuris anksčiau dirbo pas Moravijos imperatorių. Jis sakydavo, sere, kad pietūs tokie pat svarbūs, kaip ir religinis ritualas.

– O kaip dėl jo paties šeimos?

– Ledi Čeveniks-Gor visuomet skrupulingai stengėsi jo nenuliūdinti, sere, ir netgi mis Rūta nedrįso vėluoti.

– Įdomu, – sumurmėjo Erkiulis Puaro.

– Suprantu, – pasakė Ridlas. – Taigi, pietūs prasidėdavo penkiolika po aštuonių, ir jūs pirmą kartą paskambinote aštuonios minutės po aštuonių, kaip visuomet.

– Taip, sere, bet tai nebuvo kaip visuomet. Paprastai pietūs būdavo aštuntą. Seras Govisas pasakė, kad šį vakarą pietūs bus ketvirčiu valandos vėliau, nes jis laukia džentelmeno, atvykstančio vėlyvu traukiniu.

Snelas kalbėdamas truputį linktelėjo į Puaro pusę.

– Kai jūsų šeimininkas ėjo į kabinetą, ar jis neatrodė kaip nors susijaudinęs ar susikrimtęs?

– Negaliu pasakyti, sere. Buvo per daug toli, kad galėčiau įvertinti jo išraišką. Tiesiog jį pastebėjau, ir tiek.

– Ar jis buvo vienas, kai ėjo į kabinetą?

– Taip, sere.

– Ar dar kas nors po jo ėjo į kabinetą?

– Negaliu pasakyti, sere. Po to aš nuėjau į bufetinę, ir buvau ten iki tol, kai pirmą kartą paskambinau gongu aštuonios minutės po aštuonių.

– Ir tuo metu jūs išgirdote šūvį?

– Taip, sere.

Puaro švelniai įterpė klausimą.

– Aš manau, kad kiti taip pat girdėjo šūvį?

– Taip, sere. Misteris Hugo ir mis Kordvel. Ir mis Lingad.

Puaro paklausė:

– Jie taip pat buvo menėje?

– Taip, sere, misteris Hugo paklausė, ar pietums bus šampano. Aš jam pasakiau, kad bus cheresas, reinvynis ir burgundiškas vynas.

– Jis pamanė, kad tai šovė šampano kamštis?

– Taip, sere.

– Bet niekas į tai rimtai nepažiūrėjo?

– O, ne, sere. Jie visi nuėjo į svetainę kalbėdami ir juokaudami.

– Kur buvo kiti namiškiai?

– Negaliu pasakyti, sere.

Majoras Ridlas paklausė:

– Ar jūs ką nors žinote apie šį pistoletą? – Jis parodė ginklą.

– O, taip, sere. Jis priklausė serui Govisui. Jis visuomet jį laikė šio rašomojo stalo stalčiuje.

– Ar paprastai jis buvo užtaisytas?

– Negaliu pasakyti, sere.

Majoras Ridlas padėjo pistoletą ir atsikosėjo.

– Dabar, Snelai, aš ketinu jums užduoti labai svarbų klausimą. Tikiuosi, kad jūs atsakysite sąžiningai, nieko neslėpdamas. *Ar jūs žinote kokias nors priežastis, kurios galėtų jūsų šeimininką pastūmėti į savižudybę?*

– Ne, sere. Nežinau jokių priežasčių.

– Ar sero Goviso elgesyje pastaruoju metu nebuvo nieko keisto? Nebuvo prislėgtas? Ar susirūpinęs?

Snelas apgailestaudamas atsikosėjo.

– Atleiskite, kad tai sakau, sere, bet seras Govisas vi-

suomet buvo toks, kad svetimiems jo elgesys atrodė truputį keistas. Jis buvo labai savotiškas džentelmenas, sere.

– Taip, taip, aš tą puikiai žinau.

– Pašaliniai, sere, ne visuomet suprasdavo serą Govisą.

Snelas žodį „suprasdavo" kažkaip ypatingai išskyrė.

– Žinau, žinau. Bet ar nebuvo nieko, kas *jums* būtų neįprasta?

Vyresnysis liokajus dvejojo.

– Aš manau, sere, kad seras Govisas buvo šiek tiek susirūpinęs, – galiausiai pasakė jis.

– Susirūpinęs ar prislėgtas?

– Nepasakyčiau, kad prislėgtas, sere. Bet susirūpinęs, taip.

– Ar jūs numanote, kas tai galėtų būti?

– Ne, sere.

– Ar tai nebuvo susiję su kokiu nors konkrečiu asmeniu, pavyzdžiui?

– Aš apskritai negalėčiau to pasakyti, sere. Bet kuriuo atveju, tai buvo tik mano įspūdis.

Puaro vėl paklausė.

– Ar jus nustebino jo savižudybė?

– Labai nustebino, sere. Man tai buvo baisus šokas. Niekuomet apie tai nebuvau nė pagalvojęs.

Puaro mąsliai linktelėjo.

Ridlas pažvelgė į jį, po to tarė:

– Gerai, Snelai, manau, kad tai viskas, ką mes norėjome iš jūsų sužinoti. Jūs esate tikras, kad daugiau nieko negalite pridurti – apie kokį neįprastą incidentą, pavyzdžiui, įvykusį pastarosiomis dienomis?

Liokajus stodamasis papurtė galvą.

– Nieko, sere, visiškai nieko.

– Tuomet galite eiti.

– Ačiū, sere.

Priėjęs prie durų Snelas sustojo ir atsitraukė į šalį. Į kambarį įėjo ledi Čeveniks-Gor.

Ji dėvėjo rytietiškai atrodančius purpurinę suknelę su oranžine šilkine skara, standžiai apvyniota aplink kūną. Jos veidas buvo romus, laikysena susikaupusi ir rami.

– Ledi Čeveniks-Gor. – Majoras Ridlas pašoko ant kojų.

Ji tarė:

– Man pasakė, jog norite su manimi pasikalbėti, taigi aš atėjau.

– Galbūt geriau eiti į kitą kambarį? Šis turėtų jums sukelti skausmą.

Ledi Čeveniks-Gor papurtė galvą ir atsisėdo ant vienos iš senovinių kėdžių. Ji sumurmėjo:

– O, ne, kokią tai turi reikšmę?

– Labai gerai, ledi Čeveniks-Gor, kad sugebate jausmus nustumti į šalį. Žinau, koks baisus šokas jums tai turėjo būti ir...

Ji pertraukė jį.

– Iš pradžių tai buvo greičiau šokas, – sutiko ji. Jos tonas buvo lengvas ir šnekus. – Bet iš tikrųjų, žinote, tokio dalyko kaip Mirtis neegzistuoja, yra tik Perėjimas. – Ji pridūrė: – Tiesą sakant, Govisas dabar stovi už jūsų kairiojo peties. Aš galiu jį aiškiai matyti.

Majoro Ridlo kairysis petys šiek tiek trūkčiojo. Jis mąsliai pažvelgė į ledi Čeveniks-Gor.

Ji nusišypsojo jam neaiškia laiminga šypsena.

– Žinoma, jūs tuo netikite! Nedaug žmonių tai žino.

Man dvasinis pasaulis yra toks pat realus, kaip ir šis. Prašome klausti manęs ko tik norite, ir nesirūpinkite, jog galite užgauti mano jausmus. Aš nė kiek nenuliūdusi. Suprantate, viskam yra Likimas. Niekas negali išvengti savo Karmos. Viskas atitinka – veidrodis, ir visa kita.

– Veidrodis, madam? – paklausė Puaro.

Ji neaiškiai palingavo galvą į veidrodžio pusę.

– Taip. Jis suskilęs, jūs matote. Tai simbolis! Jūs žinote Tenisono poemą? Aš ją skaičiau vaikystėje, nors, žinoma, tuo metu nesupratau paslaptingosios jos pusės. *„Veidrodis perskilo pusiau. „Prakeiksmas mane aplankė" – sušuko ledi Šalot".* Štai kas atsitiko Govisui. Staiga jį aplankė Prakeiksmas. Žinote, aš manau, kas prakeiksmas persekioja daugumą tokių senų šeimų... Veidrodis suskilo. Jis žinojo apie savo lemtį! *Prakeiksmas išsipildė*!

– Bet, madam, veidrodį sudaužė ne prakeiksmas – tai buvo kulka!

Ledi Čeveniks-Gor atsakė tuo pačiu saldžiai miglotu balsu:

– Iš tikrųjų tai vienas ir tas pats... Tai buvo Likimas.

– Bet jūsų vyras pats nusišovė.

Ledi Čeveniks-Gor atlaidžiai nusišypsojo.

– Žinoma, jis neturėjo to daryti. Bet Govisas visuomet buvo nekantrus. Jis negalėjo laukti. Jo valanda atėjo – ir jis išėjo jos pasitikti. Iš tikrųjų viskas yra paprasta.

Majoras Ridlas susierzinęs atsikosėjo ir reikliai paklausė:

– Tai jūs nenustebote, kad jūsų vyras nusižudė? Ar jūs ir tikėjotės panašaus dalyko?

– O, ne. – Jos akys plačiai atsimerkė. – Negali visuomet numatyti ateities. Govisas, be abejo, buvo labai keis-

tas vyras, labai savotiškas. Jis buvo visiškai nepanašus į kitus. Jis buvo vienas iš Didžiųjų, ir vėl gimusių. Jau kurį laiką aš tai žinojau. Manau, kad jis ir pats tai žinojo. Jam buvo labai sunku paklusti kvailiems nereikšmingiems kasdienio gyvenimo standartams. – Ji pridūrė, žiūrėdama pro majoro Ridlo petį: – Jis dabar šypsosi. Jis galvoja, kokie kvaili mes visi esame. Ir mes iš tikrųjų tokie. Tiesiog kaip vaikai. Vaizduojame, kad gyvenimas yra realus ir turi prasmę... Gyvenimas tėra didelė iliuzija.

Jausdamas kovojąs beprasmišką kovą, majoras Ridlas desperatiškai paklausė:

– Jūs galite ką nors iš esmės pasakyti, *kodėl* nusižudė jūsų vyras?

Ji gūžtelėjo savo plonais pečiais.

– Mus valdo jėgos – taip, jos mus valdo... Jūs to nesuprasite. Jūs judate tik materialinėje plotmėje.

Puaro atsikosėjo.

– Kalbant materialinėje plotmėje, madam, ar jūs ką nors žinote apie tai, kam jūsų vyras paliko savo pinigus?

– Pinigus? – ji spoksojo į Puaro. – Aš niekada negalvojau apie pinigus.

Jos tonas buvo paniekinamas.

Puaro perėjo prie kito klausimo.

– Kokiu laiku jūs nulipote žemyn pietauti šį vakarą?

– Laiku? Kas yra laikas? Begalybė, štai toks atsakymas. Laikas yra begalybė.

Puaro sumurmėjo:

– Bet jūsų vyras, madam, buvo labai skrupulingas laiko atžvilgiu – ir ypač, kaip man pasakė, dėl pietų laiko.

– Brangus Govisas, – ji atlaidžiai nusišypsojo. – Šiuo atžvilgiu jis buvo labai kvailas. Bet tai jam teikė džiaugs-

mą. Taigi mes niekuomet nevėluodavome.

– Ar jūs buvote svetainėje, madam, kai nuskambėjo pirmasis gongas?

– Ne, tuo metu aš buvau savo kambaryje.

– Ar jūs atsimenate, kas buvo svetainėje, kai jūs nusileidote?

– Beveik visi, aš manau, – neaiškiai pasakė ledi Čeveniks-Gor. – Ar tai turi reikšmę?

– Galbūt ir ne, – sutiko Puaro. – Bet yra dar kai kas. Ar jūsų vyras yra kada nors jums sakęs, kad jis įtaria esąs apiplėšinėjamas?

Neatrodė, kad šis klausimas būtų sudominęs ledi Čeveniks-Gor.

– Apiplėšinėjamas? Ne, aš taip nemanau.

– Apiplėšinėjamas, apgaudinėjamas – kažkokiu būdu patiriantis nuostolių.

– Ne. Ne, aš taip nemanau... Govisas būtų labai supykęs, jei kas nors išdrįstų kažką panašaus padaryti.

– Bet kuriuo atveju, jums jis nieko apie tai nebuvo užsiminęs?

– Ne – ne. – Ledi Čeveniks-Gor papurtė savo galvą, vis dar nerodydama deramo susidomėjimo. – Aš turėčiau atsiminti...

– Kada paskutinį kartą jūs matėte savo vyrą gyvą?

– Jis užsuko, kaip paprastai, leisdamasis žemyn pietauti. Tiesiog pasakė, kad eina žemyn.

– Apie ką jis daugiausia kalbėjo per pastarąsias kelias savaites?

– O, apie šeimos istoriją. Jam taip gerai su tuo sekėsi. Jis susirado tą juokingą moteriškę, neįkainojamąją mis Lingad. Ji ieškojo jam Britų muziejuje įvairių dalykų – ir

panašiai. Ji padėjo lordui Malkesteriui rašyti savo knygą, žinote. Ir ji buvo taktiška – turiu galvoje, ji nesiknaisiojo ten, kur nereikia. Galų gale, yra protėvių, kurie nenori sukelti nemalonių prisiminimų. Govisas buvo labai jautrus. Ji ir man padėjo. Ji surado man daugybę informacijos apie Hačepsutą*. Matote, aš esu persikūnijusi Hačepsuta.

Ledi Čeveniks-Gor šį pranešimą padarė ramiu balsu.

– Dar anksčiau, – tęsė ji, – aš buvau Atlantidos vaidilutė.

Majoras Ridlas truputį sujudėjo savo krėsle.

– Ė... ė... labai įdomu, – pasakė jis. – Ką gi, iš tikrųjų, ledi Čeveniks-Gor, manau, kad tai bus viskas. Labai miela iš jūsų pusės.

Ledi Čeveniks-Gor atsistojo, suimdama savo rytietiškus drabužius.

– Labos nakties, – pasakė ji. Tuomet ji pažvelgė majorui Ridlui už nugaros. – Labos nakties, brangusis Govisai. Norėčiau, kad tu ateitum, tačiau žinau, kad turi būti čia. – Ji pridūrė pamokomu tonu: – Tu turi būti toje vietoje, kur numirei, mažiausiai dvidešimt keturias valandas. Po to tu gali laisvai judėti ir bendrauti.

Ji išėjo iš kambario.

Majoras Ridlas nusišluostė kaktą.

– Ui, – sumurmėjo jis. – Ji gerokai labiau pamišusi, nei aš įsivaizdavau. Ar ji tikrai tiki šitom nesąmonėm?

Puaro mąsliai papurtė galvą.

– Galbūt jai tai dabar padeda, – pasakė jis. – Galbūt jai dabar reikia susikurti iliuzijų pasaulį, kuris padėtų jai

* Egipto faraonė

išvengti žiaurios savo vyro mirties tikrovės.

– Man ji atrodo beveik nepakaltinama, – pasakė majoras Ridlas. – Didžiulis nesąmonių kratinys ir nė vieno prasmingo žodžio.

– Ne, ne, mano drauge. Įdomu tai, kaip tarp kitko paminėjo Hugo Trentas, kad tarp jos tuščių plepalų yra atsitiktinių taiklių dūrių. Ji tai parodė išreikšdama pastabą apie mis Lingad taktiškumą nepabrėžiant nepageidaujamų dalykų protėvių gyvenime. Patikėkite, ledi Čeveniks-Gor nėra kvaila.

Jis atsistojo ir ėmė žingsniuoti po kambarį.

– Čia yra dalykų, kurie man nepatinka. Ne, man jie visiškai nepatinka.

Ridlas smalsiai pažvelgė į jį.

– Turite galvoje savižudybės motyvą?

– Savižudybė – savižudybė! Anaiptol taip nėra, sakau jums. *Čia neatitikimas psichologiniu požiūriu.* Ką apie save manė Čeveniksas-Gor? Gigantas, nepaprastai svarbus asmuo, visatos centras! Ar toks vyras galėtų save sunaikinti? Žinoma, ne. Kur kas labiau tikėtina, kad jis sunaikintų ką nors kitą – kokią niekingą žmogiškąją būtybę, skruzdėlę, išdrįsusią sukelti jo susierzinimą... Į tokį poelgį jis žiūrėtų kaip į būtiną veiksmą – kaip į šventą! Bet savęs sunaikinimas? Šitokio Aš?

– Visa tai suprantama, Puaro. Bet situacija pakankamai aiški. Durys užrakintos, raktas jo paties kišenėje. Langas su verandos durimis uždaryti. Aš žinau, kad tokie dalykai atsitinka knygose – bet realiame gyvenime aš niekada nesu su jais susidūręs. Kas nors dar?

– Taip, yra dar kai kas. – Puaro atsisėdo į kėdę. – Štai aš. Aš esu Čeveniksas-Gor. Aš sėdžiu prie savo stalo. Ir aš

apsisprendžiu nusižudyti – kadangi, matote, aš atradau kažkokį dalyką, suteršiantį mano šeimos vardą. Nėra labai įtikinama, bet teks tuo pasitenkinti.

Eh bien, ką aš darau? Ant popieriaus lapo sukeverzoju žodį ATLEISKITE. Taip, tai visai įmanoma. Tuomet aš atsidarau stalčių, išsitraukiu pistoletą, užtaisau jį, jei jis dar nėra užtaisytas, ir tuomet... aš nusišaunu? Ne, iš pradžių aš pasuku savo kėdę – taip, tuomet truputį pasvyru dešinėn – taip – tuomet pridedu pistoletą prie smilkinio ir šaunu!

Puaro pašoko nuo kėdės ir vaikštinėdamas aplink paklausė:

– Ar tai atrodo įtikinamai, leiskite paklausti? *Kam* reikėjo pasukti kėdę? Jei, pavyzdžiui, ant anos sienos kabėtų paveikslas, tuomet taip, tai galėtų būti paaiškinimas. Kažkoks paveikslas, kurį prieš mirdamas žmogus nori paskutinį kartą pamatyti, bet užuolaidos – *ah non*, tai atrodo neįtikinamai.

– Jis galėjo norėti pažvelgti pro langą. Paskutinį kartą pažvelgti į savo nuosavybę.

– Mano brangus drauge, jūs ir pats tai sakote be jokio įsitikinimo. Iš tiesų jūs žinote, kad tai yra nesąmonė. Aštuonios minutės po aštuonių buvo tamsu, ir, bet kuriuo atveju, užuolaidos buvo užtrauktos. Ne, čia turi būti kitas paaiškinimas...

– Aš matau vienintelį paaiškinimą. Govisas buvo pamišęs.

Puaro nepritariamai papurtė galvą.

Majoras Ridlas atsistojo.

– Ką gi, – tarė jis. – Pasikalbėkime su likusiais. Galbūt mes ką nors užčiuopsime.

Šeštas skyrius

Po sunkumų išgaunant informaciją iš ledi Čeveniks-Gor, majoras pajuto didelį palengvėjimą, pamatęs turėsiant reikalų su tokiu įžvalgiu teisininku, kaip Forbsas.

Misteris Forbsas kalbėjo labai atsargiai bei apdairiai, bet jo atsakymai buvo aiškūs ir konkretūs.

Jis pripažino, kas sero Goviso savižudybė jam buvo didelis smūgis. Jis niekuomet nepagalvojęs, kad toks žmogus, kaip seras Govisas, galėtų pakelti prieš save ranką. Jis nežinojo jokių priežasčių, kurios galėtų įtakoti tokį sprendimą.

– Seras Govisas buvo ne tik mano klientas, bet ir labai senas draugas. Aš jį pažinojau nuo vaikystės. Turiu pasakyti, kad jis visuomet džiaugėsi gyvenimu.

– Atsižvelgiant į aplinkybes, misteri Forbsai, prašyčiau jus kalbėti visiškai atvirai. Ar jūs nežinote apie kokį nors slaptą rūpestį ar liūdesį sero Goviso gyvenime?

– Ne. Jis turėjo smulkių rūpesčių, kaip ir dauguma žmonių, bet tai nebuvo nieko rimta.

– Jokios ligos? Jokių nesutarimų tarp jo ir žmonos?

– Ne. Seras Govisas ir ledi Čeveniks-Gor buvo atsidavę vienas kitam.

Majoras Ridlas atsargiai paklausė:

– Ledi Čeveniks-Gor, regis, turi gana neįprastą po-

žiūrį į kai kuriuos dalykus?

Misteris Forbsas nusišypsojo – atlaidi vyriška šypsena.

– Ledi, – pasakė jis, – reikia leisti šiek tiek pafantazuoti.

Policijos viršininkas tęsė toliau:

– Jūs tvarkėte visus sero Goviso teisinius reikalus?

– Taip, mano firma „Forbsas, Ogilvis ir Spensis“ Čeveniksų-Gor šeimai jau dirba gerokai daugiau, nei šimtą metų.

– Ar buvo kokių nors... skandalų Čeveniks-Gor šeimoje?

Misterio Forbso antakiai pakilo.

– Atleiskite, aš jūsų nesupratau.

– Mesjė Puaro, galbūt misteriu Forbsui parodysite laišką, kurį rodėte man?

Puaro tylėdamas atsistojo ir padavė misteriui Forbsui laišką, kiek nusilenkdamas.

Misteris Forbsas jį perskaitė ir jo antakiai dar labiau pakilo.

– Labai keistas laiškas, – pasakė jis. – Dabar aš suprantu jūsų klausimą. Ne, mano turimomis žiniomis, nebuvo nieko, kas galėtų paskatinti parašyti šitokį laišką.

– Seras Govisas nieko jums nepasakojo apie šį reikalą?

– Visiškai nieko. Turiu pasakyti, kad aš esu labai nustebęs, kad jis to nepadarė.

– Paprastai jis papasakodavo tokius dalykus?

– Aš manau, jog jis manimi pasitikėjo.

– Ir jūs neturite jokių minčių, su kuo galėtų būti susijęs šis laiškas?

– Nenorėčiau pateikti jokių skubotų spėliojimų.

Majoras Ridlas įvertino šio atsakymo subtilybes.

– Dabar, misteri Forbsai, galbūt jūs mums galėtumėte pasakyti, kam seras Govisas paliko savo turtą?

– Žinoma. Nematau jokių kliūčių. Savo žmonai seras Govisas paliko šešis tūkstančius svarus kasmetinių pajamų, kurias teikia jo turtas, ir pasirinktinai Douerio namą arba dvarą Laundes Skvere, kas jai labiau patinka. Testamente, žinoma, yra ir keletas kitų dalykų, bet nieko reikšmingo. Likusi nuosavybės dalis palikta įvaikintai dukteriai, Rūtai, su sąlyga, kad santuokos atveju jos vyras paimtų Čeveniksų-Gor pavardę.

– O jo sūnėnui misteriui Hugo Trentui nieko neliko?

– Penkių tūkstančių svarų palikimas.

– Kaip suprantu, seras Govisas buvo turtingas žmogus?

– Jis buvo nepaprastai turtingas. Jį visur lydėjo didžiulė sėkmė, ir ne vien verslo reikaluose. Žinoma, jis nebuvo toks turtingas, kaip anksčiau. Praktiškai visose jo investicijose pastaruoju metu jautėsi įtampa. Taip pat seras Govisas prarado krūvą pinigų dėl tam tikros kompanijos – „Sintetinis kaučiuko pakaitalas“, į kurią pulkininkas Beris jį įtikino investuoti didžiulę pinigų sumą.

– Neypatingai geras patarimas?

Misteris Forbsas atsiduso.

– Išėję į atsargą kariūnai labiausiai nukenčia, kai imasi finansinių operacijų. Kiek pastebėjau, patiklumu jie gerokai pralenkia našles – ir tai pasitaiko labai dažnai.

– Bet ši nesėkminga investicija rimtai nepaveikė sero Goviso pajamų?

– O, ne, stipriai nepaveikė. Jis vis dar buvo nepaprastai turtingas žmogus.

– Kada jis parašė šį testamentą?

– Prieš du metus.

Puaro sumurmėjo:

– Ar toks paskirstymas nėra šiek tiek neteisingas misterio Hugo Trento, sero Goviso sūnėno, atžvilgiu? Juk jis, galų gale, yra artimiausias sero Goviso giminaitis pagal kraują.

Misteris Forbsas patraukė pečiais.

– Reikia atsižvelgti ir į tam tikras šeimos istorijos aplinkybes.

– Pavyzdžiui?

Misteris Forbsas atrodė nelabai norintis tęsti toliau.

Majoras Ridlas tarė:

– Nemanykite, kad mes pernelyg domimės senų skandalų narstymu ar panašiai. Bet šis sero Goviso laiškas, adresuotas mesjė Puaro, turi būti paaiškintas.

– Neabejoju, jog sero Goviso požiūryje į savo sūnėną nėra nieko skandalingo, – greitai pasakė misteris Forbsas. – Paprasčiausiai seras Govisas su visu rimtumu užėmė šeimos galvos pozicijas. Jis turėjo jaunesnius brolį bei seserį. Brolis Antonis Čeveniks-Gor žuvo kare. Jo sesuo Pamela ištekėjo, bet seras Govisas nepalankiai žiūrėjo į šią santuoką. Tai yra, jis manė, kad ji prieš ištekant turėjo gauti jo sutikimą ir palaiminimą. Jo manymu, kapitono Trento šeima nebuvo pakankamai reikšminga, kad galėtų jungtis su Čeveniksais-Gor. Jo sesuo paprasčiausiai pasijuokė iš tokio požiūrio. Todėl seras Govisas visuomet buvo linkęs ignoruoti savo sūnėną. Aš manau, kad būtent tai jį ir paskatino įsivaikinti Rūtą.

– Susilaukti savo vaikų nebuvo jokių vilčių?

– Ne. Praėjus maždaug metams po santuokos, jiems gimė negyvas vaikas. Gydytojai ledi Čeveniks-Gor pasakė, kad ji niekada daugiau negalės turėti vaikų. Maždaug po dviejų metų jie įvaikino Rūtą.

– Ir kas buvo madmuazelė Rūta? Kodėl būtent ją išsirinko?

– Ji buvo kažkokia tolima giminaitė, jei neklystu.

– Aš pamaniau tą patį, – pasakė Puaro. Jis pažiūrėjo į sieną, ant kurios kabėjo šeimyniniai portretai. – Galima pastebėti, kad ji iš tos pačios giminės – nosis, žandikaulio linija. Tai šiuose portretuose pasikartoja ne vieną kartą.

– Taip pat paveldėjo ir charakterį, – santūriai pastebėjo misteris Forbsas.

– Įsivaizduoju. Kokie buvo jos ir jos įtėvio santykiai?

– Buvo ne vienas nuožmus susidūrimas. Bet nepaisant šių ginčų, iš esmės jų santykiai buvo harmoningi.

– Tačiau ji kėlė jam nemažai rūpesčių?

– Nuolatinių rūpesčių. Bet galiu jus užtikrinti, kad nebuvo nieko tokio, kas paskatintų jį savižudybei.

– Ak, ne, žinoma, – sutiko Puaro. – Niekas netaško sau smegenų dėl to, kad turi užsispyrusią dukterį! Ar seras Govisas niekuomet negalvojo apie testamento pakeitimą?

– Ahm, – misteris Forbsas atsikosėjo, bandydamas nuslėpti nežymų susijaudinimą. – Tiesą sakant, aš gavau iš sero Goviso nurodymą atvykti (prieš dvi dienas, tai yra), kad padėčiau surašyti naują testamentą.

– Tikrai? – Majoras Ridlas prisitraukė kėdę kiek arčiau. – Jūs mums šito nesakėte.

Misteris Forbsas greitai atsakė:

– Jūs manęs tik klausėte, kokios buvo sero Goviso testamento sąlygos. Aš jums pateikiau informaciją, kurios jūs pageidavote. Naujasis testamentas dar nėra tinkamai sudarytas – ir juo labiau pasirašytas.

– Kokios buvo jo sąlygos? Tai gali mums suteikti šiokį tokį vaizdą apie sero Goviso dvasinę būseną.

– Iš esmės jis buvo toks pat, kaip ir anksčiau, bet mis Čeveniks-Gor gautų palikimą tik tuo atveju, jei ištekėtų už misterio Hugo Trento.

– Aha, – tarė Puaro. – Bet čia yra esminis skirtumas.

– Aš nepritariau šiam punktui, – pasakė misteris Forbsas. – Ir jaučiau turįs pažymėti, kad yra gana nemaža tikimybė, jog šis punktas būtų sėkmingai užginčytas. Teismas į tokias palikimo paveldėjimo sąlygas palankiai nežiūri. Tačiau seras Govisas buvo nepalenkiamas.

– Ir jei mis Čeveniks-Gor (arba galbūt, misteris Trentas) atsisakytų paklusti?

– Jei misteris Trentas nenorėtų vesti mis Čeveniks-Gor, tuomet besąlygiškai visi pinigai atitektų jai. Bet jei *jis* norėtų vesti ir *ji* atsisakytų tekėti, tuomet pinigai atitektų jam.

– Keistas reikalas, – pasakė majoras Ridlas.

Puaro palinko į priekį. Jis patapšnojo advokatui per kelį.

– Bet kas už to slypi? Apie ką galvojo seras Govisas, darydamas šį pakeitimą? Čia turi būti kažkas labai konkretaus... čia turi būti, aš manau, kito vyro šešėlis... vyro, kuris jam nepatiko. Aš manau, misteri Forbsai, kad *jūs* žinote, kas buvo tas vyras?

– Iš tiesų, mesjė Puaro, aš neturiu tokios informaci-

jos.

– Bet jūs galite numanyti.

– Aš niekuomet nespėlioju, – pasakė misteris Forbsas pasipiktinusiu tonu.

Nusiėmęs savo pensnė, jis patrynė juos šilkine nosine ir paklausė:

– Ar dar yra kas nors, ką jūs norėtumėte sužinoti?

– Šiuo metu ne, – pasakė Puaro. – Tai yra, iš mano pusės ne.

Misteris Forbsas nukreipė žvilgsnį į policijos viršininką.

– Ačiū, misteri Forbsai. Turbūt tai viskas. Aš norėčiau, jei būtų galima, pakalbėti su mis Čeveniks-Gor.

– Žinoma. Aš manau, kad ji yra viršuje su ledi Čeveniks-Gor.

– O, taip, taip. Gal aš geriau pradžioje šnektelsiu su... koks jo vardas – Burovsas, ir su moterimi, tiriančia šeimos istoriją.

– Jie abu bibliotekoje. Aš jiems pranešiu.

Septintas skyrius

– Kietas riešutas, – pasakė majoras Ridlas, teisininkui išėjus iš kambario. – Norint ištraukti informaciją iš tų seno kirpimo teisininkų, reikia šiek tiek paprakaituoti. Man atrodo, kad visas reikalas sukasi apie tą merginą.

– Atrodo, kad taip.

– Ak, štai ir Burovsas.

Godfris Burovsas įėjo su uoliu nusiteikimu būti naudingu. Jo šypsena buvo apdairiai pridengta nusiminimu ir atidengė tik nedidelę dantų dalį. Ji atrodė daugiau mechaniška, nei spontaniška.

– Misteri Burovsai, mes norime jums užduoti keletą klausimų.

– Žinoma, majore Ridlai. Klauskite visko, ko tik reikia.

– Pirmas ir svarbiausias klausimas, paprastai kalbant – ar jūs turite kokių savo minčių apie sero Goviso savižudybę?

– Visiškai nieko. Man tai buvo didžiausias smūgis.

– Jūs girdėjote šūvį?

– Ne, tuo metu aš turėjau būti bibliotekoje, kiek suprantu. Aš nusileidau šiek tiek anksčiau ir nuėjau tenai, norėdamas paieškoti tam tikros medžiagos. Biblioteka yra kitoje namo pusėje, lyginant su kabinetu, taigi aš nie-

ko negalėjau girdėti.

– Ar su jumis dar kas nors buvo bibliotekoje? – paklausė Puaro.

– Ne, aš buvau visiškai vienas.

– Jūs nežinojote, kur tuo metu buvo kiti namiškiai?

– Daugiausia viršuje, rengėsi pietauti, kaip aš įsivaizduoju.

– Kada jūs atėjote į svetainę?

– Prieš pat atvykstant mesjė Puaro. Visi jau buvo susirinkę – išskyrus serą Govisą, žinoma.

– Ar jums nepasirodė keista, kad jo ten nebuvo?

– Taip, tiesą sakant, pasirodė. Kaip taisyklė, jis jau būdavo svetainėje dar prieš suskambant pirmajam gongui.

– Ar jūs nepastebėjote kokio nors sero Goviso elgsenos pasikeitimo pastaruoju metu? Gal jis buvo susijaudinęs? Ar susirūpinęs? Prislėgtas?

Godfris Burovsas svarstė.

– Ne – aš taip nemanau. Truputį... na, susimąstęs, galbūt.

– Bet jis neatrodė susirūpinęs dėl kokio nors konkretaus dalyko?

– O, ne.

– Ne – jokių finansinių rūpesčių?

– Jis šiek tiek krimtosi dėl reikalų su tam tikra kompanija – „Sintetinis kaučiuko pakaitalas“, jei jau tiksliai.

– Ką jis apie tai sakė?

Vėl blykstelėjo Godfrio Burovso mechaninė šypsena, ir vėl ji pasirodė šiek tiek netikroviška.

– Na, jis pasakė štai ką: „Senis Beris yra arba kvailys, arba niekšas. Greičiausiai kvailys, aš manau. Bet dėl Vandos aš turiu su juo būti taktiškas.“

– Kodėl jis tai pasakė – *dėl Vandos*? – paklausė Puaro.

– Na, matote, ledi Čeveniks-Gor labai patiko pulkininkui Beriui, ir jis ją garbino. Sekiojo iš paskos kaip šuo.

– Seras Govisas – jis visai nebuvo pavydus?

– Pavydus? – Burovsas išsprogino akis ir tuomet nusijuokė. – Seras Govisas pavydus? Jis net nežinotų, kaip tokioje situacijoje elgtis. Matote, į jo galvą niekuomet neateidavo mintis, kad kas nors galėtų teikti pirmenybę kitam vyrui, o ne jam. Toks dalykas tiesiog neįmanomas, suprantate.

Puaro švelniai paklausė:

– Seras Govisas Čeveniks-Gor pernelyg jums nepatiko, tiesa?

Burovsas paraudo.

– Na, kaip čia pasakius. Bent jau... na, visi tie dalykai šiais laikais atrodo juokingai.

– Kokie dalykai? – paklausė Puaro.

– Na, feodalinis leitmotyvas, jei norite. Tas protėvių garbinimas ir asmeninė arogancija. Seras Govisas visais atžvilgiais buvo labai gabus vyras ir nugyveno labai įdomų gyvenimą, bet jis būtų dar įdomesnis, jei jis nebūtų taip užsisklendęs savyje ir apsigaubęs savo paties egoizmu.

– Ar jo duktė pritarė tokiai jūsų nuomonei?

Burovsą vėl išpylė raudonis – šį kartą giliai purpurinis.

Jis pasakė:

– Kaip suprantu, mis Čeveniks-Gor yra visiškai šiuolaikinė moteris! Žinoma, su ja aš neaptarinėjau jos tėvo

charakterio ypatybių.

– Bet šiuolaikinis jaunimas dar ir kaip aptarinėja savo tėvus! – pasakė Puaro. – Kritikuoti tėvus visiškai atitinką šiuolaikinę dvasią!

Burovsas patraukė pečiais.

Majoras Ridlas paklausė:

– Ir daugiau nieko nebuvo – jokių kitų finansinių rūpesčių? Seras Govisas niekuomet nesakė esąs *apgaudinėjamas*?

– Apgaudinėjamas? – Burovsas atrodė be galo nustebęs. – O, ne.

– Ir jūsų paties santykiai su juo buvo pakankamai geri?

– Žinoma, geri. Kodėl neturėtų?

– Aš jūsų tik klausiu, misteri Burovsai.

Jaunuolis atrodė paniuręs.

– Mūsų santykiai buvo kuo puikiausi.

– Ar jūs žinojote, kad seras Govisas parašė mesjė Puaro ir pakvietė jį čionai atvykti?

– Ne.

– Ar paprastai seras Govisas pats rašydavo laiškus?

– Ne, jis beveik visuomet man juos diktuodavo.

– Bet šiuo atveju jis to nepadarė?

– Ne.

– Kaip jūs manote, kodėl?

– Neįsivaizduoju.

– Jūs nenumanote jokių priežasčių, kodėl būtent šį laišką jis parašė pats?

– Ne, nenumanau.

– Ak! – tarė majoras Ridlas ir sklandžiai pridūrė: – Labai įdomu. Kada jūs paskutinį kartą matėte serą Go-

visą?

– Prieš eidamas rengtis pietauti. Aš nunešiau jam pasirašyti keletą laiškų.

– Kaip jis tuo metu elgėsi?

– Visiškai normaliai. Iš tikrųjų netgi sakyčiau, kad jis dėl kažko džiaugėsi.

Puaro kiek sujudėjo savo kėdėje.

– Ak šitaip? – tarė jis. – Jums susidarė toks įspūdis, ar ne? Kad jis dėl kažko džiaugėsi. Ir vis dėlto neužilgo jis nusišovė. Tai gana keista!

Godfris Burovsas gūžtelėjo pečiais.

– Aš jums tik perteikiau savo įspūdį.

– Taip, taip, tai labai svarbu. Galų gale, jūs turbūt esate vienas iš paskutinių žmonių, mačiusių serą Govisą gyvą.

– Snelas buvo paskutinis, jį matęs.

– Matęs – taip, bet nekalbėjęs su juo.

Burovsas nieko neatsakė.

Majoras Ridlas tarė:

– Kiek buvo valandų, kai jūs nuėjote persirengti pietums?

– Maždaug penkios minutės po septynių.

– Ką darė seras Govisas?

– Jis pasiliko kabinete.

– Kiek laiko paprastai jis užtrukdavo rengdamasis?

– Paprastai jis tam skirdavo ištisas keturiasdešimt penkias minutes.

– Tuomet, jei pietūs buvo po aštuonių penkiolika, jis, reik manyt, išėjo vėliausiai pusę aštuonių?

– Labai tikėtina.

– Jūs pats anksti nuėjote persirengti?

– Taip, aš pamaniau persirengsiąs anksčiau, kad spėčiau nueiti į biblioteką paieškoti tam tikros informacijos.

Puaro mąsliai linktelėjo. Majoras Ridlas pasakė:

– Ką gi, manau, kad šiam kartui viskas. Galėtumėte atsiųsti mis – koks jos vardas?

Mažoji mis Lingad įžengė beveik iš karto. Ji buvo užsidėjusi kelias grandinėles, kurios truputį skimbtelėjo, kai ji atsisėdo ir klausiamai pažvelgė į vieną ir į kitą vyrą.

– Visa tai labai... ė... liūdna, mis Lingad, – pradėjo majoras Ridlas.

– Iš tiesų labai liūdna, – deramai atsakė mis Lingad.

– Kada jūs čionai atvykote?

– Maždaug prieš du mėnesius. Seras Govisas parašė savo draugui į muziejų – tai buvo pulkininkas Foderingas – ir pulkininkas Foderingas rekomendavo mane. Esu atlikusi daug istorinių tyrinėjimų.

– Ar su seru Govisu buvo sunku dirbti?

– O, visai ne. Žinoma, prie jo reikėjo šiek tiek derintis. Bet aš visuomet matau, kad prie vyrų reikia prisitaikyti.

Jausdamasis kiek suvaržytai, kad mis Lingad galbūt tuo metu stengiasi prisitaikyti prie jo, majoras Ridlas tęsė toliau:

– Jūsų darbas buvo padėti serui Govisui rašyti knygą?

– Taip.

– Kuo tai pasireiškė?

Tuo metu mis Lingad atrodė visai žemiškai. Mirksėdama ji atsakė:

– Na, žinote, tai pasireiškė tiesiog knygos rašymu! Aš ieškojau visos įmanomos informacijos, rašydavau pastabas, paruošdavau medžiagą. Ir po peržiūrėdavau, ką parašydavo seras Govisas.

– Jūs turėjote išmokti būti labai taktiška, madmuazele, – pasakė Puaro.

– Taktiška ir tvirta. Šiam darbui reikia abiejų savybių, – pasakė mis Lingad.

– Ar sero Goviso nepiktino jūsų... ė... tvirtumas?

– O, visiškai ne. Žinoma, medžiagą aš jam pateikdavau taip, kad jam nereikėjo rūpintis nereikšmingomis detalėmis.

– O, taip, suprantu.

– Iš tikrųjų buvo visai paprasta, – pasakė mis Lingad. – Su seru Govisu visiškai nesunku dirbti, jei tinkamai su juo elgiesi.

– Dabar, mis Lingad, aš norėčiau jūsų paklausti, ar jūs ką nors žinote, kas galėtų kažkaip nušviesti šią tragediją?

Mis Lingad papurtė galvą.

– Bijau, kad ne. Matote, natūralu, kad jis manimi pernelyg nepasitikėjo. Iš esmės aš buvau svetimas žmogus. Bet kuriuo atveju, mano manymu, jis buvo per daug išdidus, kad kam nors būtų pasakojęs apie šeimynines problemas.

– Tai jūs manote, kad būtent šeimyninės problemos pastūmėjo jį į savižudybę?

Mis Lingad atrodė kiek nustebusi.

– O kaipgi! Yra ir kitokių versijų?

– Jūs esate tikra, kad jį slėgė šeimyniniai rūpesčiai?

– Aš žinau, kad jis buvo didelio dvasinio sukrėtimo

būsenoje.

– O, jūs tai žinote?

– Taip, kodėl gi ne?

– Pasakykite man, madmuazele, ar jis su jumis apie tai kalbėjosi?

– Gana aptakiai.

– Ką jis sakė?

– Leiskite pagalvoti. Aš pastebėjau, kad jis negirdi to, ką aš jam sakau...

– Minutėlę. *Pardon*. Kada tai buvo?

– Šią popietę. Paprastai jis dirbdavo nuo trijų iki penkių.

– Meldžiu, tęskite.

– Kaip jau sakiau, atrodė, kad serui Govisui buvo sunku susikaupti – iš tiesų jis ir pats tai pasakė, pridurdamas, kad jo galvoje sukiojasi keletas rimtų dalykų. Ir jis pasakė – leiskite prisiminti – kažką panašaus – (žinoma, aš negaliu būti tikra dėl žodžių tikslumo): „Baisus dalykas, mis Lingad, jei ant vienos garbingiausių šalies šeimų užkristų gėdos šešėlis."

– Ir ką jūs į tai atsakėte?

– O, tiesiog kažką raminančio. Regis, aš pasakiau, kad kiekviena karta turi silpnų atstovų – kad tai yra didybės rykštė – bet jų silpnybes palikuonys retai prisimena.

– Ir tai paveikė raminamai, kaip jūs ir tikėjotės?

– Daugiau mažiau. Mes grįžome prie sero Rodžerio Čeveniks-Gor. Aš buvau radusi labai įdomų paminėjimą apie jį šiuolaikiniame rankraštyje. Bet sero Goviso dėmesys vėl nukeliavo kažkur kitur. Galiausiai jis pasakė šią popietę daugiau nedirbsiąs. Jis sakė patyręs smūgį.

– Smūgį?

– Taip jis pasakė. Žinoma, aš jo neklausinėjau. Aš tik pasakiau: „Labai liūdna tai girdėti, sere Govisai". Ir tuomet jis manęs paprašė pasakyti Snelui, kad atvyksta mesjė Puaro ir kad pietus paruoštų po aštuonių penkiolika, ir nusiųstų automobilį pasitikti traukinio, atvykstančio septynios penkiasdešimt.

– Ar jis paprastai prašydavo jūsų sutvarkyti tokius reikalus?

– Na... ne – iš tiesų tai buvo misterio Burovso darbas. Aš nedariau nieko kito, išskyrus savo pačios literatūrinį darbą. Aš nebuvau sekretore jokia šio žodžio prasme.

Puaro paklausė:

– Ar jūs manote, kad seras Govisas turėjo kokią konkrečią priežastį, prašydamas jūsų sutvarkyti tuos dalykus, užuot pats kreipęsis į misterį Burovsą?

Mis Lingad kurį laiką svarstė.

– Na, jis galėjo turėti... Tuo metu aš apie tai negalvojau. Pamaniau, kad tai buvo tiesiog patogumo dalykas. Vis tik dabar aš suprantu, kad galėjo būti priežastis, kadangi jis manęs prašė niekam nesakyti apie Puaro atvykimą. Tai turi būti siurprizas, pasakė jis.

– Ak! Jis taip pasakė, ar ne? Labai įdomu, labai keista. Ir jūs kam nors pasakėte?

– Žinoma, ne, mesjė Puaro. Aš pasakiau Snelui apie pietus ir kad nusiųstų vairuotoją pasitikti džentelmeno, atvyksiančio traukiniu septynios penkiasdešimt.

– Ar seras Govisas sakė ką nors dar, kas galėtų sietis su šia situacija?

Mis Lingad galvojo.

– Ne... aš taip nemanau. Jis buvo labai įsitempęs – pamenu, kaip man prieš išeinant iš kambario jis pasakė:

„Nors iš jo atvykimo jokios naudos. Jau per vėlu".

– Ir jūs visiškai nenumanote, ką jis turėjo galvoje, tai sakydamas?

– N-ne.

Tai buvo tik nežymus įtarimą keliantis neryžtingumas dėl paprasto neigiamo atsakymo.

– *„Per vėlu"*. Jis taip pasakė, ar ne? *„Per vėlu"*.

Majoras Ridlas tarė:

– Mis Lingad, jūs mums nieko negalite pasakyti apie aplinkybes, kurios taip slėgė serą Govisą?

Mis Lingad lėtai pasakė:

– Aš manau, kad tai kažkaip gali būti susiję su misteriu Hugo Trentu.

– Su Hugo Trentu? Kodėl jūs taip manote?

– Na, tai nėra nieko konkretaus, bet vakar popietę mes tik trumpai palietėme sero Hugo de Čevenikso istoriją (kuris, bijau, Rožių* kare nepasižymėjo iš gerosios pusės), ir seras Govisas pasakė: „Mano sesuo savo sūnui pasirinko Hugo vardą! Šis vardas mūsų šeimoje niekuomet nebuvo pageidaujamas. Ji turėtų žinoti, kad jokiam Hugo gerai nesibaigia".

– Tai, ką jūs mums pasakėte, verčia susimąstyti, – pasakė Puaro. – Taip, man tai sukelia naujų minčių.

– Seras Govisas nieko aiškiau apie tai nepasakė? – paklausė majoras Ridlas.

Mis Lingad papurtė galvą.

– Ne, o be to, jis man nieko ir negalėjo pasakyti. Seras Govisas paprasčiausiai kalbėjosi su savimi pačiu. Iš tikrųjų jis nekalbėjo su manim.

– Na taip, gerai.

* 15 šimtmečio karas tarp anglų giminių

Puaro pasakė:

– Madmuazele, jūs, pašalietė, esate čia tik du mėnesius. Aš manau, kad jūs labai mums padėtumėte, jei visiškai atvirai pasakytumėte, kokį įspūdį jūs susidarėte apie šią šeimą ir namiškius.

Mis Lingad nusiėmė savo pensnė ir susimąsčiusi mirksėjo.

– Na, jei atvirai, tai pradžioje aš jaučiausi patekusi į beprotnamį! Su ledi Čeveniks-Gor nuolatiniu nebūtų dalykų matymu, ir su seru Govisu, besielgiančiu kaip – kaip karalius – ir visokiais būdais save sureikšminančiu – na, aš iš tiesų pamaniau, kad tai patys keisčiausi žmonės, su kuriais aš buvau kada nors susidūrusi. Žinoma, mis Čeveniks-Gor buvo visiškai normali, ir aš greitai supratau, kad ledi Čeveniks-Gor iš tiesų yra nepaprastai miela ir atidi moteris. Niekas su manimi negalėtų maloniau ir dėmesingiau elgtis, nei ji. Seras Govisas... na, aš iš tiesų manau, kad jis *buvo* pamišęs. Jo kraštutinis egoizmas – berods, taip dabar vadinama – kasdien pasireiškė vis stipriau ir stipriau.

– O kiti?

– Misteriui Burovsui su seru Govisu buvo gana sunku, kaip aš įsivaizduoju. Aš manau, jis džiaugėsi, kad mūsų darbas su knyga leido jam šiek tiek atsikvėpti. Pulkininkas Beris visuomet buvo žavingas. Jis buvo atsidavęs ledi Čeveniks-Gor ir puikiai sutarė su seru Govisu. Misteris Trentas, misteris Forbsas ir mis Kordvel čia yra tik keletą dienų, todėl, žinoma, apie juos aš nelabai ką galiu pasakyti.

– Ačiū jums, madmuazele. O kaip dėl kapitono Leiko, turto agento?

– O, jis labai mielas. Jis visų mėgstamas.

– Įskaitant ir serą Govisą?

– O, taip. Aš girdėjau jį sakant, kad Leikas buvo geriausias agentas iš visų jo turėtų. Žinoma, kapitonas Leikas taip pat turėjo savų sunkumų su seru Govisu – bet iš esmės jis gerai su tuo tvarkėsi. Tai nebuvo lengva.

Puaro susimąstęs linktelėjo. Jis sumurmėjo:

– Aš norėjau jūsų kažko paklausti... kažko... ką tik buvo galvoje – kažkoks nereikšmingas dalykas... Kas gi tai buvo?

Mis Lingad pasisuko į jį ir kantriai laukė.

Puaro susierzinęs papurtė galvą.

– Ak! Sukasi kažkur ant liežuvio galo.

Majoras Ridlas palaukė minutėlę, bet Puaro vis dar suglumęs raukėsi, taigi jis vėl ėmėsi apklausos.

– Kada paskutinį kartą jūs matėte serą Govisą?

– Per arbatos gėrimą, šiame kambaryje.

– Koks jo elgesys buvo tuo metu? Normalus?

– Normalus, kaip ir visuomet.

– Ar tarp aplinkinių buvo jaučiama kokia nors įtampa?

– Ne, mano manymu, visi atrodė įprastai.

– Kur seras Govisas nuėjo išgėręs arbatos?

– Jis kartu su misteriu Burovsu nuėjo į kabinetą, kaip ir visuomet.

– Tai buvo paskutinis kartas, kai jį matėte?

– Taip. Aš nuėjau į nedidelį kambarėlį, kuriame aš dirbau, ir parašiau knygos skyrių naudodamasi medžiaga, kurią mes su seru Govisu jau peržiūrėjome. Tai truko iki septintos valandos, kai aš pakilau pailsėti ir persirengti pietauti.

– Kaip suprantu, jūs girdėjote šūvį?

– Taip. Aš išgirdau kažką panašaus į šūvį ir išėjau į menę. Ten buvo misteris Trentas ir mis Korvel. Misteris Trentas paklausė Snelo, ar pietums bus šampanas, ir iš to pasijuokė. Mes rimtai į tai nepažiūrėjome. Buvome tikri, kad tai pokštelėjo automobilio variklis.

Puaro pasakė:

– Ar jūs girdėjote misterį Trentą sakant, „čia niekuomet netrūko žmogžudysčių"?

– Regis, kažką panašaus jis sakė – juokaudamas, žinoma.

– Ir kas buvo po to?

– Mes visi įėjome į šį kambarį.

– Ar jūs atsimenate eiliškumą, kaip atėjo kiti?

– Pirmoji buvo mis Čeveniks-Gor, jei neklystu, tuomet misteris Forbsas. Po to kartu atėjo pulkininkas Beris ir ledi Čeveniks-Gor, ir iš karto po jų misteris Burovsas. Aš manau, kad eiliškumas buvo toks, bet nesu visiškai tikra, nes visi daugiau mažiau atėjo kartu.

– Išgirdę pirmąjį gongo dūžį?

– Taip. Visi skubindavosi, išgirdę skambant gongą. Seras Govisas buvo baisus punktualumo šalininkas.

– Kada paprastai jis pats ateidavo?

– Jis beveik visuomet būdavo kambaryje dar prieš suskambant pirmajam gongui.

– Ar jūs nustebote, kad šį kartą kambaryje jo nebuvo?

– Netgi labai.

– Ak, prisiminiau! – sušuko Puaro.

Abiem sužiurus į jį, jis pasakė:

– Aš prisiminiau, ką norėjau paklausti. Šį vakarą,

madmuazele, kai mes visi ėjome į kabinetą, Snelui pranešus jį esant užrakintą, jūs sustojote ir kažką pakėlėte.

– Aš? – mis Lingad atrodė labai nustebusi.

– Taip, kai mes priėjome tiesų koridorių, vedantį į kabinetą. Kažką mažo ir ryškaus.

– Kaip keista – aš nieko neprisimenu. Palaukite minutėlę... taip, galbūt. Tik aš tai dariau nesąmoningai. Leiskite pagalvoti – tai turėtų būti čia.

Atidariusi savo juodą atlaso rankinę, ji išvertė jos turinį ant stalo.

Puaro ir majoras Ridlas susidomėję apžiūrėjo daiktų rinkinį. Čia buvo dvi nosinaitės, pudros dėžutė, nedidelis raktų ryšulys, akinių futliaras ir kažkoks daiktas, prie kurio Puaro nekantriai puolė.

– Kulka, dievaži! – pasakė majoras Ridlas.

Daiktas iš tiesų buvo panašus į kulką, tačiau pasirodė, jog tai nedidelis pieštukas.

– Tai štai ką aš pakėliau, – pasakė mis Lingad. – Aš visai apie tai pamiršau.

– Ar jūs žinote, kam jis priklauso, mis Lingad?

– O, taip, tai pulkininko Berio. Jis pasigamino šį pieštuką iš į jį pataikiusios kulkos – arba greičiau nepataikiusios – Pietų Afrikos kare.

– Ar žinote, kada jis paskutinį kartą jį turėjo?

– Taip, jis turėjo jį šią popietę, kai jie žaidė bridžą, nes atėjusi gerti arbatos mačiau, kaip jis su šiuo pieštuku žymėjo žaidimo taškus.

– Kas žaidė bridžą?

– Pulkininkas Beris, ledi Čeveniks-Gor, misteris Trentas ir mis Kordvel.

– Aš manau, – švelniai pasakė Puaro, – kad mes jį pa-

imsime ir patys grąžinsime pulkininkui.

– O, prašom. Aš tokia užmarši, galėčiau ir neprisiminti.

– Galbūt, madmuazele, jūs būsite tokia maloni ir pakviesite mums pulkininką Berį?

– Žinoma. Aš tuoj pat jį surasiu.

Ji išskubėjo vykdyti užduoties. Puaro atsistojo ir be tikslo ėmė vaikštinėti po kambarį.

– Mes po truputį atkuriame popietės įvykius, – tarė jis. – Tai įdomu. Pusę trijų seras Govisas su kapitonu Leiku peržiūrinėja sąskaitas. *Jis yra šiek tiek susirūpinęs*. Trečią valandą jis su mis Lingad aptarinėja knygą, kurią jie rašo. *Jis yra labai susikrimtęs*. Mis Lingad tai susieja su atsitiktine pastaba apie Hugo Trentą. Arbatos gėrimo metu *jo elgesys yra normalus*. Po to, anot misterio Burovso, *jis yra gerai nusiteikęs*. Po septynių penkios jis nusileidžia žemyn, eina į savo kabinetą, ant popieriaus lapo sukeverzoja „Atleiskite" ir nusišauna!

Ridlas iš lėto tarė:

– Suprantu, ką jūs turite galvoje. Čia nėra nuoseklumo.

– Keisti sero Goviso Čeveniks-Gor nuotaikų pokyčiai! Jis sunerimęs – jis stipriai susikrimtęs – jis normalus – jis gerai nusiteikęs! Čia kažkas labai įdomaus! Ir dar jis ištaria tą frazę, „per vėlu". Kad aš čionai atvyksiu „per vėlai". Ką gi, tai tikra tiesa. Aš atvykau per vėlai – *kad pamatyčiau jį gyvą*.

– Suprantu. Jūs iš tikrųjų manote..?

– Dabar aš niekuomet nesužinosiu, kodėl seras Govisas mane kvietė! Tai jau tikrai!

Puaro vis dar vaikštinėjo po kambarį. Jis patiesino

vieną ar dvi statulėles ant židinio atbrailos, apžiūrėjo kortų stalą, stovintį prie sienos, ištraukė stalčius ir išėmė bridžo žymeklius. Tuomet jis nuėjo prie rašomojo stalo ir apžiūrėjo šiukšlių dėžę. Joje buvo tik popieriaus lapai. Puaro juos ištraukė, pauostė, sumurmėjo „apelsinai“ ir, išlyginęs etiketę, perskaitė pavadinimą. „Karpenteris ir sūnūs, vaisių pardavėjai, Hemboro Šv. Marija“. Vos jam sulanksčius lapą, į kambarį įžengė pulkininkas Beris.

Aštuntas skyrius

Pulkininkas dribo į krėslą, papurtė galvą, atsiduso ir tarė:

– Baisus dalykas, Ridlai. Ledi Čeveniks-Gor yra nuostabi – tiesiog nuostabi. Kokia moteris! Tokia drąsi!

Iš lėto sugrįžęs į savo vietą, Puaro paklausė:

– Jūs ją pažįstate jau daugybę metų, kaip suprantu?

– Taip, iš tiesų, aš mačiau jos oficialaus prisistatymo šokį. Su rožių pumpurais plaukuose, pamenu. Ir balta, puri suknelė... kambaryje nebuvo nė vieno, kuris būtų jai abejingas!

Jo balsas tryško entuziazmu. Puaro parodė jam pieštuką.

– Tai jūsų, jei neklystu?

– Ė? Ką? O, ačiū, turėjau jį šią popietę, kai žaidėme bridžą. Nuostabu, žinote, turėjau šimtus taškų pikuose. Dar niekuomet taip nesisekė.

– Jūs žaidėte bridžą prieš geriant arbatą, kaip suprantu? – paklausė Puaro. – Kokia buvo sero Goviso nuotaika, kai jis atėjo arbatos?

– Įprasta – visiškai įprasta. Niekuomet nepagalvočiau, kad jis ketina nusižudyti. Nors galbūt jis buvo kiek labiau dirglus, kaip dabar galvoju.

– Kada paskutinį kartą jį matėte?

– Tuomet ir mačiau! Geriant arbatą. Daugiau vargšo bičiulio gyvo nebeteko matyti.

– Po arbatos jūs nebuvote užėjęs į darbo kambarį?

– Ne, aš jo daugiau nemačiau.

– Kelintą valandą jūs nusileidote pietauti?

– Kai suskambo pirmasis gongas.

– Jūs su ledi Čeveniks-Gor nusileidote kartu?

– Ne, mes... ė... susitikome menėje. Aš manau, kad ji buvo valgomajame apžiūrėti gėlių – kažkas tokio.

Majoras Ridlas pasakė:

– Tikiuosi, kad jūs neprieštarausite, pulkininke Beri, jei užduosiu jums gal kiek asmeninio pobūdžio klausimą. Ar nebuvo tarp jūsų ir sero Goviso trinties dėl „Sintetinio kaučiuko pakaitalo“ kompanijos?

Pulkininko Berio veidas staiga tapo raudonas. Jis ėmė truputį springčioti.

– Nė kiek. Visai ne. Senasis Govisas visuomet pasižymėjo pernelyg didelėmis ambicijomis. Reikia į tai atsižvelgti. Jis manė, kad viskas, prie ko jis prisiliesdavo, visuomet turėjo pavirsti auksu! Jis, regis, nesuprato, kad visas pasaulis išgyvena krizės periodą. Tai palietė visas akcijas.

– Tai tarp jūsų buvo tam tikra įtampa?

– Jokios įtampos. Tik tie prakeikti Goviso lūkesčiai!

– Jis kaltino jūs padarius jam tam tikrų nuostolių?

– Govisas buvo nenormalus! Vanda tai žinojo. Bet ji visuomet su juo susitvarkydavo. Aš džiaugiausi, galėdamas visa tai palikti jos rankose.

Puaro atsikosėjo, ir majoras Ridlas, žvilgtelėjęs į jį, pakeitė temą.

– Aš žinau, kad jūs esate labai senas šeimos draugas,

pulkininke Beri. Ar jūs ką nors žinojote apie tai, kam seras Govisas paliko savo turtą?

– Na, kaip aš įsivaizduoju, didžioji dalis turėtų atitekti Rūtai. Bent jau taip aš supratau iš Goviso pasisakymų.

– Ar, jūsų manymu, tai nebuvo neteisinga Hugo Trento atžvilgiu?

– Govisas nemėgo Hugo. Negalėjo jo pakęsti.

– Bet jis buvo labai atsidavęs šeimai. Juk mis Čeveniks-Gor, galų gale, tebuvo tik įvaikinta duktė.

Pulkininkas Beris kurį laiką dvejojo muistydamasis ir mirkčiodamas, tuomet tarė:

– Paklausykite, aš manau, kad turėčiau jums kai ką papasakoti. Bet tik griežtai tarp mūsų, taip sakant.

– Žinoma, žinoma.

– Nors Rūta yra įvaikinta, bet ji yra tikra Čeveniks-Gor. Ji yra Antonio, kare žuvusio Goviso brolio, duktė. Atrodo, kad jis turėjo romaną su mašininke. Kai jis žuvo, mergaitė parašė Vandai. Vanda nuvažiavo pas ją – mat mergaitė laukėsi kūdikio. Vanda su Govisu priėmė jos pasiūlymą; Vanda buvo ką tik sužinojusi, kad pati niekuomet negalės turėti vaikų. Taigi, gimus vaikui, jie iškart jį įsivaikino. Motina atsisakė visų teisių į jį. Jie augino Rūtą kaip savo nuosavą vaiką, ir faktiškai ji ir yra jų vaikas, ir jums pakanka į ją pažiūrėti, kad suprastumėte, jog ji yra tikra Čeveniks-Gor!

– Aha, – pasakė Puaro, – suprantu. Dabar sero Goviso požiūris kur kas labiau suprantamas. Bet jis nemėgo misterio Hugo Trento, tad kodėl jis taip stengėsi surengti vestuves tarp jo ir madmuazelės Rūtos?

– Kad sutvarkytų šeimos reikalus. Tai atitiko jo supratimą.

– Net jei jis ir nemėgo ar nepasitikėjo tuo jaunu vyru?

Pulkininkas Beris suprunkštė.

– Jūs nesuprasite senojo Goviso. Jis nežiūrėjo į asmenis kaip į žmones. Jis dėliojo sąjungas, tarsi tai būtų karališkosios asmenybės! Jam atrodė būsiant tinkamu, jei Rūta ir Hugo susituoktų, ir Hugo pratęstų Čeveniks-Gor šeimos istoriją. Ką apie tai manė Hugo ir Rūta, jam neturėjo jokios reikšmės.

– Ir madmuazelė Rūta ketino sutikti su šiomis sąlygomis?

Pulkininkas Beris suprunkštė.

– Tik ne ji! Ji tikra užsispyrėlė!

– Ar jūs žinojote, kad prieš pat mirtį seras Govisas buvo ruošiantis naują testamentą, pagal kurį mis Čeveniks-Gor gautų paveldėjimą tik tuo atveju, jei ištekėtų už misterio Trento?

Pulkininkas Beris sušvilpė.

– Tuomet jis tikrai būtų užbaigęs jos ir Burovso...

Vos tai ištaręs jis susigriebė ir nukando sakinį, bet jau buvo per vėlu. Puaro užsikalbino už šių žodžių.

– Tarp madmuazelės ir jaunojo mesjė Burovso kažkas buvo?

– Greičiausiai nieko – ne, visiškai nieko.

Majoras Ridlas atsikosėjo ir tarė:

– Aš manau, pulkininke Beri, kad jūs turite mums papasakoti viską, ką žinote. Tai galėjo turėti tiesioginį poveikį sero Goviso dvasinei būsenai.

– Manau, kad galėjo, – dvejodamas pasakė pulkininkas Beris. – Na, reikia pripažinti, kad jaunasis Burovsas yra gana išvaizdus vaikinas – bent jau moterys taip mano.

Atrodo, jog pastaruoju metu jie su Rūta tapo neatskiriamais draugais, ir Govisui tai nepatiko – visiškai nepatiko. Bet jis nenorėjo atleisti iš darbo Burovso vien tik iš baimės, kad reikalas nueis per daug toli. Jis gerai pažinojo Rūtą. Jai sunku primesti valią. Todėl, mano manymu, jis ėmėsi šios schemos. Rūta ne iš tų merginų, kurios ant meilės aukuro pasiruošusios viską aukoti. Ji mėgsta pasilinksminimus ir mėgsta pinigus.

– Ar jums pačiam patinka misteris Burovsas?

Pulkininkas išreiškė nuomonę, kad Godfrio Burovso kulnai šiek tiek plaukuoti, ir šis pareiškimas Puaro visiškai suglumino, bet majorą Ridlą privertė tik nusišypsoti į savo ūsus.

Buvo dar keletas klausimų bei atsakymų, ir pulkininkas Beris išėjo.

Ridlas žvilgtelėjo į Puaro, kuris sėdėjo paskendęs savo mintyse.

– Ką jūs apie visa tai manote, Puaro?

Mažasis žmogus kilstelėjo rankas.

– Regis, aš įžvelgiu planą – tikslingai sudėliotą.

Ridlas tarė:

– Tai sudėtingas reikalas.

– Taip, tai sudėtinga. Bet viena nerūpestingai ištarta frazė man atrodo turinti vis didesnę ir didesnę prasmę.

– Kokia gi?

– Tas juokais pasakytas Hugo Trento sakinys: „Čia niekuomet netrūko nužudymų..."

Ridlas aistringai sureagavo:

– Taip, aš matau, kad jūs visą laiką lenkiate į tą pusę.

– Bet ar jūs nesutinkate, mano drauge, kad juo daugiau mes sužinome, juo mažiau lieka motyvų savižudy-

bei? Bet nužudymui mes baigiame surinkti ištisą motyvų kolekciją!

– Bet vis dėlto nepamirškite ir faktų – durys užrakintos, raktas mirusiojo kišenėje. O, aš žinau, kad yra daugybė įvairių būdų. Išlenkti segtukai, virvelės – ir visi kiti prietaisai. Aš manau, kad būtų *įmanoma*... Bet ar iš tiesų taip yra? Aš tuo labai abejoju.

– Bet kuriuo atveju, panagrinėkime situaciją pro žmogžudystės prizmę, ne pro savižudybės.

– Gerai, kodėl ne. Jei jau *jūs* esate čia, tuomet tai greičiausiai žmogžudystė!

Puaro akimirkai nusišypsojo.

– Na, šis pastebėjimas man nelabai patinka.

Tuomet jis vėl surimtėjo.

– Taip, panagrinėkime žmogžudystės galimybę. Šūvis buvo girdimas, menėje buvo keturi žmonės – mis Lingad, Hugo Trentas, mis Kordvel ir Snelas. Kur buvo visi kiti?

– Burovsas buvo bibliotekoje, pasak jo paties pasakojimo. Niekas negali to patvirtinti. Kiti, matyt, buvo savo kambariuose, bet kas žino, ar jie tikrai ten buvo? Atrodo, kad visi nulipo žemyn pavieniui. Netgi ledi Čeveniks-Gor ir pulkininkas Beris susitiko jau menėje. Ledi Čeveniks-Gor atėjo iš valgomojo. Iš kur atėjo Beris? Ar nebūtų įmanoma, kad jis ateitų ne iš viršaus, bet *iš kabineto*? Ten buvo ir jo pieštukas.

– Taip, pieštukas yra įdomi detalė. Jis neparodė jokių emocijų, kai aš jį ištraukiau, bet galbūt dėl to, kad jis nežinojo, kur aš jį radau ir nemanė esąs jį pametęs. Pažiūrėkime, kas dar žaidė bridžą, kai buvo naudojamas pieštukas. Hugo Trentas ir mis Kordvel. Bet jie čia ne prie ko.

Mis Lingad ir vyresnysis liokajus gali patvirtinti jų alibi. Ketvirtoji buvo ledi Čeveniks-Gor.

– Bet jūs negalite jos rimtai įtarti.

– Kodėl ne, mano drauge? Sakau jums, aš galiu įtarti visus iki vieno! Įsivaizduokite, kad nepaisant jos tariamo atsidavimo vyrui, iš tiesų ji myli ištikimąjį Berį?

– Hm, – tarė Ridlas. – Tam tikra prasme šis meilės trikampis egzistavo jau ilgus metus.

– Ir dar yra tam tikra trintis tarp sero Goviso ir pulkininko Berio dėl tos kompanijos.

– Visai įmanoma, kad seras Govisas galėjo turėti kokių nors bjaurių ketinimų. Mes nežinome visų aplinkybių. Tai sutampa su jūsų iškvietimu. Tarkim, kad seras Govisas įtaria Berį sąmoningai jį apiplėšus, bet jis nenori to iškelti į viešumą dėl savo įtarimų, kad čia gali būti įsipainiojusi ir jo žmona. Taip, tai įmanoma. Tuomet kiekvienas iš judviejų galėtų turėti motyvą. Ir iš tikrųjų yra truputėlį keista, kad ledi Čeveniks-Gor į savo vyro mirtį reagavo taip ramiai. Visi tie reikalai su dvasiomis!

– Be to, yra dar ir kitų komplikacijų, – pasakė Puaro. – Mis Čeveniks-Gor ir Burovsas. Jie yra labai suinteresuoti, kad seras Govisas negalėtų pasirašyti savo naujojo testamento. Pagal senąjį ji gautų viską, jei tik jos vyras sutiktų paimti šeimos pavardę...

– Taip, ir Burovso liudijimas apie sero Goviso būseną šią popietę yra truputį keistokas. Pakilios nuotaikos, kažkuo džiaugėsi! Tai nesiderina su visų likusių pasakojimais.

– Taip pat misteris Forbsas. Toks teisingas, toks griežtas, senos ir garbingos firmos savininkas. Betgi yra žinoma, kai net ir garbingiausi teisininkai, patys atsidūrę

duobėje, pasisavindavo savo klientų pinigus.

– Aš manau, kad jūsų scenarijai šiek tiek per daug sensacingi, Puaro.

– Jūs manote, kad mano siūlomi atvejai tinka tik knygų siužetams? Betgi gyvenimas, majore Ridlai, iš tiesų toks ir yra.

– Vestšyre iki šiol nebuvo, – pasakė policijos viršininkas. – Gal geriau pabaikime kalbėtis su likusiais, kaip manote? Jau gana vėlu. Mes dar nesusitikome su Rūta Čeveniks-Gor, ir ji, ko gero, šioje minioje yra pati svarbiausia.

– Sutinku. Taipogi yra mis Kordvel. Galbūt pradžioje susitikime su ja, nes tai ilgai neužtruks, o pabaigoje pakalbėsime su mis Čeveniks-Gor.

– Visai nebloga mintis.

Devintas skyrius

Tą vakarą Puaro buvo tik trumpai žvilgtelėjęs į Suzaną Kordvel. Dabar jis į ją atidžiau įsižiūrėjo. Protingas veidas, nepasakysi, kad labai gražus, bet turintis tokį patrauklumą, kurio galėtų pavydėti ir tiesiog gražios merginos. Nuostabūs plaukai, dailių formų veidas. Jos akys, pamanė jis, buvo budrios.

Po kelių įžanginių klausimų majoras Ridlas tarė:

– Norėčiau žinoti, kaip artimai jūs bendraujate su šia šeima, mis Kordvel?

– Aš apskritai jų nepažįstu. Hugo patvarkė, kad mane čionai pakviestų.

– Tai jūs su Hugo esate pažįstami?

– Aš esu Hugo draugė. Toks mano statusas. – Suzana Kordvel šypsojosi, lėtai tardama žodžius.

– Jūs jau seniai pažįstami?

– O, ne, tik kažkur apie mėnesį.

Ji patylėjo ir pridūrė:

– Mes ketiname susižadėti.

– Ir jis jus atsivedė čionai, norėdamas pristatyti savo šeimai?

– O, Viešpatie, nieko panašaus. Visa tai mes laikome paslaptyje. Aš tik atvykau pasižvalgyti. Hugo man yra sakęs, kad ši vietelė panaši į beprotnamį. Pamaniau, kad

geriau pačiai atvykti ir pažiūrėti. Hugo yra labai mielas, bet visiškai be smegenų. Suprantate, padėtis yra gana kritiška. Nei aš, nei Hugo visai neturime pinigų, o senasis seras Govisas, kuris buvo Hugo pagrindinė viltis, panoro, kad Hugo vestų Rūtą. Žinote, Hugo yra kiek silpnokas. Jis galėtų sutikti su šiomis vedybomis, tikėdamasis vėliau išsiskirti.

– Bet jūsų ši idėja nesužavėjo, madmuazele? – švelniai pasidomėjo Puaro.

– Žinoma ne. Rūta gali būti neprognozuojama ir atsisakyti skirtis ar kažkas tokio. Aš užsispyriau. Jokio lėkimo į Šv. Pauliaus bažnyčią Naitsbridže, kol aš pati ten nestovėsiu su lelijų puokšte.

– Taigi jūs atvykote savarankiškai ištirti situaciją?

– Taip.

– *Eh bien*! – pasakė Puaro.

– Na, žinoma, Hugo buvo teisus! Visa šeima yra kaip beprotnamis. Išskyrus Rūtą, kuri yra be galo protinga. Ji pati turi savo draugą ir vedybų mintis ją žavi ne daugiau, nei mane.

– Jūs turite galvoje misterį Burovsą?

– Burovsą? Žinoma, ne. Rūta neatiduotų širdies tokiam pseudovaikinui.

– Tai kas yra jos širdies pavergėjas?

Suzana Kordvel padarė pauzę, išsitraukė cigaretę, užsidegė ją ir tarė:

– Geriau jūs jos pačios paklauskite. Juk tai, galų gale, ne mano reikalas.

Majoras Ridlas paklausė:

– Kada jūs paskutinį kartą matėte serą Govisą?

– Geriant arbatą.

– Ar jo elgesys jums nepasirodė kuo nors neįprastas?
Mergina gūžtelėjo pečiais.

– Ne, toks, kaip visuomet.

– Ką jūs po to veikėte?

– Žaidžiau biliardą su Hugo.

– Ar vėliau matėte serą Govisą?

– Ne.

– O kaip dėl šūvio?

– Tai buvo gana keista. Matote, aš pamaniau, kad pirmas gongas jau buvo, taigi aš skubėjau apsirengti ir išsiveržusi iš kambario išgirdau, kaip tuo metu pamaniau, antrąjį gongą, taigi aš visu greičiu nukūriau laiptais žemyn. Pirmąjį vakarą, kai atvykau čionai, aš vieną minutę buvau pavėlavusi pietauti, ir Hugo man pasakė, kad mūsų viltys dėl bočiaus gali žlugti, taigi aš lėkiau kaip akis išdegus. Hugo ėjo prieš mane, ir kai pasigirdo tas keistas pokštelėjimas, jis pasakė, kad tai būsiąs šampano kamštis, bet Snelas pasakė „ne", ir bet kuriuo atveju, man neatrodė, kad garsas atsklido iš valgomojo. Mis Lingad manė garsą atsklidus iš viršaus, ir galiausiai mes sutarėme, kad tai pokštelėjo automobilio variklis ir mes suvirtome į svetainę ir pamiršome apie tai.

– Ar jūs nė akimirkai nepamanėte, kad seras Govisas galėtų nusišauti? – paklausė Puaro.

– O ar aš turėčiau ką nors panašaus galvoti? Bočius žavėjosi savimi. Niekuomet nepagalvočiau, kad jis galėtų padaryti tokį dalyką. Negaliu suprasti, kodėl jis taip pasielgė. Nebent dėl to, kad buvo pakvaišęs.

– Nemalonus įvykis.

– Ir dar koks. Ypač man su Hugo. Aš manau, kad jis Hugo visiškai nieko nepaliko, arba beveik nieko.

– Kas jums taip pasakė?

– Hugo tai sužinojo iš Forbso.

– Na, mis Korvel, – majoras Ridlas trumpam nutilo, – aš manau, kad tai viskas. Ar mis Čeveniks-Gor, jūsų manymu, pakankamai gerai jaučiasi, kad nusileistų žemyn ir su mumis pasikalbėtų?

– O, manau, kad taip. Aš jai pasakysiu.

Puaro įsiterpė:

– Minutėlę, madmuazele. Ar jūs tai matėte anksčiau?

Jis ištiesė kulkos formos pieštuką.

– O, taip, mes juo naudojomės šią popietę žaidžiant bridžą. Priklauso senajam pulkininkui Beriui, jei neklystu.

– Ar jis jį pasiėmė, pasibaigus žaidimui?

– Neturiu nė menkiausio supratimo.

– Ačiū, madmuazele. Tai viskas.

– Gerai, aš pakviesiu Rūtą.

Rūta Čeveniks-Gor įėjo į kambarį tarsi karalienė. Veidas buvo paraudęs, galva aukštai iškelta. Bet jos akys, panašiai kaip ir Suzanos Kordvel, buvo budrios. Ji vilkėjo tą pačią suknelę, kaip ir atvykus Puaro. Ji buvo blyškaus abrikoso atspalvio. Prie jos peties buvo prisegta gelsvai rausva rožė. Prieš valandą ji žydėjo, bet dabar žiedas buvo nuvytęs.

– Na? – tarė Rūta.

– Man labai nemalonu jus trukdyti, – pradėjo majoras Ridlas.

Ji nutraukė jį.

– Žinoma, jūs turite mane trukdyti. Jūs turite patrukdyti kiekvieną. Bet aš galiu sutaupyti jums laiko. Aš ne-

turiu nė menkiausio supratimo, kodėl bočius nusižudė. Viskas, ką aš galiu jums pasakyti, kad į jį tai šiek tiek nepanašu.

– Ar jo elgesyje šiandien jūs nepastebėjote ko nors negero? Gal jis buvo prislėgtas, ar pernelyg susijaudinęs – ar apskritai buvo kas nors neįprasto?

– Aš taip nemanau. Bent jau aš nepastebėjau...

– Kada paskutinį kartą jį matėte?

– Geriant arbatą.

Puaro paklausė:

– Ar jūs vėliau nėjote į jo kabinetą?

– Ne. Paskutinį kartą aš jį mačiau šiame kambaryje. Sėdintį štai čia.

Ji parodė į krėslą.

– Suprantu. Ar jūs matėte anksčiau šį pieštuką?

– Tai pulkininko Berio.

– Pastaruoju metu jūs jį kur nors matėte?

– Tiksliai negaliu pasakyti.

– Ar jūs ką nors žinojote apie... nesutarimus tarp sero Goviso ir pulkininko Berio?

– Dėl „Sintetinio kaučiuko pakaitalo“ kompanijos, jūs turite galvoje?

– Taip.

– Girdėjau. Bočius dėl to buvo gerokai įsiutęs!

– Galbūt jis pamanė, kad jį apsuko aplink pirštą?

Rūta gūžtelėjo pečiais.

– Jis visiškai nesigaudė verslo reikaluose.

Puaro pasakė:

– Ar galėčiau jūsų kai ko paklausti, madmuazele – tai šiek tiek įžūlus klausimas?

– Žinoma, jei jums to reikia.

– Ar tai... ar jums gaila... kad jūsų tėvas miręs?

Ji spoksojo į jį.

– Žinoma, man labai gaila. Aš neleidžiu sau malonumo kūkčioti ir raudoti. Bet man jo trūks... aš mylėjau bočių. Mes taip jį visuomet vadinome, Hugo ir aš. „Bočius“... žinote, kažkas primityvaus, beždžionės-žmogbeždžionės-genties patriarchas... tai skamba nepagarbiai, bet iš tiesų tame yra daug švelnumo ir meilės. Žinoma, jis buvo pats didingiausias kada nors gyvenęs senas kvailas asilas!

– Jūs mane sudominote, madmuazele.

– Bočiaus makaulė buvo visiškai tuščia. Gaila, kad turiu tai sakyti, bet tai yra tiesa. Jis negalėjo dirbti jokio protinio darbo. Įsivaizduokite, tai buvo didi asmenybė. Fantastiškai drąsus ir visa kita! Galėjo nusigauti net iki ašigalio, ar dalyvauti dvikovoje. Aš visuomet maniau, kad jis šitaip siautėjo dėl to, kad iš tiesų suvokė, kad su jo smegenim toli nenuvažiuosi. Jį bet kas galėtų aplenkti.

Puaro išsitraukė iš kišenės laišką.

– Perskaitykite tai, madmuazele.

Ji perskaitė laišką ir grąžino jį atgal.

– Štai kodėl jūs atvykote!

– Ar šis laiškas jums ką nors sako?

Ji papurtė galvą.

– Ne. Bet galbūt tai ir tiesa. Bet kas galėjo apiplėšti vargšą mielą bočių. Džonas sakė, kad prieš tai dirbęs turto agentas gerokai iš jo pasipelnė ir pasipustė padus. Matote, Bočius buvo toks didis ir toks pasipūtęs, kad jis niekuomet nesiteikė įsigilinti į detales! Jis tiesiog masino apgavikus.

– Jūs nupiešėte kiek kitokį jo paveikslą, nei visuotinai

priimtas.

– O, taip – jis puikiai mokėjo užsimaskuoti. Vanda (mano mama) palaikė jį visomis jėgomis. Jis taip džiaugėsi, vaidindamas Visagalį Dievą. Todėl tam tikra prasme aš džiaugiuosi, kad jis miręs. Jam tai geriausia išeitis.

– Aš ne visiškai su jumis sutinku, madmuazele.

Rūta susimąsčiusi tarė:

– Virš jo jau kaupėsi debesys. Vieną dieną jis galėjo būti uždarytas... Žmonės apie tai jau pradėjo kalbėti.

– Ar jūs žinojote, madmuazele, kad jis ketino pakeisti testamento sąlygas, kur jūs galėtumėte paveldėti palikimą tik su sąlyga, kad ištekėsite už misterio Hugo?

Ji sušuko:

– Koks absurdas! Bet kuriuo atveju aš manau, kad įstatymas galėtų šią sąlygą panaikinti... Esu įsitikinusi, kad negalima žmonėms nurodinėti, su kuo jie turi tuoktis.

– Jei jis iš tikro būtų parašęs tokį testamentą, ar jūs laikytumėtės jo sąlygų, madmuazele?

Ji išvertė akis.

– Aš... aš...

Ji nutilo. Ji kurį laiką neryžtingai sėdėjo, žiūrėdama į savo kabančią šlepetę. Nuo kulno atsiskyrė žemės gabalėlis ir nukrito ant kilimo.

Staiga Rūta Čeveniks-Gor pasakė:

– Palaukite minutėlę!

Ji atsistojo ir išbėgo iš kambario. Ji beveik iš karto sugrįžo kartu su kapitonu Leiku.

– Vis tiek tai iškils į paviršių, – pasakė ji uždususi. – Taigi, jūs galite sužinoti tai dabar. Mes su Džonu susituokėme Londone prieš tris savaites.

Dešimtas skyrius

Iš judviejų kapitonas Leikas atrodė kur kas labiau sutrikęs.

– Tai didelis netikėtumas, mis Čeveniks-Gor – misis Leik, tiksliau sakant, – tarė majoras Ridlas. – Ar niekas iš jūsiškių nežinojo apie jūsų vedybas?

– Ne, mes tai laikėme paslaptyje. Džonui šis dalykas nelabai patiko.

Leikas kiek mikčiodamas tarė:

– Aš... aš žinau, kad tai supuvęs reikalas, šitaip pradėti. Aš turėjau eiti tiesiai pas serą Govisą...

Rūta pertraukė:

– Ir pasakyti jam, kad nori mane vesti, kad jis tave išmestų pro duris ir mane paliktų be skatiko, sukeltų namuose tikrą pragarą, o mes galėtume guostis vienas kitam, kaip kilniai mes pasielgėme! Patikėk, mano pasiūlymas buvo geresnis! Kas padaryta, tas padaryta. Žinoma, būtų kilęs triukšmas, bet jis po truputį būtų su tuo apsipratęs.

Leikas vis dar atrodė nelaimingas. Puaro paklausė:

– Kada jūs ketinote pranešti šią žinią serui Govisui?

Rūta atsakė:

– Aš būčiau paruošusi dirvą. Jis jau įtarinėjo mus su Džonu, taigi aš tariamai susidomėjau Godfriu. Be abe-

jonės, jis būtų padaręs viską, kad užkirstų tam kelią. Aš manau, kad žinia, jog aš esu susituokusi su Džonu, po Godfrio jam būtų tikras palengvėjimas!

– Ar apskritai kas nors žinojo apie šias vedybas?

– Taip, galiausiai aš pasakiau Vandai. Aš norėjau ją patraukti į savo pusę.

– Ir jums tai pavyko?

– Taip. Matote, ji labai nesižavėjo mano vedybomis su Hugo – kadangi jis buvo mano pusbrolis, aš manau. Atrodo, kad ji galvojo mūsų šeimą esant ir taip pakankamai kuoktelėjusią, kad dar mūsų vaikai būtų visiškai pasimaišę. Bet tai buvo gana absurdiška mintis, nes aš esu įvaikintas vaikas, kaip žinote. Aš esu gana tolimo pusbrolio vaikas, kiek žinau.

– Jūs įsitikinusi, kad seras Govisas neįtarė, kaip yra iš tikrųjų?

– O, ne.

Puaro pasakė:

– Ar tai tiesa, kapitone Leikai? Jūs esate tikras, kad pokalbio metu su seru Govisu šią popietę apie tai nebuvo užsiminta?

– Ne, sere. Nebuvo.

– Kadangi matote, kapitone Leikai, yra tam tikrų parodymų, kad seras Govisas buvo didelio susijaudinimo būsenoje po pokalbio su jumis, ir kad jis keletą kartų kalbėjo apie šeimos vardo sutepimą.

– Apie šį dalyką kalbėta nebuvo, – pakartojo Leikas. Jo veidas labai išbalo.

– Ar tai buvo paskutinis kartas, kai jūs matėte serą Govisą?

– Taip, aš jau tai sakiau.

– Kur jūs buvote aštuonios minutės po aštuonių šį vakarą?

– Kur aš buvau? Savo namuose. Miestelio pakraštyje, maždaug už pusės mylios nuo čia.

– Ar tuo metu jūs nebuvote šalia Hemboro Klos?

– Ne.

Puaro kreipėsi į merginą.

– Kur jūs buvote, madmuazele, kai jūsų tėvas nusišovė?

– Sode.

– Sode? Jūs girdėjote šūvį?

– O, taip. Bet aš į tai pernelyg nekreipiau dėmesio. Aš pamaniau, kad kažkas šaudo kiškius, nors dabar aš pamenu pagalvojusi, kad tai nuskambėjo kažkur visai panosėje.

– Jūs grįžote į namus – pro kur?

– Pro šias terasos duris.

Rūta pasuko galvą ir parodė į stiklines duris už jos.

– Ar kas nors čia buvo?

– Ne. Bet Hugo ir Suzana ir mis Lingad beveik iš karto įėjo iš menės. Jie kalbėjosi apie šūvius ir nužudymus, ir panašiai.

– Suprantu, – tarė Puaro. – Taip, aš manau, kad dabar suprantu...

Majoras Ridlas abejojančiu tonu pasakė:

– Ką gi... ė... ačiū jums. Manau, kad šiam kartui užteks.

Rūta su savo vyru apsisuko ir išėjo iš kambario.

– Ką, po galais... – pradėjo majoras Ridlas, ir po to beviltiškai pridūrė: – Darosi vis sunkiau ir sunkiau išsilaikyti balne.

Puaro linktelėjo. Jis pakėlė žemės grumstelį, nukritusį nuo Rūtos bato, ir susimąstęs laikė jį rankoje.

– Tai kaip sudužęs veidrodis ant sienos, – tarė jis. – Mirusio žmogaus veidrodis. Kiekvienas naujas faktas, kurį mes sužinome, parodo mums mirusį žmogų nauju kampu. Jis atspindi visus įmanomus požiūrius. Netrukus mes turėtume išvysti užbaigtą paveikslą.

Jis pakilo ir tvarkingai išmetė žemės gabalėlį į popierdėžę.

– Aš pasakysiu vieną dalyką, mano drauge. Visos šios paslapties sprendimo raktas yra veidrodis. Nueikite į kabinetą ir pats pažiūrėkite, jei netikite manimi.

Majoras Ridlas ryžtingai pasakė:

– Jei tai žmogžudystė, tai jūs tai ir įrodykite. Kas link manęs, tai aš sakyčiau, kad tai neabejotinai savižudybė. Jūs atkreipėte dėmesį, ką mergina pasakė apie buvusį turto agentą, apiplėšusį senąjį Govisą? Esu tikras, kad šią istoriją Leikas papasakojo turėdamas savų tikslų. Galbūt jis pats truputėlį sau pasilengvino gyvenimą, seras Govisas ėmė jį įtarinėti, ir pakvietė jus, nežinodamas, kaip toli yra nuėjęs reikalas tarp Leiko ir Rūtos. Tuomet šią popietę Leikas pasakė jam, kad jie yra vedę. Tai pakirto Govisą. Dabar jau buvo „per vėlu“ ką nors daryti. Jis nusprendė iš viso to pasitraukti. Faktiškai jo smegenys, niekuomet nepasižymėjusios dideliu subalansuotumu, dabar pasidavė. Štai kas atsitiko, mano manymu. Ką jūs pasakysite prieš?

Puaro nejudėdamas stovėjo kambario viduryje.

– Ką aš pasakysiu? Štai ką: prieš jūsų teoriją aš neturiu ką pasakyti– bet ji visko neapima. Yra tam tikrų dalykų, į kuriuos neatsižvelgta.

– Pavyzdžiui?

– Sero Goviso šiandieninė nuotaikų kaita, pulkininko Berio pieštuko suradimas, mis Kordvel liudijimas (kuris yra labai svarbus), mis Lingad pateiktas eiliškumas, kuriuo žmonės nusileido pietauti, sero Goviso kėdės padėtis jį suradus, popierinis krepšelis, kuriame buvo apelsinai ir, galiausiai, be galo svarbi sudužusio veidrodžio nuoroda.

Majoras Ridlas išvertė akis.

– Jūs norite man pasakyti, kad šie niekai turi kokią nors *prasmę*?

Erkiulis Puaro minkštai atsakė:

– Tikiuosi, kad taip ir bus – rytoj.

Vienuoliktas skyrius

Diena dar tik aušo, kai Puaro nubudo kitą rytą. Jam paskyrė miegamąjį rytinėje namo pusėje.

Atsikėlęs iš lovos, jis atidarė langines ir su pasitenkinimu pastebėjo, kad saulė jau buvo pakilus ir kad buvo puikus rytas.

Jis pradėjo rengtis su jam įprastu smulkmenišku rūpestingumu. Baigęs savo tualetą, jis įsisuko į šiltą apsiaustą ir apsivyniojo kaklą šaliku.

Tuomet jis tyliai ištipeno iš savo kambario ir nusileido miegančio namo laiptais į svetainę. Jis be garso atidarė terasos duris ir išėjo į sodą.

Saulė buvo dar tik vos pasirodžiusi. Tvyrojo jauki rytmečio migla. Erkiulis Puaro terasa apėjo namą iš šono iki sero Goviso kabineto lango. Čia jis sustojo ir apsižvalgė.

Iškart už terasos durų buvo žolės juosta, einanti palei namą. Už jos buvo daugiamečių gėlių lysvė. Joje vis dar puikavosi astrai. Toliau buvo plytelėmis grįstas takas, ant kurio stovėjo Puaro. Už lysvės esantis žolės takas jungėsi su terasa. Puaro kruopščiai jį apžiūrėjo, tuomet papurtė galvą. Jis dėmesį nukreipė į kitą lysvės pusę.

Jis labai lėtai palingavo galvą. Dešinėje ežios pusėje buvo matyti batų pėdsakai, atsispaudę minkštame dirvožemyje.

Kai jis susimąstęs spoksojo į juos, pasigirdo balsas, ir jis greitai pakėlė galvą.

Viršum jo buvo atidarytas langas. Jis pamatė galvą rausvais plaukais. Šioje auksinių rusvų plaukų aureolėje išryškėjo protingas Suzanos Kordvel veidas.

– Ką, po galais, jūs čia veikiate tokiu metu, mesjė Puaro? Tyrinėjate pėdsakus?

Puaro korektiškai nusilenkė.

– Labas rytas, madmuazele. Taip, taip ir yra, kaip sakote. Dabar jūs matote seklį – didįjį seklį, sakyčiau, – pačiu paslapties atskleidimo metu!

Pareiškimas gal kiek per daug rėžė ausį. Suzana palenkė galvą į šoną.

– Reikia tai pasižymėti savo memuaruose, – pastebėjo ji. – Gal man nusileisti ir padėti?

– Aš būčiau sužavėtas.

– Pradžioje pamaniau, kad jūs įsilaužėlis. Pro kur jūs atėjote?

– Pro stiklines terasos duris.

– Po minutės aš būsiu pas jus.

Ji laikėsi žodžio. Iš pažiūros Puaro buvo tiksliai toje pačioje padėtyje, kai ji pirmą kartą jį pamatė.

– Jūs labai anksti nubundate, madmuazele?

– Aš gerai ir nebuvai įmigusi. Aš tik jaučiau tą beviltišką jausmą, kurį jauti atsikėlus penktą valandą ryto.

– Bet taip anksti jau nėra!

– Bet toks jausmas! Na, mano supersekly, ko mes dabar ieškome?

– Pažiūrėkite, madmuazele, į batų atspaudus.

– Taip, matau.

– Iš viso keturi atspaudai, – tęsė Puaro. – Matote, aš

jums juos parodysiu. Du nukreipti į lango pusę, kiti du – nuo jo.

– Kieno jie yra? Sodininko?

– Madmuazele, madmuazele! Šiuos atspaudus paliko maži dailūs moteriški aukštakulniai bateliai. Matote? Įsitikinkite pati. Atsistokite, maldauju, šalia jų ant žemės.

Suzana minutėlę dvejojo, tuomet atsargiai pastatė koją ant juodžemio toje vietoje, kur parodė Puaro. Ji dėvėjo mažas aukštakulnes šlepetes iš tamsiai rudos odos.

– Matote, jūsų beveik toks pats dydis. Beveik, bet ne visai toks. Tie kiti yra nuo kiek didesnių batelių, nei jūsų. Galbūt mis Čeveniks-Gor – ar mis Lingad – ar netgi ledi Čeveniks-Gor.

– Tik ne ledi Čeveniks-Gor – jos mažos kojos. Žmonės sugeba šiais laikais – turėti mažas kojas, turiu galvoje. O mis Lingad dėvi keistus batus plokščiais kulnais.

– Tuomet tai mis Čeveniks-Gor atspaudai. Ak, taip, aš prisiminiau, kad ji minėjo vakar vakare buvusi sode.

Jie grįžo atgal takeliu aplink namą.

– Ar mes vis dar sekame pėdsakais? – paklausė Suzana.

– Be jokios abejonės. Dabar mes eisime į sero Goviso kabinetą.

Jis taip ir padarė. Suzana Kordvel sekė iš paskos.

Durys vis dar melancholiškai kabėjo. Viduje kambarys buvo toks pat, koks ir praėjusį vakarą. Puaro atskleidė užuolaidas ir įleido dienos šviesą.

Jis minutėlę stovėjo, žiūrėdamas į lysvę lauke, tuomet tarė:

– Spėju, madmuazele, kad jums neteko bendrauti su įsilaužėliais?

Suzana Kordvel apgailestaudama papurtė savo rausvą galvą.

– Bijau, kad ne, mesjė Puaro.

– Policijos viršininkas taip pat neturi to pranašumo, kurį teikia draugiškų ryšių palaikymais su šiais žmonėmis. Jo santykiai su kriminaliniais sluoksniais yra griežtai oficialūs. Bet su manimi yra kitaip. Kartą su įsilaužėliu labai draugiškai pasišnekėjome. Jis man pasakė įdomų dalyką apie terasines duris – triuką, kuriuo galima pasinaudoti, jei tokios vitrininės durys uždarytos pakankamai laisvai.

Kalbėdamas jis pasuko kairės pusės durų rankeną, vidinis strypas išniro iš angos grindyse, ir Puaro galėjo patraukti abejas stiklines duris į save. Jas plačiai atvėręs, jis vėl jas uždarė nepasukęs rankenos, tokiu būdu strypas neįėjo į savo lizdą grindyse. Jis paleido rankeną, palaukė minutėlę, tuomet greitu smūgiu trinktelėjo į tarpdurį. Vibracija nuo smūgio privertė strypą nusileisti žemyn į angą grindyse – rankena pati pasisuko.

– Supratote, madmuazele?

– Manau, kad taip.

Suzana kiek išblyško.

– Durys dabar uždarytos. Neįmanoma *įeiti* į kambarį, kai durys į verandą yra uždarytos, bet įmanoma *išeiti* iš kambario, užverti duris iš išorės, suduoti smūgį, panašiai kaip aš sudaviau, ir strypas nusileis į angą grindyse, tuo pačiu pasukdamas rankeną. Tuomet durys yra tvirtai uždarytos, ir kiekvienas pažvelgęs į jas pasakys, kad jos buvo uždarytos iš *vidaus*.

– Ar taip... – Suzanos balsas šiek tiek drebėjo, – ar taip vakar viskas ir įvyko?

– Manau, kad taip, madmuazele.

Suzana valdingai pasakė:

– Aš tuo netikiu.

Puaro neatsakė. Jis nuėjo prie židinio. Tuomet jis greitai atsisuko.

– Madmuazele, man jūsų reikėjo kaip liudininko. Aš jau turiu vieną liudininką, misterį Trentą. Jis matė mane radus šią nedidelę veidrodžio atplaišą vakar vakare. Aš apie tai jam pasakiau. Aš palikau ją policijai toje vietoje, kur buvau radęs. Aš netgi pasakiau policijos viršininkui, kad suskilęs veidrodis yra vertingas sprendimo raktas. Bet jam mano užuomina nieko nesakė. Dabar jūs esate liudininkė, kad šią veidrodžio atplaišą (į kurią, atminkite, aš atkreipiau misterio Trento dėmesį) aš dedu į šį nedidelį voką – štai taip. – Jis savo žodžius palydėjo darbais. – Ir aš užrašau ant jo – štai taip – ir jį užklijuoju. Jūs esate liudininkė, madmuazele?

– Taip... bet... bet aš nežinau, ką visa tai reiškia.

Puaro nuėjo į kitą kambario galą. Jis atsistojo priešais rašomąjį stalą ir žiūrėjo į viršum jo esantį suskilusį veidrodį.

– Aš pasakysiu, ką tai reiškia, madmuazele. Jei jūs čia stovėtumėte vakar vakare, žiūrėdama į veidrodį, jūs galėtumėte pamatyti, kaip *įvykdoma žmogžudystė*...

Dvyliktas skyrius

I

Bent kartą savo gyvenime Rūta Čeveniks-Gor – dabar jau Rūta Leik – atėjo laiku pusryčiauti. Erkiulis Puaro buvo menėje ir nusivedė ją į šalį, prieš jai įeinant į valgomąjį.

– Aš turiu jums klausimą, madam.

– Taip?

– Jūs praėjusį vakarą buvote sode. Ar jūs ėjote per gėlių lysvę priešais sero Goviso kabineto langą?

– Taip, du kartus.

– Ak! *Du kartus*. Kaip du kartus?

– Pirmą kartą aš priskyniau astrų. Tai buvo apie septintą valandą.

– Ar tai nėra gana keistas laikas skinti gėles?

– Taip, iš tikrųjų. Aš pasirūpinau gėlėmis vakar rytą, bet Vanda po arbatos gėrimo pasakė, kad gėlės ant valgomojo stalo yra kiek nuvytusios. Aš maniau, kad jos bus dar geros, taigi naujų nebuvai priskynusi.

– Bet jūsų mama jų paprašė? Teisingai?

– Taip. Todėl prieš septynias aš nuėjau į sodą. Aš jas nuskyniau šioje lysvės pusėje, nes ten vargiai ar kas vaikščioja, todėl pamaniau, jog nesugadinsiu vaizdo.

– Taip, taip, bet kaip dėl *antro* karto? Jūs sakėte, kad ėjote tenai *antrą* kartą?

– Tai buvo prieš pat pietus. Aš išsitepiau briliantinę suknelę – nedidelis taškelis prie peties. Nenorėjau persirenginėti, ir nė viena mano dirbtinių gėlių netiko prie mano geltonos suknelės. Aš prisiminiau neseniai mačiusi rožes - kai skyniau astras, taigi nuskubėjau tenai ir prisisegiau rožę prie peties.

Puaro iš lėto linktelėjo galvą.

– Taip, aš pamenu, kad vakar jūs buvote prisisegusi rožę. Kelinta buvo valanda, madam, kai jūs nuskynėte tą rožę?

– Šito aš nežinau.

– Bet tai labai svarbu, madam. Pagalvokite – pasistenkite prisiminti.

Rūta susimąstė. Ji greitai žvilgtelėjo į Puaro ir vėl nusuko akis.

– Tiksliai negaliu pasakyti, – galiausiai tarė ji. – Turėtų būti... na, žinoma – turėtų būti maždaug penkios minutės po aštuonių. Aš ėjau aplink namą atgal ir išgirdau gongą, ir po to keistą pokštelėjimą. Aš skubėjau, nes pamaniau, kad tai buvo jau antrasis gongas, o ne pirmasis.

– Ak, štai ką jūs manėte – o jūs nebandėte patekti vidun pro kabineto terasines duris, kai jūs stovėjote ten prie gėlių lysvės?

– Tiesą sakant, bandžiau. Pamaniau, kad jos gali būti atviros, ir aš tokiu būdu sutrumpinsiu kelią. Bet jos buvo uždarytos.

– Tuomet viskas tampa aišku. Aš jus sveikinu, madam.

Ji spoksojo į jį.

– Ką jūs turite galvoje?

– Kad jūs viskam turite paaiškinimą – juodžemiui ant jūsų batų, jūsų pėdsakams ant gėlių lysvės, jūsų pirštų atspaudams ant išorinės stiklinių durų pusės. Tai labai patogu.

Rūtai dar nespėjus atsakyti, laiptais žemyn atskubėjo mis Lingad. Jos žandai buvo keistai paraudę, ir ji atrodė truputį išsigandusi, kai pamatė Puaro ir Rūtą stovint kartu.

– Prašau man atleisti, – pasakė ji. – Ar kas nors atsitiko?

Rūta piktai tarė:

– Aš manau, kad Puaro išprotėjo!

Ji apsisuko ir nuskubėjo į valgomąjį. Mis Lingad nustebusiu veidu pažvelgė į Puaro.

Jis papurtė galvą.

– Po pusryčių, – pasakė jis. – Aš viską paaiškinsiu. Norėčiau, kad dešimtą valandą visi susirinktų sero Goviso kabinete.

Jis pakartojo šį prašymą įėjęs į valgomąjį.

Suzana greitomis žvilgtelėjo į jį, tuomet perkėlė žvilgsnį ant Rūtos. Kai Hugo paklausė:

– Ė? Kas ten tokio bus? – ji greitai kumštelėjo jį į pašonę, ir jis klusniai nutilo.

Baigęs pusryčiauti Puaro pakilo ir nuėjo prie durų. Jis išsitraukė didžiulį senamadišką laikrodį.

– Dabar be penkių dešimt. Po penkių minučių kabinete.

II

Puaro apsidairė aplink. Jį supo susidomėjusių veidų ratas. Visi buvo čia, pastebėjo jis, išskyrus vieną išimtį, ir tuo pat metu ta išimtis pasirodė kambaryje. Ledi Čeveniks-Gor įėjo minkštu slystančiu žingsniu. Ji atrodė išsekusi ir pavargusi.

Puaro pastūmė jai didelį krėslą, ir ji atsisėdo.

Ji pažvelgė į suskilusį veidrodį, sudrebėjo, ir kiek pasuko savo krėslą.

– Govisas vis dar čia, – pareiškė ji, tarsi konstatuodama faktą. – Vargšas Govisas... Netrukus jis bus laisvas.

Puaro atsikosėjo ir paskelbė:

– Aš jus visus pakviečiau susirinkti čia, kad jūs galėtumėte išgirsti tikrus faktus apie sero Goviso savižudybę.

– Tai buvo Likimas, – pasakė ledi Čeveniks-Gor. – Govisas buvo stiprus, bet jo Likimas buvo dar stipresnis.

Pulkininkas Beris kiek pasislinko į priekį.

– Vanda... Mano brangioji.

Ji nusišypsojo jam, paskui kilstelėjo savo ranką. Jis ją paėmė. Ji švelniai pasakė:

– Jūs tokia paguoda, Nedai.

Rūta griežtai pasakė:

– Ar mes turime suprasti, mesjė Puaro, kad jūs tiksliai nustatėte mano tėvo savižudybės priežastį?

Puaro papurtė galvą.

– Ne, madam.

– Tuomet kam čia visi tie tauškalai?

Puaro ramiai atsakė:

– Aš nežinau sero Goviso savižudybės priežasčių, *nes*

seras Govisas nenusižudė. Jis nepakėlė prieš save rankos. *Jis buvo nužudytas...*

– Nužudytas? – atkartojo keletas balsų. Į Puaro žvelgė išsigandę veidai. Ledi Čeveniks-Gor pažiūrėjusi tarė: „Nužudytas? O, ne!" – ir švelniai papurtė galvą.

– Nužudytas, jūs sakote? – dabar kalbėjo Hugo. – Tai neįmanoma. Kai mes išlaužėme duris, kambaryje nieko nebuvo. Stiklinės durys buvo uždarytos. Įėjimo durys buvo užrakintos iš vidaus, ir raktas buvo dėdės kišenėje. Kaipgi jis galėjo būti nužudytas?

– Ir vis dėlto jis buvo nužudytas.

– Ir žudikas pabėgo pro rakto skylutę? – skeptiškai pasakė pulkininkas Beris. – Ar paspruko per kaminą?

– Žudikas, – pasakė Puaro, – išėjo pro duris į terasą. Aš jums parodysiu, kaip.

Jis pakartojo veiksmus su stiklinėmis durimis.

– Supratote? – paklausė jis. – Štai kaip viskas buvo! Nuo pat pradžių aš nelabai tikėjau, kad seras Govisas nusižudė. Jis pasižymėjo ryškiu kraštutiniu individualizmu, o tokie žmonės paprastai nenusižudo.

Be to, yra ir kiti dalykai! Kaip matome, prieš pat savo mirtį seras Govisas atsisėjo prie savo stalo, ant popieriaus lapo sukeverzojo žodį *ATLEISKITE* ir nusišovė. Bet prieš šį paskutinį veiksmą dėl vienų ar kitų priežasčių jis pakeitė savo kėdės padėtį, pasukdamas ją šonu į stalą. Kodėl? Tam turi būti kažkokia priežastis. Reikalas man ėmė šviesėti, kai aš aptikau prie sunkios bronzinės statulėlės prilipusią stiklo duženą...

Aš paklausiau savęs, kaip čia atsirado veidrodžio šukė? – ir atsakymas pats man atėjo į galvą. Veidrodis suskilo ne nuo kulkos, *bet nuo sunkios bronzinės statulėlės.* Šis vei-

drodis buvo sudaužytas sąmoningai.

Bet kodėl? Aš grįžau prie stalo ir pažvelgiau į kėdę. Taip, dabar aš supratau. Viskas buvo ne taip. Joks savižudis nebūtų pasukęs savo krėslo ir nusišovęs, pasilenkęs į šalį virš krėslo krašto. Visa tai buvo inscenizuota. Savižudybė buvo suklastota!

Ir tada aš sužinojau kai ką labai svarbaus. Mis Kordvel liudijimas. Mis Kordvel sakė skubėjusi laiptais žemyn praėjusį vakarą, nes pagalvojusi, kad suskambo *antrasis* gongas. Kitaip tariant, ji pamanė, kad ji jau buvo girdėjusi *pirmąjį* gongą.

Dabar pažiūrėkite – jei seras Govisas šūvio metu sėdėtų normalioje padėtyje savo krėsle, tai kur būtų nulėkusi kulka? Skrisdama tiesia linija, ji pralėktų pro duris, jei jos būtų atidarytos, ir galiausiai *atsitrenktų į gongą*!

Dabar jūs suprantate mis Kordvel pareiškimo svarbą? Niekas daugiau negirdėjo gongo, bet jos kambarys yra tiesiai virš jo, ir jos šansai išgirsti gongo skimbtelėjimą buvo didžiausi. Atminkite, gongo signalą sudarė vienas vienintelis dūžis.

Tuomet apie sero Goviso nusižudymą nebūtų nė kalbos. Miręs žmogus negalėtų atsikelti, uždaryti duris, užrakinti jas ir atsisėsti į patogią padėtį! Kažkas kitas tuo pasirūpino, taigi čia buvo ne savižudybė, bet žmogžudystė. Kažkas, kieno draugija buvo priimtina serui Govisui, stovėjo šalia jo ir kalbėjo. Seras Govisas galbūt tuo metu rašė. Žudikas išsitraukė pistoletą, pridėjo prie jo galvos iš dešinės pusės ir iššovė. Reikalas atliktas! Tuomet greitai prie darbo! Žudikas užsideda pirštines. Durys užrakinamos, raktas įdedamas į sero Goviso kišenę. Bet kas, jei kas nors išgirdo vieną garsų skimbtelėjimą? Tuomet

būtų galima suprasti, kad durys šūvio metu buvo *atviros*, o ne *uždarytos*. Todėl krėslas su kūnu pasukamas, mirusiojo pirštai prispaudžiami prie pistoleto, kad liktų atspaudai, veidrodis sąmoningai sudaužomas. Tuomet žudikas išeina pro stiklines duris, trinkteli, kad jos užsisklęstų, žengia ne ant žolės, bet ant gėlių lysvės, kur pėdsakai po to gali būti sulyginti, tuomet apeina namą iš šono ir įeina į svetainę.

Jis patylėjo ir tęsė toliau:

– *Šūvio metu sode buvo vienintelis asmuo*. Tas asmuo paliko pėdsakus gėlių lysvėje ir pirštų atspaudus ant durų stiklo iš išorinės pusės.

Jis priėjo prie Rūtos.

– Tam buvo motyvas, ar ne? Jūsų tėvas sužinojo apie jūsų slaptas vedybas. Jis ketino jus palikti be palikimo.

– Tai melas! – Rūtos balsas buvo aiškus ir niekinantis. – Jūsų pasakojime nėra nė kruopelytės tiesos. Tai melas nuo pradžios iki galo!

– Prieš jus yra svarūs įkalčiai, madam. Teismas *gali* jumis patikėti. Bet gali ir *nepatikėti*!

– Jai nereikės stoti prieš teismą.

Visi išsigandę pasisuko. Mis Lingad stovėjo. Jos veidas persimainė, ji visa drebėjo.

– *Aš* jį nušoviau. Aš prisipažįstu! Aš turėjau savų priežasčių. Aš... aš jau kurį laiką laukiau progos. Mesjė Puaro yra visiškai teisus. Aš atsekiau jį čionai. Pistoletą jau anksčiau buvau paėmusi iš stalčiaus. Aš stovėjau šalia ir kalbėjau apie knygą – ir jį nušoviau. Buvo viena kita minutė po aštuonių. Kulka kliudė gongą. Niekuomet nepagalvojau, kad kulka gali taip lengvai pralėkti kiaurai galvą. Nebuvo laiko eiti jos ieškoti. Aš užrakinau duris

ir įdėjau raktą į jo kišenę. Tuomet aš pasukau krėslą, sudaužiau veidrodį ir, ant popieriaus lapo užrašiusi „Atleiskite“, išėjau pro terasos duris ir uždariau jas tokiu būdu, kaip kad parodė mesjė Puaro. Aš perėjau per gėlių lysvę, bet iškart sulyginau pėdsakus su nedideliu grėbliu, kurį buvau ten pasidėjusi. Tuomet pasukau už kampo ir įėjau į svetainę. Duris iš terasos į svetainę buvau palikusi atviras. Aš nežinojau, kad pro jas išėjo Rūta. Ji namą turėjo apeiti iš priekio, kai tuo tarpu aš apėjau iš galo. Matote, aš turėjau padėti grėblį į pašiūrę. Aš laukiau svetainėje, kol išgirdau kažką leidžiantis laiptais ir Snelą einant prie gongo ir tuomet...

Ji pažvelgė į Puaro.

– Jūs žinote, ką aš po to padariau?

– Taip, žinau. Šiukšliadėžėje aš radau popierinį maišelį. Tai buvo labai gudri mintis. Jūs padarėte tai, ką mėgsta daryti vaikai. Jūs pripūtėte maišelį ir jį susprogdinote. Gavosi pakankamai stiprus garsas. Jūs išmetėte maišelį į šiukšliadėžę ir nuskubėjote į menę. Jūs nustatėte savižudybės laiką – ir tuo pačiu sukūrėte sau alibi. Bet buvo dar vienas dalykas, kuris jus neramino. Jūs neturėjote laiko pakelti kulkos. Ji turėjo būti kažkur šalia gongo. Buvo labai svarbu, kad kulka būtų rasta kabinete kur nors prie veidrodžio. Aš nežinau, kada jums atėjo į galvą paimti pulkininko Berio pieštuką...

– Jis paprasčiausiai ten buvo, – pasakė mis Lingad. – Kai mes visi įėjome iš menės vidun. Aš nustebau, kambaryje pamačiusi Rūtą. Aš supratau, kad ji turėjo įeiti iš sodo pro stiklines duris. Tada aš pastebėjau ant kortų stalo gulint pulkininko Berio pieštuką. Aš įsidėjau jį į rankinuką. Jei vėliau kas nors mane pamatytų pakeliant

kulką, aš galėčiau apsimesti, kad tai buvo pieštukas. Tiesą sakant, aš nemaniau, kad mane kas nors pamatys keliant kulką. Aš numečiau ją prie veidrodžio, kai jūs apžiūrinėjote kūną. Kai jūs mane dėl to pričiupote, aš labai džiaugiausi, kad buvau pagalvojusi apie pieštuką.

– Taip, labai protinga mintis. Tai mane visiškai supainiojo.

– Aš bijojau, kad kas nors galėjo išgirsti tikrąjį šūvį, bet aš žinojau, kad visi persirenginėjo pietauti, ir turėjo būti užsidarę savo kambariuose. Tarnai buvo savo namo ketvirtyje. Tik vienintelė mis Kordvel galėjo jį išgirsti, bet ji greičiausiai pamanytų, kad tai automobilio variklis. Bet ji palaikė tai gongu. Aš pamaniau... aš pamaniau, kad viskas ėjo kaip sviestu patepta...

Misteris Forbsas iš lėto pasakė savo precizišku balsu:

– Tai labai neįtikėtina istorija. Aš nematau jokio motyvo...

Mis Lingad aiškiai pasakė:

– Motyvas *buvo*...

Ji įnirtingai pridūrė:

– Nagi, skambinkite policijai! Ko jūs dar laukiate?

Puaro švelniai pasakė:

– Galbūt jūs visi galėtumėte išeiti iš kambario? Misteri Forbsai, paskambinkite majorui Ridlui. Aš pasiliksiu čia, iki jis atvyks.

Vienas paskui kitą šeimos nariai iš lėto išėjo iš kambario. Suglumę ir sukrėsti jie žvilgčiojo į liekną tiesią figūrą su jos kruopščiai sušukuotais žilais plaukais.

Rūta buvo paskutinė. Ji dvejodama stabtelėjo tarpduryje.

– Aš nesuprantu. – Ji kalbėjo piktai, įžūliai, kaltinda-

ma Puaro. – Jūs ką tik galvojote, kad tai padariau *aš*.

– Ne, ne, – papurtė galvą Puaro. – Aš niekuomet taip negalvojau.

Rūta lėtai nuėjo.

Puaro pasiliko su skrupulinga maža vidutinio amžiaus moterimi, kuri ką tik prisipažino gudriai suplanavusi ir įvykdžiusi šaltakraujišką žmogžudystę.

– Ne, – pasakė mis Lingad, – jūs negalvojote, kad ji tai padarė. Jūs apkaltinote *ją*, kad priverstumėte *mane* kalbėti, ar ne?

Puaro linktelėjo galvą.

– Kol mes čia laukiame, – draugiškai pasakė mis Lingad, – jūs galite man pasakyti, kodėl jūs įtarėte būtent *mane*.

– Dėl keleto priežasčių. Pradėsiu nuo jūsų liudijimo apie serą Govisą. Toks išdidus vyras, kaip Govisas, niekada nepagarbiai nekalbėtų apie savo sūnėną svetimų žmonių akivaizdoje, ir ypač tokių žmonių, kaip jūs. Jūs norėjote sustiprinti savižudybės įspūdį. Taip pat jūs pasidalijote savo spėjimais, kad savižudybei galėjo paskatinti kažkokie gėdingi faktai, susiję su Hugo Trentu. Vėlgi, to seras Govisas niekuomet nepasakotų pašaliniam žmogui. Tuomet dar buvo kažkas, ką jūs pakėlėte menėje, ir labai reikšmingas faktas, kad jūs nepaminėjote to, jog Rūta į svetainę įėjo *iš sodo*. Ir tuomet aš randu popierinį maišelį – visiškai neįtikėtinas dalykas tokio namo, kaip Hemboro Klos, svetainėje! Jūs buvote vienintelis asmuo, buvęs svetainėje tuo metu, kai pasigirdo „šūvis“. Popierinio maišelio triukas savaime verčia galvoti apie moterį – išradingas namų darbo prietaisas. Taigi viskas atitiko. Pastangos įtarimą mesti ant Hugo, tuo pačiu nukreipiant jį

nuo Rūtos. Nusikaltimo mechanizmas... ir jo motyvas.

Maža žilaplaukė moteris sujudėjo.

– Jūs žinote motyvą?

– Manau, kad taip. Rūtos laimė – tai ir buvo motyvas! Aš spėju, kad jūs pamatėte ją su Džonu Leiku – jūs žinojote, kokie jų reikalai. Ir lengvai prieidama prie sero Goviso dokumentų, jūs aptikote naują sero Goviso testamento ruošinį – Rūta netenka palikimo, jei neišteka už Hugo Trento. Jūs nusprendėte pati įvykdyti teisingumą, pasinaudodama tuo faktu, kad seras Govisas buvo man rašęs anksčiau. Jūs šį laišką galėjote matyti. Kokie įtarimai ar nuogąstavimai privertė parašyti jį pirmąjį laišką, aš nežinau. Jis galėjo įtarti Burovsą arba Leiką sistemingai jį apiplėšiant. Jo neužtikrintumas dėl Rūtos jausmų vertė jį užsakyti privatų tyrimą. Jūs pasinaudojote tuo faktu ir paruošėte dirvą savižudybės inscenizacijai, sustiprindama šią versiją savo liudijimu apie jo sielvartą, susijusį su Hugo Trentu. Jūs pasiuntėte man telegramą ir pranešėte serą Govisą sakius, jog aš atvyksiu „per vėlai“.

Mis Lingad piktai pasakė:

– Govisas Čeveniks-Gor buvo despotas, snobas ir plepys! Aš neketinau jam leisti sugriauti Rūtos laimės.

Puaro švelniai paklausė:

– Rūta yra jūsų duktė?

– Taip... Rūta yra mano duktė... aš dažnai apie ją galvodavau. Kai išgirdau, kad seras Govisas Čeveniks-Gor ieško pagalbininko savo šeimos istorijai parašyti, aš pasinaudojau šia proga. Buvo keista matyti savo mergaitę. Aš žinojau, kad ledi Čeveniks-Gor manęs neatpažins. Tai buvo prieš daugelį metų – aš buvau jauna ir graži tuo metu, ir vėliau aš pasikeičiau pavardę. Be to, ledi Čeve-

niks-Gor yra per daug paskendusi migloje, kad galėtų ką nors atpažinti. Man ji patiko, bet aš nekenčiau Čeveniks-Gor šeimos. Jie elgėsi su manimi paniekinamai. Ir štai Govisas ketina su pasididžiavimu ir snobizmu sugriauti Rūtos gyvenimą. Bet aš nusprendžiau, kad ji turi būti laiminga. Ir ji bus laiminga – *jei ji niekuomet nesužinos apie mane*!

Tai buvo prašymas – ne klausimas.

Puaro švelniai linktelėjo galvą.

– Iš manęs niekas nieko nesužinos.

Mis Lingad pasakė ramiu balsu:

– Ačiū.

III

Po to, kai atvyko policija ir vėl išėjo, Puaro sode surado Rūtą su jos vyru.

Ji iššaukiančiai paklausė:

– Ar jūs iš tiesų galvojote, kad aš tai padariau, mesjė Puaro?

– Aš žinojau, madam, kad jūs negalėjote to padaryti – dėl astrų.

– Dėl astrų? Aš jūsų nesuprantu.

– Madam, gėlių lysvėje buvo keturi batų atspaudai – *tik* keturi. Bet jei jūs skynėte gėles, tai jų turėtų būti gerokai daugiau. Tai reiškia, kad tarp jūsų pirmojo bei antrojo vizitų *kažkas pašalino visus pėdsakus*. Tai galėjo padaryti tik nusikaltėlis, ir kadangi jūsų pėdsakai *nebuvo* pašalinti, jūs nebuvote nusikaltėlis. Jūs automatiškai iškritote iš įtariamųjų rato.

Rūtos veidas prašviesėjo.

– O, suprantu. Žinote, gal tai ir baisu, bet man iš tikrųjų gaila tos vargšės moters. Galų gale, ji prisipažino, užuot leidusi mane suimti – ar bent jau ji įsivaizdavo taip būsiant. Tai buvo... gana kilnus poelgis. Man baisiai nesinori galvoti apie tai, kad jai teks pereiti visą tą teismo procesą.

Puaro švelniai pasakė:

– Nesielvartaukite. Šito nebus. Daktaras man pasakė, kad ji turi rimtų problemų su širdimi. Jai liko labai nedaug.

– Džiaugiuosi tai girdėdama. – Rūta nuskynė rudeninį kroką ir priglaudė sau prie skruosto.

– Vargšė moteris. Įdomu, kodėl ji tai padarė...

Rodo trikampis

Pirmas skyrius

Erkiulis Puaro sėdėjo ant balto smėlio ir žiūrėjo į žėrintį melsvą vandenį. Jis buvo rūpestingai apsirengęs dabitiškais baltais flaneliniais drabužiais, jo galvą saugojo didžiulė panama. Jis priklausė senamadiškai kartai, kuri stropiai saugojosi saulės. Mis Pamela Lajal, kuri sėdėjo šalia ir nepaliaujamai tauškė, atstovavo šiuolaikinės minties mokyklai, vilkėdama ant savo saulės įgairinto kūno patį drabužių minimumą.

Retkarčiais jos žodžių srautas nutrūkdavo, kai ji iš naujo save patepdavo aliejumi iš šalia stovinčio buteliuko.

Kitoje mis Pamelos Lajal pusėje ant ryškaus dryžuoto rankšluosčio veidu žemyn gulėjo jos šaunioji draugė mis Sara Bleik. Mis Bleik įdegis buvo beveik tobulas, ir jos draugė ne kartą metė į ją nepatenkintą žvilgsnį.

– Aš vis dar marga, – apgailestaudama sumurmėjo ji. – Mesjė Puaro – jūs neatsisakysite? Tiesiai po dešine mente – aš negaliu ten tinkamai įtrinti.

Mesjė Puaro pakluso ir atlikęs užduotį stropiai nusivalė rankas į savo rankšluostį. Mis Lajal, kurios pagrindinis dėmesys gyvenime buvo nukreiptas į aplinkinių žmonių stebėjimą ir savo pačios balso klausymą, tęsė toliau:

– Aš buvau teisi dėl tos moters – tos *Čanel* stiliuje. Tai Valentina Deikris – Čentri, turiu galvoje. Aš taip ir maniau, aš iš karto ją pažinau. Ji iš tiesų žavinga, ar ne? Turiu galvoje, jog aš suprantu, kodėl žmonės kraustosi dėl jos iš proto. Ir ji akivaizdžiai iš jų to *tikisi*! Tai jau pusė mūšio. Tie kiti žmonės, kurie atvyko praėjusį vakarą, yra Goldai. Jis baisiai gražiai atrodo.

– Leidžia medaus mėnesį? – sumurmėjo Sara prislopusiu balsu.

Mis Lajal papurtė galvą su žinovės išraiška.

– O, ne – jos drabužiai nėra pakankamai *nauji*. Jūs visada galite atskirti nuotakas! Ar jūs nemanote, mesjė Puaro, kad nuostabiausias dalykas pasaulyje yra stebėti žmones ir patirti, ką apie juos galima pasakyti vien tik į juos žiūrint?

– Ne vien tik žiūrint, brangioji, – meiliai pasakė Sara. – Tu taip pat užduodi ir begalę klausimų.

– Aš su Goldais dar apskritai nekalbėjau, – oriai pasakė mis Lajal. Ir bet kuriuo atveju, aš nematau priežasčių, kodėl negalima domėtis žmogiškomis būtybėmis? Žmonės paprasčiausiai yra žavingi. Ar jūs taip nemanote, mesjė Puaro?

Šį kartą ji tylėjo pakankamai ilgai, leisdama atsakyti savo kompanionui.

Neatitraukdamas akių nuo žėrinčio vandens, mesjė Puaro atsakė:

– *Ca depend**.

Pamelą tai sukrėtė.

– O, mesjė Puaro! Aš nemanau, kad yra dar kas nors tokio įdomaus ir nenuspėjamo, kaip žmogiškoji būtybė!

* *pranc.* kaip čia pasakius

– Nenuspėjamo? Nemanau.

– O, bet jie tokie *yra*. Vos tik apie juos gražiai pagalvoji – jie ima ir iškrečia ką nors, ko visiškai nesitiki.

Erkiulis Puaro papurtė galvą.

– Ne, ne, tai netiesa. Labai retai kas nors padaro kažką tokio, kas nėra *dans son caractere**. Apskritai paėmus, tai monotonija.

– Aš su jumis visiškai nesutinku! – pasakė mis Pamela Lajal.

Ji tylėjo ištisos pusantros minutės, kol vėl pasiruošė atakai.

– Vos tik išmokusi atskirti žmones, aš ėmiau jais domėtis – kokie jie yra, kokie jų tarpusavio santykiai, ką jie jaučia ir galvoja. Tai... o, tai gana jaudinantis užsiėmimas.

– Vargu, ar taip yra, – pasakė Erkiulis Puaro. – Gamta atkartoja save dažniau, nei įmanoma įsivaizduoti. Jūra, – mąsliai pridūrė jis, – pasižymi žymiai didesne įvairove.

Sara pasuko galvą į šoną ir paklausė:

– Jūs manote, kad žmogiškosios būtybės linkusios atkartoti tam tikrą šabloną? Tam tikrus stereotipus?

– *Precisement***, – pasakė Puaro ir pirštu nupiešė kažką ant smėlio.

– Ką jūs čia piešiate? – smalsiai paklausė Pamela.

– Trikampį, – atsakė Puaro.

Bet Pamelos dėmesys buvo nukreiptas kitur.

– Štai ir Čentriai, – pasakė ji.

Į paplūdimį atėjo moteris – aukšta moteris, labai jaučianti save ir savo kūną. Ji nežymiai linktelėjo bei nusi-

* *pranc.* jiems būdinga

** *pranc.* būtent

šypsojo ir atsisėdo kiek atokiau paplūdimyje. Skaisčiai raudona su auksu šilkinė skara nuslydo nuo jos pečių. Ji vilkėjo baltą maudymosi kostiumėlį.

Pamela atsiduso.

– Ar jos figūra ne miela?

Bet Puaro žiūrėjo į jos veidą – trisdešimt devynerių metų moters veidą, kuri jau nuo šešiolikos garsėjo savo grožiu.

Jis žinojo viską, kaip ir visi kiti, apie Valentiną Čentri. Ji garsėjo daugeliu dalykų – jos kaprizai, jos turtas, didžiulės mėlynos kaip safyras akys, jos santuokinės avantiūros bei nuotykiai. Ji turėjo penkis vyrus ir nesuskaičiuojamą daugybę meilužių. Ji buvo ištekėjusi už italų grafo, už plieno magnato iš Amerikos, už profesionalaus tenisininko ir už automobilių lenktynininko. Iš šių keturių amerikietis mirė, kitų ji nusipurtė civilinių bylų teismuose. Prieš pusmetį ji ištekėjo penktą kartą – šį kartą už karinio laivyno trečiojo rango kapitono.

Pastarasis taip pat atėjo į paplūdimį, žengdamas įkandin jos. Tylus, tamsus – su karingu žandikauliu ir niūria išvaizda. Šiek tiek priminė pirmykštę šimpanzę.

Ji pasakė:

– Toni, brangusis – mano portsigaras...

Jis jau buvo jį paruošęs – pridegė cigaretę, padėjo nusmaukti balto maudymosi kostiumėlio juosteles nuo jos pečių. Ji gulėjo, ištiesusi rankas saulėje. Jis sėdėjo šalia kaip koks laukinis žvėris, saugojantis savo grobį.

Pamela pasakė pakankamai pritildytu balsu:

– Žinote, jie mane *siaubingai* domina... Jis tikras patinas! Toks tylus – ir toks *rūstus*. Spėju, kad tokioms moterims, kai ji, tai patinka. Panašu į tigro kontrolę! Įdo-

mu, kiek tai galės tęstis. Ji labai greitai nuo to pavargs, aš manau – ir ypač šiais laikais. Bet vėlgi, jei ji pabandys jo atsikratyti... jis gali būti pavojingas, aš manau.

Į paplūdimį atėjo dar viena pora – gana drovi. Tai buvo nauji svečiai, atvykę praėjusį vakarą. Misteris ir misis Daglas Gold, kaip mis Lajal sužinojo žvilgtelėjusi į svečių registracijos knygą. Ji žinojo taip pat ir kitus duomenis – nes toks yra italų reglamentas – jų vardus ir jų amžių, kurie buvo nurašyti nuo jų pasų.

Misteris Daglas Kemronas Goldas buvo trisdešimt vienerių ir misis Mairūnė Ema Gold trisdešimt penkerių.

Mis Lajal gyvenimo hobis, kaip ji ir sakė, buvo žmonių stebėjimas. Skirtingai nuo daugumos anglų, ji sugebėdavo iškart užkalbinti nepažįstamus žmones, užuot laukusi nuo keturių dienų iki savaitės, prieš pirmą atsargų bandymą susipažinti, kaip ir įprasta britams. Todėl ji, pastebėjusi nežymų misis Gold neryžtingumą bei drovumą, sušuko:

– Labas rytas, puiki diena, ar ne?

Misis Gold buvo nedidelė moteris – vos ne kaip pelė. Ji neblogai atrodė, iš tiesų jos bruožai buvo taisyklingi ir figūra gana daili, bet ji pasižymėjo tam tikru drovumu ir beskoniu apsirengimu, nuo ko ji buvo gana nepastebima. Jos sutuoktinis, kita vertus, buvo nepaprastai gražus vyras beveik teatrališkos išvaizdos. Labai šviesūs, aiškiai garbanoti plaukai, mėlynos akys, platūs pečiai, siauri klubai. Jis buvo labiau panašus į jaunuolį scenoje, nei į vaikiną realiame gyvenime, bet tuo metu, kai jis atvėrė burną, šis įspūdis nublanko. Jis buvo gana natūralus ir paprastas, netgi galbūt šiek tiek kvailokas.

Misis Gold pažvelgė į Pamelą dėkingu žvilgsniu ir atsisėdo šalia.

– Kaip jūs puikiai nudegėte. Aš jaučiuosi kaip balta varna!

– Kad tolygiai nudegti, tenka nemažai paprakaituoti, – atsiduso mis Lajal.

Ji kiek patylėjo ir tęsė toliau:

– Jūs ką tik atvykote, ar ne?

– Taip. Vakar vakare. Mes atplaukėme Vapo d'Italia laivu.

– Ar jūs buvote kada nors Rode anksčiau?

– Ne. Čia gražu, ar ne?

Jos vyras tarė:

– Tik gaila, kad toks ilgas kelias.

– Taip, jei būtų arčiau Anglijos...

Sara pasakė prislopusiu balsu:

– Taip, bet tuomet būtų siaubinga. Marios žmonių, kaip skrodžiamos žuvys ant stalo. Visur kūnai, kur bepasisuksi!

– Žinoma, tai tiesa, – pasakė Daglas Goldas. – Tik nemalonu, kad italų valiuta dabar taip stipriai krenta.

– Tai išpučia kainą, ar ne?

Pokalbis buvo grynai stereotipinis. Įdomiu vargiai jį būtų galima pavadinti.

Kiek tolėliau Valentina Čentri sujudėjo ir atsisėdo. Viena ranka prie krūtinės ji prilaikė maudymosi kostiumėlio viršutinę dalį.

Ji nusižiovavo - plačiai, bet švelniai, kaip katė. Atsainiai akimis permetė paplūdimį. Jos akys nuslydo Meirūnės Gold kūnu ir mąsliai apsistojo ties garbanota auksine Daglaso Goldo galva.

Ji banguojančiai pajudino pečius. Ji prakalbo, ir jos balsas buvo kiek skambesnis, nei buvo būtina.

– Toni, brangusis – ar tai ne dieviška – ši saulė? Aš paprasčiausiai kažkada turėjau būti saulės garbintoja – tu taip nemanai?

Jos vyras kažką atsakydamas sukriuksėjo, bet žodžiai nepasiekė aplinkinių ausų. Valentina Čentri tęsė toliau savo lėtu, skambiu balsu.

– Patrauk šį rankšluostį, kad šiek tiek išsilygintų, brangusis.

Ji įdėjo milžiniškas pastangas, pakeldama ir vėl nuleisdama savo nuostabų kūną. Daglas Goldas žiūrėjo. Jo akys buvo akivaizdžiai susidomėjusios.

Misis Gold džiaugsmingai sučirškė prislopintu balsu mis Lajal:

– Kokia nuostabi moteris!

Pamela, lygiai taip pat džiaugdamasi galėdama suteikti, kaip ir gauti informaciją, tyliu balsu atsakė:

– Tai Valentina Čentri – žinote, buvusi Valentina Deikris – ji iš tiesų žavinga, ar ne? Jos vyras tiesiog pamišęs dėl jos – neišleidžia jos iš akių nė minutei!

Misis Gold dar kartą permetė akimis paplūdimį. Tuomet ji pasakė:

– Jūra tikrai graži – tokia mėlyna. Manau, jog laikas išsimaudyti. Ką tu manai, Daglai?

Jis vis dar stebėjo Valentiną Čentri ir jam prireikė šiek tiek laiko, kad susigaudytų. Tuomet jis atsakė išsiblaškiusiu balsu:

– Išsimaudyti? O, taip, mielai, po minutėlės.

Meirūnė Gold atsistojo ir nuėjo prie vandens pakraščio.

Valentina Čentri šiek tiek pasisuko ant šono. Jos akys žiūrėjo į Daglą Goldą. Jos skaisčiai raudonos lūpos kiek išlinko į šypseną.

Misterio Goldo sprandas truputį paraudonavo.

Valentina Čentri pasakė:

– Toni, brangusis, tu neprieštarausi? Man reikia nedidelio indelio su veido kremu – jis yra ant tualetinio staliuko. Turiu galvoje, jį atnešti. Atnešk jį man – tu mano angelas.

Kapitonas klusniai atsistojo. Jis nusliūkino į viešbutį.

Meirūnė Gold pliumptelėjo į vandenį, šaukdama:

– Kaip miela, Daglai – taip šilta. Greičiau ateik.

Pamela Lajal jo paklausė:

– Ar jūs neisite?

Jis neaiškiai atsakė:

– O! Iš pradžių aš mėgstu gerai įšilti.

Valentina Čentri sujudėjo. Ji trumpam kilstelėjo galvą, tarsi norėdama grąžinti atgal savo vyrą – bet jis jau buvo dingęs už viešbučio sodo sienos.

– Maudymasis man yra paskutinėje vietoje, – paaiškino misteris Goldas.

Misis Čentri vėl atsisėdo. Ji paėmė deginimosi skysčio flakoną. Čia jai iškilo kažkokių sunkumų – dangtelis, atrodo, priešinosi jos pastangoms.

Ji kalbėjo garsiai ir irzliai:

– O, Viešpatie – aš *negaliu* atidaryti šio daikto!

Ji pažvelgė į grupelės pusę...

– Galbūt...

Visuomet galantiškas Puaro pakilo ant kojų, bet Daglas, būdamas jaunesnis ir lankstesnis, pasinaudojo šiuo pranašumu. Jis akimirksniu atsidūrė šalia jos.

– Gal galėčiau jums padėti?

– O, ačiū... – tai buvo saldus tuščias balsas.

– Jūs toks mielas. Man visą laiką taip nesiseka, kai reikia kažką atidaryti – atrodo, kad visuomet suku ne į tą pusę. O! Jums tai pavyko! Aš jums tokia dėkinga...

Erkiulis Puaro sau nusišypsojo.

Jis atsistojo ir nukiūtino paplūdimiu priešinga kryptimi. Jis nėjo labai toli, bet jo judėjimo greitis buvo nedidelis. Jam grįžtant atgal, misis Gold išniro iš jūros ir prie jo prisijungė. Ji buvo gerai paplaukiojusi. Jos veidas švytėjo po maudymosi kepuraite.

Ji tarė uždususi:

– Man patinka jūra. Ir čia taip gražu, ir šilta.

Ji buvo, suprato jis, entuziastinga maudymosi šalininkė.

Ji tarė:

– Mes su Daglu tiesiog pamišę dėl maudymosi. Jis gali valandų valandas mirkti jūroje.

Tuo metu Erkiulio Puaro akys nuslydo pro jos pečius į tą vietą, kur šis maudymosi entuziastas, misteris Daglas, sėdėjo ir kalbėjosi su Valentina Čentri.

Jo žmona tarė:

– Nesuprantu, kodėl jis taip ilgai neateina...

Jos balse buvo vaikiškas sumišimas.

Puaro akys mąsliai apsistojo ties Valentina Čentri. Jis pamanė, kad kitos moterys savo metu buvo išreiškusios tą pačią pastabą.

Jis girdėjo, kaip šalia esančios misis Gold kvėpavimas patankėjo.

Ji pasakė – ir jos balsas buvo šaltas:

– Spėju, kad ji mano esanti labai patraukli. Bet Dag-

lui toks moterų tipas visai nepatinka.

Erkiulis Puaro neatsakė.

Misis Gold vėl pasinėrė į jūrą.

Ji plaukė tolyn nuo kranto lėtais pastoviais yriais. Buvo matyti, kad jai vanduo patinka.

Puaro sugrįžo prie grupelės paplūdimyje.

Ji buvo pasipildžiusi atvykusiu senuoju generolu Barniu, veteranu, kuris paprastai mėgo būti jaunimo kompanijoje. Dabar jis sėdėjo tarp Pamelos ir Saros, ir jis su Pamela buvo įsitraukę į įvairių skandalų aptarimą, papuošdami juos atitinkamomis detalėmis.

Kapitonas Čentris buvo sugrįžęs, sėkmingai atlikęs savo užduotį. Jie su Daglu Goldu sėdėjo Valentinai iš abiejų pusių.

Valentina sėdėjo labai tiesi tarp dviejų vyrų ir kalbėjo. Ji lėtai kalbėjo savo lengvu saldžiu balsu, pokalbio metu pasukdama galvą čia į vieną, čia į kitą vyrą.

Tuo metu ji baigė pasakoti vieną epizodą.

– ... ir ką, jūsų manymu, atsakė tas kvailas jaunuolis? „Gal tai buvo vos minutė, bet aš visuomet jus atsiminsiu, mamyte!" Ar ne taip, Toni? Ir žinote, aš manau, kad tai buvo taip *miela* iš jo pusės. Aš manau, kad šis pasaulis toks malonus – turiu galvoje, visi man visuomet baisiai malonūs – aš nežinau, kodėl – tiesiog taip yra. Bet aš pasakiau Toniui – prisimeni, brangusis – „Toni, jei tau ir reikėtų truputį pavydėti kokiam paaugliui, tai galėtum pavydėti šiam šveicoriui." Nes jis iš tiesų buvo per daug nuostabus...

Kuriam laikui buvo pauzė, ir Daglas Goldas pasakė:

– Neblogi vaikinai – tie šveicoriai.

– O, taip... bet jis taip rūpinosi – išties įdėjo didžiu-

les pastangas – ir atrodė toks patenkintas, galėjęs man padėti.

Daglas Goldas tarė:

– Tame nieko keisto. Kiekvienas apsidžiaugtų, esu tuo tikras.

Ji susižavėjusi sušuko:

– Kaip miela iš jūsų pusės! Toni, tu tai girdėjai?

Kapitonas Čentris sukriuksėjo.

Jo žmona atsiduso:

– Tonis niekada nepasižymėjo puikia iškalba – ar ne, mano ėriuk?

Jos balti pirštai su ilgais raudonai lakuotais nagais pašiaušė jo tamsius plaukus.

Jis metė į ją greitą šoninį žvilgsnį. Ji sumurmėjo:

– Aš iš tiesų nežinau, kaip jis mane pakelia. Jis paprasčiausiai yra baisiai protingas – visiškai paklaikusios smegenys – o aš tik visą laiką tauškiu visokius niekus. Bet jis atrodo tam neprieštaraująs. Niekas neprieštarauja tam, ką aš sakau ar darau – mane tai tik gadina. Esu tikra, kad man tai visiškai ne į naudą.

Kapitonas Čentris pasilenkė į priekį ir per ją pasakė kitam vyrui:

– Ar tai ne jūsų misis plaukioja jūroje?

– Taip. Manau, jog laikas ir man prie jos prisijungti.

Valentina sumurmėjo:

– Bet taip malonu pabūti saulėje. Jums dar nereikia eiti į vandenį. Toni, brangusis, aš nemanau, kad man iš tikrųjų reikėtų šiandien maudytis – ne pačią pirmą dieną. Aš galėčiau peršalti ar dar kas nors. Bet kodėl tau dabar pačiam neišsimaudyti, brangusis Toni? Misteris... misteris Goldas pasiliks ir palaikys man kompaniją, kol

tu plaukiosi.

Čentris gana nuožmiai atsakė:

– Ne, ačiū. Dar kiek ankstoka. Atrodo, kad jūsų žmona jums moja, Goldai.

Valentina pasakė:

– Kaip gerai jūsų žmona plaukia. Esu tikra, kad ji yra viena iš tų baisiai dalykiškų moterų, kurios viską atlieka tiesiog puikiai. Jos visuomet mane baugina, nes aš jaučiu, kad jos manęs nemėgsta. Aš viską darau nevykusiai – visiška neišmanėlė, ar ne, brangusis Toni?

Bet kapitonas tik vėl sukriuksėjo.

Jo žmona meiliai sumurmėjo:

– Tu perdaug mielas, kad tam pritartum. Vyrai taip neįtikėtinai ištikimi – man patinka ši jų savybė. Aš manau, kad vyrai yra kur kas labiau ištikimi, nei moterys – ir jie niekuomet nesako bjaurių dalykų. Moterys, aš visada taip maniau, yra gana *niekingos*.

Sara Bleik pasisuko ant šono į Puaro pusę.

– Niekingos... suprask, jog brangi misis Čentri tam tikra prasme nėra absoliučiai tobula! Ta moteris visiška idiotė! Aš iš tiesų manau, kad Valentina Čentri yra viena iš kvailiausių moterų, kokias tik esu mačiusi. Ji nieko nedaro, tik čiulba „Toni, brangusis", ir varto akimis. Nenustebčiau, jei jos galvoje smegenų vietoje būtų šiaudai.

Puaro kilstelėjo savo išraiškingus antakius.

– *Un peu severe!**

– O, taip. Vadinkite ją „kate", jei norite. Ji aiškiai turi savo metodus! Ji *negali nė vieno* vyro palikti ramybėje? Jos mylimasis panašus į griaustinį.

Žiūrėdamas į jūrą, Puaro pastebėjo:

* *pranc.* kažkas sunkesnio

– Misis Gold puikiai plaukia.

– Taip, ji nepanaši į mus, kuriems mirkti vandeny nėra didelis malonumas. Aš pamaniau, ar misis Čentri apskritai yra įlipusi į vandenį, kol ji čia yra.

– Nemanau, – kimiai pasakė generolas Barnis. – Ji nerizikuos nuplauti savo makijažo. Aš nesakau, kad ji nėra gražuolė, nors jos dantys gal kiek ir ilgoki.

– Tai jums taip atrodo, generole, – nedraugiškai pasakė Sara. - Ir jūs klystate dėl makijažo. Šiais laikais jis atsparus vandeniui ir bučiniams.

– Misis Gold išeina iš vandens, – paskelbė Pamela.

– Bandys išvaduoti savo vyrą, – pasakė Sara.

Misis Gold ėjo tiesiai į paplūdimį. Ji turėjo gražią figūrą, bet paprasta neperšlampama kepurė neatrodė pernelyg patraukliai.

– Ar tu ateini, Daglai? – nekantriai paklausė ji. – Jūra labai šilta ir maloni.

– Tuojau.

Daglas greitai atsistojo ant kojų. Jis trumpam stabtelėjo, ir tuo metu Valentina Čentri pažvelgė į jį su meilia šypsena.

– Au revoir*, – pasakė ji.

Goldas su savo žmona nuėjo paplūdimiu tolyn.

Kai jie išėjo iš ausiai pasiekiamos zonos, Pamela kritiškai pasakė;

– Žinote, aš nemanau, kad tai išmintinga. Pasiimti savo vyrą iš kitos moters yra bloga taktika. Tai atrodo taip savanaudiškai. Ir vyrai to nepakenčia.

– Atrodo, kad jūs neblogai pažįstate vyrus, mis Pamela, – pasakė generolas Barnis.

---

* *pranc.* iki pasimatymo

– Kitų vyrus – ne savo pačios!

– Ak! Tai štai kur skirtumas.

– Taip, generole, bet aš daug žinau apie *nieko nedarymą*.

– Taip, brangioji, – pasakė Sara, – aš bent jau neužsidėčiau tokios kepurės...

– Man ji atrodo labai nuovoki, – pasakė generolas. – Apskritai atrodo miela, supratinga, maža moteris.

– Jūs tiksliai pataikėte, generole, – pasakė Sara. – Bet nepamirškite, kad ir supratingos moterys turi supratingumo ribas. Aš jaučiu, kad šiuo atveju su Valentina Čentri ji nebus labai supratinga.

Ji pasuko galvą ir sušuko pritildytu susijaudinusiu balsu:

– Pažiūrėkite dabar į jį. Atrodo kaip griaustinis. Tas vyras, atrodo, gali būti tikrai žiauraus būdo...

Kapitonas Čentris iš tikrųjų rūsčiai žiūrėjo į tolstančius sutuoktinius. Jo žvilgsnis buvo ypač nemalonus.

Sara pažvelgė į Puaro.

– Na? - pasakė ji. – Ką jūs į tai pasakysite?

Erkiulis Puaro neatsakė žodžiais, bet dar kartą nubrėžė figūrą smėlyje. To pačios formos – trikampį.

– Amžinas trikampis, – susimąstė Sara. – Galbūt jūs ir teisus. Jei taip, tai mūsų laukia kelios įdomios savaitės.

Antras skyrius

Mesjė Erkiulis Puaro nusivylė Rodu. Jis atvyko į Rodą pailsėti ir praleisti atostogas. Pailsėti, ypač nuo nusikaltimų. Vėlyvą spalį, kaip jam pasakė, Rode bus beveik tuščia. Taiki nuošali vietelė.

Tai buvo tiesa. Čentriai, Goldai, Pamela su Sara, generolas, jis pats ir dvi italų poros buvo vieninteliai svečiai. Bet šio siauro ratelio viduje, kaip suvokė protingos mesjė Puaro smegenys, neišvengiamai formavosi tam tikri įvykiai.

– Tai todėl, kad aš į viską žiūriu pro nusikaltimų prizmę, – priekaištingai tarė jis sau. – Man jau galva perkaito! Tai tik mano vaizduotė.

Bet vis dėlto jis nerimavo.

Vieną rytą jis nusileidęs žemyn rado misis Gold sėdinčią terasoje su savo rankdarbiu.

Priėjus arčiau jam susidarė įspūdis, kad jam prieš akis blykstelėjo nosinės kraštelis, kurią ji greitai patraukė iš akių.

Misis Gold akys buvo sausos, bet įtartinai ryškios. Jos elgesys jam taip pat pasirodė su kiek per linksmu atspalviu. Tai buvo šiek tiek perdėta.

Ji pasakė:

– Labas rytas, mesjė Puaro, – su jo abejones sukėlusiu

entuziazmu.

Jis pajuto, kad ji gal ir nebuvo tokia patenkinta jį išvydusi, kaip kad atrodė. Nes ji, galų gale, jo gerai ir nepažinojo. Be to, nors profesinėje veikloje Erkiulis Puaro buvo pasipūtęs mažas žmogus, bet savo asmeninį patrauklumą jis vertino gana kukliai.

– Labas rytas, madam, – atsiliepė jis. – Ir vėl puiki diena.

– Taip, dėkingas oras. Bet mes su Daglu visuomet džiaugiamės bet kokiu oru.

– Iš tikrųjų?

– Taip. Mes apskritai esame labai laimingi. Žinote, mesjė Puaro, kai matai tiek daug problemų ir nelaimių, kai tiek daug porų išsiskiria ir panašiai, na, jautiesi labai dėkinga už savo laimę.

– Malonu girdėti jus taip kalbant, madam.

– Mes su Daglu esame be galo laimingi, būdami kartu. Žinote, mūsų santuoka jau trunka penkerius metus ir, galų gale, penkeri metai šiais laikais yra gana ilgas laiko tarpas...

– Neabejoju, kad tam tikrais atvejais tai gali atrodyti kaip amžinybė, madam, – sausai pasakė Puaro.

– ... bet aš iš tikrųjų manau, kad dabar mes esame labiau laimingi, nei tuomet, kai tuokėmės. Matote, mes be galo tinkam vienas kitam.

– Tai yra svarbiausia, be jokios abejonės.

– Todėl man labai gaila tų žmonių, kurie nėra laimingi.

– Turite galvoje...

– O! Aš kalbu apskritai, mesjė Puaro.

– Suprantu. Suprantu.

Misis Gold pakėlė prieš šviesą savo rankdarbį, pritariamai linktelėjo, ir tęsė toliau:

– Misis Čentri, pavyzdžiui...

– Taip, misis Čentri?

– Aš nemanau, kad ji apskritai yra gera moteris.

– Ne. Ne, tikriausiai ne.

– Iš tikrųjų aš esu visiškai tikra, kad ji nėra gera moteris. Bet man tam tikra prasme jos gaila. Nes nepaisant jos pinigų ir jos geros išvaizdos ir taip toliau, – misis Gold pirštai drebėjo ir jai sunkiai sekėsi siuvinėti, – ji nėra iš tų moterų, prie kurių vyrai prisiriša. Ji yra iš tų moterų, aš manau, nuo kurių vyrai labai greitai pavargsta. Ar jūs taip nemanote?

– Neabejoju, kad aš pats greitai pavargčiau nuo jos kalbų, dar nepraėjus ilgesniam laiko tarpui, – atsargiai pasakė Puaro.

– Taip, aš tą ir turiu galvoje. Ji turi, žinoma, tam tikrą... – misis Gold dvejojo, jos lūpos drebėjo, ji neužtikrintai smeigė adatą į savo rankdarbį. Netgi ir mažiau akylas stebėtojas, nei Erkiulis Puaro, negalėtų nepastebėti jos sielvarto. Ji nenuosekliai kalbėjo toliau:

– Vyrai yra kaip vaikai! Jie *viskuo* tiki...

Ji pasilenkė virš savo rankdarbio. Vėl pasirodė nosinės kraštelis.

Erkiulis Puaro pagalvojo, kad neblogai būtų pakeisti temą.

Jis pasakė:

– Jūs nesimaudėte šį rytą? Ir mesjė jūsų vyras – jis paplūdimyje?

Misis Gold pakėlė akis, sumirksėjo, atgavo savo beveik įžūliai gyvą laikyseną ir pasakė:

– Ne, šį rytą ne. Mes sutarėme pasivaikščioti po senamiestį. Bet kažkokiu būdu... mes prasilenkėme. Jie išėjo be manęs.

Įvardžio reikšmė buvo suprantama. Puaro dar nespėjus nieko pasakyti, iš paplūdimio atėjęs generolas Barnis sudribo krėsle šalia jų.

– Labas rytas, misis Gold. Labas rytas, Puaro. Abu šio ryto dezertyrai? Daugybė prapuolusių. Jūs abu, ir jūsų vyras, misis Gold. Ir misis Čentri.

– Ir kapitonas Čentris? – atsainiai paklausė Puaro.

– O, ne, jis paplūdimy. Mis Pamela juo užsiėmė. – Generolas sukikeno. – Jis jai pasirodė gana sunkaus būdo! Vienas iš stiprių, tylių vyrų, apie kokius rašoma knygose.

Meirūnė Gold kiek sudrebėjusi tarė:

– Jis mane truputį baugina, tas vyras. Jis... jis kartais taip niūriai atrodo. Tarsi jis galėtų padaryti... ką tik nori!

Ji nusipurtė.

– Tai tik skrandžio sutrikimas, aš manau, – linksmai pasakė generolas. – Dispepsija daugeliui pelnė romantiško melancholiko ar nesutramdomo žvėries reputaciją.

Meirūnė Gold nežymiai mandagiai nusišypsojo.

– Ir kur jūsų šaunusis vyras? – pasiteiravo generolas.

Ji atsakė iškart, be jokių dvejonių – natūraliu ir linksmu balsu.

– Daglas? O, jie su misis Čentri išėjo į miestą. Manau, kad jie panoro apžiūrėti senamiesčio sienas.

– Ha, taip, taip... labai įdomu. Riterių laikai ir visa kita. Jums reikėjo eiti kartu, mažoji ledi.

Misis Gold pasakė:

– Bijau, kad aš kiek per vėlai nusileidau žemyn.

Ji staiga pakilo ir atsiprašymui kažką sumurmėjusi nuėjo į viešbutį.

Generolas Barnis pažvelgė jai pavymui susirūpinusiu veidu, švelniai purtydamas galvą.

– Miela maža moteris. Verta tuzino išdažytų kekšių, panašių į kai ką, kieno vardo mes neminėsim! Ha! Kvailas vyras! Nežino, kada bus išmestas už borto.

Jis vėl papurtė galvą. Tuomet pakilęs nuėjo vidun.

Sara Bleik buvo ką tik atėjusi iš paplūdimio ir girdėjo paskutiniuosius generolo žodžius.

Nutaisiusi grimasą nueinančiai kareivos nugarai, ji pliumptelėjo į krėslą ir išreiškė pastabą:

– Miela maža moteris – miela maža moteris! Vyrai visada palankiai kalba apie neskoningai apsirengusias moteris, bet kai prieinama prie esminių dalykų, visuomet laimi išdažytos kekšės! Liūdna, bet taip jau yra.

– Madmuazele, – pasakė Puaro atžariu balsu, – man visa tai nepatinka!

– Nepatinka? Ir man taip pat. Ne, būkime sąžiningi, reikia pripažinti, kad man tai kažkuria prasme patinka. Tai yra žmogaus bjaurioji pusė, kai džiaugiesi nelaimingais atsitikimais bei nelaimėmis ir kitais nemaloniais dalykais, atsitinkančiais draugams.

Puaro paklausė:

– Kur yra kapitonas Čentris?

– Paplūdimyje, narstomas Pamelos (jai tai patinka, jei norite žinoti!) ir proceso metu nerodantis pagerėjimo. Jis atrodė kaip griaudėjantis tamsus debesis, kai aš atėjau. Priekyje dar laukia škvalas, patikėkite manimi.

Puaro sumurmėjo:

– Čia yra kažkas, ko aš nesuprantu...

– Tai nelengva *suprasti*, – pasakė Sara. – Tik klausimas, kas gali *nutikti*.

Puaro papurtė galvą ir sumurmėjo:

– Kaip jūs ir sakote, madmuazele – būtent ateitis ir kelia nerimą.

– Kaip jūs gražiai pasakėte, – tarė Sara ir nuėjo į viešbutį.

Tarpduryje ji beveik susidūrė su Daglu Goldu. Pasirodęs jaunas vyras atrodė patenkintas savimi, su šiek tiek kalta veido išraiška. Jis pasakė:

– Sveiki, mesjė Puaro, – ir gana droviai pridūrė: – Buvome su misis Čentri pažiūrėti senamiesčio sienų. Meirūnė nebuvo nusiteikusi vaikštinėti.

Puaro antakiai šiek tiek pakilo, bet jei jis ir būtų norėjęs pakomentuoti, būtų nespėjęs, nes tuo metu pasirodė veržli Valentina Čentri ir sušuko savo skambiu balsu:

– Daglai – rausvo džino – aš būtinai turiu išgerti rausvo džino.

Daglas Goldas išėjo užsakyti gėrimo. Valentina paskendo krėsle prie Puaro. Šį rytą ji tiesiog švytėjo.

Ji pamatė prie jų ateinančius savo vyrą su Pamela ir pamojavo ranka, sušukdama:

– Ar šauniai išsimaudėte, Toni, brangusis? Ar ne nuostabus rytas?

Kariūnas Čentris nieko neatsakė. Jis pakilo laiptais, praėjo pro ją tylėdamas, ir nepasukdamas galvos dingo bare.

Jo rankos buvo prispaustos prie šonų, ir jo nežymus panašumas į gorilą buvo kiek labiau išryškėjęs.

Valentinos Čentri graži, bet kiek kvailoka burna pra-

sižiojo.

– O, – kažkaip neaiškiai pratarė ji.

Pamelos Lajal veidas išreiškė entuziastingą džiūgavimą dėl šios situacijos. Kaip galėdama pasistengusi užmaskuoti vieną iš savo nuoširdaus būdo savybių, ji atsisėdo prie Valentinos Čentri ir paklausė:

– Puikiai praleidote rytą?

Kai Valentina pradėjo „Tiesiog nuostabiai. Mes...", Puaro atsistojo ir savo ruožtu taip pat nukiūtino į barą. Jis čia rado jaunąjį Goldą, laukiantį rausvo džino su paraudusiu veidu. Jis atrodė susierzinęs ir piktas.

Jis tarė Puaro:

– Tas vyras tikras gyvulys! – Jis palingavo galvą tolstančios kapitono Čentri figūros kryptimi.

– Galimas daiktas, – pasakė Puaro. – Taip, visai įmanoma. Bet *les femmes* *, atminkite, mėgsta gyvulius!

Daglas sumurmėjo:

– Nenustebčiau, jei jis blogai su ja elgiasi!

– Galbūt ir tai jai patinka.

Daglas suglumęs pažvelgė į jį, paėmė rausvą džiną ir išėjo.

Erkiulis Puaro atsisėdo prie baro ir užsakė *sirop se cassis*. Kol jis gurkšnojo jį su ilgais pasitenkinimo atodūsiais, atėjo Čentris ir be sustojimo vieną po kito išgėrė keletą rausvojo džino porcijų.

Jis nelauktai ir su įtūžiu pasakė, daugiau visam pasauliui, nei Puaro:

– Jei Valentina mano, kad ji manęs atsikratys, kaip atsikratė visų kitų sumautų mulkių, tai ji labai klysta! Aš ją turiu ir neketinu paleisti. Nė vienas bičiulis jos negaus –

---

* *pranc.* moterys

tik per mano lavoną.

Jis numetė kažkiek pinigų, apsisuko ant kulno, ir išėjo.

Trečias skyrius

Praėjus trim dienom, Erkiulis Puaro nuvažiavo prie Pranašų kalno. Tai buvo gaivus malonus važiavimas pro auksines žalias egles, sukant vis aukščiau ir aukščiau, tolyn nuo nereikšmingų žmogiškųjų būtybių vaidų bei kivirčų. Mašina sustojo prie restorano. Puaro išlipo ir nupėdino į mišką. Galiausiai jis atėjo į vietą, kuri iš tiesų atrodė esanti pasaulio viršūnė. Toli apačioje, gili ir akinančiai mėlyna, tyvuliavo jūra.

Pagaliau jis atsidūrė ramybėje – atitrūkęs nuo rūpesčių – pakilęs virš pasaulio. Rūpestingai padėjęs sulankstytą apsiaustą ant kelmo, Erkiulis Puaro atsisėdo.

„Be jokių abejonių, *le bon Dieu** žino, ką daro. Tik keista, kad jis sukūrė tam tikrus žmones. *Eh bien*, aš čia bent trumpam galiu pailsėti nuo tų erzinančių problemų“, – mąstė jis.

Jis krūptelėjęs apsidairė. Prie jo skubėjo maža moteris, vilkinti sijoną ir rudą lietpaltį. Tai buvo Meirūnė Gold, ir šį kartą ji buvo atidėjusi į šalį visą vaidybą. Jos veidas buvo drėgnas nuo ašarų.

Puaro negalėjo pasprukti. Ji pričiupo jį.

– Mesjė Puaro. Jūs turite man padėti. Aš labai nelaiminga ir nežinau, ką man daryti! Ak, ką man daryti? Ką

---

* *pranc.* Dievas

man daryti?

Ji žiūrėjo į jį suglumusiu veidu. Jos pirštai įsikibo į jo rankovę. Tuomet, tarsi įžvelgusi jo veide kažką, kas ją išgąsdino, ji kiek atsitraukė.

– Kas... kas tai? – užsikirsdama pasakė ji.

– Jūs norite mano patarimo, madam? Jūs norite jį išgirsti?

Ji sumikčiojo:

– Taip... žinoma...

– *Eh bien* – štai jis. – Jis kalbėjo atžariai ir nuožmiai. – Nedelsiant iš čia išvažiuokite – *kol dar nevėlu.*

– Ką? – ji išvertė akis.

– Jūs mane girdėjote. Išvažiuokite iš šios salos.

– Išvažiuoti iš salos?

Ji apstulbusi spoksojo į jį.

– Būtent tai aš ir sakau.

– Bet kodėl – kodėl?

– Toks mano patarimas jums – *jei jūs branginate savo gyvybę.*

Ji žioptelėjo iš nuostabos.

– O! Ką jūs turite galvoje? Jūs mane gąsdinate... jūs mane gąsdinate.

– Taip, – nuožmiai pasakė Puaro, – būtent to aš ir norėjau.

Ji pritūpė, užsidengdama rankomis veidą.

– Bet aš negaliu! Jis nevažiuos! Daglas, turiu galvoje. Ji nepaleis jo. Ji pilnai užvaldė jį – jo kūną ir sielą. Jis neklausys nieko, kas yra prieš ją... Jis dėl jos kraustosi iš proto... Jis tiki viskuo, ką ji jam sako – kad jos vyras blogai su ja elgiasi – kad ji yra nekaltai nukentėjusi – kad niekas jos nesupranta... Jis apie mane daugiau nebegalvoja – aš

neegzistuoju – jam aš nereali. Jis nori, kad aš jam duočiau laisvę – kad su juo išsiskirčiau. Jis tikisi, kad ji išsiskirs su savo vyru ir ištekės už jo. Bet aš bijau... Čentris jos neatiduos. Jis ne iš tokių vyrų. Praėjusį vakarą ji parodė Daglui mėlynes ant jos rankos – pasakė, kad tai padarė jos vyras. Tai įsiutino Daglą. Jis yra toks riteriškas... O! Aš *bijau*! Kas iš viso to išeis? Pasakykite, ką man daryti!

Erkiulis Puaro stovėjo, žiūrėdamas į mėlyną kalnų liniją Azijos žemyne, kurį nuo salos skyrė jūra. Jis tarė:

– Aš jums jau pasakiau. Išvažiuokite iš salos, *kol dar nevėlu*...

Ji papurtė galvą.

– Aš negaliu... Aš negaliu – nebent Daglas...

Puaro atsiduso.

Jis gūžtelėjo pečiais.

Ketvirtas skyrius

Erkiulis Puaro sėdėjo paplūdimyje su Pamela Lajal.

Ji pasakė su tam tikru pasimėgavimu:

– Trikampis vis tvirtėja! Vakar vakare jie abu sėdėjo jai iš abiejų pusių ir piktai žiūrėjo vienas į kitą! Čentris buvo per daug išgėręs. Jis atvirai įžeidinėjo Daglą Goldą. Goldas šauniai laikėsi. Nesikarščiavo. Valentinai, žinoma, tai patiko. Murkė kaip tigras. Kas, jūsų manymu, bus toliau?

Puaro papurtė galvą.

– Mane tai neramina. Netgi labai neramina...

– O, kaip ir mus visus, – veidmainiškai pasakė mis Lajal. Ji pridūrė: – Šis reikalas daugiau iš jūsų srities. Arba gali tokiu tapti. Ar jūs ką nors galite padaryti?

– Aš jau padariau, ką galėjau.

Mis Lajal godžiai palinko į priekį.

– Ką jūs padarėte? – paklausė ji su maloniu jauduliu.

– Aš patariau misis Gold išvykti iš salos, kol dar ne vėlu.

– Oo-ėė – tai jūs manote... – ji nutilo.

– Taip, madmuazele?

– Tai, ką jūs manote, gali įvykti! – lėtai pasakė Pamela. – Bet jis nepadarys – jis niekuomet nedarė tokių dalykų... Jis yra *geras* iš tikrųjų. Visa tai per Čentrio žmoną.

Jis negali... Jis negali...

Ji nutilo – tuomet švelniai paklausė:

– *Nužudyti*? Ar tai... ar jūs iš tikrųjų tai turėjote galvoje?

– Tai yra kažkieno galvoje, madmuazele. Aš jums tai sakau.

Pamela staiga nusipurtė.

– Aš tuo netikiu, – pareiškė ji.

Penktas skyrius

Įvykių eiga spalio dvidešimt devintosios vakarą buvo visiškai aiški.

Galima pradėti nuo to, kad tarp dviejų vyrų įvyko barnis – tarp Goldo ir Čentrio. Čentrio balsas darėsi vis garsesnis ir garsesnis, ir jo paskutinius žodžius nugirdo keturi asmenys – kasininkas, vadybininkas, generolas Barnis ir Pamela Lajal.

– Jūs, prakeikta kiaulė! Jei jūs ir mano žmona manote, kad galite nustumti mane į šalį, tai labai klystate! *Kol aš esu gyvas*, Valentina bus mano žmona.

Tuomet jis išlėkė iš viešbučio su persikreipusiu nuo įniršio veidu.

Tai buvo prieš vakarienę. Po vakarienės (kaip tai pavyko, niekas nežino) įvyko susitaikymas. Valentina pakvietė Meirūnę Gold pasivažinėti mėnesienos šviesoje. Prie jų prisijungė Pamela ir Sara. Goldas ir Čentris kartu žaidė biliardą. Po to jie prisijungė prie Erkiulio Puaro ir generolo Barnio poilsio kambaryje.

Vos ne pirmą kartą Čentris šypsojosi ir buvo gerai nusiteikęs.

– Gerai pažaidėte? – paklausė generolas.

Kapitonas atsakė:

– Šis bičiulis man per stiprus. Laimėjo keturiasde-

šimt prie šešių.

Daglas Goldas kukliai nuvertino savo pasiekimus.

– Grynas atsitiktinumas. Užtikrinu, kad taip ir buvo. Ko pageidausite? Aš eisiu paieškoti padavėjo.

– Rausvo džino, ačiū.

– Gerai. Generole?

– Ačiū. Aš norėčiau viskio su soda.

– Ir aš to paties. O kaip jūs, Puaro?

– Jūs toks draugiškas. Aš norėčiau *sirop de cassis.*

– *Sirop* – atleiskite?

– *Sirop de cassis.* Juodųjų serbentų sirupas.

– O, likeris! Supratau. Tikiuosi, kad jie jo turi? Aš pirmą kartą tokį girdžiu.

– Taip, jie turi. Bet tai ne likeris.

Daglas Goldas juokdamasis pasakė:

– Keistas skonis – bet kiekvienas savaip nuodijasi! Einu užsakyti.

Kapitonas Čentris atsisėdo. Nors iš prigimties jis buvo nešnekus ir nelinkęs bendrauti, jis aiškiai dėjo visas pastangas, kad pasirodytų maloniu kompanionu.

– Keista, kaip žmonės apsieina be jokių naujienų, – pastebėjo jis.

Generolas sukriuksėjo.

– Negaliu sakyti, kad keturių dienų senumo *Žemyno dienraštis* būtų man labai įdomus. Žinoma, man atsiunčia *The Times* ir *Punch* kas savaitę, bet jie velniškai ilgai keliauja.

– Įdomu, ar įvyks visuotiniai rinkimai per šiuos Palestinos įvykius?

– Visas reikalas buvo baisiai blogai tvarkomas, – pareiškė generolas, ir tuo metu pasirodė Daglas Goldas, ly-

dimas padavėjo su gėrimais.

Generolas pradėjo pasakoti istoriją iš savo karjeros Indijoje 1905-siais. Du anglai klausėsi mandagiai, bet be didesnio susidomėjimo. Erkiulis Puaro gurkšnojo savo *sirop de cassis*.

Generolas priėjo savo istorijos kulminaciją ir aplink pasigirdo priklausantis tokiu atveju juokas.

Tuomet poilsio kambario tarpduryje pasirodė moterys. Visos keturios atrodė esančios puikiausios nuotaikos ir besijuokdamos kalbėjosi.

– Toni, brangusis, tai buvo nepakartojama, – sušuko Valentina, nukritusi į krėslą šalia jo. – Kokia žavinga misis Gold idėja. Jūs visi turėjote tai pamatyti!

Jos vyras paklausė:

– Kaip dėl gėrimų?

Jis klausiamai pažiūrėjo į kitas.

– Rausvo džino, brangusis, – pasakė Valentina.

– Džino ir imbierų alaus, – tarė Pamela.

– Kokteilio, – užsakė Sara.

– Gerai. – Čentris atsistojo. Jis pastūmė savo nepaliestą džiną žmonai. – Imk šį. Aš sau užsakysiu kitą. O ką jums, misis Gold?

Misis Gold jos vyras tuo metu padėjo nusiimti apsiaustą. Ji šypsodamasi atsisuko:

– Ar galėčiau paprašyti apelsinų gėrimo?

– Žinoma. Apelsinų gėrimo.

Jis išėjo pro duris. Misis Gold nusišypsojo savo vyrui.

– Tai buvo taip miela, Daglai. Norėčiau, kad ir tu ten būtum.

– Aš taip pat norėčiau. Mes eisime kitą vakarą, ar

ne?

Jie nusišypsojo vienas kitam.

Valentina Čentri paėmė džino taurę ir ją ištuštino.

– O! Kaip man to reikėjo, – atsiduso ji.

Daglas Goldas paėmė Meirūnės lietpaltį ir padėjo jį ant sofos.

Grįždamas link kitų, jis staiga greitai pasakė:

– Ei, kas atsitiko?

Valentina Čentri buvo atsilošusi savo krėsle. Jos lūpos buvo pamėlynavusios ir ji ranka griebėsi už širdies.

– Aš kažkaip keistai jaučiuosi...

Ji žioptelėjo, bandydama įtraukti daugiau oro.

Čentris grįžo į kambarį. Jis paspartino žingsnį.

– Ei, Vale, kas atsitiko?

– Aš... aš nežinau... Tas gėrimas – keistas jo skonis...

– Rausvas džinas?

Čentrio veidas persimainė. Jis sugriebė Daglą Goldą už peties.

– Tai buvo *mano* gėrimas... Goldai, ką, po velnių, jūs įpylėte?

Daglas Goldas žiūrėjo į krėsle sėdinčios moters konvulsijų tampomą veidą. Jis mirtinai išbalo.

– Aš... aš – niekada...

Valentina Čentri susmuko krėsle.

Generolas Barnis sušuko:

– Pakvieskite gydytoją – greičiau...

Po penkių minučių Valentina Čentri mirė...

Šeštas skyrius

Kitą rytą maudynių nebuvo.

Pamela Lajal, išbalusiu veidu, dėvinti paprastą tamsią suknelę, pačiupo hole Erkiulį Puaro ir nusitempė jį į nedidelį darbo kambarį.

– Tai siaubinga! – pasakė ji. – Siaubinga! Kaip jūs ir sakėte! Jūs tai numatėte! Žmogžudystė!

Ji nulenkė galvą.

– O! – sušuko ji. Ji treptelėjo koja. – Jūs turėjote tai sustabdyti! Kaip nors sustabdyti! Tai *galima* buvo sustabdyti!

– Kaip? – paklausė Erkiulis Puaro.

Šis klausimas ją akimirkai sustabdė.

– Jūs galėjote į ką nors kreiptis – į policiją?

– Ir ką pasakyti? Ką čia galėtum pasakyti – *iki įvykio*? Kad kažkas nori kažką nužudyti? Sakau jums, *mon enfant*, jei viena žmogiška būtybė nusprendžia nužudyti kitą žmogišką būtybę...

– Jūs galėjote įspėti auką, – spyrėsi Pamela.

– Kartais, – pasakė Erkiulis Puaro, – perspėjimai yra beprasmiai.

Pamela iš lėto tarė:

– Jūs galėjote perspėti žudiką – parodyti jam, jog žinote apie jo ketinimus...

Puaro supratingai linktelėjo.

– Taip – šis planas geresnis. Bet net ir šiuo atveju reikia atsižvelgti į nusikaltėlio pagrindinę ydą.

– Kas tai yra?

– Išpuikimas! Nusikaltėlis niekuomet netiki, kad jo nusikaltimas gali nepavykti.

– Bet tai absurdiška – kvaila, – sušuko Pamela. – Tai grynai vaikiškas nusikaltimas! Policija iškart suėmė Daglą Goldą.

– Taip. – Jis mąsliai pridūrė: – Daglas Goldas yra labai kvailas jaunas vyras.

– Neįtikėtinai kvailas! Girdėjau, kad jie rado nuodų likutį – kaip jie ten vadinasi?

– Viena iš strofantino rūšių. Širdies nuodai.

– Kurių likutį jie rado švarko kišenėje?

– Visiškai teisingai.

– Neįtikėtinai kvailas! – vėl pasakė Pamela. – Galbūt jis ketino jais atsikratyti – ir patirtas šokas dėl kito žmogaus nunuodijamo jį paralyžiavo. Kokį vaidinimą būtų galima pastatyti. Meilužis įpila strofantino į vyro taurę ir tuomet, kažkam atitraukus jo dėmesį, jį išgeria žmona... Pagalvokite apie šiurpią akimirką, kai Daglas Goldas atsisuko ir pamatė nužudęs moterį, kurią mylėjo...

Ji truputį nusipurtė.

– Jūsų trikampis. *Amžinas trikampis*! Kas galėjo pagalvoti, kad viskas šitaip baigsis?

– To aš ir bijojau, – sumurmėjo Puaro.

Pamela pažvelgė į jį.

– Jūs įspėjote *ją* – misis Gold. Tuomet kodėl jūs neįspėjote ir jo?

– Turite galvoje, kodėl aš neįspėjau Daglo Goldo?

– Ne. Turiu galvoje kapitoną Čentrį. Jūs galėjote jam pasakyti, kad jam gresia pavojus – galų gale, jis buvo tikroji kliūtis! Aš neabejoju, kad Daglas Goldas buvo įsitikinęs priversiąs savo žmoną skirtis – ji nuolanki maža moteris ir baisiai jį myli. Bet Čentris yra užsispyręs kaip velnias. Jis buvo nusprendęs nesuteikti savo žmonai laisvės.

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Iš to nebūtų jokios naudos, jei būčiau pakalbėjęs su Čentriu, – pasakė jis.

– Galbūt ir ne, – sutiko Pamela. – Jis galbūt būtų pasakęs galįs pats savimi pasirūpinti ir jus pasiuntęs po velnių. Bet aš jaučiu, kad *kažką* buvo galima padaryti.

– Aš galvojau, – iš lėto tarė Puaro, – bandyti įtikinti Valentiną Čentri palikti šią salą, bet ji būtų nepatikėjusi tuo, ką aš sakyčiau. Ji buvo per daug kvaila moteris, kad suprastų tokį dalyką. *Pauvre femme**, jos kvailumas ją pražudė.

– Aš netikiu, kad būtų kokia nauda, jei ji išvyktų iš salos, – pasakė Pamela. – Jis paprasčiausiai važiuotų paskui.

– Jis?

– Daglas Goldas.

– Jūs manote, kad Daglas Goldas važiuotų jai iš paskos? O, ne, madmuazele, jūs klystate – jūs visiškai neteisi. Jūs visko neįvertinote. Jei Valentina Čentri būtų išvykusi iš salos, jos vyras būtų keliavęs kartu.

Pamela atrodė suglumusi.

– Na taip, savaime suprantama.

– Ir tuomet, matote, nusikaltimas paprasčiausiai būtų

* *pranc.* vargšė moteris

įvykęs kitoje vietoje.

– Ar aš ko nesupratau?

– Aš sakau, kas tas pats nusikaltimas būtų įvykęs kitoje vietoje – *nusikaltimas, kai Valentiną Čentri nužudo jos vyras*.

Pamela išvertė akis.

– Jūs bandote pasakyti, kad tai kapitonas Čentris – Tonis Čentris – nužudė Valentiną?

– Taip. Jūs matėte jį tai padarius! Daglas Goldas atnešė jam gėrimą. Jis sėdėjo, pasidėjęs šią taurę priešais save. Kai atėjo moterys, mes visi ėmėme žvalgytis po kambarį. Jis strofantiną turėjo pasiruošęs, įbėrė į rausvo džino taurę ir tuomet kilniai perleido gėrimą žmonai, kuri jį ir išgėrė.

– Bet maišelis su strofantinu buvo rastas Daglo Goldo kišenėje!

– Buvo labai paprasta jį ten įmesti, kai mes visi spietėmės aplink mirštančią moterį.

Praėjo gerų pora minučių, kol Pamela atgavo kvėpavimą.

– Bet aš visiškai nieko nesuprantu! Trikampis – jūs pats sakėte...

Erkiulis Puaro energingai linktelėjo galvą.

– Aš sakiau, kad čia buvo trikampis – taip. Bet jūs... jūs jį įsivaizdavote *ne tokį*. Jus apgavo tam tikri gudrūs veiksmai! Jūs pamanėte, kaip iš jūsų ir buvo tikėtasi, kad Tonis Čentris ir Daglas Goldas buvo abu įsimylėję Valentiną Čentri. Jūs patikėjote, kaip ir buvo iš jūsų tikėtasi, kad Daglas Goldas, būdamas įsimylėjęs Valentiną Čentri (kurios vyras atsisakė su ja skirtis), žengė beviltišką žingsnį, įberdamas nuodus Čentriui, ir, įvykus lem-

tingai klaidai, šiuos nuodus jo vietoje išgėrė Valentina Čentri. Visa tai tik iliuzija. Čentris jau kurį laiką galvojo apie savo žmonos nužudymą. Jam ji įgriso iki gyvo kaulo, aš tai iš karto pastebėjau. Jis vedė ją dėl jos pinigų. Dabar jis nori vesti kitą moterį – taigi jis suplanavo atsikratyti Valentina ir pasiimti jos pinigus.

– Kitą moterį?

Puaro iš lėto tarė:

– Taip, taip – *mažąją Meirūnę Gold.* Iš tiesų tai buvo amžinas trikampis! Bet jūs jį matėte ne iš tos pusės. Nė vienam iš tų dviejų vyrų Valentina Čentri nė kiek nerūpėjo. Tuo patikėti jus privertė tuščia jos savimeilė bei *labai gudri Meirūnės Gold vaidyba.* Labai protinga moteris, misis Gold, ir be galo patraukli savo madonišku santūrumu, tas mažas kipšiukas! Aš pažinojau keturias nusikaltėles iš tokio tipo moterų tarpo. Buvo tokia misis Adams, kurią išteisino dėl vyro nužudymo, nors visi žinojo, kad ji tai padarė. Merė Parker nužudė tetą, mylimąjį ir du brolius, kol tapo šiek tiek neatsargi ir įkliuvo. Tuomet misis Roden, ji buvo pakarta. Misis Likri tik per plauką pavyko išsisukti. Ši moteris buvo lygiai to paties tipo. Aš tai supratau, vos ją pamatęs! Šis tipas neria į nusikaltimą kaip žuvis į vandenį! Ir tai buvo puikiai suplanuoto darbo pavyzdys. Pasakykite, kokius įrodymus jūs turite, kad Daglas Goldas kada nors buvo įsimylėjęs Valentiną Čentri? Jei apie tai geriau pagalvosite, tai suprasite, kad buvo tik misis Gold įsitikinimas ir Čentrio pavydus siautėjimas. Taip? Suprantate?

– Tai siaubinga, – sušuko Pamela.

– Tai buvo labai protinga porelė, – pasakė Puaro su profesiniu abejingumu. – Jie suplanavo čia „susitikti“ ir

įvykdyti savo nusikaltimą. Ta Meirūnė Gold, tikras šaltakraujis velnias! Ji būtų nusiuntusi savo kvailą, nekaltą vargšą vyrą į kartuves be jokio sąžinės graužimo.

Pamela sušuko:

– Bet jį vakar suėmė ir išvežė policija.

– Ak! – tarė Erkiulis Puaro, – bet po to aš persimečiau keliais žodžiais su inspektorium. Tiesą sakant, aš nemačiau Čentrio pilant strofantino į taurę. Aš, kaip ir visi kiti, žiūrėjau į ledi, šioms įėjus. Bet nuo to laiko, kai supratau, kad Valentiną Čentri nunuodijo, aš stebėjau jos vyrą, nenuleisdamas nuo jo akių. Todėl, matote, aš iš tikrųjų mačiau, kaip jis įkišo maišelį su strofantinu į Daglo Goldo kišenę...

Jis pridūrė su negailestinga veido išraiška:

– Aš esu geras liudininkas. Mano vardas gerai žinomas. Išgirdę mano liudijimą policija suprato, kad buvo pasukusi ne tuo keliu.

– Ir tuomet? – susižavėjusi paklausė Pamela.

– *Eh bien*, tuomet jie uždavė kapitonui Čentriui keletą klausimų. Jis bandė tai triukšmingai paneigti, bet iš tiesų jis nėra labai protingas, jis greitai palūžo.

– Tai Danglą Goldą paleido?

– Taip.

– Ir... kaip su Meirūne Gold?

Puaro veidas suakmenėjo.

– Aš ją įspėjau, – pasakė jis. – Taip, aš ją įspėjau... Pranašų kalno viršūnėje... Tai buvo vienintelė galimybė užkirsti nusikaltimui kelią. Aš pasakiau, kad ją įtariu. Ji tai suprato. Bet ji per daug pasitikėjo savo apsukrumu... Aš patariau jai išvykti iš salos, jei ji brangina savo gyvenimą. Ji pasirinko – pasilikti...

Christie, Agatha
Ch525 Žmogžudystė kotedže : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Jonas Sipulis]. – [Vilnius] : Sirokas [i.e. FNS Group, 2010]. – 328 p. – (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 50)

ISBN 978-609-95090-9-9
UDK 820-3

Iš anglų kalbos vertė Jonas Sipulis

Išleido FNS Group, leidykla "Sirokas"
sirokas@vsp.lt

Spausdino UAB "Spindulio spaustuvė"
Vakarinis aplinkkelis 24, Kaunas

Agatos Kristi [redacted]

Žmogžudystė kotedže

Kaip moteris, laikydama pistoletą dešinėje rankoje, sugebėjo nusišauti į kairįjį smilkinį? Koks ryšys tarp vaiduoklio pasirodymo ir karinių brėžinių dingimo? Kodėl kulka, nužudžiusi serą Govisą, pataikė į veidrodį, o ne į sieną po juo? Ir ar reikėjo nuostabiajai Valentinai Čentri išvykti iš Rodo salos, gelbstint savo gyvybę?

Erkiulis Puaro susiduria su keturiais paslaptingais įvykiais – visi yra klasikiniai miniatiūriniai kūriniai.

Visi keturi apsakymai yra puiki pramoga... jos sprendimai yra nenuspėjami.

Daily Mail

Agatha Christie